

L'EMPIRISME FENOMENOLÒGIC PRO-EXPERIMENTAL

(Primera edició del juny del 1985, amb
correccions del maig 1987 i de l'octubre
de 1987)

Document: 0/9

I. L'EMPIRISME FENOMENOLÒGIC PRO-EXPERIMENTAL

Segons la definició ^{del diccionari} més assequible a la gent del nostre temps, l'empirisme és la doctrina filosòfica que nega altra font de coneixement que no sigui l'experiència. Pel que fa als fenòmens, reconeixent una influència pràctica del punt de vista d'en Kant en el pensament popular, aquests són tot allò que és objecte d'una experiència possible, en l'espai o en el temps. Finalment, l'experiència és el conjunt de coneixements i vivències que qualsevol persona assoleix sobre la realitat externa o sobre ell mateix. Quan pot controlar o produir artificialment les experiències, es diu que un individu experimenta.

Tot això ens pot servir de punt de partida, per mirar d'anar trobant unes definicions molt més precises que ens expliquin el que entenem com a autèntica definició de l'empirisme fenomenològic pro-experimental.

A. Les empíries

Segons la seva etimologia grega, empíria significa "travessament interior". Per tant, nosaltres la definim com "comprensió interna de qualsevol realitat". Afinant una mica més, podem dir que les empíries són "les generacions de la intel·ligència ^{tant} cap a l'interior ^{com} cap a l'exterior".

~~Segons la seva etimologia grega, empíria significa "travessament interior". Per tant, nosaltres la definim com "comprensió interna de qualsevol realitat". Afinant una mica més, podem dir que les empíries són "les generacions de la intel·ligència tant cap a l'interior com cap a l'exterior".~~

Les empíries són, doncs, els "travessaments interiors de la realitat concreta", sigui aquesta última íntima i profunda o externa fenomènica: és només en aquest últim cas que podem parlar amb legitimitat d'experiència. Ens resistim doncs a parlar d' "experiències", per a les pures empíries sobre realitats internes, doncs doblement interiors. Caldria utilitzar aquí el neologisme llatí d' imperiència, molt adequat si el relacionem amb el terme tècnic d'origen grec, empíria. *L'expressió experiència interior i un l'actiu.*

Per tant, el conjunt de coneixements i vivències que qualsevol persona assoleix sobre ell mateix no són "experiències", sinó imperiències amb manifestació psico-somàtica (corporal-anímica), o de generació, viscuda amb una certa consciència psíquica, d'imperiències més profundes (veure Hütserl).

Des d'aquest punt de vista, hi ha tantes empíries com relacions interiorment sentides poden tenir els sers vivents, sigui amb ells mateixos, sigui amb els altres sers.

Normalment, les empíries més fàcils d'entendre són les ~~de tipus~~ fenomèniques de tipus corporal-anímic, que tant les viuen els animals com els homes (la sensació de fred, la memòria d'una vaca que recorda que els filferros de la tanca elèctrica d'un prat pessiga, l'instint innat de tallar el cordó umbilical que té una gata que acaba de parir, l'aprenentatge de la jove dofina que veu com les mares del ramat fan respirar als dofins acabats de néixer perquè no s'ofeguin...).

En el cas concret de l'espècie humana, amb una intel·ligència espiritual que no posseeixen (en el nostre actual nivell de coneixença del món biològic) els altres mamífers gregaris superiors, les empíries agafen una dimensió molt més profunda, perquè les relacions establertes pels homes són espirituals.

Un exemple que ens ho pot ajudar a fer comprendre és el de la vivència amorosa que s'estableix entre una mare i el seu fill, a través del contacte corporal continuat i la cura de les seves necessitats de cada dia. Des d'un nivell purament biològic, les exigències vitals d'un infant - molt més fràgil ^{de molt de temps.} que els cadells de les altres espècies mamíferes - provoquen i exigeixen una relació empírica de "maternitat" molt més intensa que la que es dona en els altres casos de femella animal amb cria. Fins al punt que, en l'horda primitiva, aquesta maternitat humana és inconcebible pràcticament sense la protecció del mascle en el sub-grup sexual nutricional de l'endoètnia. Però resulta que la maternitat humana no és només la cria d'un cadell més feble que els altres mamífers. És la intercomunicació espiritual entre la mare i el seu fill, que són noves empíries inefables i que només poden ser descrites mitjançant el llenguatge analogal i poètic.

Com a cas darrer, podem parlar de les empíries espirituals anti-fenomèniques, com la llibertat interior d'un condemnat a mort que se sent, en el seu interior més profund, molt més lliure que no pas els jutges que han decidit que havia de ser executat. En la vivència d'ell mateix, el condemnat té una "imperiència" de llibertat noumènica, encara que en la realitat externa, l'experiència de llibertat sigui anti-fenomènica, perquè, a nivell psico-somàtic els observadors veuen un individu sense llibertat fins a ser executat.

A partir d'aquests exemples, cal que ~~escribem~~^{definim} les empíries en funció de les diferents generacions de la intel·ligència. Ho farem des de tres punts de perspectiva complementaris:

- 1) intentant explicar què entenem per "generació de la intel·ligència cap a l'interior i cap a l'exterior";
- 2) precisant la relació entre subjecte observador i objecte observat;
- 3) establint una classificació de les diferents intel·ligències que existeixen.

1. Distinció entre les generacions de la intel·ligència cap a l'exterior i cap a l'interior

Si ens centrem en el cas d'un individu ^(o més en general, una persona) concret intel·ligent veiem que les generacions de la seva intel·ligència tenen una doble possibilitat: establir una relació amb els estímuls que sensorials que li vénen de l'exterior, o bé reflexionar sobre les evidències sensibles que ja ha adquirit, en un procés totalment intuïtiu, el control del qual se li escapa immediatament, saltant a percepcions fulgurants sense pràcticament cap relació amb l'estímul disposat inicial.

En el primer cas, els estímuls que li vénen de fora li provoquen una reacció ^(psico-somàtica, o corporal-animada) que els psicòlegs anomenen sensació. La nostra vida n'està plena d'aquestes sensacions que són la nostra reacció immediata als estímuls que ens venen de l'exterior i que capten els nostres sentits: la sensació de calor, quan ens acostem al foc de la llar; la sensació de foscor, quan ens fem a una cova; la sensació d'olor de tabac, quan un fumador encén la pipa, ... Tots nosaltres estem immersos constantment en el món de les sensacions.

Mitjançant un llarg procés, les sensacions s'organitzen en percepcions, records, imaginacions, etc, i la intel·ligència ^{instintiva} arriba a tenir "evidències sensibles", ^{que anomenem "instintives" (1)} ~~que anomenem instints~~. Els exemples més clars dels instints són els que ens proporcionen els animals ja que, almenys segons ens pensem els homes, són el cim del seu procés intel·ligent. L'instint innat del gat que es posa a nedar si, molt en contra d'ell, arriba a caure a l'aigua, o l'instint adquirit de la dofina que ha de fer respirar al dofinet

(1) (No "instint". Els instints provoquen la resposta activa o passiva, però la evidència no són instints, sinó que venen dels instintives, perquè a tot al llarg de l'instint.

acabat de néixer perquè no es mori ofegat, són casos concrets
que ens il·lustren sobre què és la intel·ligència animal ⁽¹⁾ i quines
són les seves evidències. D'aquí se'n deriva la distinció entre
instint canot i instint agut, entre herència i aprenentatge
nacional.

Les generacions de la intel·ligència cap a l'interior ^{suposem} ~~que~~ que
són exclusivament humanes. La reflexió que fem de les nostres
vivències, tant les que ens veiem més o menys capaços d'expressar
verbalment ("aquesta sopa és bona", "sóc membre d'aquesta comunitat
ètnica"), com les que són totalment ^{inefable i expressada en un patge poètic,} ~~inexpressables~~ ("sóc lliure",
"crec en l'amor"), són sempre generacions de la intel·ligència
cap a l'interior. Els continguts de les reflexions poden ser
exteriorment a l'individu que reflexiona o bé la seva pròpia subjec-
tivitat. Però la generació de la intel·ligència capaç de reflexionar
és sempre cap a l'interior de si mateixa.

Aplicant aquestes distincions al cas de les empíries, qualsevol
tipus de generació de la intel·ligència, tant si és una mera
sensació, com una evidència sensible, com una reflexió sobre
les coses o bé una reflexió sobre la pròpia subjectivitat
personal, tot són empíries, però - ja des d'ara - cal apuntar que
la reflexió amb contingut inefable, pot eventualment tenir una
generació fenomenològica, mentre que tota la resta són sempre fenomenològiques.

(1) - innata en cada individu i en cada ramada nacional primària,
lentament aprisa al contacte progressiu del cadell amb els seus
naturals protectors gregaris - i quines són les seves
evidències instintives.

rdm

Interjente com a

2. Relació entre subjecte observador i objecte observat

comporta establida per la intel·ligència concreta.

Aquest punt és molt important per distingir el que anomenem intel·ligència natural (o millor encara, intel·ligència concreta) i la intel·ligència artificial.

Encara que titulem l'apartat a partir de les relacions entre subjecte i objecte, la realitat és més àmplia. L'exemple del nen petit ens ho pot fer veure molt clarament:

- Hi ha les relacions entre dos subjectes. El cas més fàcil de comprendre és el de la primera relació que estableix el nen amb la seva mare, a través del contacte intrauterí de fetus, que es perpetua amb el contacte cos a cos una vegada nascut, amb la conseqüent valoració d'harmonia i pau.
- Més endavant, el nen anirà establint les relacions amb objectes no personals. De totes maneres, sempre els considerarà d'una manera concreta i total. El nen valora el biberó, l'aigua de la banyera, el terra per on comença a arrossegar-se, les primeres joguines, etc.
- Per altra banda, la valoració dels altres subjectes i dels objectes comporta també, de mica en mica, l'auto-relació amb el propi subjecte, amb la qual cosa va neixent l'autovaloració de si mateix.

Aquests tres tipus de relacions: subjecte amb subjecte, subjecte amb objecte, i subjecte amb si mateix, són el camp de la intel·ligència concreta, la més primitiva manifestació de l'^{esperit}esperit.

Interjecció

La intel·ligència artificial és el pas següent, que consisteix en relacionar directament dos objectes entre si. Aquest pas és possible quan el subjecte ha establert abans una relació concreta amb cadascun d'aquests objectes. Llavors, per un "artifici" de la ment, la intel·ligència els relaciona entre ells dos prescindint de la relació directa que té amb un i altre.

Explicuem-ho també amb un exemple:

- El nen que ha establert una relació vital amb la taronja i amb la poma "inventa" la relació directa entre aquestes dues fruites, troba comparances i estableix categories de valors per escollir-ne una o l'altra o bé per canviar-les.

Resumint. Totes aquestes relacions binàries que hem explicat (subjecte-subjecte, subjecte-objecte, subjecte-si mateix, ~~objecte-objecte~~) són, totes elles, empíries, perquè són veritables generacions de la intel·ligència ^{concreta}interior del subjecte, sigui cap a l'exterior (quan estableix relacions ^{aut.}no reflexionades amb altres subjectes o amb objectes), sigui cap a l'interior (quan aquestes relacions són reflexionades) ~~o bé, en el cas de la intel·ligència artificial, s'estableixen relacions entre dos objectes entre si).~~

3. Emergència de les diferents intel.ligències

Encara que aquest punt serà tractat amb molt més detall més endavant, és interessant que fem un breu resum, ara, sempre amb la finalitat de precisar el terme empíria, ja que totes les generacions de qualsevol de les intel.ligències concretes que citarem són, evidentment, empíries.

Distingim dos grans grups d'intel.ligències:

a) Intel.ligències concretes, que són:

- . La intel.ligència animal (pròpia dels animals que tenen instints innats i apresos) que consisteix en les evidències sensibles comunes a tota una espècie (fora dels casos de malformació congènita d'un individu, o de les lesions produïdes per accident, etc)

Exemple: En línies generals (sense aprofundir els aspectes que distingeixen cada individu o cada grup sexual-nutrici), tots els llops tenen evidències instintives (innates i apreses) semblants en relació al seu entorn, fenòmens climàtics, possibles peces de caça, etc, ja que tenen un sistema sensitiu semblant i un codi genètic i uns aprenentatges transmissibles de generació en generació.

- . La intel.ligència transanimal, pròpia de l'espècie humana (i que suposem que és exclusiva de l'home, pel que sabem fins ara). Es caracteritza per la capacitat de "veure interiorment" la realitat dels sers, mitjançant la intuïció.

b) Intel·ligència abstracta, que és un invent artificial que ha sabut fer l'home, des de fa uns 60.000 anys, mitjançant el qual sap "separar" les formes que li interessin de la realitat global captada. Aquesta activitat de la "intel·ligència artificial" són les abstraccions.

Cronològicament, és interessant considerar tres moments d'aquesta etapa dels darrers 60.000 anys durant els quals els homes han sabut utilitzar la intel·ligència artificial:

- . un primer període de la invenció inicial de l'abstracció sota forma poètica i festiva;
- . el moment de l'invenció del "pensament" (ara fa uns 2.600 anys), entès com a metòdic sistema de "pensar les paraules" al servei dels poders reals;
- . la reacció "lògica", que busca la coherència entorn de la deducció i la creació de llenguatges lògics (des de -2.300 fins avui dia).

Des del punt de vista de les empíries, totes les evidències instintives (innates i apreses) i intuïcions són "empíries".

Des del punt de vista de les empíries, ho són totes les activitats de les intel·ligències concretes tant dels animals com dels homes, és a dir, les evidències instintives (innates i apreses) i les intuïcions.

L'home primitiu, inventor del llenguatge, veia la intel·ligència com una llum interior. Per això es va inventar paraules distintes que totes volen dir "mirar":

evidència = "visió (de la realitat) externa"

intuïció = "visió (de la realitat) interna"

Tueri, en llatí, significa "mirar", i també "protegir" (cf tutor, tutela...)

(Nou esborrar de
redacció.
21.10.87)

(Emergència)

3. Classificació de les diferents intel.ligències

Encara que aquest punt serà tractat amb molt més detall més endavant, és interessant que en fem un breu resum ara, sempre amb la finalitat de precisar el terme empíria, ja que totes les generacions de qualsevol de les intel.ligències ^{concret} d'aquesta classificació són, evidentment, empíries.

I. INTEL.LIGÈNCIES CONCRETES

a) Intel.ligència animal

És la intel.ligència pròpia dels animals que tenen instints innats i apresos, que són les evidències sensibles ^{instintives} comuns a tota l'espècie.

Exemple: En línies generals (sense aprofundir els aspectes que distingeixen cada individu), tots els llops tenen evidències sensibles ^{instintives innates i apreses} ~~similars~~ en relació al seu entorn, fenòmens ^{meteorològics} ~~meteorològics~~, possibles peces de caça, etc, ja que tenen un sistema sensitiu semblant i un codi genètic ^{transmisible} ~~transmisible~~ de generació en generació.

Similar

Intel.ligència
absoluta

b) Intel.ligència transanimal

És la pròpia (i ens pensem que exclusiva, pel que sabem fins ara) de l'espècie humana. Es caracteritza per la capacitat de ^{una intervenció} penetrar intel.lectualment la realitat profunda dels sers (tant els exteriors a si mateix com la seva pròpia persona) mitjançant la intuïció.

La intel·ligència transanimal té, cronològicament, diferents etapes que, en última instància, podem ^{o 2 tipus} ~~dividir~~ en aquestes dues:

- Etapa de la intel·ligència concreta ^{de dels objectes fins ara} (1921 / -60.000 anys)

És la intel·ligència de l'home primitiu que té un coneixement concret i global de la realitat i que podem dividir en dos grans períodes:

- . període de les nocions ^{intuïtiva profunda}
- . període del verb, quan l'home comença a parlar ^{amb l'aparició de l'aplegament} (amb l'aparició de l'aplegament)

II INTEL·LIGÈNCIA ABSTRACTA.

- Etapa de la intel·ligència artificial (-60.000 / avui) ^{- acumulativa sobre l'anterior -}

La que correspon al moment a partir del qual l'home

és capaç d'abstracció, mitjançant la qual "separa"

^{de forma} els aspectes que li interessin de la realitat global. [Sempre]

~~intuïtiva profunda. captada.~~

Cronològicament, dintre de l'etapa de la intel·ligència artificial hi ha també diferents períodes:

- . invenció inicial de l'abstracció sota forma poètica i festiva (-60.000 / -2.600 anys)
- . creació del "pensament", entès com metòdic sistema de "pesar les paraules" al servei dels poders ^{polítics} (des de -2.600 anys)
- . reacció lògica, que busca la coherència entorn de la deducció i la creació de llenguatges logístics (des de -2.300 fins avui), en lluita contra el pensament racionalista.

B. Els fenòmens experimentals

Hem d'admetre que nosaltres ens situem dintre de la línia filosòfica kantiana, que reconeix que la intel·ligència humana és capaç de generar dos tipus d'empíries:

- les que són objecte d'una experiència possible, en l'espai o en el temps;
- les que resten fora de tota possible experiència sensible.

Utilitzant la terminologia mateixa de Kant, les primeres serien empíries fenomèniques, mentre que les segones serien les noumèniques.

Ornel
25.2.87

Introducció

Un dels més greus problemes amb els que ens trobem, sempre que intentem aprofundir en els temes de les anomenades "ciències socials", és l'ambigüitat del llenguatge, que en molts casos - sobretot en política - arriba a ser escandalosa manipulació per part dels poders fàctics.

Per aquest motiu, pensem que és absolutament necessari anar creant una terminologia unívoca, seguint l'exemple de les disciplines físiques que han fet un importantíssim esforç, des del segle XVIII, per anar definint cada fenomen físic observat, mitjançant una paraula concreta presa amb un únic sentit. De fet, nosaltres considerem que les "ciències socials" no són altra cosa que ANTROPOBIOFÍSICA, és a dir, física d'uns éssers biològics tan singulars com són precisament els homes.

De la mateixa manera que els biòlegs han anat acurant les nocions d' "ecosistema", "població", "naucler conductor", etc, també és necessari que els polítics arribem a fer servir, amb el mateix rigor terminològic, els termes de "nació", "Estat", "democràcia" o "poder". O bé que els economistes puguin definir el veritable "producte nacional brut" d'un país, calculat gràcies al coneixement exhaustiu de tots els actes econòmics que s'hi produeixen en un moment concret, degudament descrits i anomenats.

En aquesta fitxa expliquem el camí per a lograr aquesta univocitat terminològica mitjançant l'ús de la SEM-ETIMO-LINGÜÍSTICA.

La Sem-etimo-lingüística

SEM Ens referim a un estudi semàntic de les paraules.
(Recordem que sema -atos, en grec, té un significat genèric de "senyal" ("empremta", "caràcter d'una lletra", "bandera", "sepulcre"...).

Quan es parla de "semàntica", ens referim a l'estudi dels significats de les paraules. En lingüística, s'utilitza precisament el terme "sema" per a indicar "les unitats mínimes de significació dins una estructura semàntica complexa". Com a exemple clàssic, podem recordar allò que:

<u>Mot</u>	<u>Sema 1</u>	<u>Sema 2</u>
FER:	realitzar quelcom	
COLLETRE:	" " " "	↓ dolent

ETIMO Ens referim a fer una semàntica, a partir del sentit primitiu de les paraules que utilitzem.

"Etimologia" ve, precisament d' étymos -on, un adjectiu grec que significa "veritable", i que cal relacionar amb el verb eimi, "ésser". En el nostre cas, relacionem el "veritable" sentit d'una paraula en relació al seu sentit "originari", o sigui, el més primitiu.

LINGÜÍSTICA De moment, en aquesta fitxa, podem fer servir la definició clàssica de la GEC, com a disciplina "...que estudia el llenguatge humà, d'una manera absoluta o tal com apareix de fet, cristal·litzat en les llengües concretes".

A partir d'aquests aclariments previs, podem resumir breument la nostra perspectiva de treball dient que nosaltres intentem establir la univocitat de la terminologia que utilitzem en els nostres propis textos fent, en cada cas, un estudi etimològic de les paraules, per a descobrir-ne, dins del possible, el seu sentit més primitiu i la conseqüent evolució històrica, més o menys manipulada pels diferents estaments de poder que s'han anat succeint al llarg dels segles.

Per tant, les etapes de la nostra recerca semi-etimo-lingüística són les següents:

- . Buscar l'etimologia de la paraula catalana que ens serveix de punt de partida i, a través del llatí, del grec o de la llengua que precedeix, intentar arribar a la paraula o arrel hipotètica de l'indoeuropeu (o de la llengua primitiva de les altres famílies, quan la nostra paraula no sigui indoeuropea).
- . Establir el sentit propi més adequat d'aquesta hipotètica paraula o arrel indoeuropea.
- . Fer l'arbre geneològic d'aquesta paraula, amb les formes que ha anat prenent en les diferents llengües indoeuropees, i els canvis semàntics (de vegades notables i manipulats) que s'hagin donat.
- . Comparar el resultat de la recerca, amb l'ús corrent d'aquesta paraula, valorant-ne els aspectes positius i negatius, per decidir si s'inclou o no en el vocabulari de termes unívocs que elaborem, amb un contingut semàntic el més fidel possible als seus orígens etimològics.

Explicuem tot això a través d'un exemple banal:

Quan analitzem l'activitat productiva humana, tenim la possibilitat d'escollir entre molts termes, per exemple, "feina", "treball", etc.

Si escollim "feina", la seva etimologia ens porta al facienda llatí, amb el significat de "les coses que s'han de fer", paraula que, amb moltes altres d'arrel indoeuropea $\text{ǵ}_2\text{p}$, indiquen el sentit de "fer quelcom", "crear", "establir", "ser"...

El verb facere llatí és equivalent al verb ποιέω, grec, a partir del qual s'ha originat la paraula ποίησις, arribada al català com a "poeta". Per tant, la paraula "feina" és molt adequada per a significar la creativitat humana, fins i tot amb el matís d'obra lliure i poètica com hauria de ser qualsevol acció intel·ligent.

En canvi, el terme "treball" prové, etimològicament, del treballium llatí, és a dir, de l'instrument de tortura fet amb tres pals, on era lligat el reu. No cal buscar una arrel indoeuropea amb sentit d'activitat creativa, perquè només trobarem les que corresponen al mínere 3 i al tramo tallat d'un arbre. Per tant, la paraula "treball" ja es veu que és inadequada per a significar un acte intel·ligent i, en canvi, molt adequada per explicar el treball assalariat en un sistema explotador.

De totes maneres, tal com queda perfectament reflectit en el quadre adjunt (tret del llibre d'Emile Benveniste, Vocabulaire de las institutions indoeuropees), la nostra semi-etimo-lingüística només es refereix als darrers 2.500 anys, període històric dominat pels moderns imperialismes, profundament corruptors del llenguatge.

Encara que, a partir de les hipotètiques arrels i paraules suposadament indoeuropees, podem intentar descebrir el sentit més primitiu de les paraules que expresen en les llengües romàniques, aquest esforç és molt limitat si tenim en compte la llarguíssima presència de l'home sobre la Terra, de varis milions d'anys.

Malgrat tot, aquest esforç és necessari per anar cercant un llenguatge unívoc que faci referència a les anomenades ciències (millor, disciplines) humanes. No obstant, aquesta terminologia s'haurà d'anar acurant cada vegada més a mesura que avancin els nostres coneixements lingüístics sobre els pobles prehistòrics.

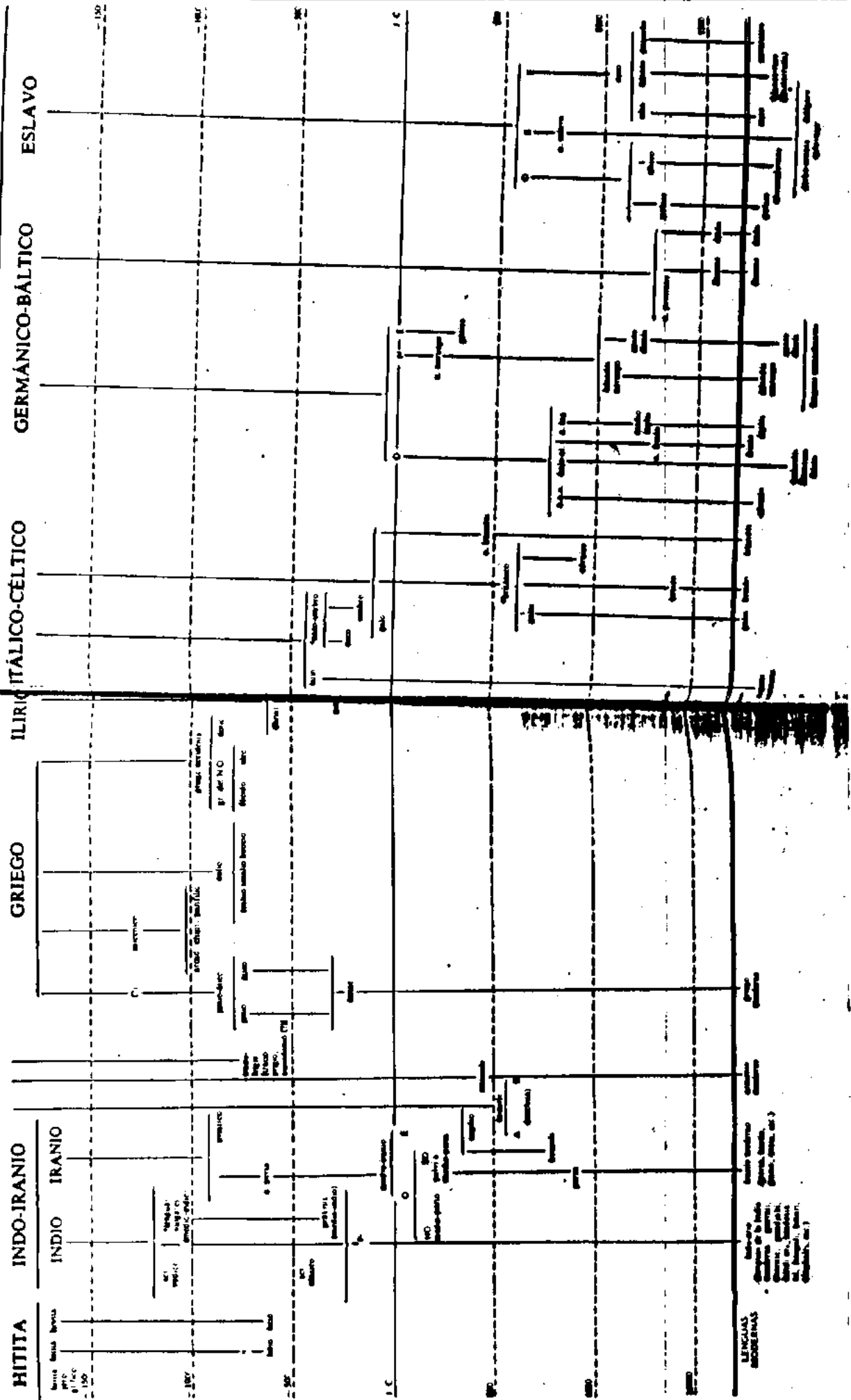
Oriel

13.10.1986

(2a edició)

(Aquesta 2a edició corregeix la primera, amb el mateix títol, del 16.9.1986, 0/26)

INDO-EUROPEO

Projecte d'estudi
sobre la hipòtesi del "bé comú mercantil".

-Definició del model, coherència teòrica i viabilitat tècnica-

Centre d'Estudis Joan Bardina

Barcelona, octubre del 1987

Projecte d'estudi sobre la hipòtesi del "bé comú mercantil".

-Definició del model, coherència teòrica i viabilitat tècnica-

INTRODUCCIO

Un dels elements que ha frustrat la majoria de canvis socials és la manca de diners per dur-los a terme. La "gallina dels ous d'or", la "maquineta de fer diners" ha estat el somni de les revolucions. Els "especialistes" del diner han obert o han tancat l'aixeta, justificant la seva actuació amb imponderables. I l'enyorat Estat de Dret ha caigut de nou sota el pes subtil dels poder fàctics.

La "manca de pressupost" és l'excusa per a mantenir la misèria, la dominació cultural i política. Però com pot haver-hi manca de pressupost si els excedents -reals i potencials- ens aclaparen? Però com pot haver-hi Estat de Dret si els poders fàctics actuen impunement?

El marc de referència de la hipòtesi principal del "bé comú mercantil" es pot expressar amb dues formulacions paralel·les:

1a. Si es disposa d'un sistema monetari racional (definir) es pot inventar diner en funció dels excedents de producció (consumptiva i inversiva):

- per suprimir la misèria,
- per equilibrar l'economia,
- per finançar les despeses nacionals i socials,
- per desmercantilitzar les professions i institucions liberals,
- per afavorir la inversió,
- per canalitzar solidàriament els excedents,

sense haver de recórrer a sistemes fiscals ni a l'endeutament públic.

2a. Si es disposa d'un sistema monetari racional es pot garantir l'estat de dret:

- suprimint la corrupció,
- impedint l'actuació els poders fàctics,
- independitzant la Justícia,
- documentant les sentències,
- fomentant la igualtat jurídica,
- enfortint la seguretat ciutadana,
- protegint la intimitat personal,

sense haver de recórrer a sistemes policíacs ni a arbitrarietats judicials.

OBJECTIUS

Els objectius de l'estudi que es proposa serien els següents:

1er. Analitzar i valorar, des del punt de vista científic, el material escrit pel Centre d'Estudis Joan Bardina en relació a la hipòtesi del "bé comú mercantil" (amb tots els aclariments verbals que calgui) i arribar a una conclusió-judici sobre la validesa i coherència d'aquesta hipòtesi.

2on. A. En cas que la hipòtesi es considerés científicament rebutjable o incoherent, presentar un informe tècnic sobre els motius d'aquest rebuig: contradiccions, insuficiències...

2on. B. En cas que la hipòtesi semblés científicament plausible, elaborar un estudi exhaustiu, els resultats del qual es podrien presentar segons l'esquema que se suggereix a continuació.

ESQUEMA DE L'ESTUDI

1a Part. Informe introductorí sobre les possibilitats productives i les necessitats humanes en l'actualitat.

2a Part. Anàlisi crítica sobre els models econòmics actuals.

3a Part. Descripció del model presentat i dels seus elements clau.

4a Part. Formulació de la hipòtesi principal del model proposat, al nivell tècnic més rigorós possible.

5a Part. Anàlisi comparativa entre la realitat econòmica actual en els aspectes més directament afectats per la formulació de la hipòtesi, i les postures del model.

6a Part. Quantificació i interrelació de les principals variables del model, per estudiar la seva viabilitat pràctica.

7a. Part. Previsions de possibles conseqüències de cara a una possible experimentació social de la hipòtesi.

1a Part. Informe introductorí sobre les possibilitats productives i les necessitats humanes en l'actualitat.

En el marc més global possible (mundial?) exposar:

- 1.1. Possibilitats productives actuals (reals i potencials).
- 1.2. Excedents de producció que es malmeten.
- 1.3. Necessitats humanes bàsiques desateses.
- 1.4. Principals causes (polítiques, socials i econòmiques) de la mala distribució.

2a Part. Anàlisi crítica sobre els models econòmics actuals.

- 2.1. Model capitalista països nord
- 2.2. Model capitalista països sud
- 2.3. Model socialista països nord
- 2.4. Model socialista països sud
- 2.5. Processos de transformació i reptes del capitalisme
- 2.6. Processos de transformació i reptes del socialisme
- 2.7. Regles de joc internacionals: legals i reals
- 2.8. Insuficiències teòriques i instrumentals dels models actuals.

**3a Part. Descripció del model presentat i dels seus elements
clau.**

Es parteix d'un nou model econòmic i social que queda definit per unes noves regles de joc interrelacionades entre elles:

3.1. Substitució de tots els instruments monetaris actuals per un sistema monetari informatiu i personalitzador basat en la "factura-xec telemàtica".

3.2. Separació radical entre l'àmbit mercantil (producció de béns utilitaris amb obtenció de guanys) i l'àmbit liberal (serveis sense finalitat de lucre).

3.3. Supressió dels oligoplis informatius: socialització de la informació comptable monetària; desmercantilització i desestatalització dels mitjans d'informació i de les bases de dades; protecció de la intimitat personal per una Justícia independent.

Aquestes tres regles de joc, quasi instrumentals, permeten desenvolupar-ne d'altres que degut a la interrelació entre totes, dins el model, en part són condició i en part conseqüència.

3.4. Responsabilització i nova organització del comandament social: polític, judicial i cívic.

3.5. Lliures federació política i confederació cívica de les ètnies que formen la societat geopolítica.

3.6. Justícia independent, oberta, documentada i gratuïta com a garant de l'estat de dret.

3.7. Mercat lliure, però documentalment responsabilitzat.

3.8. Serveis liberals lliures i gratuïts.

3.9. Política econòmica: economia equilibrada i informativa.

3.10. Altres elements claus del model:

- Es disposa de balanços macroeconòmics exactes, exahustius (interiors i de relacions exteriors) i periòdics (trimestrals, semanals, diaris..).
- Es suprimeixen tots els impostos actuals.
- Es redefeixen les funcions específiques de Caixes d'Estalvis i Bancs de Negocis.
- Es redueix l'horari legal de treball.
- Es tendeix a la municipalització del sòl.
- Es socialitza l'administració dels excedents de comptes corrents i dels excedents de producció (inversiva i consuptiva).

4a Part. Formulació de la hipòtesi principal del model presentat, al nivell tècnic més rigorós possible.

Tenint en compte les condicions i possibilitats del conjunt del model dissenyat, la hipòtesi principal del "bé comú mercantil" sobre la qual s'edifica el conjunt del model es pot anar formulant des de formes intuïtives i genèriques fins a formulacions més precises i matemàtiques.

Per exemple:

- A) "Existeixen suficients recursos i capacitat productiva per poder suprimir la misèria"

- B) "Existeixen unes forces de producció comunitàries que impliquen la possibilitat de repartir diner inventat, gratuïtament"

C) "Existeix la possibilitat d'inventar comunitàriament diner en funció dels excedents de producció de consum i d'inversió".

$$D) \text{ " } H_K = P - H_P = \frac{P}{H_P + H_K} = i \text{ "}$$

P : Producció total

H_K : Hisenda comunitària

H_p : Hisenda privada

Una altra forma d'aproximar-se a la formulació de la hipòtesi podria consistir a plantejar models utilitaris avui no existents per poder il·lustrar determinades interpretacions dels fets utilitaris (Veure articles de W. Leontieff).

Per exemple:

Es podria imaginar una societat en què les màquines ho produïssin tot, sense necessitat d'intervenció humana (desaparició del factor "treball"). Es plantejaria el problema de com distribuir la producció en els diferents supòsits de la propietat de les màquines: una classe social, un individu, el conjunt de la societat.

Un cop formulada la hipòtesi amb el màxim rigor i detall tècnic (o paral·lelament) cal donar-ne la interpretació econòmica.

La invenció d'una "hisenda comunitària" (HK) (immediatament privatitzada) en funció dels excedents de producció per al consum i de producció inversiva, podria tenir les següents interpretacions:

a) estratègia equilibradora del mercat, pel fet que, si la invenció es basa exclusivament en els "excedents" esmentats, es limita a tancar els cicles econòmics oberts, amb total precisió, sense produir, doncs, ni inflació ni deflació.

b) estratègia indirecta de creixement del mercat, ja que en facilitar el tancament del cicle de la inversió, es potencia la capacitat productiva.

c) estratègia de redistribució de la riquesa, de solidaritat social, a través de l'establiment de salaris socials i

salaris liberals, i això sense necessitat de pressió fiscal sobre la riquesa privada.

Un altre aspecte important a tenir en compte és el del finançament de la "hisenda comunitària". La despesa pública actual es finança bàsicament a través de l'impost. És important, per tant, poder demostrar que el fet de prescindir dels impostos (ni que sigui progressivament), no representa inflació (ja que en principi ha de significar un increment de les unitats monetàries en circulació). Alguns suggeriments per respondre aquesta qüestió podrien ser:

a) No hi ha inflació perquè la invenció de diner es fa només en funció d'unes mercaderies concretes ja produïdes, però encara no venudes.

b) No hi ha inflació perquè la invenció de diner comunitari es fa en "contra" d'algunes formes d'invenció actuals molt poc clares: rendes dels bancs quan recorren als recursos aliens; deute públic; guanys especulatius que no corresponen a l'intercanvi de mercaderies concretes...

5a Part. Anàlisi comparativa entre la realitat econòmica actual, en els aspectes més directament afectats per la formulació de la hipòtesi, i les propostes del model.

Com a complement de la formulació de la hipòtesi, cal analitzar les diferents pistes que ens ofereix la realitat actual de cara a la plausibilitat de la hipòtesi.

Així mateix cal sotmetre a crítica la interpretació comunament acceptada dels fets econòmics relacionats amb la hipòtesi.

Entre els diferents temes a tractar en aquest doble aspecte, cal destacar:

a) Anàlisi de la invenció de diner en l'actualitat: mecanismes, objectius, resultats.... Clarificació dels diferents termes que hi estan relacionats: préstec, crèdit, invenció, finança, deute...

b) Anàlisi específica del tema del deute públic: mecanismes, finançament, importància relativa (%PIB)...

c) Anàlisi específica del sistema impositiu: mecanismes, deficiències, importància relativa...

d) Anàlisi de les teories sobre el "factor residual".

e) Anàlisi del tema de l'atur i de la progressiva desaparició de la importància del factor treball en el procés productiu.

f) Anàlisi de les identitats comptables $P = Y = C + I$ des del punt de vista de la hipòtesi.

g) Anàlisi de la fiabilitat de les estadístiques, comptabilitats generals, indicadors econòmics...

6a Part. Quantificació i interrelació de les principals variables del model, per estudiar la seva viabilitat pràctica.

Si la hipòtesi de treball sembla viable, caldria realitzar una quantificació aproximada ja sigui sobre les dades econòmiques actuals (per més que siguin imperfectes) o bé sobre dades suposades. Es tracta de fer un joc de simulació amb el màxim de variables-clau possible, en que es determini:

1. El nivell de producció lligat a les variables que segueixen.
2. El nivell d'inversió comunitària i privada lligades a aquest nivell de producció.
3. Renda d'equilibri = nivell de demanda agregada de bens i serveis (poder de compra) = oferta agregada (poder de venda).
4. Part de la renda privada que la gent dedicarà a consum, per poder determinar les finances comunitàries destinades a consum a crear.
5. Part de la renda privada que la gent dedicarà a inversió, per a poder determinar els crèdits comunitaris destinats a inversions a crear.

6. Finances comunitàries a crear destinades a consum.
7. Crèdits comunitaris a crear destinats a inversió.
8. Determinar el % d'impost únic (preventiu) a implantar.
9. Determinar el % d'interès comunitari.
10. Determinar el % de drets d'aduanes a la importació i a l'exportació per a tendir a l'equilibri del comerç exterior.

Inputs:

- salaris privats de producció
- socialització de l'administració dels excedents de producció
- socialització de l'administració dels excedents de comptes corrents
- impost únic, % sobre cada factura-xec emesa.
- part de l'interès cobrat pels bancs en la concessió de crèdits.
- drets d'aduanes variables

Outputs:

En funció dels inputs, determinar la quantitat i costos que haurien de destinar-se als següents capítols:

- Quantitat que es podria destinar a salaris socials per a consum (valor del punt de solidaritat social en relació a diversos nivells de beneficiaris)

- Quantitat que es podria destinar a salaris i pressupostos liberals (Id valor del punt).

- Cost de reducció del temps de treball, en funció d'hores i plaços diversos.

- Cost creació/lloguer xarxa telemàtica.

- Cost municipalització del sòl.

7a Part. Previsions de possibles conseqüències de cara a una possible experimentació social de la hipòtesi.

Es tracta d'enumerar, definir i estudiar les possibles conseqüències positives i impactes negatius, d'ordre econòmic, social, cultural i polític que provocaria la introducció d'aquest hipotètic model.

REALITZACIO DE L'ESTUDI

L'estudi d'aquest hipotètic model demana crear un petit equip interdisciplinari format per:

Un redactor-ponent a ple temps, economista i simulador.

Quatre lectors-crítics (dos independents i dos del CEJB) (reunió quinzenal per llegir i comentar l'estudi).

Un equip divers i plural que cada dos mesos opini sobre l'estudi.

El redactor-ponent porta la responsabilitat de la recerca i és ajudat per la resta de l'equip.

Depèn del grau d'aprofundiment dels temes i de la dedicació del redactor-ponent l'estudi pot ser més o menys llarg (1 ó 2 anys).

HIPÒTESI DE L'EVOLUCIÓ HUMANA UTILITÀRIA

Esborrany orientatiu

**Centre d'Estudis
JOAN BARDINA**

Almogàvers, 43 - 08018 BARCELONA
Telèfon: (93) 300 00 67

Introducció

Aquesta Hipòtesi de l'evolució humana utilitària, és, de moment, un esquema orientatiu, que estem actualment sistematitzant i elaborant. Només intenta explicitar els elements històrics i etimològics implícits en moltes de les propostes que es presenten en el Disseny de Civisme. Es posa l'accent sobre l'aspecte utilitari, però aquesta hipòtesi històrica forma part d'una hipòtesi general sobre l'espècie humana i llurs diverses manifestacions.

Desembre del 1987.

Utilitarisme

Els béns utilitaris són aquells béns materials, concrets, útils a l'home que permeten a cada persona de satisfer les seves necessitats vitals, podent prosseguir i millor realitzar així la seva vida a tots els nivells. Els béns utilitaris es caracteritzen perquè desperten l'egoisme natural de les persones per a produir i per a consumir: ja sigui l'egoisme de béns concrets, ja sigui de llur evolutiu i creixent interès monetari-comptable.

La diferència pràctica entre els béns utilitaris i els béns liberals (immaterials o culturals) és que els primers es compren i venen, mentre que els segons han d'ésser gratuïts, s'han de desmercantilitzar.

Aquesta motivació egoista que és present en la producció i consum de béns utilitaris no és menyspreable. Precisament és gràcies a aquestes activitats, i especialment gràcies a la generació d'excedents de producció, que la societat liberal pot existir i pot produir i oferir béns liberals (immaterials i culturals) gratuïtament. El conjunt de producció i consum egoista permet l'exercici d'una producció i consum altruista i desinteressat.

Més enllà d'aquest aclariments lligats al disseny de civisme que estem desenvolupant, cal considerar l'utilitarisme com qualsevol sistema de producció i distribució de béns utilitaris en una comunitat o societat. En cada una d'elles ha pres, al llarg dels mil.lennis, diferents formes (v. Esquema de l'evolució humana utilitària) que, descrites breument, són:

1. Utilitarisme sense canvi. És el sistema utilitari més primitiu que dura des dels orígens de l'home fins fa uns 60000 anys. La producció de béns utilitaris del grup humà considerat (endoètnia primitiva) és enterament distribuïda equitativament en el seu si, sense que hi hagi intercanvi: és simplement compartida. Aquest compartir la producció d'alguns "productors" amb tots els components de la "comunitat ètnica", de la que formen part, determina la gran diferència instintiva-intel·ligent entre l'espècie humana i qualssevol altres espècies de mamífers gregaris superiors (v. La formación de la humanidad de R. Leakey ed.

).

2. Utilitarisme amb canvi. A partir d'un cert moment evolutiu (fa uns 135000 anys) l'home inventà la "iniciativa i la propietat col·lectiva privada" sobre la producció especialitzada de cada grup especialitzat. La propietat privada col·lectiva és així la condició indispensable per a la invenció i la pràctica corrent del canvi de béns utilitaris que apareix fa uns 60000 anys.

El sinònim de "l'utilitarisme amb canvi" és el mercat i el sinònim de "bé utilitari canviari" és mercaderia.

Així els béns utilitaris adquireixen un nou valor a més del valor d'ús: el valor de canvi. Aquest és alhora bi-subjectiu --perquè depèn de la valoració subjectiva-intuitiva (que no és gens aritmètica ni mètrica) dels dos agents de l'intercanvi-- i bi-objectiu --perquè és l'intercanvi de dues mercaderies concretes determinades--.

D'utilitarisme amb canvi, històricament, n'hi ha dos tipus ben diferenciats: el que no empra moneda i el que sí n'empra.

2.1. Utilitarisme amb canvi sense moneda (mercat no monetari). Cada intercanvi de mercaderies (troc) es realitzava al principi intuitivament, sense cap mena de comparació numèrica. Paulatinament inventaren la "unitat de compte abstracte" (-25000/-18000) i més tard el "càlcul amb múltiples enters de la unitat abstracte" (15000/-11000).

2.2. Utilitarisme amb canvi i amb moneda (mercat monetari). Als inicis de la revolució neolítica (-9000 a l'Àsia sudoccidental) l'intercanvi de mercaderies es continuava fent per troc d'una mercaderia per una altra mercaderia.

Com que aquest troc presentava nombrosos inconvenients inventaren uns patrons sense cap valor intrínsec --fitxes de fang (v. Textos núm 3)-- per al càlcul abstracte dels valors objectius-subjectius de les mercaderies intercanviades. Aquesta referència a un patró de valor objectiu-subjectiu --creació i ús d'un sistema mètric del mercat-- introdueix definitivament el que històricament anomenem moneda. Del canvi així realitzat en diem canvi mercant-monetari o, per contracció corrent des de fa segles, canvi mercantil.

Esquema de l'evolució humana utilitària

Per a situar millor els diferents elements de la societat utilitària exposarem breument un hipotètic esquema de l'evolució humana amb especial esment del fet utilitari. Sense aquesta hipotètica aproximació evolutiva es fa molt difícil afrontar els diferents elements utilitaris. Aquests elements susciten molta polèmica en la nostra realitat actual, polèmica que impedeix un tractament desapassionat dels diversos temes.

Intentarem dibuixar els principals trets dels diferents períodes i etapes d'aquesta hipotètica evolució utilitària de l'espècie humana. Totes les explicacions del passat només poden ser basades en documents molt parcials sotmesos a interpretacions molts subjectives, però que permeten emetre hipòtesis històriques. La formulació d'aquestes hipòtesis ens permet sotmetre-les a experimentació en el present. Si l'experimentació ens confirma parcialment o totalment aquestes hipòtesis ens apropem a una visió una mica més certa del passat i a una pràctica menys contradictòria en el present i de cara al futur.

La cronologia que oferim també és hipotètica i aproximada, segons la precisió dels mètodes de datació. Quan les dates siguin anteriors a la nostra era (ane) aniran precedides del signe menys (pe -2500). Cal tenir, però, en compte que no totes les ètnies segueixen al mateix moment els mateixos estadis culturals: alguns s'encavallen, progressen, retrocedeixen i, fins i tot, desapareixen i són saltats en les diferents ètnies i en diferents moments.

Aquest breu esquema sobre la hipòtesi de l'evolució humana, especialment en l'aspecte utilitari, es desenvolupa en les següents pàgines. Podrem distingir:

Els diferents períodes: primer, sense canvi de béns
i després, amb canvi de mercaderies.

L'evolució de la propietat i iniciativa nacional-comunitària cap a la progressiva privatització --primer col·lectiva i més tard individual-- d'aquestes propietat i iniciativa.

L'aparició dels diferents factors actius de producció:

- la informació, l'invent i l'empresa des de l'inici de l'espècie;
- l'estalvi-capital des de fa mig milió d'anys;
- el treball servil des de fa uns 15000 anys.

L'inici del mercat sense moneda i del mercat amb moneda a l'Àsia sudoccidental. I en aquest segon cas diferenciarem entre la primitiva moneda de compte abstracta de les ciu-

tats-imperi i la moneda anònima corruptora dels imperialismes.

Per a tenir una visió de conjunt oferim un esquema cronològic general:

1. Comunitats primitives d'homínides sense canvi (-5 a -2 milions d'anys)

2. Comunitats endoètniques sense canvi (-2 milions a -60/50000 anys)

2.1. Comunitats endoètniques-endogàmiques amb exclusiva propietat i iniciativa nacional comunitària (-2 milions a -135/110000 anys)

2.1.1. La invenció, la informació, l'empresa i la inversió connaturals a l'espècie humana.

2.1.2. El consum genètic és compartit per tots els membres de la comunitat nacional. És la primera hisenda (fer el que es vol del que prèviament s'ha produït).

2.1.3. El consum social se suma al consum genètic amb l'augment de productivitat: es cura als malalts i als vells; s'enterra als morts... La segona hisenda és la suma del consum genètic més el consum social.

2.1.4. Es desenvolupa una estratègia econòmica en relació al repartiment de la hisenda entre consum genètic i consum social.

2.1.5 Invent de l'estalvi-capital.

2.1.6. Variacions estratègiques per a un equilibri econòmic entre consum genètic, consum social i estalvi-capital.

2.2. Comunitats endoètniques-endogàmiques amb naixent iniciativa i propietat col·lectiva-privada (tòtems) (-135/110000 anys)

3. Comunitats progressives amb canvi (amb mercat) (-60/50000 anys)

3.1. Comunitats exogàmiques-endoètniques (-60/50000 anys)

3.1.1. Comunitats encara viriarcales intertotèmiques

3.1.2. Comunitats progressivament matrilineals-interclàssiques

3.1.2.1. Matrimoni dotal (-35/28000)

3.1.2.2. Matrimoni de servitud (-20/18000)

3.2. Comunitats exogàmiques-exoètniques (-12000 a l'Àsia sudoccidental.)

3.2.1. Patriarcat abusiu amb sacrilegi exogàmic-exoètnic

3.2.2. Reacció violenta també exogàmica-exoètnica dels barons menystinguts dels clans més cults (-11000 a l'Àsia sudocc.)

3.2.2.1. Patriarcat primitiu (-11000 a -8000)

a. Comunitats unifamiliars i omniguerrres sense mercat

b. Comunitats interfamiliars en procés d'unifederació cara a l'exterior i multiconfederació cara a l'interior

- Les bifamílies es transformen en multifamílies segons victòria i ritus canviaris que institucionalitzen l'esclavitud (ritus del no genocidi) i la feudalitat (ritus del pacte de sang) (-10000)

- Les unitribus o unifederacions de varies multifamílies s'inicia un intens comerç exterior (troc unitari) facilitat pels ritus de l'hospitalitat als mercaders estrangers (-9000)

- Les naixents unifederacions d'unitribus formen les més primitives ciutadelles preimperials a l'Àsia sudoccidental de tipus multitribals

3.2.2.2. Patriarcat molt marcat pel fet monetari i els valors mercantils (preus, salaris, diner) (-8000 fins avui)

a. Era de les ciutats-imperi (-8000 a -2500 a l'Àsia sudoccidental)

- Invenció de la moneda de compte abstracta
- Invenció de la intracomptabilitat en el comerç interior i exterior (-5/4000)

b. Era dels imperialismes (-2500 fins avui) inventa la moneda anònima i desinformativa que afavoreix la impunitat de tots els delictes i crims per diner. Es pot acabar si s'implanta de nou una moneda de compte abstracta, intracomptable, responsabilitzadora i informativa.

1. Comunitats primitives d'hominides (-5 a -2 milions d'anys)

Tota comunitat animal, i com a tal, tota comunitat homínida forma part de l'era de la fam. L'inici d'aquesta era es remonta a l'aparició d'animals els quals ja no poden alimentar-se de substàncies inorgàniques, sinó que necessiten menjar proteïnes nobles presents en altres espècies vivents (vegetals o animals) sotmeses a depredació. En aquesta era de la fam, cada nació animal només creix fins allà on ho permet el límit natural de pasturatges, fruits o preses animals del seu entorn.

Els animals després de consumir el que necessiten immediatament solen abandonar el que ja no poden menjar per farts. Això que és evident en el cas dels animals caçadors carnissers no ho és tant en el cas dels animals herbívors, però en realitat passa el mateix.

En l'hominide, tota la constant producció i el consum són totalment comunitaris. És a dir, la iniciativa i la propietat de la nació animal sobre la producció i el que en fa d'ella (hisenda) són totalment comunitàries. ("Hacienda", en castellà, mostra millor la relació entra estar fent "estar haciendo" i el que anomenen hisenda: totes les accions que tenen per finalitat la utilització d'una prèvia i real producció de béns utilitaris).

Aquest primer utilitarisme consisteix, doncs, en que el subjecte actiu està fent (hisenda) el que vol (estratègia) de tot el que ha prèviament i realment recol·lectat, pescat, caçat... (producció).

Aquest equilibri primer entre el que produeix i el que en fa de la producció (hisenda) s'anirà mantenint en cada augment de producció, equilibrat immediatament per una nova aplicació d'hisenda. Aquest progrés utilitari de l'home explica la lenta, però exponencial, explosió demogràfica de l'espècie humana entre i contra les altres espècies animals. Fins fa uns 4500 anys l'equilibri entre producció i hisenda (economia) li permeté anar superant l'era de la fam comuna al regne animal. Des d'aquesta data, el trencament de l'equilibri entre producció i hisenda (anti-economia) ha reintroduït una nova era de la fam, enmig d'una potencial era de l'abundància.

Característiques de les comunitats primitives d'hominides

- Producció i consum immediats (no es guarda res)
 - Producció i consum comunitaris (no hi ha res privat)
 - Producció i consum intracomunitaris (no hi ha intercanvi)
-

2. Comunitats endoètniques sense canvi (-3/2 milions a -60/50000 anys)

Se suposa que durant el Paleolític inferior es passà de la nació homínida animal a l'endoètnia ja quasi humana, en un moment que, segons els estudis actuals, encara no es pot concretar.

La comunitat endoètnica (en la que la ètnia està tancada en si mateixa) es diferencia de la nació homínida per la seva naixent vocació espiritual, és a dir, que té una intel·ligència distinta de l'animal. Aquesta capacitat nova, que distingeix l'home de l'animal, obre precisament la possibilitat de captar i processar una informació empírica cada vegada més complexa i completa. Aquesta informació permet a l'home d'emprendre constants i progressives invencions utilitàries. Amb aquests invents l'home desenvolupa tècniques de producció específiques d'ell que li permeten superar progressivament l'era de la fam animal.

En aquest moment els recol·lectors, caçadors i pescadors definitivament humans deixen traces de la seva existència. Els instruments que empren són fruit d'una tecnologia incipient, la manufactura de la qual exigeix una intel·ligència creativa (transanimal) i són possibles gràcies a una producció creixent que permeti l'oci necessari a la creativitat tècnica i a la manufactura dels instruments.

L'endoètnia primitiva, juntament a la capacitat d'informació i d'invent, desenvolupa una precària inversió: dedica temps i esforços en una direcció inversa a la del simple consum; inverteix la tendència natural de "produir per a consumir" per la de "produir per a produir més i millor".

El conjunt de la informació, l'invenció i la inversió forma una incipient empresa: conjunt d'emprenedors productius a nivell del conjunt de la comunitat endoètnica.

Gràcies a aquest conjunt de factors productius la comunitat endoètnica comença a comparar intuitivament entre dues produccions i centra els seus esforços en aquelles que tenen més productivitat. Comença a tenir una noció intuitiva del que avui s'anomena tècnicament forística: saben intuir, per exemple, que una cacera d'un elefant feta per cinc caçadors sense cap ferit ni cap mort representa una "forística" molt important comparada amb una altra cacera molt més difícil i tràgica d'un búfal per 10 caçadors dels quals dos han mort i tres han resultat ferits.

Característiques de les comunitats endoètniques primitives

- 1er factor actiu de producció: la informació
 - 2on " " " " : la invenció utilitària
 - 3er " " " " : la inversió (producció-consum)
 - 4at " " " " : l'empresa utilitària comunitària
-
- Tecnologia instrumental
 - Intuïció de "productivitat" i de "forística"
-

2.1. Comunitats endoètniques-endogàmiques amb propietat i iniciativa nacional-comunitària (-3/2 milions d'anys)

En aquesta fase no hi ha cap vestigi de propietat privada. La iniciativa i la propietat són del conjunt de la comunitat endoètnica. El tancament de l'ètnia també implica que el matrimoni es fa dins d'ella, sense cap contacte amb d'altres ètnies. És per això que aquest tipus d'endoètnies s'anomenen endogàmiques.

Continua l'augment de la producció comunitària total gràcies al millorament de tècniques i la posta en pràctica de noves invencions que permetien anar ampliant per a nous usos la hisenda consegüent a cada augment de producció. La constant aplicació de la informació, de la invenció, la inversió dins l'empresa comunitària genera increments de producció que s'han d'equilibrar per nous tipus de consum.

El consum genètic, instintiu, és el consum dedicat a la simple cobertura de les necessitats alimentàries i reproductores de tot el grup. La característica fonamental i exclusiva de l'home és que el conjunt de la producció és compartida per tots els membres de la comunitat endoètnica: aquesta ètica inicial és la causa de tota la sociativitat ulterior.

A nivell d'exemple podem expressar el consum genètic equilibrat com:

$$\frac{\text{Producció}}{\text{Consum genètic}} = 1$$

El consum de solidaritat social és fruit d'un augment de productivitat i se suma al consum estrictament genètic. Aquest consum de solidaritat social consisteix en l'atenció a persones no protegides naturalment per l'instint sexual-nutrici: ferits, malalts, vells, enterrament dels morts... Aquesta solidaritat social es fa a través de la dona jove casada al seu parentiu matrilineal i és una constant de tota l'evolució humana fins al patriarcat.

$$\frac{\text{Producció}}{\text{Consum genètic + consum social}} = 1$$

L'estratègia conscient econòmica es desenvolupa en relació al repartiment de la hisenda entre el consum genètic i el

consum de solidaritat social. La cultura comença a passar al davant de la natura instintiva.

Producció

$$\frac{\text{Producció}}{\pm \text{Consum genètic} \pm \text{Consum solidaritat social}} = 1$$

☞Es a dir, la producció total de cada moment es dedica per parts a un o altre tipus de consum segons estratègia de l'endoètnia, afavorint, més o menys, l'aspecte genètic o el de solidaritat social. Ja no s'abandonen els ferits, els malalts, els vells. ☞Es l'inici de la seguretat social per a tothom.

La invenció de l'estalvi-capital gràcies a nous increments de producció permet anar més enllà del consum de solidaritat social en que es compartien una part dels excedents de producció sobrants del simple consum genètic. L'evidència d'aquests nous excedents de producció impulsà a cercar tècniques de conservació per a permetre el seu consum posterior, degut a que no hi havia suficient consum immediat ni genètic ni de solidaritat social.

Producció

$$\frac{\text{Producció}}{\text{Consum genètic} + \text{Consum social} + \text{Estalvi-capital}} = 1$$

El terme tècnic **capital** sembla tenir origen en la conservació de peix i de carn --gràcies al domini del foc i de l'aplicació de la sal i altres espècies--. ☞Es comprensible, i encara en certs llocs habitual, que els llenguatges primitius designin un animal o les parts conservades d'ell, pel "cap". El llatí, llengua arcaica, ha conservat aquest costum primitiu, designant les parts del cos d'un animal pel seu cap (caput, capitem) símbol de la seva totalitat caçada o pescada. (Encara diem, un "cap de bestiar").

Aquesta realitat novíssima, que podem anomenar **estalvi-capital**, permeté molta més inversió d'esforços i de temps que anteriorment, generant un efecte multiplicador; donà una certa independència a la comunitat endoètnica enfront els atzars del futur, creà una major llibertat concreta i facilità la creativitat necessària per a fer nous invents i nous instruments més perfeccionats.

La conservació d'aliments i la fabricació de nous útils roba temps a la producció immediata (cacera, pesca, recollida) però permet subsistir quan la producció és escassa i permet millorar-la tècnicament. L'estalvi-capital és una inversió més eficaç, ràpida i, doncs, més important que la simple inversió primitiva d'esforços i de riscos. Podem dir que en aquest moment apareix el capitalisme comunitari primitiu: sistema de crear estalvi-capital de propietat i ús intracomunitari.

Els termes tècnics **capital** i **capitalisme** no signifiquen altra cosa que "el sistema d'acumular béns utilitaris". Per extensió, anant més enllà del significat primitiu concret, "acumulació de qualsevol mena de béns útils a l'home, tant si són materials com immaterials, tant si són concrets, com abstractes o mixtos".

En els idiomes indoeuropeus els adjectius són més importants que el mateix substantiu. En aquest cas, no es pot parlar de capitalisme sense precisar si és capitalisme comunitari, privat o conjunt.

Les variacions estratègiques voluntàries permeten, de nou, a la comunitat endoètnica distribuir els recursos produïts segons prioritats, entre consum genètic, consum de solidaritat social i estalvi-capital, tendint sempre a l'equilibri econòmic entre el total produït (Producció) i el total consumit-estalviat (Hisenda).

$$\begin{array}{r} \text{Producció} \\ \hline \pm \text{Consum genètic} \pm \text{Consum social} \pm \text{Estalvi-capital} \end{array} = 1$$

Característiques de les comunitats endoètniques-endogàmiques amb propietat i iniciativa exclusivament comunitària

- Invent del consum de solidaritat social
 - Invent de l'estalvi capital
 - Estratègia econòmica per a la distribució de la producció total entre els diferents tipus de consum (genètic i de solidaritat social) i l'estalvi-capital de manera que hi hagi l'instintiu equilibri econòmic:
hisenda total = producció total.
-

2.2. Comunitats endoètniques-endogàmiques amb iniciativa i propietat col·lectiva-privada (des dels -135/110000)

La característica principal d'aquesta fase rau en el fet que, al costat de la iniciativa i propietat comunitària ancestral de l'endoètnia matriu va creixent una iniciativa i propietat col·lectiva privada dels tòtems filials de l'horda (nom tècnic de les comunitats endoètniques-endogàmiques).

En aquesta fase, en efecte, sorgeixen uns escamots empresarials de producció especialitzada que es van anomenant "tòtems". Cada tòtem porta el nom del ser vivent animal (i en algun cas vegetal) que li assegura la seva producció especialitzada, el seu consum i la seva capitalització.

Els tòtems, però, es formen per lliure motivació i afinitat electiva entre els membres individuals de l'horda matriu. Per això esdevenen aquestes empreses especialitzades les primeres col·lectivitats socials dins la comunitat endoètnica. Els tòtems suposen una nova crystal·lització de l'empresa, en aquest cas col·lectiva privada de cada tòtem que anirà competint amb l'ancestral empresa comunitària.

Els joves de cada tòtem continuen procurant aliments --ara especialitzats-- a les seves companyes per al consum genètic dels nens i, per via matrilineal, pel consum social dels vells, dels ferits, dels malalts... que es queden en el campament central per no poder seguir les correries cada vegada més allunyades dels productors totèmics.

Cada tòtem va separant-se cada dia més de l'horda matriu. Així va sorgint, poc a poc, una propietat privada col·lectiva de cada tòtem dins la propietat comunitària de l'horda matriu. Aquesta propietat de tòtem és privada en relació a l'horda, però és comunitària dins cada tòtem. No hi ha encara en aquesta fase cap vestigi de propietat privada individual.

L'horda matriu en aquest procés és cada cop menys visitada pels seus tòtems filials i s'empobreix de manera relativa. Cada tòtem conserva els seus propis béns econòmics i es limita en cada visita --cada vegada més espaiada-- al campament central de l'horda a que cad esposa ajudi la seva mare i aquesta --segons ancestrals costums matrilineals-- ajudi els membres dels seu parentiu que ho necessiten (vells, ferits, malalts...).

Es possible que si les comunitats endoètniques pluritotèmiques van acceptar relativament de pressa (del -135/110000 al

-60/50000) el naixement de la iniciativa i propietat col·lectiva privada de cada tòtem filial al costat de l'ancestral iniciativa i propietat comunitària de l'horda matriu és perquè s'adonaren que la riquesa del conjunt format per l'horda matriu i tots els seus tòtems filials era molt més gran, en quantitat i en qualitat, que la sola riquesa ancestral anterior exclusivament de propietat i iniciativa comunitària.

Característiques de les comunitats endoètniques-endogàmiques amb naixent propietat col·lectiva-privada

- Invenció de l'empresa totèmica, primera col·lectivitat productiva dins l'horda matriu comunitària.

- Sorgiment de la propietat col·lectiva privada de cada tòtem filial que conviu amb la propietat comunitària de l'horda.

3. Comunitats progressives amb canvi (mercat) (des de fa 60/50000 anys)

La naixent inciativa i propietat col·lectiva privada dels tòtems dins l'horda ancestral permet, a un cert moment, l'aparició de l'intercanvi entre tòtems. Amb l'intercanvi s'inicia una nova etapa de la humanitat que dura fins els nostres dies i que està marcada pel mercat.

L'aparició del mercat no solament té repercussions en les relacions de producció, consum i capitalització, sinó que incideix en les mateixes relacions humanes. A partir d'aquest moment la tradicional comunitat endogàmica-endoètnica s'obre a l'exogàmia, és a dir, a l'aparellament entre joves de diversos tòtems pertanyents a la mateixa ètnia (endoètnia).

Aquesta obertura de l'ancestral tancament comunitari portarà cap als -12000 a un nou pas: exogàmia-exoètnica, és a dir a l'aparellament fora de la pròpia ètnia.

Tot aquest procés pot ser contemplat sota el següent esquema --que anirem desenvolupant en les fitxes corresponents-- :

3.1. Comunitats exogàmiques-endoètniques (des dels -60/50000)

3.1.1. Comunitats viriarcales intertotèmiques

3.1.2. Comunitats progressivament matrilineals-interclàtiques

3.1.2.1. Matrimoni dotal (-35/28000)

3.1.2.2. Matrimoni de servitud (-20/18000)

3.2. Comunitats exogàmiques-exoètniques (dels del -12000 a Asia Sudoccidental)

3.2.1. Matriarcat abusiu amb sacrilegi exogàmic-exoètnic

3.2.2. Reacció patriarcal

3.1. Comunitats exogàmiques-endoètniques (des dels -60/50000)

3.1.1. Comunitats encara viriarcales, intertotèmiques

El terme "viriarcal" designa la pràctica corrent ^{ancestral} de les comunitats ^{endoètniques} d'un "mascle conductor" protector de la comunitat, sense cap atribut de poder, sinó únicament de servei i ajuda, moralment obligada per ser l'individu més experimentat, valent i fort de la comunitat. Ens interessa marcar aquí aquesta funció degut que amb uns quants mil.lenis aquesta canviarà amb la preponderància matrilineal, matriarcal, i patriarcal.

Degut a l'especialització de cada tòtem l'alimentació no era gaire diversificada en el mateix, ni tampoc en el campament central de la "comunitat endoètnica" matriu quan només hi concorrien pocs tòtems o un de sol. Els aprovisionaments dels vells, malalts, ferits i altres membres que no podien seguir el nomadisme de llur tòtem per qualsevol motiu, eren cada vegada menys freqüents i més difícils, donat que els desplaçaments eren cada cop més allunyats.

Els vells, molt respectats en la "comunitat endoètnica" matriu, no tenien en canvi cap prerrogativa dintre els tòtems, col·lectivitats empresarials lliures, menades i manades per gent jove que s'imposava per llur saber pràctic en resoldre totes les situacions productives o difícils que es presentaven, en les seves correries.

Progressivament cada col·lectivitat totèmica s'anà nacionalitzant (1) . Els vells cercaven la manera idònia per a reconstruir la comunitat ancestral, ara però sota una nova forma : la d'una "comunitat endoètnica de nacions filials". A tal efecte començaren a convocar periòdicament els distints tòtems filials a una "gran festa sagrada" de l'antiga horda matriu. Posaven així les primeres fites del que s'anomena "màgia*llibertària", festiva, popular, alegre, igualitària, poètica,...

Amb aquesta periòdica "gran festa" sagrada els vells tenien la possibilitat de resoldre els aprovionaments nutricis massa poc diversificats fins aleshores.

Gràcies a la trobada periòdica de la "gran festa" cada tòtem "propietari privat col·lectiu" de la seva producció especialitzada intercanviaba amb d'altres ^{tòtems} seves produccions en forma d'obsequi ritual , oferint allò de millor que cadascun d'ells posseïa.

Aquest intercanvi no es realitzava, doncs, sota cap mena de convenció comptable ni mètrica (monetària) ^{personada per ella,} sinó que l'equivalència del nombre d'elements intercanviats era objecte de ritus i celebracions que només tenien en compte la lliure voluntat de les diferents parts. Aquest fet d'equivalència gratuïta i graciosa és l'origen de la nostra paraula actual "mercat" d'evident origen primitiu lligat a "mercè" : intercanvi de favors o presents que deixa satisfetes a totes les persones que s'els intercanvien amb gratuïta i graciosa complaença de compartir entre elles tot el que tenen de més valuós.

La "gran festa" també oferè ~~la~~ la possibilitat d'aparellar-se entre els joves dels diferents tòtems, intercanviat-se ^{al} entre ells.

Apareix ^{doncs} l'exo-gàmia entre tòtems dins la "comunitat endoètnica" primitiva. (lligam sexual fora ("exo") del tòtem)

(1) Exemple típic de nacionalització d'un fet social col·lectiu. No hi ha en canvi cap exemple històric de socialització d'un fet nacional.

També els tòtems s'intercanvien aliments, vestits, invents, tècniques... Tot plegat un "mercat" alegre, festiu; un factor multiplicador de gran abast fins aleshores mai vist. Neix doncs, la idea, el ritus i la pràctica del "canvi utilitari", radicalment aliè i desconegut de totes les espècies animals i de tota la humanitat fins fa solament uns 60 mil anys.

L'"intercanvi utilitari" no és instintiu ni intuïtiu. És un enorme progrés que neix de la capacitat abstraccionista de l'home. És un fet social-cultural que només es transmet, per tant, per via de societat i cultura; per via de saviesa popular.

"Et regalo gratuïtament això tan valuós per a mi, perquè, en aquest moment de festa màgica llibertària, redueixo tot el meu ser, egoisme comprés, a la sola dimensió de l'afecte que et tinc": això és el que expressen les paraules i els gestos dels ritus més primitius de l'intercanvi o mercat elemental.

El present d'una persona (en aquest cas col·lectiva) a una altra, exigia d'aquesta, segons el costum màgic llibertari a cada generació més arrel·lat, un corresponent i recíproc present. Els dos presents no es comparaven en llur valor objectiu solament, sinó sobretot en relació a la posició nacional o social de les dues persones que realitzaven el doble intercanvi.

El "canvi" no pot existir ^{per tant} sense prèvia " propietat privada", sigui col·lectiva (en els tòtems primitius) sigui, molt més tard, individual: el canvi és un acte d'apropiació i desapropiació simultànies en cada part que el realitza i que es fa per la mútua autosatisfacció de totes les parts contractants.

Es per aquest motiu de plena satisfacció mútua (d'equilibri intersubjectiu) que el "canvi utilitari elemental" és considerat "econòmic":

-és autoequilibrat.

-és una producció amb el mínim d'esforç i risc de béns utilitaris transformats en "valors de canvi".

-és una repartició equitativa entre totes les persones privades (col·lectives; més tard individuals) de la comunitat ètnica, considerades jurídicament iguals.

(veure cap.5 apartat 8 sobre "economia")

Amb el canvi afegim al "valor d'ús" el "valor de canvi".

Cap cosa concreta no té "valor" en si mateixa i per si mateixa: només adquireix valor en relació a unes persones concretes que l'usen o l'intercanvien, o en relació a d'altres coses.

Amb la invenció de la "iniciativa i propietat col·lectiva privada" de cada tòtem sobre els béns especialitzats produïts per ell, i amb la invenció del "canvi utilitari elemental" l'home canvia progressivament de mentalitat i de cultura: pren el camí de l'art. En aquest home ja domina més l'art, la cultura "artificial", la mentalitat abstraccionista i elementalitzadora que la natura animal, en el benentès que aquesta darrera continua essent la primordial característica de tots els tipus d'homes que han existit o puguin existir.

El "mercat" nascut lliure, respectuós i ritual, suposa un augment de possibilitats impressionants. Des de la seva mateixa invenció és el lloc privilegiat de la imaginació de la humanitat. La humanitat ha assimilat el fet, la idea, el concepte de "mercat" durant mil·lenis. Quan se li impedeix El "mercat llibertari" amb intervencions i planificacions de qualsevol poder, oligopolístic o monopolístic, privatista o estatista, aquest "mercat llibertari", impedit en la pràctica corrent, reapareix sota formes de "mercat negre", "mercat paral·lel", "mercat subterrani". La història documentadament ben comprovada en tots els imperialismes històrics,

està plena dels fracassos de tots els poders establerts, inclosos els estatismes més poderosos i tirànics, quan s'han volgut ficar a intervenir e/i planificar "burocràticament" el "mercat llibertari".

Característiques de les "Comunitats ^{encara} Viriarcales Intertotèmiques."

- Invent de la convocatòria sagrada ("ecclesia"), de la "gran festa", espai privilegiat d'intercanvis entre tòtems.
 - Invent del "mercat" gràcies a la "propietat privada col·lectiva" prèvia de cada tòtem endoètnic.
 - Al "valor d'ús" s'afegeix un nou "valor de canvi" encara sense quantificar, fruit de la simple autosatisfacció ritual de les diferents parts.
-

3.1.2. Comunitats progressivament matrilineals-interclàniques

3.1.2.1. Matrimoni dotal (-35/28000) La dona era una recol·lectora ancestral de plantes, branques, fulles, fruits i arrels vegetals. Observava les petites plantes que creixien al costat del riuet de desguàs de la cova i inventà "l'agricultura de cava". Començà també la cria de petites aus i mamífers de poca talla.

Al gran prestigi genètic que la dona tenia amb la procreació i l'educació dels seus filllets, prestigi que li conferia ser considerada com l'estructuradora de la comunitat endoètnica, se li havia ajuntat la relevança social que li donava la tradició ancestral del parentiu matrilineal de prendre cura dels seus vells, malalts, ferits etc... A aquest prestigi nacional i social s'uní el fet que es convertí en una productora especialitzada de certs vegetals i animals; producció menys atzarosa que la simple depredació (caçera, pesca o recol·lecció).

D'aquest conjunt de fets la dona va acumulant un ascendent i una autoritat en el tòtem viriàrcal que poc a poc esdevé "clan amb predominància i "arquia" matrilineal": el baró s'acostuma a abandonar el seu tòtem en aparellar-se i accepta el clan de la seva companya.

El primer ritus que caracteritza aquesta subfase és el "matrimoni dotal" (cap als -35/28 mil). La primera versió del ritus atorgava el dot pagat pel baró casador al clan de la noia que l'acceptava.

En un segon estadi la dona va perfeccionant les seves tècniques de petita agricultura i ramaderia (-25/22 mil). Aquesta millora tècnica-productiva confereix una creixent estructura

ció dels clans matrilineals. Així, de la primera versió del "matrimoni dotal" en què el baró entregava el dot a tot el clan ara, en una segona versió, el dot és entregat directament pel marit a la seva muller en el moment del matrimoni com a mostra de la vàlua de dita dona. Aquest dot és la primera " propietat privada individual " que apareix en l'evolució humana. Cap als -18/15 mil les dones ofereixen al clan, gràcies a un desenvolupament més gran de la protoagricultura i proto-ramaderia, un subministre d'aliment i de vestit menys aleatori, més continuat i en major proporció que el conjunt dels barons del clan amb llurs expedicions de caça o pesca, molt sovint decebedores.

3.1.2.2. Matrimoni de servitud (-20/18000) Poc a poc anà sorgint en la ment d'aquestes "matriarques" la idea del "matrimoni de servitud": la noia matrimoniable exigeix al baró per casar-se amb ella un "contracte de treball agrícola" quan i com ella ho disposi.

Amb aquest costum s'inicia el "treball servil", "treball per força". Des del seu inici, aquesta disciplina social imposada ha provocat l'aversió de tots els qui l'han patit. El "treball utilitari servil" s'inicià, segons aquesta hipòtesi, fa solament uns 20 mil anys. Sembla evident que cap esforç productiu en les "comunitats endoètniques" anteriors a la fase "matriarcal" caracteritzada pel "matrimoni de servitud" no tenia el sentit de "treball". Certament que aquest nou invent es va accelerar posteriorment amb el "treball esclau" de la revolució patriarcal, però sembla que el "treball servil" del baró en els clans "matriaricals" és el precedent sociològic de tots els tipus de "treball esclau" dels temps patriaricals (fins avui).

Cal recordar que la paraula llatina que designa el "treball" ve de "tripalium" (tres pals): nom de l'instrument de tor-

tura que era aplicat a Roma als esclaus que no treballaven prou, segons l'apreciació subjectiva dels seus amos. Com passa sovint trobem que la paraula per a especificar "un fet social nou" és inventada molt temps més tard, àdhuc en fases de cultura diametralment oposades, com les ara considerades: cultures "matrilineals-pacífiques primitives" i cultures "patriarcalistes-imperialistes" en guerra continua entre elles.

El "treball servil" o sigui, "per força" si bé pot estar considerat com a indispensable a la vida de tota societat que es vulgui acceleradament progressiva no pot ésser erigit de cap manera en "mite dignificador de l'home" en "religió del treball". Tots els pobles primitius el consideren, sinó un càstig, si una obligació contractual, només acceptable quan el contracte ofereix altres compensacions molt més importants: en el "matrimoni de servitud" el matrimoni (de servitud).

El treball, com s'acaba de dir, en els clans matrilineals (sinó matriarcal), reb la seva remuneració en i pel matrimoni.

En les societats patriarcal més avançades de cara al comerc exterior, el treball reb la seva remuneració, -com qualsevol altra mercaderia, el seu preu, -sota forma de salari. La sal és una de les mercaderies d'importació més apreciades en les societats patriarcal-ramaderes que ja han inventat l'esclavitud dels vençuts. (veure)

En el cas del "treballadors lliberts" el treball reb el seu salari directament; en el cas de "treballadors esclaus" és l'ètnia patriarcal que reb dit salari, ja que els "esclaus" en són un bé comunitari.

Malgrat que el tema de la violència humana és un dels més polèmics, i cada postura intenta desxifrar troballes arqueològiques per a basar les seves hipòtesis, sembla que els documents al nostre abast referents a períodes prehistòrics anteriors al sorgiment de la novíssima articulació social-genètica dita "família", i en especial el conjunt documental de les pintures rupestres, tan característiques de les cultures matrilineals, no ens donen cap pista per a poder emetre la hipòtesi que existís una violència organitzada abans d'una data crítica situada per l'arqueologia a l'entorn dels -11.000 a l'Àsia Sudoccidental.

La pau entre "comunitats endoètniques" diferents sembla probable per que totes elles vivien tancades, solitàries, nòmades i fúgisseres de tota presència estranya, sobretot humana.

De moment, segons la hipòtesi exposada fins aquí, la pau dins l'horda tampoc sembla haver estat mai trencada fins al punt de crear situacions irreversibles de violència.

Si aquesta violència interna o externa de les "comunitats endoètniques" (endogàmiques (fins als -60/50 mil) o paulatinament exogàmiques després) hagués existit, no ja d'una manera habitual, sinó àdhuc eventual, és evident que a les tan realistes escenes de caça i vida animal que ens donen les pintures rupestres, els artistes haurien afegit escenes, més realistes encara, de violència entre membres de la pròpia comunitat o de guerra entre comunitats ètniques.

Característiques de les "Comunitats matrilineals-interclàniques"

- La dona inventa la "protoagricultura i la protoamaderia".
 - La dona inventa el "matrimoni dotal" a favor seu.
 - La dona inventa el "matrimoni de servitud"; inicia el "treball servil".
 - De moment no hi han traces de violència dintre o entre endoètnies.
-

3.2. Comunitats exogàmiques-exoètniques (des dels -12000 a l'Àsia Sudoccidental)

3.2.1. Matriarcat abusiu amb sacrilegi exogàmic-exoètnic

La concentració de riquesa material i de comandament social de tipus matrilineal dintre de cada clan i en tota la "comunitat endoètnica-exogàmica" entre clans tendí a la llarga a crear institucions suscitadores de greuges i sacrílegues. Aquest sacrilegi de "les matriarques" finals, consistí en que aquestes cercaren els marits fora de la comunitat ancestral (és a dir convertiren la comunitat en una exogàmia-exoètnica). Aquesta actitud sorgí de que les "matriarques" s'adonaren que els marits provinents d'ètnies estrangeres ^(exoètnies) menys cultes, eren més dòcils, més admiratius, més sotmesos i més treballadors que els barons de llur pròpia ètnia (endoètnia). Així s'establiren i s'estengueren els "matrimonis de servitud exogàmics-exoètnics" institució que trencava tots els costums ancestrals de l'endoètnia i que inaugurava, per primera vegada, el mestissatge, considerat, en aquells temps, com un sacrilegi innombrable a més d'un greuge pels homes de l'endoètnia afectada.

3.2.2. Reacció violenta patriarcal (des dels -11000)

Aquest costum sacríleg contra l'ancestral endoètnia, sembla documentat per llegendes, mites i ritus que ens parlen del "rapte de dones" iniciat pels barons que es veien menyspreats. Era una reacció normal a unes institucions "matriarcalistes" que s'havien tornat despòtiques i tiràniques, sense cap respecte als llibertaris costums ancestrals de l'horda primitiva.

El rapte de dones en la pròpia endoètnia o en qualsevol altre (exoètnia) comportava per al raptor la persecució de tota la comunitat violada en la seva integritat i defraudada d'un "factor de producció" molt important: la dona jove.

D'aquest seguit de raptos i persecucions en sorgí la guerra: aquest feidomen desconegut fins al moment, és, per tant, exclusivament "cultural" (anticultural) i com a tal no té res de "natural". Aquesta guerra inicial entre raptors i endoètnies ofeses anà prenent formes cada vegada més complexes, violents i cruels.

L'exacerbació bèl·lica conduí als raptors a cercar la protecció dels terrenys difícils per als perseguïdors i a imposar una rígida disciplina a tots els que, lentament, anaven formant la seva "família": el raptor s'erigí en "pater familias" amb dret de vida i de mort sobre tots els seus

3.2.2.1. Patriarcat primitiu (-11000 a -8000)

3.2.2.1. a) Comunitats unifamiliars i guerreres sense mercat

Sorgia així la "unifamília" en un ambient de guerra total, en la que el genocidi dels vençuts ^{i la destrucció dels seus béns} era obligada tan per a facilitar la fugida dels vencedors com per la incapacitat d'alimentar-los en aquestes condicions; i sobretot per la impossibilitat tècnica de l'època per al transport de llurs riqueses i reserves alimentícies (botí).

Si situem el pas inicial del "matriarcat" al violent "patriarcat" al voltant dels -11.000 per a certs pobles més avançats, és perquè als entorns d'aquesta data a l'Àsia Sudoccidental hi ha una interrupció brutal de vestigis arqueològics durant uns 1000 anys en jaciments de molta riquesa de troballes anteriors i posterior, (buit arqueològic). Quan es troben nous

vestigis ja són de tipus marcadament patriarcal. En altres regions de cultures més arcaïques els jaciments no mostren aquesta interrupció de manera tan brutal, i els vestigis exterioritzen una lenta evolució del Magdalenian IV, típicament matriarcal, a noves formes culturals evolutivament patriarcals.

Aquest fenomen bèl·lic hipotèticament sorgit del conflicte generat per "l'exogàmia-exoètnica" cal situar-lo en ^{el seu} context: degut a l'augment demogràfic conseqüent al continu progrés material les endoètnies ja tenien un contacte bastant promiscu entre elles; Tampoc no es pot separar el fenomen bèl·lic, de certs moments d'escassetat alimentària deguda a unes collites insuficients a la creixent densitat de població. El que sembla possible és que entre el rapte de dones, el robatori de collites, les "razzies" i "vendettas" sense fi el clima bèl·lic destruí tot el teixit de les cultures matrilineals anteriors.

El troc (el mercat) desapareix substituït pel robatori i el botí de la victòria, béns més fàcils d'aconseguir i per tant més bàrbrement desitjats, que el "treball servil" productiu de les cultures matrilineals anteriors.

Aquesta lluita per la supervivència exigeix que el "pater familias" domini despòticament tots els membres de la seva "família". Aquesta, com etimològicament denota el mot "famel" (esclau) és el "conjunt de parents esclavitzats al servei despòtic del "pater familias". La "família" és una articulació social-genètica d'origens culturals molt avançats nascuda en un clima bèl·lic. No és una forma natural de vida ni de l'espècie humana ni de cap altra espècie animal. És palpablement "infra-animal": cap espècie "salvatge", per més que així l'etiquetem, no ha arribat mai tan baix.

Característiques de les "Comunitats exogàmiques-exoètniques"

(del "matriarcat" (-12000) a la "unifamília patriarcal" (-11.000))

- La dona trenca el costum ancestral de casar-se dins l'endoètnia (exogàmia-exoètnica)
 - Reacció brutal dels homes menyspreats de la pròpia endoètnia: rapte de dones i sorgiment de la guerra.
 - Formació de la "família": conjunt de parents esclavitzats sota el despotisme del "pater familias" amb dret de vida i mort sobre els seus.
-

3.2.1. b) Comunitats interfamiliars en procés d'unifederació
cara a l'exterior i multiconfederació cara a l'interior

1er moment: Pas d'unifamílies a bifamílies i multifamílies
.

La nostàlgia de les cultures anteriors, -sense guerra i amb canvi, submergides en la màgia llibertària ara perduda, conduí les "famílies patriarcals" a revificar ritus ancestrals de "canvi" adaptats a les noves circumstàncies que els permetés evitar el mutu extermini, tard o d'hora real, degut al genocidi conseqüent a la derrota, sempre possible àdhuc després de moltes victòries.

Els "canvis" que foren inventats es feien per mitjà de diferents ritus . El "ritus d'esclavitud" salvava la majoria dels vençuts a canvi del seu "treball esclau" a favor del vencedor i l'execució d'alguns dels guerrers vençuts més significatius. El "ritus del pacte de sang", "agermanava" els "esclaus-treballadors" amb llurs senyors, guerrers lliures vencedors i a partir d'aquest moment, protectors dels vençuts.

Els esclaus (vençuts) treballaven al servei dels senyors (vencedors) en règim de propietat comunitària sota l'autoritat del patriarca vencedor. Les "unifamílies" esdevingueren així, en un primer moment, "bi-famílies patriarcals" jeràrquicament organitzades per a la guerra (senyors guerres lliures) i jeràrquicament organitzades per a la producció de béns utilitaris (esclaus servidors dels primers).

Amb el treball d'aquests "esclaus de guerra" augmentarem de nou les possibilitats de producció i de victòria. La progressiva especialització permeté reconquerir les tècniques de l'artesania paleolítica per a la producció de béns útils i també per a la producció d'un cada dia millor i major armament.

Així es formen les multifamílies : la dels guerres lliures i portectors i les de les més o menys nombroses famílies d'esclaus, totes elles sota l'autoritat del patriarca . Tot aquest pprocés de pactes ("foedus") significa el naixement de la feudalitat primitiva.

2º moment: Unitribus o uniferederacions de vvarfes multifamílies

Estem al llindar del Neolític (-9000 a l'Àsia Sudoccidental)

Els esclaus són progressivament diferenciats per llur especialització: uns cultiven la terra o treballen en pedreres-mines; d'altres excerceixen artesanies útils sense gaire contacte amb l'aristocràcia ; uns tercers són els artesans del confort i del luxe al servei personal dels senyors de la guerra, cada dia més iniciats en el prestigi, la noblesa i la notorietat. Els esclaus més pròxims als senyors, considerats per aquest més eficients, són emancipats poc a poc i esdevenen "lliberts", amb capacitat d'alliberació hereditària. En etapes successives esdevindran "ciutadans lliures", sempre més "productius" que els esclaus perquè els "ciutadans lliures" són assalariats individualment segons llurs mèrits professionals i segons "la bondat i magnificència" de llurs senyors, que calia merèixer per uns continuats i majors esforços posteriors.

En aquest moment el "pprocés de pacte" continua forçat pel perill d'un enemic comú superior a cada multifamília considerada per separat. Així un conjunt de multifamílies es federen cara a la defensa exterior i formen les "unitribus" dites posteriorment a Roma "gens, gentes". Aquesta progressiva estabilització de les unitribus genera un nou ritus : el de l'"hospitalitat dels mercaders" estrangers. Així reneix el mercat sota la forma , sempre inicial, del comerç exterior.

3er moment : Federació d'unitribus formant les "ciutadelles"

Aquestes unifederacions, iniciades a l'entorn d'un "lloc alt de culte, defensa i contra-atac" ("acròpolis") amb ciutadella enmurallada i temple molt primitius estan formades per un nombre més o menys gran d'unitribus. La xifra "12" (tribus) és mítica i esdevé com^{ne} per a significar "plenitud unifederativa" independentment que en fossin més o menys.

A l'Àsia Sudoccidental ^{els} documents ^{mostren} que cap als -8.500 ja existien "acròpolis" o "ciutadelles preimperials" formades per la federació d'unitribus, que esdevenen així "multitribus". A les valls de l'Indus i del Danubi a mesura que seran més estudiades sorgiran possiblement d'altres exemples. Aquestes ciutadelles esdevenen progressivament "ciutats-imperis", constantment més i millor emmurallades fins a fer-les inexpugnables per la tècnica militar del seu temps. Pels grecs, aquestes "ciutats-imperis", seran anomenades molt més tard amb el nom antiquíssim de "polis".

Des dels seus orígens les "ciutadelles" protegides per una fortalesa, comptaven ja amb un Temple (Tresor Comunitari) i amb la plaça del mercat i de l'homenatge al seu davant. Els "esclaus -policies" sota les ordres dels sacerdots del Temple vigilaven aquest i controlaven l'honradesa dels tractes en el mercat.

Si la guerra havia sorgit en la humanitat amb els inicis de la revolució "patràrcal-familiar" cap els -11.000, ara cap els -8.500 s'anava aconseguint una estabilització pacífica entre les múltiples i tan diferents "ciutats-imperis" de l'Àsia Sudoccidental gràcies sobretot als successius pactes familiars i multitribals que les havien constituït protegides per muralles inexpugnables militarment.

Aquesta relativa pau entre "ciutats-imperis" durà uns 6000 anys degut a que no existien armes ofensives contra les muralles defensives, armes que no apareixeran fins molt més tard: la ballesa i la catapulta mecàniques entren en acció cap el -300 en el setge d'Alexandre Magne a Tir'.

La presa de "ciutats-imperis" emmurallades abans d'aquesta data sovint és explicada per fets prodigiosos (enderrocament de Jericó per les trompetes de Josué; Cavall de Troia;...); fets prodigiosos forjats pels vencedors com a mites per a ocultar la realitat: la traició de la guàrdia pagada amb moneda anònima. (veure "Textos 3 cap. 3.").

El "mercat" fins aquest moment havia funcionat per "troc" sen- se moneda. Segons els estudis dels que disposem, molt recents (), és en l'era de les "ciutats-imperis" de l'Àsia Sudoccidental en la que el mercat repren força, que apareix la "moneda" primitiva per a facilitar ^{comptablement} les transaccions. L'estudi de la "moneda" primitiva va molt lligat no sols a la incubació durant milenis de l'escriptura sinó, i sobretot a la relativa pacificació entre les "ciutats imperis" naixents. Durant aquest llarg 6000 anys ^{apareixen} civilitzacions ^{foren} extraordinàriament progressives a favor dels seus habitants. L'imperialisme ^{bèl·lic} posterior a aquesta "era de les "ciutats-imperis" no fou capaç de superar aquest nivell de vida per a les grans majories dels ciutadans de qualsevol país, en proporció al desenvolupament tècnic del ^{moment}.

Característiques del patriarcat primitiu (-11 a -8 mil)

- Desaparició del troc primitiu en la barbàrie de la guerra
- Invenció del "pacte feudal" (federal i confederal) entre vencedors i vençuts que institucionalitza castes i classes socials.: els guerrers, classe vencedora i els esclaus, classe vençuda, que reemprenen la producció agrícola i artesanal.

- Reapareix el comerç exterior gràcies al "ritus de l'hospitalitat" dels mercaders.
 - Apareixen amb les "unifederacions de tribus" les "acròpolis", inici de les "ciutats-imperis".
 - Es recupera un cert clima de pau gràcies a les muralles inexpugnables de les "ciutats-imperis" i al comerç exterior.
-

3.2.2. Patriarcat molt marcat pel fet monetari i pels valors mercantils (preus, salaris i diner) (Dels dels -8000 fins als nostres dies)

3.2.2 a) Era de les ciutats-imperi (del -8000 al -2500)

3.2.2 b) Era dels imperialismes (des dels -2500 als nostres dies)

Cal distingir dues eres en aquest tipus de patriarcat:

- 1ª . L'era de les "ciutats-imperis" (del -8000 als -2500/2000) en què s'inventa la moneda de compte abstracte (-8000) i la intracomptabilitat (-5000/4000) en el comerç interior i exterior.
- 2ª L'era dels imperialismes (des dels -2500/2000 als nostres dies) marcada per la moneda anònima i extracomptable.

(Sobre les característiques d'aquest dues eres, i de la importància del tipus de moneda en cada una d'elles, cal llegir el capítol³ dedicat a aquest tema en el "textos" nº 3.)

Vegeu anex 1: Evolució utilitària de l'home

" 2: L'inici de les religions d'Arcad.

Resum de les etapes de l'utilitarisme

I. Elements productius originaris de l'home

- Informació (factor de producció nº 1)
- Invent (factor de producció nº 2) =tècnica i ciència
- Empresa comunitària (Factor productiu nº 3)
 - propietat i iniciativa intracomunitària-
 - invent del consum de solidaritat social

II.-Estalvi - Capital (factor de producció nº 4)
(5/400.000) Capitalisme comunitari primitiu

III.-Empresa totèmica (-135/110.000)

- propietat i iniciativa privada col·lectiva-
compatible amb la propietat comunitària.

IV. -Mercat: canvi utilitari (-60/50.000) entre
tòtems. Troc sagrat i troc mercant simple.
Del valor d'ús al valor de canvi

V.-Matrimoni dotal a favor de la dona (-28/25000)

- propietat privada individual-

VI.- Matrimoni de servitud: (-20/18.000)

- Treball servil (factor de producció nº 5)

VII.-Patriarcat:

- treball esclau(-11.000)

VIII. Neolític:

Comerç exterior entre ciutats-imperi

Troc monetari referència a unitat abstracta

~~Troc~~ Mercat intracomptable (-6000 a-2600)

Mercat extracomptable(moneda concreta) (-2600 .)=)

IX. Propietat estatal (comptable amb individual)

X. Propietat estatal total (ni individual ni comunitària)

L'interés d'establir hipòtesis sobre ^{l'inici i evolució de} ~~determinats~~ fenòmens conflictius - com les que hem citat sobre les causes de l'aparició de la família i de la guerra com a fets antillibertaris - rau en que si sabem com van començar ^{aquests fenòmens} ~~podem~~ ajudar al seu acabament. Solament es tracta de trobar l'antídot als continuats motius de violència que determinades estructures injustes van desenvolupar en la mentalitat dels primers raptors i continuen desenvolupant en els pobles actuals. L'etimologia connecta en la mateixa arrel el "pater" el "potis" i el "potere", és a dir el "pare" i el "poder". La "pàtria potestat" és un pleonasma : despotisme patern. Aquest "poder" sorgit en l'evolució humana amb el "pater familias" va lligat, des dels ^{seus} inicis, a la força bruta: la guerra. Del "poder" individual del "pater familias" guerrer de la inicial revolució patrilínia (-11000) ^{es} passarà al "poder social i polític" (antisocial i antipolític) dels imperialismes forjats gràcies a la "impunitat" de la moneda anònima (cap als -2500 a l'Àsia Sudoccidental).

Avançar en la història actual cap a estructures llibertàries significa destruir les estructures de poder (legalista o fàctic). Heus ací la importància d'una reforma instrumental de la moneda que eviti la impunitat dels crims per diner, i la importància de reinventar una alternativa a la "família patriarcal". Sense aquests dos canvis fonamentals el "poder sobre i contra les persones" continuarà aprimint a nivell "social-polític" tots els ciutadans ^{ciutadans} i a nivell de "grup sexual-nutrici-relacional" (família) les dones i els seus fills, essent així la pau impossible.

Cf. Ch/348
i carta n.º 321

Agust
0/52

2.10.1987

CAPÍTOL ?

L'INICI DE LES RELIGIONS A ACCAD

Resum d'aquest capítol

En aquest capítol s'explica - segons hipòtesi del sistema general - el "miracle" protagonitzat pels pobles semites que vivien instal·lats a Mesopotàmia, durant el III mil·lenni abans de Crist, que van ser capaços de substituir la màgia poètica existent en les ciutats-imperi sumèries per la màgia religiosa al servei del poder absolut dels seus sobirans.

S'insisteix, també, en la importància de l'ús de la nova moneda metàl·lica anònima com a instrument de corrupció per a conquerir les inexpugnables ciutats-imperi sumèries.

Finalment, com a punt concret de referència cronològica, es justifica l'elecció convencional del regnat de Sargon el Gran d'Accad (2371-2316 a C), per la seva importància històrica.

Cap als 2500 anys abans de Crist, neix a Accad - territori de Mesopotàmia situat al nord de Sumer - el racionalisme en forma de religió. Els protagonistes d'aquest fet històric són els semites que habitaven aquest país, tot conservant la llengua, la poesia i la mística de l'antiga civilització sumèria, d'origen desconegut i present a les planes de Mesopotàmia des de finals del IV mil.leni abans de Crist.

Les antigues i nobles ciutats-imperi de Sumer - successores de les més antigues acrópolis o ciutadelles pre-imperials de l'Àsia sudoccidental - practicoaven la màgia festiva i popular i anaven acumulant llegendes poètiques sobre els seus herois, sense preocupar-se ni poc ni molt de les possibles contradiccions que podien trobar-se en aquest amuntegament fet a la tralalà, fora de tota sistèmica, metòdica, crítica i epistèmica.

Tenien reis elegits i responsables, justícies independents del comandament polític (arquía), llibertats concretes, parlaments i lleis, una societat imperial global constituïda per societats civils ben distingibles de les corresponents societats polítiques... Tot això, d'una manera molt més oberta i democràtica que no pas la dels períodes històrics posteriors.

Les seves múltiples ètnies tribals vivien la vida pròpia, la vida de les seves col·lectivitats i de les seves ciutats-imperi, tal com venia, sense grans pretensions fora de les seves peculiars poesies populars i dels seus ritus llibertaris. Els hi agradava el concret i la seva màgia només pretenia la joia de la festa comunicativa i comunicada.

Segons el Poema de Gilgamesh (del nom del rei sumeri d'Uruk que va regnar cap als 2700 anys abans de Crist), quan algú volia fer la guerra d'una manera massa reiterativa en alguna ciutat-imperi, la norma era de treure-se'l de sobre i enviar-lo cap a les naixents ciutats-imperi que sorgien a l'Índia, ja que els sumeris eren molt gelosos de la seva pròpia pau, sense esperit militarista.

Resulta que, en aquest context, fa 2500 anys que sorgeix un fet nou: Sargon el Gran d'Accad crearà el primer imperialisme de la història i sotmetrà en un temps rècord (uns 25 anys) totes les ciutats-imperi de Sumer, que eren tan felices amb la seva independència i prosperitat, protegides amb llurs muralles inexpugnables.

El que ens interessa és estudiar aquest "miracle semític", segons hipòtesi del sistema general: la revolució monetària que l'ha propiciat i la religió teogàmica que en sorgirà en la llengua dels vençuts, absorbint les seves llegendes i ritus canviant-ne tota l'estructura, posant-la simplement al revés.

Comencem situant els semites a Mesopotàmia. Segons sembla, els primers semites eren nòmades que vivien a la península Aràbiga. Des de principis del mil·lenni III abans de Crist, alguns dels seus clans havien anat penetrant a les riques planes de Mesopotàmia, bivaquejant a la vora de les ciutats-imperi sumèries, fora de les seves muralles, entrant-hi només de dia a les hores de mercat. De mica en mica, alguns grups semites es van anar instal·lant al nord de Sumer, creant ciutats molt semblants a les sumèries i acceptant els trets de la civilització sumèria.

En una d'aquestes ciutats semites, anomenada Kish, va néixer de família humil el que arribaria a ser el coper del rei i protagonitzaria el seu enderrocament: Sargon el Gran (2371-2316 a C), qui, una vegada en el poder, traslladaria la seva capital de Kish a Accad, iniciant la dinastia del mateix nom que seria el primer imperialisme que documenta la història. És precisament per la importància històrica de la figura de Sargon el Gran d'Accad que situem convencionalment durant ^{el} seu regnat el naixement del racionalisme sota forma de religió, concretant així un fenomen protagonitzat pels semites de Mesopotàmia durant un llarg període de varis segles.

Sobre la revolució monetària que va propiciar la conquesta de les suposadament inexpugnables ciutats-imperi sumèries per part de Sargon el Gran només ens cal recordar que es tracta de l'ús, per part d'aquest rei semita, de la moneda metàl·lica anònima que anava substituint, de mica en mica, els documents monetaris anteriors.

No ens extenem en aquest punt perquè ja està suficientment tractat en altres textos del Centre (vageu, per exemple, el capítol 3 de Moneda Telemàtica i Estratègia de Mercat). El que ens interessa simplement recordar és que, segons la hipòtesi del sistema general, va ser l'ús de la moneda metàl·lica anònima com a instrument de corrupció el que va obrir les portes de les ciutats sumèries a l'exèrcit de Sargon el Gran, més que no pas una veritable conquesta militar. Malgrat la inexistència d'exercits professionals (institució que la civilització sumèria rebutjava ja que preferien viure i disfrutar pacíficament, com hem dit una mica més amunt), les ciutats-imperi del sud de Mesopotàmia resultaven absolutament inexpugnables, gràcies a les seves muralles, davant de la capacitat

ofensiva estrictament militar que podia provocar Sargon el Gran.

(En aquest sentit, tot i fer referència a fets històrics molt posteriors - probablement del segle XIII a C -, és suggerent comparar la presa de les ciutats-imperi de Mesopotàmia amb la conquesta de Jericó per part dels israelites provinents d'Egipte. Malgrat el mite poètic transmès pel capítol 6 del llibre de Josué, que atribueix l'esfondrament de les muralles a la intervenció divina després de set dies seguits de processons tot tocant les trompetes sacerdotals, el mateix text bíblic indica clarament la importància cabdal de la prostituta Rahab, que havia introduït secretament a casa seva els espies prèviament enviats per Josué. No és gens difícil llegir entre línies que la conquesta de Jericó va ser possible gràcies als subornaments obtinguts mitjançant l'or i la plata de què disposaven els israelites enriquits a Egipte)

Pel que fa al sorgiment de les religions teogàmiques, sempre segons hipòtesi del sistema general, pensem que poden resultar aclaridores les consideracions següents.

La diferència radical entre la sacralitat primitiva de l'home i la nova sistemàtica religiosa és que la primera ho impregna tot "des de dins", mentre que la segona ho fa "des de fora". És a dir, que el fonament de la sacralitat primitiva és l'ètica i el de les religions la moral. Recordem el que ja hem dit, quan hem explicat el significat etimològic d'aquestes dues paraules, que l'arrel d'ètica és el mateix ésser, mentre que moral no és altra cosa sinó

un "fuet" mitjançant el qual els poders absoluts dominen des de dalt el comportament obligat dels seus vassalls.

En el cas concret de la sistematització religiosa que van inventar els semites d'Accad, hi ha dos exemples especialment significatius: el dels cants teogàmics i el de la predicció del futur aleatori.

Segons sembla, a les ciutats sumèries existia la tradició dels cants teogàmics, que celebraven les noces entre els reis i reines amb els déus i deesses. Aquesta tradició poètica va adquirir un nou sentit quan els semites, patriarcals cara al poder, van transformar aquests mites pacífics i autopecífics. Els nous cants teogàmics semites celebren les noces dels reis semites amb les deesses sumèries i justifiquen que tot el que és bo per al poble ho deuen al seu propi rei. Amb aquesta manipulació religiosa es dona un primer pas importantíssim cara a l'establiment de l'imperialisme, ja que els reis semites adquireixen un caràcter diví justificat per les seves noces teogàmiques.

Tal com dèiem abans, els semites van continuar conservant la poesia i la mística sumèria, igual que la llengua, però canviant-ne el sentit a l'inrevés. Els primitius cants teogàmics que eren mites poètics de fecunditat aplicables a l'agricultura i comerç de les ciutats-imperi de Mesopotàmia es transformen en justificació del poder absolut dels reis semites d'Accad.

El segon exemple és el de les prediccions del futur aleatori. Sobre aquest punt, només cal recordar que els semites eren un dels pobles de l'Antiguitat més famosos pel que fa a l'endevinació del futur. Malgrat tractar-se d'uns fets històrics molt posteriors als que tractem ara, citeu els famosos somnis del faraó d'Egipte, que Josep va saber interpretar de manera tan justa que li va permetre esdevenir l'home de confiança del propi faraó, segons explica el Gènesi.

Les pràctiques endevinatòries van sofrir, a la Mesopotàmia del IV mil.leni abans de Crist, un capgirament semblant al dels cants teogàmics dels que acabem de parlar. Degut a la invenció de la religió, per part dels semites, van esdevenir un nou mitjà al servei del naixent imperialisme, a l'atribuir-se el poder polític el coneixement del futur, apel.lant al seu caràcter diví, malgrat que les pràctiques endevinatòries en ús (per exemple, la immolació de gallines per explorar-ne les entranyes) no tenien cap fonament.

Sobre aquest punt, cal recalcar que precisament l'abús dels auguris fets en secret pels sacerdots al servei dels imperialismes va ser una de les raons perquè els grecs descobrissin la lògica naixent. L'experiència quotidiana - que demostrava fins a la societat que era sumament difícil trobar gallines amb més d'un cor - va justificar els dubtes que els hel.lènics anaven tenint enfront dels àngurs, ni que això els hi suposés ser titllats d'ateus i de cínic adversaris de les religions, per part dels sacerdots i poders teocràtics.

Resumint, doncs, molt breument la hipòtesi de treball - segons el sistema general - pel que fa al naixement del primer imperialisme polític, a mitjans del III mil.leni abans de Crist, ho podem fer d'aquesta manera:

- . els pobles semites, patriaricals cara al poder, inventen progressivament el poder absolut per als seus reis, gràcies a la manipulació religiosa;
- . aquest fet té lloc a la regió de Mesopotàmia, on els pobles semites havien arribat a crear ciutats-imperi similars a les ja existents, habitades pels sumeris;
- . la manipulació religiosa consisteix en substituir la sacralitat primitiva, que impregnava des de les arrels mateixes de l'ètica tot l'home, per la moral, que és imposició exterior des del poder;
- . la justificació d'aquest sistema religiós és el caràcter diví que s'atribueixen els reis semites, manipulant sobretot els mites sumeris de les noces teogòniques i abusant del seu rol preminent en les prediccions del futur.

Com a moment concret per referir-nos al pas de l'era dels imperis a la dels imperialismes, escollim convencionalment el regnat de Sargon el Gran d'Accad, ja que ha estat el primer imperialisme documentalment establert i que va estendre's per tota Mesopotàmia, influint en tots els antics pobles de l'Orient Mitjà.

Sense oblidar que aquest imperialisme no hauria mai pogut conquerir les ciutats-imperi sumèries si no hagués disposat de la moneda metàl·lica anònima com a instrument de corrupció.

EVOLUCIO UTILITARIA DE L'HOME

1. Disciplines

Per arribar a conèixer el passat de l'home i la seva evolució lenta des del seu origen fins als nostres dies, disposem bàsicament de dues disciplines que es complementen i s'ajuden mútuament:

- a/ la prehistòria-arqueologia-paleologia, la qual intenta de reconstruir el passat a través de l'estudi dels documents que ens n'han quedat, als quals cal aplicar sofisticadíssimes tècniques de datació i interpretació;
- b/ l'etnologia-antropologia, la qual emprèn l'estudi de les cultures humanes primitives que han persistit fins als nostres dies. En el supòsit evolucionista (avui dia neo-evolucionista), aquest estudi ha de ser de gran utilitat per a la reconstrucció dels estadis anteriors a les nostres cultures actuals.

2. Origen de l'home

Segons indiquen les dades actualment en la nostra possessió, podem fer la següent reconstrucció dels punts crucials de l'evolució física i biològica:

Fa uns 4500 M.A. començà a existir el nostre planeta.

Fa uns 3500 M.A. s'originà en ell la vida, primer vegetal, després també animal.

Fa uns 200 M.A. aparegueren els primers mamífers; entre ells, la branca dels primats, apareguda fa uns 70 M.A., seria la que donaria lloc a l'aparició de l'home.

El darrer ancestre comú a l'home i el mico és el *Propliopithecus*, de fa uns 30 M.A. A partir d'ell, la família dels primats se separa en dues branques: la dels homínides i la dels micos actuals.

El primer homínide conegut és el Ramapitec, que existí fa uns 15 M.A.

Fa uns 4 M.A. apareix l'australopitec, que ja utilitza eines de pedra, bé que molt rudimentàries, però encara no pertany al gènere "homo". El primer Homo conegut és l'Homo Habilis (3-4 M.A.), que deixa lloc fa uns 2 M.A. a l'Homo erectus.

Els primers sapiens, els neanderthals, apareixen fa uns 100.000 anys, i finalment, fa uns 40.000 anys apareix el Cro-Magnon, que és ja l'home modern.

Aquesta cronologia és evidentment provisional, ja que pot ser modificada per un nou descobriment de restes fòssils; encara més insegur és el parentesc i la relació entre els diferents espècies d'avantpassats de l'home sapiens sapiens, motiu pel qual no hi hem fet referència

3. Les cultures humanes

A més de l'evolució biològica que acabem d'esmentar, es dona en l'home una evolució cultural: diferents cultures es van succeint, cada cop més complexes. La prehistòria clàssica distingí entre Edat de Pedra i Edat dels Metalls, i l'edat de pedra es dividia en Paleolític (o edat de la pedra tallada) i Neolític (o edat de la pedra polida). Aquesta divisió de les cultures humanes és doncs feta en funció de les seves tecnologies, corresponent el neolític a l'aparició de l'agricultura.

Actualment, els antropòlegs neo-evolucionistes proposen una nova distinció, que no invalida l'anterior perquè es basa en un altre criteri, el de l'organització social de les societats humanes. La successió de cultures que proposen és la següent:

- a) bandes primitives de caçadors-recol·lectors (abraçant tot el paleolític, i doncs inclouent tot el període de transició de l'australopitec, primer treballador de la pedra, a l'home modern). Aquestes bandes són nòmades, formades per uns 40 individus pertanyents a un conjunt més ampli (tribu), viuen de la caça, pesca i recol·lecció en el territori de la banda, i tenen una organització social completament igualitària.

menor

- b) tribus acèfales: ja en el neolític, els primers agricultors s'organitzen en tribus sense cap: cada unitat familiar s'organitza amb relativa independència de les altres; el lligam entre unitats ve donat per vincles de parentesc.
- c) més tard apareixen les societats amb cap, encara dins del neolític. Els lligams de parentesc deixen lloc als lligams polítics, les tribus se centralitzen.
- d) Finalment apareixen les societats amb estat (imperi), que suposen alhora una societat dividida en classes. Aquestes societats són contemporànies de l'Edat dels metalls i de les primeres concentracions urbanes. }?

4. Evolució de l'utilitarisme humà

La propietat

D'acord amb els antropòlegs que estudien les societats primitives, en elles hi ha gran predominància de la propietat comunitària o col·lectiva; tot i que caldria precisar que el sentit del terme "propietat" no pot assimilar-se en aquest cas al que avui dia li donem, i fins i tot hi ha qui es nega a parlar de propietat com a tal entre els pobles primitius.

L'objecte de la propietat comunitària és, aquests pobles, especialment la terra. Entre els caçadors-recol·lectors, el territori és absolutament lliure per a tots els membres de la banda; entre les primitives societats d'agricultors, la terra pertany a la tribu, i si bé una gran part es parcel·la entre les diferents unitats productives, aquestes només en tenen l'ús d'usufructuari. Així doncs, la terra és entre els pobles primitius un bé comú, i només pot considerar-se de propietat privada els productes obtinguts d'ella a través del treball (i, encara, importants institucions socials obliguen a compartir aquests productes amb la resta del grup).

Això no obstant, existeix també la propietat privada: aquesta s'exerceix sobre tots aquells béns creats per l'individu i íntimament associats a ell: vestits, estris, ornaments, ...

¿Quan la terra, ~~tradicionalment~~ ancestralment considerada com a bé comú, esdevingué de propietat privada? La propietat comunitària de la terra ha anat desapareixent gradualment (si bé en alguns

llocs se'n conserva el rastre). ¿Sota quina influència s'inicià aquest procés?

5. L'intercanvi

Si bé la terra és de propietat comunitària, no ho són els productes obtinguts d'ella: els productes pertanyen a qui els ha recol·lectat o treballat; i, des de sempre, ha existit intercanvi de productes, si més no en forma de regals, complint una funció essencialment social, si bé també econòmica.

En algunes societats de les que hem anomenat "tribus acòfals" es practica amb gran intensitat una forma de comerç o intercanvi utilitari amb ús de moneda.

L'intercanvi directe, sense intervenció d'objecte monetari, s'anomena troc, i és corrent entre les societats primitives.

6. El diner

El diner apareix per a facilitar i racionalitzar l'intercanvi. Segons la ciència econòmica, el diner ~~ha~~ té tres possibles funcions (que no ha d'acomplir alhora, necessàriament). Aquestes funcions són:

- a) unitat de compte: és a dir, patró de mesura abstracte utilitzat per a expressar les valoracions econòmiques de les coses o drets.; es tracta aquí d'un concepte estadístic-comptable;
- b) mitjà de pagament: instrument amb què, per llei o costum, es fa efectiu el pagament de les obligacions que no tenen estipulada l'entrega d'una altra cosa o gènere determinats; es tracta d'un concepte essencialment jurídic;
- c) dipòsit de valor: conjunt de coses o drets que els subjectes econòmics empren per a guardar poder de compra de fàcil o immediata utilització; és un concepte exclusivament econòmic.

Ara bé, aquí considerarem que la única funció que ha de caracteritzar el diner és la primera. El diner ha de ser una unitat de mesura abstracta, i com a conseqüència la realitat monetària ha de ser el reflex fidel de la realitat productiva.

Aquest caràcter abstracte del diner queda testimoniats per les pràctiques dels antics temples mesopotàmics. Aquests desenvolupa-

5.

ren un avançat sistema de comptabilitat, i practicaven el saldo de comptes sense intervenció d'objectes monetaris. (moneda concreta).

La moneda concreta metàl·lica apareix per primera vegada precisament a Mesopotàmia: els temples babilònics utilitzaven per a l'intercanvi barres de metall que són el primer indici de l'ús de moneda metàl·lica concreta. "El temple vermell d'Uruk, a Sumer, és considerat l'edifici bancari més antic conegut (3400 a 3200 anys a. C.). La primera reglamentació bancària documentada és el codi d'Hammurabi" (CEC).

L'ús de la moneda metàl·lica concreta permet d'amagar als ulls del poble ignorant la propietat fonamental del diner, segons l'hem descrit: el diner ha de ser el correlat exacte de la producció. ^{«dona al diner un valor en si» que provoca el filtratge de l'educació del diner (Hammurabi)} La ignorància d'aquesta llei té greus conseqüències; per a fer-nos-en càrrec hem de recórrer a una altra llei econòmica fonamental: la producció total és sempre superior a la hisenda privada total. I com que el diner ha de ser reflex de la producció, podem introduir una hisenda comunitària suplementària, equivalent a la diferència entre producció i hisenda privada. Aquesta hisenda comunitària o bé comú mercantil va ser apropiada pels banquers babilònics gràcies a la moneda metàl·lica: el mecanisme d'apropiació és el crèdit (o invenció de diner)

Rectificacions al text EVOLUCIO UTILITARIA DE L'HOME

pag 1

2. Origen de l'home

Fa uns 3.500 MA s'originà en all la vida unicelular. Després vingué la vida multiceular, primer vegetal, més tard animal.

Fa com a màxim uns 100 MA aparegueren els primers mamífers; entre ells ... l'home.

.....

El darrer ancestre conegut, comú a l'home i al simi, és

pag 2

línea 9 començan per baix. "organització social de les societats humanes" = evident pleonasme

línea 7 començan per baix apartat a) "bandes primitives". El mot tècnic és "horda" (aquest substantiu existeix en el Fabra pag 696)

línea 4 començan per baix "aquestes bandes són nòmades".

Suprimir l'incident: "formades per uns 40 individus pertanyents a un conjunt més ampli (tribu)", per radicalment inacceptable segons l'actual coneixement que tenim de les cultures endogàmiques endoètniques.

Última línea ".... i tenen una organització social completament igualitària, en la qual no obstant va predominant, cada vegada més la línia materna de parentesc i la gerontarquia (dita també, amb menys propietat: gerontocràcia)

pag 3

b) c) i d) hi han observacions utilitzables, però el conjunt desfigura tot el que sabem de l'era patriarcal.

1. cap allà els -11.000 el patriarcat incipient, en reacció contra el matriarcat sacrilegament exogàmic exoètnic, inicià l'era autobèlica, consubstancial amb la nova articulació genètica-social dita "família" ("famel", en oec, significa: "esclau")

2. A les unifamílies primitives en guerra constant i genocidi dels vençuts i rous, succeeixen els ritus de les màgies patriarcales-llibertàries que impliquen l'unifederació externa i la multiconfederació interna de les comunitats elementals (-10.000 a -2.600)

2.1. bifamílies formades de la família dels guerrers vencedors-lliures i de la família dels vençuts esclaus-treballadors; (-10.000) aquest és l'ori-

7

gen de totes les classes i castes socials, però també, -i per raó d'aquesta mateixa jerarquització social,- de la tan fecunda revolució neolítica.

- 2.2. tribus de multifamílies (-9.000)
- 2.3. ciutadelles, "acropolis", "polis", "ciutats-imperis", ... formades per varies "tribus" o "gentes": és per això que són dites "multitribals" o "multigentilícies" (-8.500/8.000)
- 2.4. era dels "imperialismes" (-2.600 als nostres dies)

pag 3 4. Evolució de l'utilitarisme humà

La propietat

- 4.1. "... en elles hi ha gran predominància de la propietat comunitària o col·lectiva". La frase anterior es completament inacceptable, segons la nostra actual informació documental sobre les endòtries primitives. En elles només existeix l'estratègia, iniciativa i propietat nacional-comunitària, malgrat que ja existeixin incipients col·lectivitats socials-llibertàries que lluiten per anar disaminant el rígid condicionament instintiu-hereditari. No és doncs acceptable la confusió que es fa entre "comunitat nacional-condicionant" i "col·lectivitat social-llibertària".
- 4.2. en el text que segueix a la frase anterior, hi han observacions molt bones i afirmacions radicalment gratuïtes sense cap fonament documental.

4 l'intercanvi: idem (4.2.)

el dinar: idem (4.2.)

En aquest apartat del "dinar", cal subratllar ben clarament que les tres funcions que s'indiquen corresponen a tres estadis molt ben precisats de l'evolució monetària

1. unitat de compte abstracta (-8.500 a -2.600)

- 1.1. troc biconcret-unitari, inseparable en el temps i l'espai.
- 1.2. comptabilitat (mil·lennis VI-V): el troc conjunt-contratat pot ésser de múltiples entregues subconjunes, però la seva gran característica comptable, implícita en el que s'acaba de dir, és -i cal insistir-hi- la seva tan comode i fecunda separabilitat en els múltiples espais-temps geoestratègics amb relacions comercials seguides

2. MITJA DE PAGAMENT (-2.600 als nostres dies): ~~MONEDES METAL.LIQUES-CONCRETES-~~
~~INTRINSEQUES~~

2.1. com a primer pas: escala ponderal de METALLS PRECIOSOS, (POLSADES, PLAQUES
MARTELLEJADES, TROÇOS EN BRUT D'ORIGEN, LINGOTS, etc), analitzats amb la
"pedra de toc". AQUESTA PRIMITIVA MONEDA METAL.LICA CONCRETA INTRINSECA
NOMES FOU UTILITZADA a l'Àsia Menor i a Egipte, úniques excepcions entre
els -2.600 i bastants segles després

2.2. JOIES-MONEDES

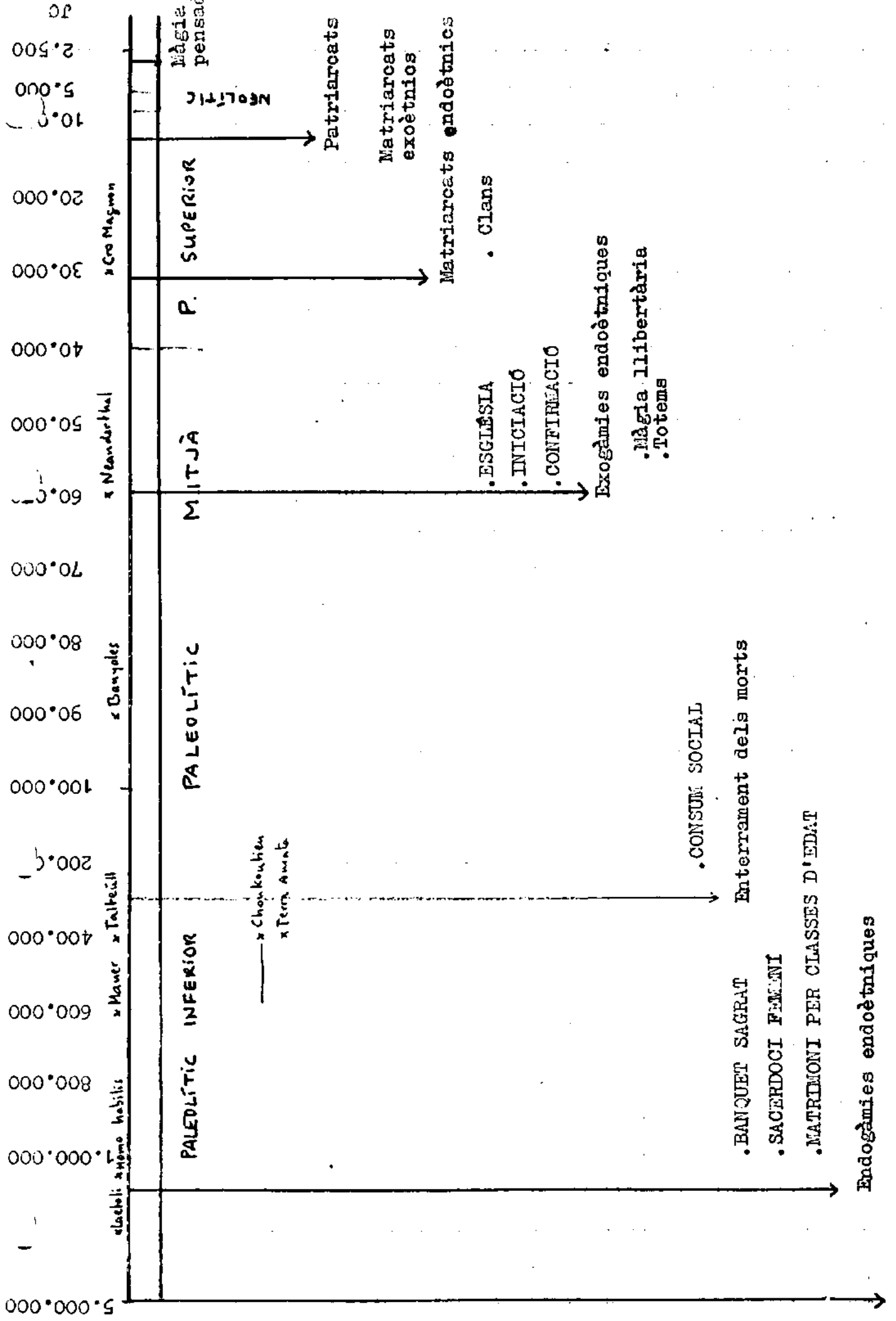
2.3. MONEDES-INSTRUMENTS SAGRATS: DESTRAIS, MITGES DESTRAIS, TRIPODES,
DELS QUALS CADA TEMPLE GARANTEIX, AMB L'EFIGIE PROPIA, PES I TITOL

2.4. PECES DE MONEDA (-800), RAPIDAMENT UNIVERSALITZADES

3. DIPOSIT DE VALOR: Aquest concepte funcional s'inicià solament quan, amb la
dinastia kassita a Babilònia, cap els -2.400 APAREIXEN ELS PRIMERS DOCUMENTS
MONETARIS-ESCRITURALS-EXTRINSECS-FIDUCIARIS-NOTARIALS, BASATS SOBRE l'anterior
escala ponderal (2.1.) (gicles, mitjos gicles, òbols, talents, mines) DE
METALLS PRECIOSOS.

Es en la circulació D'AQUESTES MONEDES METAL.LIQUES-CONCRETES-ESCRITURALS-
EXTRINSEQUES-FIDUCIARIES-NOTARIALS que Hamurabi pretengué, sense cap èxit
pràctic, posar ordre amb el seu cèlebre codi.

Les raons en són clares i tant ELS MITJANS DE PAGAMENT COM EL DIPOSIT DE
VALOR són VALORS ABSTRACTATS D'UNA PRACTICA monetària-dinerària DESLLEAL I
ANTISOCIAL, ANTIJUSTICIAL, ANTIECONOMICA I ANTIPOLITICA; quan es diu D'ELLS
que són conceptes essencialment jurídics i exclusivament econòmics, és patent
la mentida inclosa en aquestes dues afirmacions.

Hipòtesi sobre l'evolució de l'home
(Visió cronològica continua per multidisciplinària etno-prehistòrica)

Ch. 45

I.- EVOLUCIÓ AUTO-EXO-PACIFICA I AUTO-ETNO-PACIFICANT - 5/4.000.000 a - 12.000

II^a Era uni-racial, dita "Lordica-viriarcal-inferior : incultura primera
(només instint genètic) ; indústries de pedres cantel·lejades i ossos
treballats : coga, pesca ; recol·lecció, tot passant, de vegetals
(plantes, fulles, arrels, branquillons, fruites, etc.) . - 5/4.000.000 a - 8/700.000

III^a Era ètnica (ETHOS-GENOS : nació amb moral pròpia) : continuació intui-
tiva i post-intuitiva (reflexió social i sentit social incipient ;
govern de més en més conscient i deliberat amb l'assentiment de tots ;
consciència moral ; cultura nuixent ; omni-caviesa popular-ancestral) ;
en les seves dos vertents NOUMÈNICA i fenomènica, de la primitiva es-
tructura, funció i organicitat genètica-gregària, lordica-viriarcal : - 8/700.000 a - 11.000

1. Cultures endogèniques-encòetniques, dites " nordiques-viriarcales
mitges " i " sacres-entemàtiques " : - 8/700.000 a - 60.000

En naixent esperit social s'estintola sobre l'intuïció per-cons-
ciència i pervivent d'una sacralitat o sancció no fenomènica, inspi-
rada per totes i cada una de les accions de cada i tots els membres
en comunitat en i per l'ètnia .

Aquest esperit social naixent complementa i perfecciona, en omni-
solidaritat ètnica, l'instinct genètic-primer, a la vegada innat i
aportat, el qual, durant l'era i incultura anterior, era la sola for-
ça cohesionadora del grup uni-racial .

L'home social de les cultures viriarcales-encòetniques
crea ELS PRIMITIUS SACRAMENTS, per definició entemàtica, car, de la
primera màgia o màgia llibertària, només en tenim indicis documenta-
ris a partir, com a màxim, dels - 60.000 :

- 1) EL BANQUET SACRAT DE LA MORDA en un acte ben expressiu de
L'OMNI-SOLIDARITAT I OMNI-COMUNITAT NACIONAL, DE LA COMUNITAT PA-
TENT A TOTS, D'ECONOMIA EN ACTE FACTUAL-EVIDENT A TOTS ;
- 2) EL SACRIFICI ÈTNIC, que tots els indicis documentaris en
la nostra possessió actual ens suggereixen com a primordial-
ment fenomenal ;
- 3) EL MATRIMONI SACRAT per classes d'edat : la dona matrimo-
nial passa a ser, -- de centre nutricional exclusivament de
cara als infants i nens, -- a centre nutricional també de cara
als vells (la seva mare i l'espòs d'aquesta : després de l'

instint de parental, el nou rol nutricional de la dona, el matri-
 moni indissoluble a favor de la dona, que tant admirem en
 els pobles primitius o sigui matriarcalis-antematriarcalis ;
 la conservació i la cura dels vells, ja no abandonats com
 abans, creix un nou respecte pels " ventres estèrils " i
 les " boques inútils " ; els avis esdevenen educadors dels
 nets, amb totes les conseqüències socials, a començar per
 una lenta, progressiva " gerontocràcia " i gerontarquia " , fe-
 ta d'expertència i immobilitat : l'evolució social és tan
 més lenta com més influència tenen i més menen els vells,
 però està tan impregnada de tendresa i amor, seny i pau a
 favor dels més dèbils (infants i vells) que augmenta constant-
 tament el sentiment d'omni-solidaritat ètnica .

4) cura dels malalts, ferits i moribunds, abans abandonats ;
 respecte als morts i enterraments sacres dels cadàvers .

Domesticació del foc i invent del verb exclusivament consoneant cap als -300.000

2. cultures màgiques :

- 60.000 als n/ dies.

2.1. cultures màgiques-llibertàries :

- 60.000 a - 2.600 .

2.1.1. cultures exogàmiques-intertotèmiques-encètniques, dites
 " hordiques-viriarcalis-superiors " : especialització
 forística ; genetització dels grups socials-forístics-
 especialitzats en " totams " ; invenció del 5rt SACRA-
 MENT (Església o convocació SACRA-periòdica de tots els
 totams filials en i per a la comunitat SACRA de l'entera
 horda matriu ; invenció del canvi sota forma ritual-
 intertotèmica (gàmica, nutricia, invertiva) ; conseqüent
 invent de la propietat privada del totem sobre la tota-
 litat de la seva producció especialitzada ; repartició
 a tota la horda per l'intermediari dels matrimonis inter-
 totèmics-encètnics (exogàmia) i del canviarisme o comerç
 exterior ; 6rt SACRAMENT DE L'INICIACIÓ (BAPTISME) ; 7im
 SACRAMENT DE LA COMPLECIÓ, al termini de l'iniciació ;
 vocalització incipient del verb ancestral per l'home de
 Cro-Magnon cap als 40/35.000 (laringe, absent en l'home de
 Neandertal de la mateixa època) .

- 60/50.000 a - 30/25.000

2.1.2. cultures matriarcalis-clàniques :

- 30/25.000 a - 11.000

212.1. cultures gàmiques-carviàries-interclàniques-
 encètniques

- 30/25.000 a - 12.000

212.1.1. pre-matriarcat : invent de la pre-agricultura de cava per a dones, atíquesima recol.lectora de plantes i cuidadora d'animals petits.

212.1.2. proto-matriarcat proto-agricola, és a dir: d'agricultura intensiva; matrimoni dotal interclànic-endoètnic, a favor del clan de la noia matrimonial.

212.1.3. hipo-matriarcat hipo-agricola : matrimoni dotal a favor ja de la matrimonial de-matriarca .

212.1.4. matriarcat agrícola o sigui d'agricultura extensiva, exigint un esforç molt major : invecció del treball utilitari-servil com a disciplina social nova per mitjà del matrimoni de servitut (transforma el matrimoni inaisoluble anterior en dissoluble, temporari, condicionat ; reducció per la matriarca ; etc.

- 20/18.000 a -12.000

212.2. cultures matriarcales exogàmiques-exoètniques :

212.2.1. sacril·leja cultura exogàmica-exoètnica hiper-matriarcal : el marit provinent de nacions estrangeres menys cultes i menys progressives era més admiratiu, docil i treballador

- 12.000 a -11.000

212.2.2. raríssimes i estancades cultures post-matriarcales, salvades de la destrucció total per molt especials circumstàncies : grutes amb pintures del Magdaliense IV en la regió de València (Dr Pericot - mil. lenaris VII i potser VI) ; clans matriarcales de Malàsia ; etc.

- 11.000 fins n/ dies.

II. ERA AUTO-BEL·LICA i 2.1.3. revolució patriarcal-familiar, radicalment, rabiosament exogàmica-exoètnica, rebèntant totes les nocions morals anteriors i magia canviada de signe, però continua essent màgia llibertària .

- 11.000 fins n/ dies.

cruel rebel·lió, -- a sang i a f... dels jo-
 vec pertanyents als clans matrials. als més puo-
 gressius contra les matriarques : rapte de do-
 nes, persecució dels raptors per les nacions
 ofeses, fusió a les montanyes, vida difícilis-
 sima de la família creada pel patriarca raptor;
 disciplina ferrea imposada pel "pater familias;
 robatori de reserves alimentícies i collites ;
 noves persecucions per les nacions robades ; ex-
 clusives activitats cinègètiques i guerres
 pel patriarca, els seus fills i nets ; poliga-
 mia per a augmentar el nombre de guerrers ; guer-
 ra contínua, razzies, pirateria constant, ...;
 Genocidi de tots els reus de rebel·lió contra el
 patriarca i de tots els vençuts : és l'era més
 tenebrosa de tota l'evolució humana ; destrucció
 total de les cultures anteriors ; per a sobre-
 viure, totes les nacions en perill tenen d'adop-
 tar la nova articulació patriarcal-familiar-guer-
 rera i gènica-social-exoètnica, almenys de manera
 parcial o mixta

- 11.000 a - 10.000

213.2. incipients nec-cultures protopatriarcal-protofami-
 lials, també dites " bi-familiars " i, més tard,
 "pluri-familiars " : re-invenció del canvi ritual-
 màgic sota forma de sacrifici propiciatori dels
 guerrers vençuts i presoners mes indocils amb es-
 clavitut dels demés en un pacte de sang : es creen
 així "bi-famílies", primer, més tard "plurifami-
 lies", compostes de la família originària dels
 guerrers vencedors i lliures i de la (les) fami-
 lia(es) dels vençuts esdevinguts esclaus encarre-
 gats de tots els treballs utilitaris-servils ;
 aquesta estructura proto-patriarcal és l'origen
 de totes les castes i classes socials .
 Incipient re-invenció també de l'agricultura i
 ramaderia .

- 10.000 a - 9.000

213.3. cultures hipopatriarcal-hipofamiliars, dites tam-
 bé " uni-tribals " (comença l'era neo-lítica) :
 "federació (foedus)" de multi-famílies proto-
 patriarcal ; lligis d'hospitalitat, re-invenció
 del canvi utilitari sota forma de comerç exterior
 del sistema de troc (permuta) pan-unitari .

- 9.000 a - 8.000

213.4. incipient era política o imperial : federació de

uni-tribus hipopatriarcales en " pluri-tribus ", de més en més sedentàries, les quals creen les cultures típicament patriarcales-familiars en aquests llocs (o lacustres) de defensa i atac, temple i tresor, mercat i artesanes (" oppidum ", " polis ", " arts ", nec-ecumenes civics, ciutadànies-imperis, ciutats-imperis, ... : la paraula " imperare, im-para-re, preparar-se i estar preparat internament, a l'interior per fer front a perills exteriors). Aquests imperis primitius que van dels -8.000 a - 2.600 (Jerico I és del mil·lenni VIII) inventen el primer sistema de mesura que és justament el valor utilitari-canviari de les mercaderies sota forma de moneda de compte abstracte (primer, mental; després, gestual-manual-digital; més tard, oral; finalment, escriptural :sefells indics, sumerians, sumerians a datar, com a mínim, del IV mil·lenni.

2.2. cultures màgiques-pe(n)sades, sacralistes, abusives de LA SACRALITAT PROFUNDISSIMA DE L'HOME (reccrdem qu' AQUEST NIVELL SACRAL s'inicia en els - 800.000) al servei dels nous poders que van sorgint de la revolució analítica-ponderal dels metalls preciosos en la primera meitat del III mil·lenni : invenció, pels sacerdots més intel·ligents i cinics de l'història, de la confessió, cetera sacrament, màgic-pe(n)sat per a imposar una per saludable a la gent honrada i poder seleccionar amb eficàcia patesent els iniciats i futurs sacerdots més cinics qu'ells mateixos :

2.2.1. era " imperialista " (imperis desviats unidimensionalment de llur vocació primera de " foedus, federació ", de tota norma moral pràctica a conseqüència del nou poder creat per l'invent de la primera moneda metal·lica-intrinseca, forçosament ANONIMA, la qual permet de comprar totes les complicacions i honorabilitats, totes les traïcions i totes les persones, totes les violències i totes les institucions, etc. (PLUTARQUES o sigui COMANDAMENT ESCOTIC, SUTERRANI I DESLEIAL DELS IMPERIS PEL PLUTOS CEC I MALVOLENT, LA RIQUESA ANONIMA I IRRESPONSABLE, SEMPRE, ARREU, EN TOT, PER TOT I PER A TOT IMPUNE DELS SEUS CRIMS) : el primer imperialisme, la primera " cultura " hiperpatriarcal de l'història, bastant ben documentada, és el de SARGÓ Ier de Babilònia al bell mig del mil·lenni III

2.2.2. crisi post-imperialista, post-patriarcal i post-familiar - capitalisme salvatge } militarisme irracionalista d'oligarquies i - estatisme pitjor }
1914 a 1976
per ara.

-2.600 als n/dies.

-2.600 a + 1914 .

2. LES PARAULES-CLAU DE LA HISTÒRIA DE LA SACRALITAT

Repetint el que ja hem dit abans, en aquesta segona part de l'estudi farem un primer resum global de la nostra visió pan-geo-etno-històrica de les mentalitats i cultures humanes, insistint en la perspectiva de la "sacralitat", amb la finalitat d'anar fixant i definint els termes unívocs que considerem més importants.

Per tant, hi haurà - com a mínim - les següents fitxes de treball:

2.1.1. Comunitats primitives d'homínids

Aquest grup de fitxes de treball serà un estudi de la crono-espècie humana des dels seus primers orígens fins el moment en què es pugui considerar que ja formaven els primers grups socials plenament constituïts, que denominem "comunitats endogàmiques endoètniques".

En una primera fitxa establirem la cronologia dels ^{aconteixements} aconteixements prehistòrics, sobretot pel que fa als grans períodes geològics en les que hem de situar la possible radiació de la branca filogenètica dels primers homínids (CRONOLOGIA DELS ACONTEIXEMENTS PREHISTÒRICS).

En una segona fitxa estudiarem les hordes viriarcals dels mamífers gregaris superiors, que ens servirà per fixar el vocabulari fonamental comú als homes i als animals (LES HORDES VIRIARCALS).

Una tercera fitxa serà per a apropar-nos ja a la crono-espècie humana i establir aquell llen-
 guatge que és a la frontera ^{o un dir acceptat} entre el món animal
 i l'estrictament humà, perquè fa referència a
 la intel·ligència (que, en uns sentits, l'home
 comparteix amb els altres mamífers, mentre que,
 en un altre, és exclusivament humana). En aquesta
 fitxa explicarem, per tant, els primers períodes
 de l'hominització, que s'inicia ara fa uns cinc o
 sis milions anys (L'HOMINITZACIÓ).

2.1.2. Comunitats endogàmiques endoètniques

Ara ja ens situem clarament dins dels primers grups humans. Els anirem estudiant, segons les seves primeres formes d'organització social i, a partir dels primers sacraments que donen testimoni de la seva sacralitat.

Una primera fitxa serà per situar, en el seu context social, les primeres comunitats endogàmiques endoètniques, tot explicant el conjunt de raons que ens fan concloure en el seu indiscutible formar part dels homes dotats d'esperit transcendent. D'aquesta fitxa en direm: LES PRIMERES CULTURES ENDOÈTNIQUES.

Ara, de manera més concreta, començarem a estudiar els "primers sacraments". Començarem, a la fitxa intitulada: LA PRODUCCIÓ CREATIVA, EL PRIMER SAGRAMENT, per explicar l'inici de la cultura de les eines i dels

utensilis, com a primeres manifestacions de la creativitat humana, aconseguint un augment de la producció de béns que fa possible el compartir-los.

Una tercera fitxa serà sobre EL BANQUET SAGRAT, és a dir, la nova manera de compartir entre tots els membres del grup endoètnic el conjunt de béns produïts, superant l'individualisme propi de les hordes animals.

Continuant l'estudi dels primers sagraments, parlarem, en la propera fitxa, del SACERDOCI ÈTNIC, tot fent veure el rol preeminent de les dones en les comunitats endogàmiques, especialment intuitives dels fenòmens tel·lúrics que afectaven la vida de tot el grup.

Una altra fitxa de treball serà sobre el MATRIMONI SAGRAT, ^{PER CLASSES D'EDAT / sagrament tant entre joves} que ens portarà al tema de la primitiva monogàmia existent dins de les comunitats endoètniques.

En aquesta fitxa també parlarem del què significava l'endogàmia per als pobles primitius d'aquest moment de l'evolució de les mentalitats i cultures humanes.

El darrer sagrament d'aquest període l'estudiarem en la fitxa del CONSUM SOCIAL, que inclou la cura dels més desvalguts i l'enterrament dels morts.

Com a fitxes complementàries a l'estudi dels primers sagraments, en farem una de CRONOLOGIA DE LES ENDOÈTNIES ENDOGÀMIQUES, on intentarem situar els primers vestigis d'aquests sagraments, dins de la cronologia

general més actualitzada dels períodes prehistòrics. Les altres seran sobre LA DOMESTICACIÓ DEL FOC i sobre L'INVENT DEL VERB EXCLUSIVAMENT CONSONANT, que, per molts pan-geo-etno-historiadors, neix al voltant de les primeres vetllades al voltant del foc, com a mínim ara fa uns 300.000 anys (encara que sembla que la domesticació del foc cada vegada es considera més antiga, fins i tot anterior a un milió i mig d'anys).

Una altra fitxa d'aquest grup serà el de les PERSONES, terme unívoc que nosaltres només utilitzem exclusivament parlant dels homes. Insistirem en els conceptes de persones nacionals ^{i ambic i ments} instintives hereditàries (en el sentit que més s'assembla a les comunitats animals) i en el de les ^{úniques} persones socials-collectives, perquè són les dues categories que, en aquest moment de la història humana, eren ja plenament vigents, abans de començar a tenir consciència de la persona individual.

.....

(És possible que, a mesura que avanci l'estudi, s'incorporin noves fitxes en aquest capítol)

2.1.3. Comunitats exogàmiques endoètniques

En aquest capítol anirem estudiant les noves cultures on es viu la màgia llibertària i s'inventen els nous i darrers sagraments de la primitiva sacralitat humana.

Entre les diferents fitxes de treball que contindrà aquest capítol, hi haurà les següents:

- FORÍSTICA HUMANA, ja que, en aquest moment és quan van neixent grups productius especialitzats.
- ELS TOTEMS, com a nova estructura social dels grups forístics. *municipalitzar*
- L'ESGLÉSIA, com a sisè sagrament, festa de trobada de tots els tòtems. *per un temps curt i a què li ve festa.* CONFEDERACIÓ
- INVENCIO DEL CANVI, com a forma ritual, entre els diferents tòtems.
- INVENCIO DE LA PROPIETAT PRIVADA, *col·lectiva* començant per la del totem sobre tota la seva producció especialitzada, objecte de canvi amb altres tòtems.
- EL MATRIMONI EXOGÀMIC, com a nou reequilibri social sexual dins de *1ª etapa* *1ª etapa endoètnica* primitiva d'aquesta etapa superior, més complexa que no pas al moment dels primers matrimonis endogàmics, quan encara no existien els tòtems.

135/110.000

60/170 on

- . EL SAGRAMENT DE LA INICIACIÓ, amb tot els diferents ritus de "baptisme" inventats per l'home primitiu.
- . EL SAGRAMENT DE LA CONFIRMACIÓ, com a complement del Baptisme i reconeixement del pas al món dels adults, per part del confirmat.
- . LA MÀGIA LLIBERTÀRIA, nova ^{intelectual} manera de (pensar) abs- traccionista, (apareguda a l'Església i continuada per a establir el "valor de canvi" de les mercaderies elementals que els totems començaven a intercanviar) Poètica, artística, creadora i coherent entorn de les estructures de llibertat que vivien els pobles d'aquest període.
- . L'INICI DE LA VOCALITZACIÓ, al moment de l'aparició de la ^{farinx} laringe (Home de Cro-manyó?), canvi anatòmic que permet l'inici de les llengües ^{articulades} articulades.

+ abansament de la farinx.

.....

(I totes les altres fitxes de treball que vagin surtint mentre s'elabori aquest capítol)

2.1.4. Comunitats matriarcales
(construïda aviat)

Per la seva importància, malgrat que el matriarcat és una cultura exogàmica endoètnica, l'estudiem en forma d'un capítol especial, per a millor agrupar les diferents fitxes de treball:

- *ARQUITECTURA: (suplen per que es troba a l'obra)*
- PRE-MATRIARCAT, on tornarem a estudiar coses ja dites abans, insistint però en el sentit pre-agrícola de la dona recol·lectora, enfront de l'home, caçador.
- PROTO-MATRIARCAT, al moment de l'inici de la primera ^{agricultura} agricultura intensiva, quan s'inventa el matrimoni amb dot, a favor del clan de la noia matrimoniada (sempre dins de l'endoètnia, però entre diferents clans).
- HIPO-MATRIARCAT. Etapa posterior, quan la beneficiària del matrimoni amb dot és ja la "matriarca".
- MATRIARCAT. En aquesta cultura, s'inventa l'agricultura extensiva, que exigeix molt més esforç que la intensiva. Per a obtenir la mà d'obra necessària, les "matriarques" inventen el matrimoni de servitud, temporari i amb possibilitat de repudi. *(treball dissolt per l'home)*
- HIPER-MATRIARCAT. Primera forma "sacrílega" del matriarcat, quan deixa de ser endoètnic i es torna "exoètnic", ja que les matriarques troben marits més dòcils de nacions estrangeres menys cultes.

. POST-MATRIARCAT. Cultures raríssimes i estancades que han continuat la cultura matriarcal mentre en el món s'imposava la revolució patriarcal. Són especialment interessants els exemples que han existit fins a moments històrics i que han pogut ser descrits pels primers etnògrafs.

Com en els altres capítols, també farem un conjunt de fitxes complementàries, entre les quals podem destacar la de la CRONOLOGIA DEL MATRIARCAT, on intentarem datar les diferents cultures descrites en les anteriors fitxes sobre el tema.

Des de l'òptica de la sacralitat, també donarem molta importància a la fitxa sobre SACRILEGI, la primera manifestació del qual comencem a tenir amb els matrimonis exòtèrics que les "matriarques" potencien per a trobar marits més dòcils als seus desitjos.

En aquest moment del nostre estudi, també inclourem una fitxa sobre les PERSONES INDIVIDUALS MORTALS, ja que és en el matriarcat on és més fàcil de fer entendre aquesta progressiva consciència de la individualitat que els homes no han arribat a tenir del tot (sobretot en les classes populars) fins a la Revolució Francesa.

.....

(I també anirem incluint noves fitxes, a mesura que estudiem els temes del capítol)

2.1.5. Primeres cultures patriarcales - 10 000 - 2500

En aquest capítol, estudiarem els inicis de la revolució patriarcal, com a rebel·lió dels joves pertanyents als clans matriarcales més progressius contra les matriarques que buscaven marits dòcils fora de l'endoètnia.

Serà el moment d'ordenar les fitxes de treball sobre el tema de la GUERRA i altre vocabulari bèl·lic ("rebel·lió", "robatori", "razzies", "genocidi"...).

Pel que fa a les institucions inventades en aquest moment, estudiarem la FAMÍLIA, al voltant de la disciplina que imposa el "raptor de les dones" que es transforma en el "pater familias" que ha de defensar el fruit del seu rapte.

Des d'una perspectiva sacramentària, també farem una fitxa de treball sobre el SACRIFICI, reinvenció del canvi ritual màgic, aquest cop en forma de matar d'una manera ritual i propiciatòria als vençuts en la guerra.

En una etapa de menys barbàrie, el sacrifici total dels vençuts es suavitza amb l'ESCLAVITUD dels més dòcils. La noció de "família" es va extenent i, ja a l'inici del neolític, podrem fer les fitxes de noves formes d'organització social: TRIBU, CIUTAT, FEDERACIÓ, IMPERI...

(CONFEDERACIÓ)

6 103: PATRIARCAT → *fitxa ja no dimer més de ni família ni patriarcal*

E PATRIARCAT BARBÀRE UNIFAMILIAR - 11/40 (pols de solament)
103 PATRIARCAT EXCLAVISTA - 10/-45
FAMÍLIA - ÚTILITAT (denegació i exclusió) fitxes de
103 PATRIARCAT UNIFAMILIAR (de tipus patriarcal) (fitxa de pater que pataven famílies) = 95/-40
103 PATRIARCAT ÚTILITAT → CIUTAT PRE-IMPERIAL - VICINAT IMPERI (6000 anys) - 90/-25
HIDRA PATRIARCAT IMPERIALISME (Poder legítim) - 25/-4 fins avui
103 PATRIARCAT MULTIFAMILIAR UNIFAMILIAR MULTITRIBUS
103 PATRIARCAT ELECTIVE HEREDITARI

reducció dona / violència - home = Joves perdien

(nova activitat ritual - genocidi)

Des de la nostra perspectiva de l'estudi de la sacralitat, el que nosaltres anirem constatant és que hi ha "reinencions" dels sacraments anteriors, adaptats a les noves evolucions de les cultures humanes.

També en aquest moment de l'inici de la guerra introduïrem el terme de PECAT, perquè pensem que és el lloc més indicat ja que és quan es trenca de manera definitiva l'equilibri ètic propi de les societats endoètniques anteriors. ^{RESPONSABILITAT} ^{del que s'usa} ^(TORT o RAB) ~~NO CULPA~~

Malgrat els trasbalsaments del període de l'inici del patriarcat, insistirem que encara estem en plena "màgia llibertària" que agafa ^{antiga} noves formes d'expressió, però sempre en el mateix estil de manera de ^{intel·ligència} pensar abstraccionista.

Com és natural, el terme PATRIARCAT serà un dels temes de les primeres fitxes de treball d'aquest capítol, insistint en el progressiu equilibri de la cultura patriarcal fins al moment dels "imperis" on s'inventen ^{el} les primeres ^{sistemes monetaris} "lecturas-rec" pel control comptable del cada vegada més important comerç que s'hi practicava.

Precisament per això, introduïrem aquí la terminologia que fa referència a la MONEDA, ^{COMPENSABILITAT} sabent que és estudiada de manera molt més detallada en altres textos del Centre d'Estudis.

- 1 UNITAT MONETÀRIA RESPONSABLE
- 2 COMPTABILITAT
- 3 PATRIARCAT

Un altre tema que també tindrà la seva fitxa,
malgrat ser objecte d'altres textos del Bardina,
és el de la POLÍTICA. Nosaltres intentarem buscar
les connotacions més relacionades amb el nostre
tema de la sacralitat, sobretot degut als REIS-SACERDOTS
de què es dotaven les ciutats-imperi.

Què és per !

2.1.6. Cultures màgiques pensades

Aquest capítol és fonamental per entendre el relativament "modern" període de l'abús de la sacralitat, que ha arribat fins als nostres dies. En aquest sentit, és el capítol més actual encara que, per a poder-lo entendre bé, cal haver aprofundit en tots els altres anteriors.

La primera i fonamental fitxa de treball és la de la MÀGIA PENSADA, que concebeix la seva coherència al voltant dels poders establerts.

En funció de la màgia pensada, farem la fitxa sobre les RELIGIONS, inventades pels sacerdots al servei d'aquests poders sorgits a mesura que s'imposa la revolució de la moneda metal·lista (or i plata) substituint l'anterior moneda abstracta comptable.

També farem una fitxa per parlar del primer anti-sagrament que és la CONFESSIÓ, imposada pels sacerdots que oposen a l'ètica ancestral, les noves "morals" ideades pels poders.

Dintre d'aquest "sacralisme", abusi de l'autèntica sacralitat, també estudiarem la perpetuació de la CASTA SACERDOTAL, autèntica caricatura del sagrament del sacerdoci primitiu.

Un altre terme inventat pel "sacralisme" és el de DEU, substituint les paraules inventades per la màgia llibertària, com és ara ELL, L'ALTRE.

Encara que les nostres fitxes d'estudi estan sobretot centrades en la terminologia que fa directa referència al tema de la sacralitat, també haurem de citar alguns dels termes que tractem en altres camps d'investigació del Bardina, sobretot els que podem reunir al voltant de les nocions de PODER i d'IMPERIALISME.

CULPIT

MEMÓRIA... PODERAR SOBRE DE LES RELIGIONS

(I, com ja hem anat dient cada vegada, a mesura que elaborem aquest capítol aniran sortint les altres fitxes de treball que no se'ns han encara acudit)

Centre d'Estudis JOAN BARDINA

Carrer dels Almogàvers, 43. Telèfon (93) 300 00 67 - 08018 BARCELONA

Barcelona, bonica, segura i solidària

Oportunitat històrica per a Barcelona

Tota ciutat moderna pateix uns problemes greus que no sempre són fàcils de resoldre en circumstàncies normals. Hi ha, però, oportunitats històriques que permeten afrontar-los, no solament de manera conjuntural, -per sortir del pas amb solucions a mitjes que a la llarga no els resolen-, sinó amb solucions estructurals. La majoria d'aquests problemes sorgeixen del mateix fet d'haver constituït mastodòntiques zones urbanes i, per tant, llur radical resolució depèn d'una desconcentració de la població. Les mesures a prendre, doncs, no solament han de cercar directament millorar la qualitat de vida de la ciutat actual, sinó d'afavorir indirectament una racional distribució de la població en ciutats a la mida de l'home.

La **Barcelona dels anys 90** és una d'aquestes oportunitats per a experimentar solucions estructurals que no solament beneficiïn als ciutadans i visitants, sinó que afavoreixin les inversions en noves tecnologies i ofereixin una experiència pilot a Europa i arreu del món de com es poden afrontar problemes que estan arribant a l'absurd.

El projecte **Barcelona, bonica, segura i solidària** intenta vertebrar tres projectes interconnectats que facin de Barcelona un exponent de la remodelació socio-cultural-econòmica d'una ciutat, aportant més elements que no siguin la simple remodelació urbanística, -vial, estètica i edificatòria- molt important, però que no pot ser l'únic element aprofitable d'aquesta oportunitat històrica.

Barcelona amb més tràfic, lladres i misèria que mai

Aquest projecte intenta donar solució a tres greus problemes, que semblen insolubles amb les respostes parcials habituals:

1. L'aglomeració de vehicles amb motor d'explosió que envaeix la ciutat, dificulta la circulació i boicoteja el transport col·lectiu-públic.
2. La inseguretat ciutadana que, entre altres factors, està afavorida per un tipus de mitjà de pagament com és el bitllet de banc obsolet en relació a noves formes de diner electrònic molt segur que arreu s'estan imposant.
3. La misèria i marginació d'una àmplia capa de la població sense feina ni recursos que està condemnada a mendicar o a robar per a viure.

Aquest tres fets hauran de ser afrontats per la Barcelona del 92 d'una manera o altra. Les limitacions de les solucions tradicionals són:

1. L'augment dels agents municipals per al control del tràfic, la millora dels sistemes semafòrics, la realització de noves sortides de la ciutat...no evitaran, possiblement, el col.lapse circulatori. Però el que és segur, és que no evitaran el soroll, la contaminació, la tensió nerviosa...que afecten a milions de ciutadans. A la ineficàcia de les mesures, el municipi haurà d'assumir la nòmina de més agents durant tots els anys que segueixin a les Olimpíades.

2. L'augment de la policia i dels sistemes habituals de seguretat tampoc podrà evitar el robatori de la documentació dels turistes, l'atrancament de botigues, de taxistes, de vianants,... ni la revenda d'entrades a espectacles culturals i esportius, ni el control eficaç d'accès a les instal.lacions, ni el pagament dels actes culturals, dels transports, de les telecomunicacions...

3. Al costat de la brillantor de la Barcelona Olímpica els mendicants del metro i del carrer continuaran mostrant la insolidaritat profunda de la ciutat. No podran ser beneficiaris directes de l'esplendor de Barcelona i denunciaran passivament que encara no hem sabut trobar la manera que quan es genera riquesa i cultura redistribuim part dels beneficis per als qui, per molts motius, no han pogut o no han sabut generar-ne, ni tant sols per sobreviure.

El projecte que es presenta ofereix propostes alternatives, que si be ja són conegudes a nivell teòric, no acostumen a presentar-se articulades entre elles, o no troben ocasions històriques propícies per a ser experimentades. Les tres propostes són, bàsicament:

Barcelona bonica

1. La substitució dels vehicles amb motor d'explosió dins el casc urbà per vehicles no contaminants (taxis, camionetes i autobusos amb motor d'hidrògen, elèctric o combinat; metros, trens i tramvies) i de tracció humana (bicicletes).

Aquesta mesura demana: línees de crèdit per als fabricants d'automòvils que vulguin posar a punt la fabricació de vehicles no contaminants; la construcció de grans aparcaments-tallers-gasolineres per a vehicles amb motor d'explosió a les aforés de la ciutat per al seu us interurbà. Gran part dels pressupostos municipals en circulació podrien canalitzar-se cap a les inversions i reconversió dels sistema de transport urbà.

L'ús massiu d'un transport públic (autobusos, tramvies, metros) o privat (taxis-camionetes) de gran eficàcia, rapidesa i comoditat reduiria temps i costos oferint uns serveis a preus molt ajustats i fins, en alguns casos, gratuïts (almenys a la llarga, com a llegat de les Olimpíades). En tots els casos el ciutadà estalviaria diners, temps, maldecaps i nervis quan viatgés dins el casc urbà, i disfrutaria d'una ciutat brillant (per l'aire net), serena (sense

sorolls), i calmada (passejar sense perills) amb una gran reducció dels inconvenients actuals. La circulació dels vehicles privats entre ciutats permetria aprofitar la velocitat de l'autopista amb la l'agilitat i eficàcia del transport urbà.

Les empreses fabricants d'automòbils podrien trobar nous mercats amb els vehicles no contaminants fomentats públicament i podrien superar la saturació productiva del vehicle convencional. Els tallers, concessionaris, aparcaments i gasolineres urbans podrien reconvertir els seus serveis pels milers de nous vehicles elèctrics o podrien reinstal·lar-se a l'exterior de la ciutat per a atendre els vehicles tradicionals. Els agents municipals encarregats de la circulació podrien reorientar la seva feina dins el transport públic municipal, o dins els milers de places taxi-camioneta que es crearien. Les efermetats indirectes i la mortalitat directa generades per l'ús de l'automòbil es reduirien, abaratint despeses de seguretat social i d'assegurances.

Si amb 20 anys s'ha creat un problema que era impensable i que ha esdevingut insoluble, amb 6 anys es pot replantejar a fons, havent-hi solucions tècniques per fer-ho.

(Si els vehicles no contaminants no estiguessin a punt, la proposta de substituir la circulació de vehicles privats dins el casc urbà per taxis i camionetes convencionals i transport públic continua essent fonamental. En ambdós casos els taxis podrien anunciar la ruta del primer client per a ús de més d'un viatger, amb la fi de reduir la quantitat de vehicles i el preu del transport per cada viatger).

Barcelona segura

2. Els sistemes de seguretat amb règim de moneda anònima i desinformativa com l'actual són molt costosos i quasi sempre poc eficaços. Els que estan oferint grans avantatges són els que substitueixen parcialment o totalment l'ús de sistemes de pagament o d'identificació insegurs (bitllets de banc, xecs, tarjes amb banda magnètica...).

L'experiència de la implantació a França d'una tarja intel·ligent activa (amb un microporcessador i memòria de fins a 36 Kbits) permet una quasi total seguretat respecte a les targes amb banda magnètica d'ús cada vegada més corrent. Les múltiples aplicacions de les targes magnètiques complica, però, la vida del ciutadà que ha d'anar carregat amb un munt d'elles; d'altra banda, les targes magnètiques tampoc donen total seguretat contra el frau als seus emissors (autobusos i metros, bancs, caixes, telefns públics, targes de crèdit, comerciants...).

El llançament d'una "tarja intel·ligent" conjunta entre Caixes, Bancs, Mercats, Unió de botiguers, taxistes, transports, grans

magatzems, actes culturals i esportius, restaurants, aparcaments..., reduiria la circulació de diner-bitllet sempre robable, impediria les revendes d'entrades, donaria seguretat als botiguers i als transportistes. Tot això generaria un gran estalvi en policia, en sistemes sofisticats i ineficaços de control i de seguretat, donaria una visió d'una ciutat segura on els carteristes internacionals, per primera vegada, no tindrien interès en actuar.

La documentació dels estrangers (com a Lloret) podria dipositar-se segura a canvi de la tarja única monetaria, d'identitat i d'accès. Des del taxi, a les entrades d'espectacles, des del restaurant a la castanyera... la seguretat creixeria tant pel ciutadà com pel comerciant. La reducció de costos en seguretat tradicional, en "atendre la caixa" de tot tipus d'establiment i la informació molt precisa dels moviments mercantils, de l'adquisició d'entrades, de la utilització de transport.. etc podria aportar enormes beneficis no solament socials i culturals (reduint preus, oferint molts serveis gratuïts o amb preus polítics (les despeses dels qui cobren i dels inspectors encareixen inecessàriament molts serveis...) sino també econòmics (inversions d'empreses en tecnologies puntes, reducció de despeses per molts conceptes -assegurances, sistemes antirobatori...).

Arribar a un acord d'utilització d'un sistema únic de pagament electrònic no és fàcil, a menys de decisió política, però a França ha estat tota la banca la que l'està implantant. Encara som a temps. D'aquí dos o tres anys hi haurà una multitud de sistemes de pagament amb una inoperància semblant a la de proliferació dels automòbils a les ciutats en 20 anys. Després, quan ja es massa tard, els costos sempre són majors i les reconversions més difícils.

Barcelona solidària

3. L'ús de noves tecnologies pot afavorir una Barcelona bonica i segura, en la que doni gust passejar, participar en actes culturals i festius a la nit, sense problemes de manca de transport i sense pors de ser una presa fàcil i indefensa dels atracadors. Però si aquestes aplicacions tecnològiques no serveixen per a una Barcelona més solidària, els problemes de fons queden igualment sense resoldre: el qui no té recursos ni habitatge per viure dignament continuarà tendint a robar o mendicar, sense que se li pugui pregar, justificadament, de no fer-ho.

Al costat d'experiències pilot suggerents per a tot el món, continuarà havent-hi misèria, mendicitat i delinqüència. La reducció d'horari legal de treball és una possibilitat que cal estudiar però que demana un conjunt de mesures a nivell de tota una societat. La implantació d'un salari vital ciutadà és un dret que s'està plantejant (i fins i tot en alguns països implantant) no solament per tal que la solidaritat social passi de ser un principi a una concreció històrica si no com a necessitat del sistema per tal que

la roda producció-consum funcioni. Un salari vital ciutadà indefinit dóna capacitat adquisitiva a un sector de la població que viu en el subconsum i que amb capacitat monetària adquiriria béns de primera necessitat, avui en stoc en gran part per manca de "consumidors" solvents.

La implantació d'un salari vital de solidaritat social a nivell general és una mesura desitjable, però sempre genera discussió sobre la "picaresca" dels beneficiaris. És evident que un sistema monetari basat únicament en diner electrònic impediria aquesta picaresca -a més de la majoria de delictes que el diner anònim actual permet-. De moment, però, dins el marc de la Barcelona del 92 es podria també començar una experiència pilot consistent en que tota persona que no tingui mitjans per viure, (per exemple, que porti 3 anys amb certificat de pobresa, o que la pràctica policial sap que es transeunt-vagabunt-mendicant, o que els centres de beneficiència el tenen enregistrat) se li obrirà un compte corrent amb, per exemple, 30.000 ptes al mes i se li donarà una tarja monetària com la resta de ciutadans podent-la utilitzar solament per a compra de mercaderies legals. Aquest sistema afavorirà que pugui viure amb un mínim de dignitat.

Igualment tota persona que no tingui vivenda se li podrà llogar algun dels molts habitatges excedentaris incloent el cost del lloguer en el compte corrent del beneficiari i domiciliant-hi el cobrament per part del propietari de la vivenda. Si aquesta experiència reeixís s'hauria trobat un sistema no molt car de resoldre més dignament la vida d'aquestes 10 o 20 mil persones, que no sigui la simple actuació repressiva o assistencialista de portar-les quan fa fred o quan fa lleig a una casa de transeunts.

Si la mesura fós positiva serviria per a introduir el diner electrònic personalitzat en el conjunt de la societat i per a atribuir un salari vital d'atur forçós indefinit, sense por de picaresques i fraus, per a tot jove o adult sense feina.

Un sistema per a recaptar aquest fons de solidaritat social seria el de què cada transacció feta amb tarja monetària oferís un percentatge de descompte (ja que beneficia, reduint costos, al qui ven un servei o una mercaderia). D'aquest descompte automàtic una part (fixe o percentual) aniria al fons comú de solidaritat per a fer front als salaris vitals de solidaritat dels qui no disposen de recursos.

Un altre sistema per a ampliar la capacitat adquisitiva dels qui avui malviuen sense entrades fixes seria la d'ingressar diners en compte corrent pel valor dels excedents diaris de determinats productes de primera necessitat (per exemple, de Mercabarna o dels mercats municipals) per tal que puguin anar a comprar-los a preu de mercat. Amb aquest sistema de creació de poder de compra selectiu per a determinats productes excedentaris s'experimentaria la resolució de la crisi de sobreproducció-subconsum de productes

determinats sense agreujar per res la inflació. Aquest sistema és possible amb diner informatiu com el que ofereix la tarja activa amb microprocessador.

Experiència pilot amb beneficis per a tothom

La quantificació de costos i beneficis privats i públics d'aquesta triple experimentació interconnectada per una **Barcelona, bonica segura i solidària**, i l'estudi ampliat d'aquest projecte són els següents passos per a veure'n la viabilitat pràctica.

Més enllà d'allò que és quantificable -que interessa sobretot a les inversions privades-, la gestió pública ha d'ocupar-se d'allò que és difícil de quantificar però que és fonamental: la serenor, la bellesa, l'harmonia, la solidaritat, la convivència, la salut, la participació social... i no es pot negar que aquestes propostes van en aquest sentit. Aquestes tres propostes és molt possible que tard o d'hora es vagin implantant arreu. Tenim la possibilitat de passar de considerar-les com a projectes utòpics i començar a realitzar-les com a projectes anticipatius.

El risc de l'experimentació prudent és sempre signe de vitalitat, obertura i creativitat. El projecte intenta vertebrar conjuntament anhels ciutadans, interessos empresarials i projectes polítics suggerents. Un projecte d'aquesta evengardura demana un debat públic, un estudi seriós, i una gestió transparent realitzada conjuntament per les institucions públiques, per les empreses i pel conjunt d'entitats de la societat civil. Amb sis anys podem posar les bases per a fer de Barcelona una ciutat del futur, lliure d'alguns dels més greus problemes de les grans ciutats del present, constructora d'una Europa tècnicament avançada, ecològicament integrada i humanament solidària.

La Mediterrània encara ens pot donar claredat, harmonia i bellesa. Acceptar-les depen de saber respondre creativament al repte de posar la tecnologia sofisticada al servei de l'humanisme solidari.

Centre d'Estudis Joan Bardina
-Barcelona, 30 de gener 1987-

En Joan Bardina i Castarà va contribuir a la Barcelona dels primers de segle amb la proposta d'educació catalana a les Escoles Municipals de Barcelona que varen significar una clara aportació pedagògica al creixement cultural de la ciutat. El Centre d'Estudis Joan Bardina en la mateixa línia de col.laborar al creixement cultural i cívic ofereix aquest projecte per a ser debatut pels ciutadans i llurs institucions com a contribució a una Barcelona més bonica, segura i solidària.

PROJECTE D'ESTUDI PER A SEMINARI O TESI

Càlcul de la massa monetària necessària per a fer front a un salari vital mínim de solidaritat social.

Diverses corrents de pensament estan plantejant la necessitat d'un salari ciutadà, adjudicat a tota persona pel fet de ser-ho, des del naixement fins a la mort. Aquesta proposta no solament la fonamenten en una nova concepció de la dignitat de la persona, que demana l'assegurança solidària de la seva supervivència, sinó també en la necessitat de dotar de poder de compra a una cada vegada més gran part de la població que esdevé simple consumidora, enlloc de productora-consumidora com fins fa pocs anys.

La viabilitat pràctica d'aquesta proposta depèn en gran manera de que les diferents maneres d'aplicar-la comptin amb un suport financer realista. El càlcul de la massa monetària necessària dependrà d'aquestes diverses maneres d'aplicar el salari ciutadà així com de la relació amb l'àmbit geopolític i el valor del PIB d'aquest.

Variables del salari de solidaritat social (sss)

1. Un salari mensual mínim per a tothom des de la naixença fins a la mort (p e 10.000 ptes).
2. Un salari mensual mínim per a tothom fins als 16 anys (p e 10.000 ptes) i un salari indefinit d'atur forçós igual per tothom a partir dels 16 anys (p e 40.000 ptes).
3. Un salari d'atur forçós indefinit i igual per a tot adult sense feina a partir del 16 anys (p e 40.000 ptes).

Variables de l'àmbit d'aplicació del salari de solidaritat social

1. Espanya
2. Europa comunitària (adaptar el nivell del salari i canvis de monedes)

Variables en la comptabilització del PIB

1. PIB oficial
2. PIB real (producció submergida, dificultats mercomètriques..)

Previsions

1. Sectors afavorits i perjudicats (sss futur i subsidis actuals)
2. Sistemes de canalització del sss cap a consum o inversió, segons necessitats d'equilibri econòmic.
3. Relació entre cost de la delinqüència i salaris de solidaritat.
4. Relació entre sss i consum d'excedents de producció.

PROJECTE D'ESTUDI PER A SEMINARI O TESI

Impacte social, mercantil i polític de la monètica

La introducció de diverses formes de diner electrònic en els darrers anys obra unes noves perspectives no solament en la gestió de la banca sinó en el conjunt de relacions socials, mercantils i, fins i tot, polítiques. Aquest fenomen que s'està desenvolupant extraordinàriament, demana una anàlisi aprofundida perquè les seves possibilitats i conseqüències afavoreixin el conjunt de la societat, reforcin el sistema democràtic i no esdevinguin instruments domini sùbtil.

Descripció dels instruments monètics

Comptes corrents telemàtics
Targes magnètiques de crèdit, dèbit i pagament
Targes amb memòria (actives)

Descripció dels sistemes d'identificació personal

Codi secret personal
Empremtes vocal i manual

Descripció dels objectius

Reducció costos de gestió de xecs
Reducció costos de personal atenció públic
Comoditat servei ininterromput
Privacitat d'operacions personals
Protecció anti robatori i pèrdua de diner efectiu
Control de stokcs i comptabilitat automàtica
Superació de problemes de canvis

Descripció d'experiència

Tarja amb memòria (Banca Francesa)

Perills dels actuals sistemes d'implantació

Frau, estafa i falsificació de les targetes magnètiques.

Utilització "mafiosa" del diner negre en un mercat aparentment clar.

Indefensió de la privacitat i intimitat del ciutadà.

Monopoli d'informació mercantil en mans del promotor del sistema.

Possibilitats d'un marc d'implantació coherent

Implantació d'un únic sistema monètic legal (supressió dels actuals instruments monetaris anòmins, parcials i desinformatius).

Socialització de la informació contable, base d'una mercometria exacta i exhaustiva.

Protecció telemàtica i judicial de les dades personals.

PROJECTE D'ESTUDI PER A SEMINARI O TESI

Plà d'amortització per a finançar la reducció de l'horari legal de treball.

Donat el clima de desconfiança que el tema de la reducció de l'horari laboral suscita, sembla interessant fer propostes que siguin viables tècnicament i credibles políticament.

La proposta que s'exposa, necessita, per a evaluar la seva viabilitat tècnica, d'un estudi actuarial que contempli diverses variables i diversos terminis d'amortització. Breument la proposta consisteix en:

1. Premises

En els països industrialitzats els darrers anys s'han produït dos fenòmens estructurals incidents en l'atur forçós:

1. La productivitat, en general, s'ha doblat, mentre que l'horari legal de treball, pràcticament no s'ha reduït.

2. Les inversions empresarials que tenen en compte la realitat tecnològica actual tendeixen a reduir llocs de treball i no a augmentar-los.

2. Plà de reducció de l'horari laboral del treball assalariat

La reducció de l'horari laboral pot reequilibrar el desfasament provocat per l'augment de productivitat i la quasi insignificant reducció d'horari de treball. Aquesta reducció de l'horari laboral, si vol ser

viable, no pot ser deixada a la negociació dins cada empresa, sinó que precisa d'un pla general que afronti a l'ensem el fenomen de l'automatització, de la productivitat i de l'atur en el seu conjunt i que no signifiqui, ni un encariment dels preus de cost, ni una baixa del poder adquisitiu dels assalariats.

L'estudi consisteix en el càlcul d'un pla financer (basat en l'amortització social en 20, 30, 40 ó 50 anys, segons estudis actuàrials comparatius, fets per separat) per a fer front a la reducció de l'horari laboral setmanal de, per exemple, 40 a 20 hores, aplicada amb les següents condicions:

1. Les nòmines salarials de cada empresa representarien el primer any del pla el 50% del valor total. L'altre 50% l'afegiria automàticament el pla d'amortització general aprovat.

2. Cada any l'aportació de solidaritat social d'aquest pla de finançament s'aniria reduïnt en un 5 %. Passats 10 anys, les empreses assumirien de nou el 100 % del valor de les nòmines.

3. Mesures complementàries a tenir en compte com a variables

Aquest pla, demanaria, possiblement, altres mesures complementàries com, per exemple:

1. Treball per torns convenient a l'organigrama de producció de cada empresa, que permeti, si interessa, la producció permanent els 365 dies de l'any. (El treball per torns pot permetre a les empreses una ràpida amortització de les inversions i un increment de la productivitat (quantitat-qualitat), factors necessaris per reassumir progressivament el 100 % de la nòmina amb menys hores de treball per assalariat).

2. Supressió de totes les quotes a la Seguretat Social, que dificulten la contractació d'assalariats. (La Seguretat Social pot esdevenir una institució de solidaritat social, sense quotes de

capitalització-mutualitat).

3. La lliure contractació amb el corresponent salari indefinit d'atur forçós igual per tothom, sembla quasi imprescindible per al bon fi d'un replanteig general del món de la producció.

4. Efectes previsibles

1. Desaparició de la immensa majoria de la producció submergida (Quina empresa no aprofitarà el finançament de la seva nòmina i, sobretot, sense quotes de seguretat social?).

2. Manteniment del salari actual (que pot ser incrementat amb les quotes pagades fins ara a la Seguretat Social).

3. Major equilibri, menys cansament i possibilitat de preparació personal dels assalariats, ara atrafegats i sense temps de reciclatge professional.

4. Supressió de costos improductius (producció contínua, menys temps de mantenimen; supressió quotes de seguretat social...)

5. Possible nova contractació de personal per gran part de les empreses.

5. Elements pel càlcul del plà d'amortització

Població activa i població en atur forçós.

Nòmines declarades i nòmines reals.

Volum del 50% de les nòmines reals de treball assalariat i dels percentatges decreixents durant 10 anys.

Plà d'amortització del volum total en 20, 30, 40, 50 anys...

Relació entre increment del valor de la productivitat i finançament del plà.

El primer antecedente de la escritura

Antes de que los sumerios inventaran la escritura, en Asia occidental se llevaban las cuentas mediante fichas de arcilla de diverso formato distintivo. Al parecer, estas fichas originaron los ideogramas sumerios

Denise Schmandt-Besserat

¿Qué es lo que condujo a la escritura? El arte escríptoria misma es un buen ejemplo de lo que los estudiosos del pasado denominan invención independiente, ya que se han desarrollado de forma aislada sistemas de escritura en épocas diferentes y en diferentes partes del mundo. Por ejemplo, puede remontarse un sistema determinado —el ideográfico chino— hasta su origen en signos arcaicos grabados en huesos escapulares de oveja o en caparazones de tortugas, en el segundo milenio a.C., a modo de instrumento para plantear preguntas al cielo. Unos 1000 años más tarde, un sistema de escritura totalmente independiente surgió justo en la otra punta del mundo, en América Central. Esta escritura combinaba un sencillo sistema de notación numérica con complicados jeroglíficos y era empleada, principalmente, para señalar las fechas de diversos acontecimientos de acuerdo con un elaborado sistema calendario.

Tanto la escritura china como la maya fueron invenciones relativamente tardías. Algún otro sistema de escritura debe haber sido el primero, y es a partir de este punto inicial de donde podemos comenzar la búsqueda de los antecedentes del arte escríptoria. Normalmente, se asigna a los sumerios de Mesopotamia el mérito de haber sido los primeros en escribir textos. Hacia el último siglo del cuarto milenio a.C., los funcionarios de las ciudades-estados sumerios como Uruk habían desarrollado un sistema para asentar cifras, pictogramas e ideogramas sobre superficies de arcilla preparada al efecto. (Un pictograma es una representación más o menos realista del objeto que se supone que representa; un ideograma es un signo abstracto.)

En Uruk, en 1929 y 1930, un equipo de arqueólogos alemanes dirigidos por Julius Jordan sacó a la luz numerosos ejemplos de estos asientos arcaicos. Los textos, unos mil en total, fueron analizados por vez primera por Adam Falkenstein y sus colaboradores. En la actualidad, descubrimientos adicionales han incrementado el número total de textos de la propia Uruk y de otros

lugares, pero realizados al estilo de Uruk, hasta la cifra de unos cuatro mil, y los esfuerzos pioneros de Falkenstein están siendo continuados por Hans J. Nissen, de la Universidad Libre de Berlín, y su colaboradora Margaret W. Green.

Aunque las formas de arcilla empleadas por los escribas de Uruk son conocidas universalmente como tablillas, término este que tiene connotaciones de algo plano, en realidad son convexas. Cada signo se inscribía en la arcilla mediante un estilo o calamo de madera, hueso o marfil, con uno de sus extremos romo y el otro aguzado. Básicamente, los caracteres eran de dos tipos. Los signos numéricos se imprimían dentro de la arcilla, todos los demás signos, tanto los pictogramas como los ideogramas, eran incisos con el extremo aguzado del calamo. El repertorio de caracteres empleado por los escribas de Uruk era amplio; se estima en no menos de 1500 signos independientes.

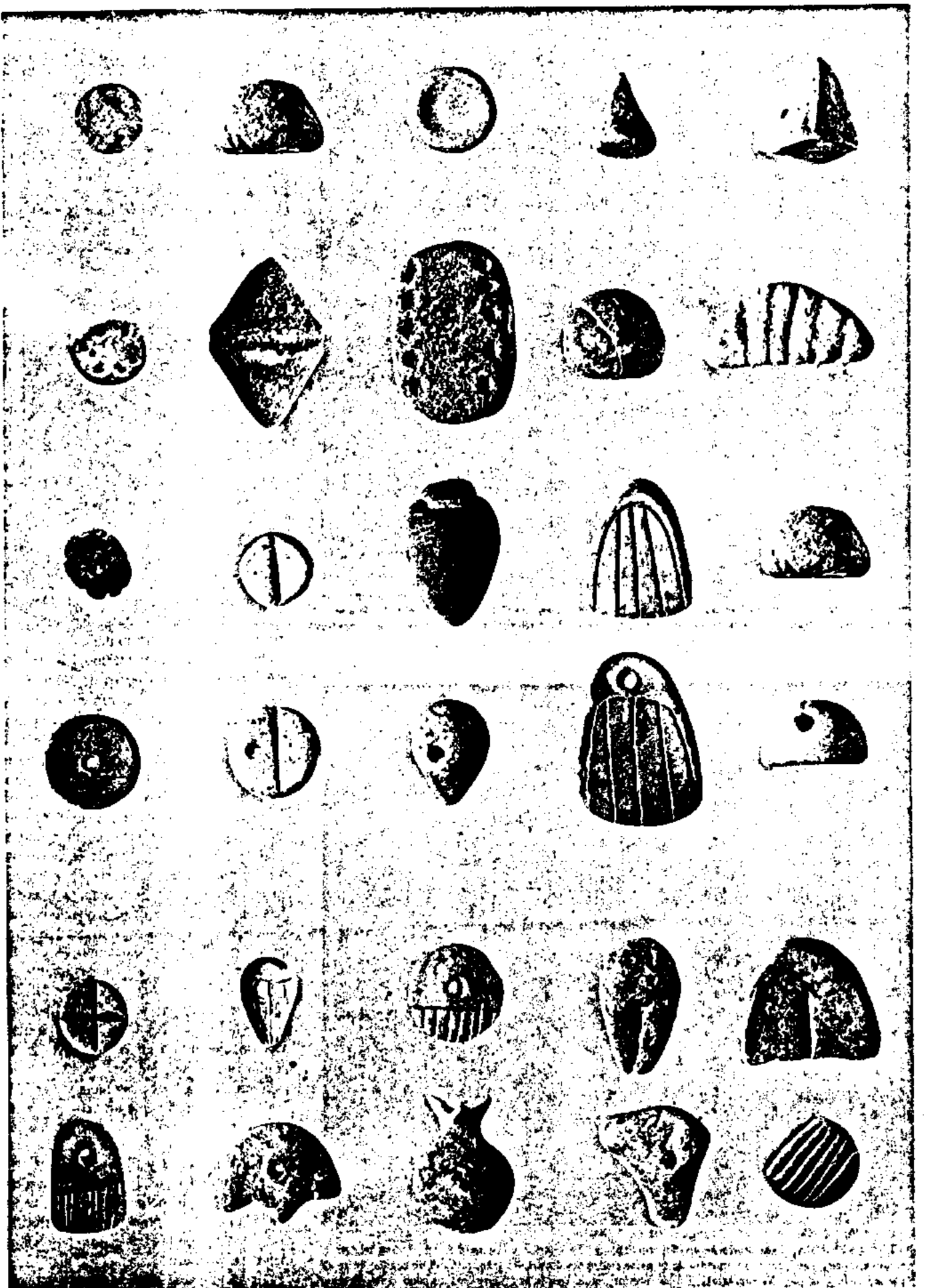
Las hipótesis sobre el origen de la escritura postulan, por lo general, una evolución desde lo concreto a lo abstracto: una fase inicial pictográfica que, en el curso del tiempo y debido quizás al descuido escríptorio de los escribas, se hace cada vez más esquemática. Las tablillas de Uruk contradicen esta línea de pensamiento. La mayor parte de los 1500 signos (Falkenstein compiló 950 de ellos) son ideogramas enteramente abstractos; los escasos pictogramas representan animales salvajes, como el lobo o el zorro, o elementos de tecnología avanzada, como el carro o el mazo. Los textos de Uruk siguen, por supuesto, sin ser descifrados en su mayor parte y continúan siendo un enigma para los epigrafistas. Los escasos signos ideo-

gráficos que han sido identificados son aquellos que pueden ser remontados, fase por fase, desde un carácter cuneiforme conocido de épocas posteriores a un prototipo sumerio arcaico. A partir de aquellos contenidos textuales fragmentarios, que estas identificaciones permiten, parece que los escribas de Uruk registran, principalmente, asuntos como transacciones comerciales y ventas de tierras. Algunos de los términos que aparecen con mayor frecuencia son los de pan, cerveza, oveja, ganado mayor y vestimenta.

Tras los hallazgos de Jordan en Uruk, otros arqueólogos hallaron textos similares en otros lugares de Mesopotamia. Otros más se encontraron en el Irán: en Susa, Chogha Mish y en parajes tan alejados como Godin Tepe, unos 350 kilómetros al norte de Uruk. En años recientes, se han exhumado tablillas escritas en el estilo de Uruk en Siria, en Habuba Kabira y Jebel Aruda, unos 800 kilómetros al noroeste. En Uruk, las tablillas habían sido encontradas en un conjunto de dependencias del templo; del resto, la mayor parte salieron a la luz en las ruinas de casas privadas, en las que la presencia de sellos y de tapones de arcilla para jarras marcados con improntas de sellos testimonia cierto tipo de actividad mercantil.

El hecho de que los textos de Uruk contradigan la hipótesis de que la primera forma de escritura debería ser pictográfica, ha inclinado a numerosos epigrafistas a sostener que dichas tablillas, aun cuando encierren la escritura conocida más antigua, deben representar una fase ya avanzada de la evolución del arte escríptoria. Se ha revitalizado de nuevo, pues, la hipótesis pictográfica. El hecho de que no haya aparecido aún ninguna escritura de este tipo

FICHAS DE ARCILLA PROCEDENTES DE SUSA, ciudad excavada en el Irán (página opuesta). Las fichas, que se hallan en la colección del Musée du Louvre, tienen una edad de 5000 años. Las 5 fichas de la fila de arriba representan algunos de los formatos más comunes: una esfera, una media esfera, un disco, un cono y un tetraedro. Las fichas de la segunda fila, más elaboradas, están marcadas con incisiones o impresiones. Versiones perforadas y sin perforar de fichas similares aparecen en las filas tercera y cuarta. Las fichas de las dos últimas filas varían en formato y marcas; algunas pueden ser equiparadas con primitivos ideogramas sumerios (para una comprensión global, véanse las ilustraciones que aparecen en las páginas 12 y 13).

TABLILLA HUECA EN FORMA DE HUEVO, encontrada en las ruinas del palacio de Nuzi, ciudad excavada en Mesopotamia, del segundo milenio a.C. La inscripción cuneiforme que aparece en su superficie recoge 48 animales. Al abrirse, se encontró en su interior 48 fichas. Las fichas se perdieron antes de que se hubiera preparado una descripción fidedigna, pero los textos de Nuzi sugieren su empleo en el cómputo.

BULLA ESFERICA, o envoltorio de arcilla con fichas en su interior, exhumada de los niveles del tercer milenio a.C. en Tepe Yahyn, yacimiento de la parte centromeridional del Irán, a mitad de camino entre el valle del Indo y la Baja Mesopotamia. En su interior, había tres fichas (*derecha*): un cono y dos esferas.

en yacimientos del cuarto milenio a.C., e incluso de fecha anterior, se explica bien suponiendo que la escritura de los primeros milenios se registró exclusivamente en materiales escriptorios perecederos, tiempo ha desintegrados, como el pergamino, el papiro o la madera.

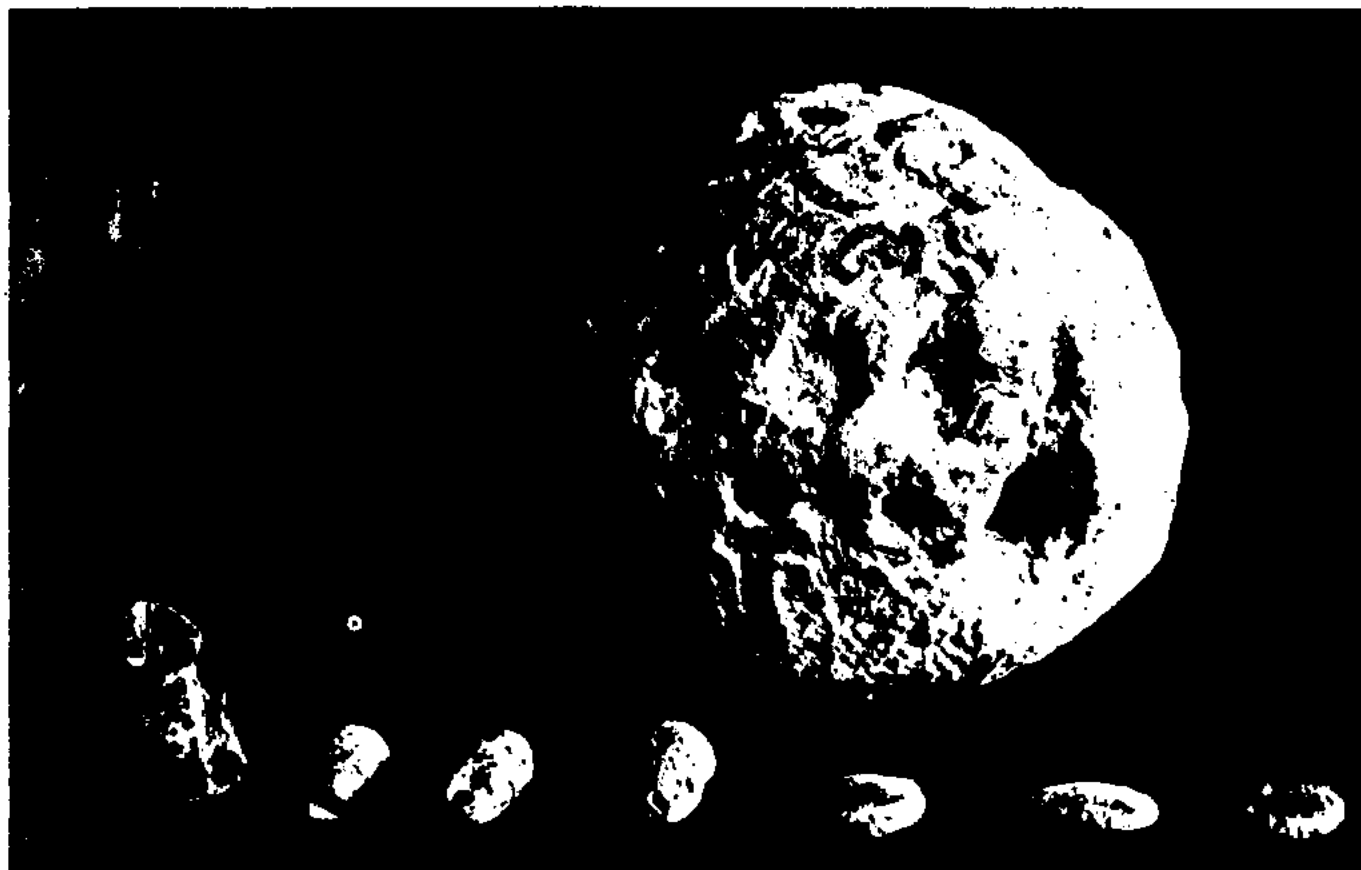
Por mi parte, puedo proponer otra alternativa. Mi investigación sobre los primeros usos de la arcilla en el Próximo Oriente, en estos últimos años, sugiere que diversas características del material de Uruk ofrecen claves importantes para saber qué tipos de símbolos visibles precedieron realmente a los textos sumerios arcaicos. Dichas claves incluyen, la elección de la arcilla como material para documentos, el perfil convexo de las tablillas de Uruk y la apariencia de los caracteres que figuran en las mismas.

Nuzi, una ciudad iraquí del segundo milenio a.C., fue excavada por la American School of Oriental Research de Bagdad, entre 1927 y 1931. Unos treinta años más tarde, al reseñar un análisis de los archivos del palacio de Nuzi, A. Leo Oppenheim, del Instituto Oriental de la Universidad de Chicago, informó sobre la existencia de un sistema de asientos que hacía uso de "fichas". Según los textos de Nuzi, dichas fichas se empleaban con fines contables; se decía de ellas que estaban "depositadas", "transferidas" y "suprimidas".

Oppenheim imaginó un tipo dual de sistema contable en los textos de Nuzi: además de los elaborados documentos cuneiformes de los escribas, la administración palaciega poseía unas cuentas tangibles paralelas. Por ejemplo, una ficha de una clase determinada podría representar cada uno de los animales de los rebaños del palacio. Cuando, en la primavera, hubieran nacido nuevos animales, se añadiría un número igual de fichas nuevas; cuando se sacrificaran animales, se sustraería el número apropiado de fichas. Se trasladaban las fichas de un estante a otro, probablemente, cuando los animales se movieran de un aprisco o dehesa a otro, cuando las ovejas fueran esquiladas, y así sucesivamente.

El hallazgo de una tablilla hueca, en forma de huevo, en las ruinas del palacio reforzó la hipótesis de Oppenheim. La inscripción que figura en la superficie de la tablilla resultó ser una lista de 48 animales. Esta tablilla hueca resonaba y, cuando se abrió cuidadosamente un extremo de la misma, se hallaron en su interior 48 fichas. Presumiblemente, esta combinación de una lista escrita y fichas contables representaba una transferencia de animales desde un servicio de palacio a otro. Desgraciadamente, no poseemos una descripción fidedigna de las fichas, que posteriormente se perdieron.

Los archivos de Nuzi se datan en torno

BULLA DE SUSA, que presenta dos filas de impresiones en su superficie, emparejadas, en número y formato, con las fichas que contenía (primer término):

un cono grande, tres conos (izquierda) y tres discos (derecha). Las tablillas con representaciones incisas de las fichas se desarrollaron, seguramente, más tarde.

al 1500 a.C. El gran yacimiento arqueológico elamita de Susa presenta niveles que son anteriores en más de 1500 años. La excavación de Susa, llevada a cabo por investigadores franceses, comenzó en la década de 1880 y continúa hasta hoy. Seis años después del informe de Oppenheim (1958), Pierre Amiet, del Musée du Louvre, pudo confirmar la existencia de un sistema contable similar en Susa. Los receptáculos de fichas de Susa, a diferencia de los de Nuzi, eran esferas de arcilla huecas. Amiet las llamó "bullae"; hasta hoy, se han hallado unas 70 de éstas. Las fichas que contienen son pellas de arcilla modeladas en una gran variedad de formas geométricas, que incluyen esferas, discos, cilindros, conos y tetraedros.

El hallazgo de Amiet fue de gran significación; no sólo demostró que las bullae y las fichas existían al menos un milenio y medio antes de que aparecieran en Nuzi, sino que puso también de manifiesto que eran tanto o más antiguas que los primeros documentos escritos de Uruk. Más tarde quedó bien claro, desde luego, que las fichas al menos eran mucho más antiguas.

En 1969, comencé un proyecto de investigación, cuyo objetivo final consistía en descubrir cuándo y en qué formas llegó a utilizarse la arcilla en el Próximo

Oriente. La manufacturación de cerámica constituye, por supuesto, el uso más familiar de la arcilla, pero, antes de la aparición de la cerámica, el hombre ya estaba fabricando cuentas de arcilla, modelando figurillas de arcilla, moldeando adobes de arcilla y empleando esta materia como mortero. Como punto de partida de mi proyecto, visité los museos de los Estados Unidos, de Europa y de diversas ciudades del Próximo Oriente que poseían colecciones de artefactos de arcilla con una datación de hasta el séptimo, octavo y noveno milenios a.C. Este intervalo de tiempo, que principia hace unos 11.000 años y acaba hace poco más de 8000 años, contempló el establecimiento firme de los primeros asentamientos agrícolas en Asia occidental.

En las colecciones de los museos, junto con las cuentas, adobes y figurillas, que había esperado encontrar, me topé con lo que para mí constituyó una categoría de objetos imprevista: unos pequeños artefactos de arcilla de formas diversas. Tal como más tarde llegué a darme cuenta, las formas eran similares a las que Amiet había encontrado en el interior de sus bullae de Susa: esferas, discos, conos, tetraedros, ovoides, triángulos (o formas de media luna), formas bicónicas (dos conos unidos por su base), rectángulos y otras formas singulares de difícil descripción. ¿Pudieron

haber servido también de fichas estos artefactos, algunos de los cuales eran anteriores en 5000 años a las fichas de Susa?

Comencé a compilar mi propio catálogo independiente de estas singularidades, recogiendo toda ficha de la que se conocía su yacimiento específico de origen. En resumen, encontré que, mientras que todas ellas eran de reducido tamaño, con dimensiones medias de uno a dos centímetros en su parte mayor, muchas aparecían en dos formatos distintos. Por ejemplo, había conos pequeños, de aproximadamente un centímetro de altura, y conos mayores, de tres o cuatro centímetros de altura. También había discos finos, de sólo tres milímetros de espesor, y otros gruesos, de hasta dos centímetros de espesor. Otras variaciones eran patentes. Por ejemplo, aparte de las esferas completas, encontré cuartos, mitades y tres cuartos de esfera. Algunas de las fichas presentaban rasgos adicionales. Muchas estaban incisas con líneas profundas; otras tenían sobre las mismas unas pequeñas bolitas o espirales de arcilla y otras más portaban someras marcas circulares de punzón.

Todas las fichas habían sido modeladas a mano. Bien se había rodado entre las palmas de las manos una pequeña pella de arcilla, bien se había apretado ésta con las puntas de los dedos. La arcilla era de fina

BULAE	CILINDROS	DISCOS	ESFERAS	CONOS	YACIMIENTO	MILENIOS A.C.													
						II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX						
					NUZI	■													
					MEGIDDO														
					KISH														
					FARA		■												
					TELLO		■	■											
					NIPPUR														
					UR														
					JEMDET NASR														
					TEPE YAHYA		■												
					SHAHADAD														
					TALL-I MALYAN														
					CHOGHA MISH														
					SUSA														
					TEPE HISSAR														
					URUK														
					TALL-I BAKUN														
					TEPE GAWRA														
					TELL BILLA														
					CHAGAR BAZAR														
					HABUBA KABIRA														
					JAFFARABAD														
					CAN HASAN														
					MUNHATTA														
					ANAU														
					JEITUN														
					TAL-I HBLIS														
					CHAGA SEFID														
					TELL ARPACHIYAH														
					TELL AS-SAWWAN														
					HAJJI FIRUZ														
					SEH GABI														
					JERICHO														
					TELL RAMAD														
					GHOAIFE														
					GIRD ALI AGHA														
					SUBERDE														
					DEH LURAN														
					BELT CAVE														
					TEPE SARAB														
					JARMO														
					TELL ASWAD														
					TEPE GURAN														
					CAYONU TEPESI														
					KHARTOUM														
					GANJ-I-DAREH TEPE														
					TEPE ASIAB														
					BELOIBI														

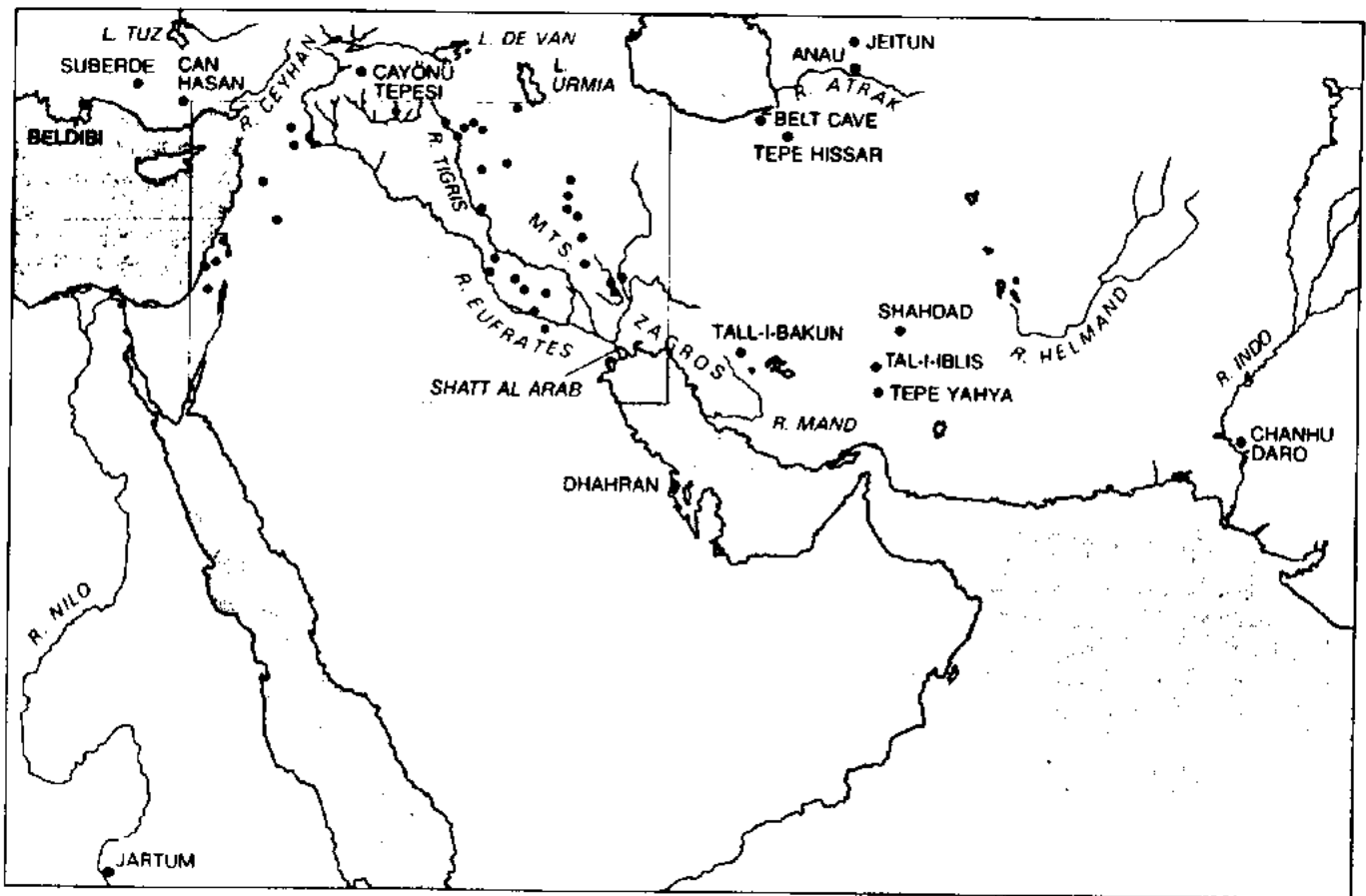
LOS YACIMIENTOS en los que aparecen las fichas representan un lapso de tiempo que va del noveno milenio a.C. al segundo. Hasta 20 variantes de los cuatro formatos de ficha básicos están presentes en los lugares de mayor antigüedad. Los envoltorios de arcilla no habrían de aparecer antes del cuarto milenio a.C.

textura, pero no presentaba signos de preparación especial alguna (como la adición de sustancias reductoras, una práctica de la fabricación cerámica que aumenta la dureza tras la cocción). Todas las fichas, empero, habían sido cocidas para garantizar su durabilidad. La mayor parte de las mismas presentaba variada coloración, desde el tostado al rojo, pero había algunas que resultaron grises e incluso negruzcas.

Hallé que estas fichas estaban presentes en, virtualmente, todas las colecciones de los museos de artefactos del periodo Neolítico del Asia occidental. Un ejemplo extremo de su abundancia lo ofrece la primitiva aldea de Jarmo, en el Irak, ocupada por vez primera hace unos 8500 años. Jarmo ha proporcionado un total de 1153 esferas, 206 discos y 106 conos. Los informes indican, por lo general, que los excavadores encontraron las fichas desperdigadas por los suelos de las casas, situadas en distintos lugares de un yacimiento. Si las fichas se habían guardado alguna vez en recipientes como canastas o bolsas, éstos se habían desintegrado hace ya tiempo. No obstante, no hay testimonios que sugieran que las fichas estaban separadas de otros artefactos e incluso que impliquen cuál era su función. Los informes indican que muchas fueron halladas en grupos de 15 o más y que dichos grupos se localizaban en las áreas de almacenes dentro de las casas.

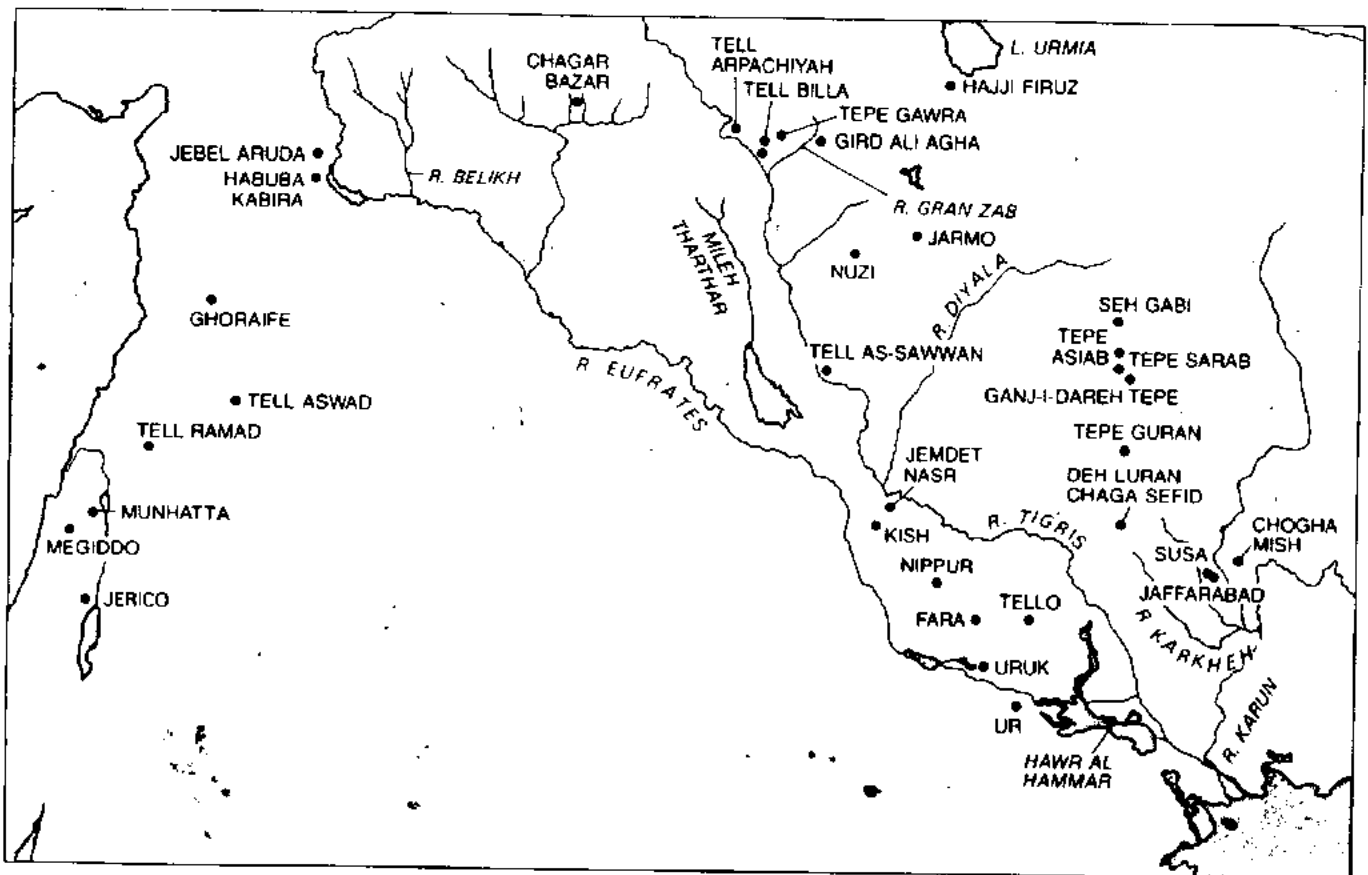
Según repasaba las colecciones de los museos y los informes de los yacimientos arqueológicos en cuestión, quedé enormemente perpleja por la manifiesta omnipresencia de las fichas. Se habían hallado en lugares que van desde el lejano oeste, como Beldibi, en lo que hoy es la Turquía sudoccidental, hasta el lejano oriente, como Chanh Daro, en lo que hoy es Paquistán. Se han exhumado fichas incluso en un yacimiento del octavo milenio a.C. a orillas del Nilo, en las proximidades de Jartum.

A l mismo tiempo, encontré que algunos informes de excavaciones dejaban de tomar nota de las fichas que se habían recogido o las mencionaban sólo casualmente. Cuando se tomaba nota de estas fichas, el encabezamiento podría rezar: "objetos de finalidad incierta", "juguetes infantiles", "piezas de juego" o "amuletos". A modo de ejemplo, las fichas procedentes de Tello, en el Irak, fueron interpretadas por su descubridor, Henri de Genouillac, como amuletos que expresaban el deseo de los residentes de una "identificación personal". Otro ejemplo aparece en el informe de Carleton S. Coon sobre la Cueva Belt del Irak: "De los niveles 11 y 12 proceden cinco misteriosos... objetos de arcilla, que no se parecen a nada en el mundo; si acaso, a supositorios. Cualquiera puede conjeturar para qué se emplearon".

DISTRIBUCION GEOGRAFICA de las fichas. Comprende desde las orillas iraníes del Caspio, por el norte, hasta Jartúm, por el sur, y desde Asia Menor

hasta el valle del Indo, al oriente. Los yacimientos identificados aquí sólo con puntos dentro de un rectángulo aparecen con sus nombres en el mapa de abajo.

EL AGRUPAMIENTO DE YACIMIENTOS en la cuenca de los cursos superior e inferior del Tigris y del curso inferior del Eufrates y en la región de

Zagros del Irán más bien refleja la existencia de estudios accesibles que una medida del ámbito y frecuencia reales del uso de fichas en esa misma zona.

Existían serios impedimentos para la captación del hecho de que todas estas fichas eran artefactos de la misma clase, debido a que, cuando se enumeraban en los informes de las excavaciones, por lo general, no aparecían bajo un solo capítulo, sino bajo capítulos diversos, según su formato. Por ejemplo, se habían descrito los conos como figurillas femeninas esquemáticas, como símbolos fálicos, como piezas de juego y como clavos; las esferas, la mayor parte de las veces, eran interpretadas como canicas o proyectiles de honda.

Por haber estudiado en la École du

Louvre, me era conocida la obra de Amiet. Sin embargo, había compilado ya un catálogo de cientos de estas fichas, antes de reparar en cuán similares a las fichas de Amiet, procedentes de Susa, eran estos artefactos de arcilla de mayor antigüedad. Al principio, parecía imposible que pudiera haber una relación entre ambos grupos; un mínimo de 5000 años separaban las fichas de época neolítica de las de Susa, de la Edad del Bronce. Según ampliaba mis investigaciones para dar cabida a los artefactos de arcilla más tardíos, con una datación del séptimo milenio a.C. al cuarto milenio

y aún posteriores, encontré, para mi sorpresa, que se habían hallado fichas de arcilla similares, en cantidades sustanciales, en yacimientos representativos de todo este lapso de tiempo. Evidentemente, un sistema de contabilidad que hacía uso de fichas se había difundido no sólo en Nuzi y Susa, sino por todo el Asia occidental, desde una época tan remota como el noveno milenio a.C. hasta épocas tan cercanas como el segundo milenio.

El sistema parece haber sido casi idéntico a otros muchos métodos de contabilidad primitivos, e incluso no tan primitivos.

TOKEN TYPE I	II	III	IV	V	VI
ESFERA	DISCO	CONO	TETRAEDRO	BICONOIDE	OVOIDE
FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS
NUMERO 16	PLAZA	NUMERO 1		BUENO, DULCE	CLAVO
NUMERO 10	PRENDA, PAÑO	NUMERO 60		DECISION LEGAL JUICIO, PAZ	ACEITE
NUMERO 10	PRENDA, PAÑO	NUMERO 600		CORAZON, MATRIZ	ANIMAL (SIN IDENTIFICA)
NUMERO 100 o 3600	LANA	PAN	PRENDA, PAÑO	BRAZALETE, ANILLO	
NUMERO 36.000	GANADO LANAR	PERFUME		LUGAR, PAIS	
	OVEJA				

ESTAS CINCUENTA Y DOS FICHAS, representativas de las 12 principales categorías de tipos de ficha, han sido equiparadas aquí con caracteres incisos

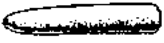

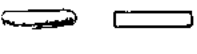

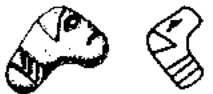

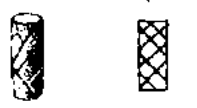

que aparecen en las primeras inscripciones sumerias. La mayor parte de las inscripciones no pueden leerse. En la ilustración, si el significado del símbolo es

vos. Los filólogos clásicos están familiarizados con el sistema romano de hacer "cálculos" con guijarros (*calculi* en latín). Hasta el final del siglo XVIII, el Tesoro Británico operaba todavía con fichas para calcular los impuestos. En cuanto a eso, los pastores del Irak hasta hoy en día emplean guijarros para llevar cuenta de las cabezas de sus rebaños, y el ábaco constituye aún el instrumento normal de cálculo en los mercados de Asia. El arcaico sistema de fichas del Asia occidental era, quizá, sólo algo más complicado que sus correlatos posteriores.

Considerado en su totalidad, el sistema tenía unas 15 clases principales de fichas, divididas luego en unas 200 subclases, basadas en el tamaño, marcas o variación fraccional, como en el caso del cuarto, mitad y tres cuartos de esfera. Evidentemente, cada formato específico poseía un significado propio: unas pocas parecen representar valores numéricos y otras objetos específicos, en particular géneros mercantiles.

No es necesario teorizar sobre algunos de estos significados: varios ideogramas que aparecen en las tablillas de Uruk re-

producen, casi exactamente, en dos dimensiones muchas de las fichas. Por ejemplo, los signos arbitrarios de Uruk para los numerales, como una pequeña impresión en forma de cono para el uno, otra circular para el número diez y una impresión en forma de un cono mayor para el 60, tienen su correlato en las fichas en forma de: conos pequeños, esferas y conos grandes. Otros ejemplos más de ideogramas que se compadecen con fichas incluyen, bajo el capítulo general de géneros, el símbolo de Uruk para la oveja (un círculo con una cruz en su interior), emparejado con fichas

VII	IX	XI	XIII	XIV	XV
					VARIA
CILINDRO	TRIANGULO	RECTANGULO	VASIJA	ANIMAL	
FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS	FICHAS PICTOGRAMAS SUMERIOS
					
MADERA			TIPO DE VASIJA	PERRO	LECHO
					
	VASIJA PETREA	GRANERO	VASIJA DE LECHE DE OVEJA	VACA	
					
	METAL		TIPO DE VASIJA	LEON	
					
	COLINA		TIPO DE VASIJA		
					
		ESTERA, ALFOMBRA			

conocido, aparece la palabra española equivalente. Los símbolos numéricos numerales equiparados con las distintas fichas esféricas y cónicas son impresiones

reales en la superficie de la tablilla. En dos casos (*esfera*) se añaden líneas incisas; en un tercer caso (*cono*) se agrega una marca hecha con punzón circular.

en forma de disco con una cruz incisa, y el símbolo de Uruk para una prenda de vestir (un círculo con cuatro líneas paralelas en su interior), equiparado a fichas en forma de disco con cuatro líneas paralelas incisas. Otros ejemplos más son los ideogramas para metal y aceite y, más claramente, los símbolos pictográficos para el ganado mayor, perros y lo que, evidentemente, son vasijas: cada signo de las tablillas puede ser emparejado con una ficha de forma y marcas similares. Además, las formas de muchos ideogramas sumerios aún por descubrir parecen reflejar las de otras fichas.

¿Por qué llegó a existir este repertorio de símbolos tridimensionales? No puede tratarse de una mera coincidencia el hecho de que las primeras fichas aparecieran en las primeras fases del periodo Neolítico, época de profundos cambios en la sociedad humana. Fue entonces cuando un modelo de subsistencia anterior, basado en la caza y la recolección, se transformó por el impacto del cultivo de plantas y la domesticación de animales y el desarrollo de una forma de vida agrícola. La nueva economía agrícola, aunque indudablemente aumentó la producción de alimentos, se habría visto acompañada de nuevos problemas.

Quizás el más crucial habría sido el almacenamiento de alimentos. Cierta por-

ción de cada cosecha anual tenía que ser asignada para la propia subsistencia de la familia agrícola y otra porción debía separarse como simiente para la cosecha del año venidero. Otra porción más podría haberse reservado para trocarla con aquellos que estuvieran dispuestos a proporcionar productos exóticos y materias primas a cambio de alimentos. Parece posible que la necesidad de no perder de vista estos distintos cupos y transacciones fue suficiente para estimular el desarrollo de un sistema de registro.

Las fichas más antiguas que se conocen en la actualidad son las procedentes de dos yacimientos de la región de Zagros, en el Irán: Tepe Asiab y Ganj-i-Dareh Tepe. Las gentes de ambas comunidades parecen haber guardado rebaños y, posiblemente, estaban experimentando con cosechas en torno al 8500 a.C., aunque por la misma época continuaban practicando la caza y recolectando plantas silvestres. Las fichas de arcilla que fabricaron tenían formas bastante sofisticadas. Había cuatro tipos de fichas básicas: esferas, discos, conos y cilindros. Además, había tetraedros, ovoideos, triángulos, rectángulos, espirales encurvadas y formas animales esquemáticas. Los subtipos comprendían medias esferas y medios conos, esferas y discos con inci-

siones y marcas de punzón. El conjunto totalizaba 20 símbolos independientes.

El periodo Neolítico y el siguiente periodo Calcolítico, o Edad del Cobre, en Asia occidental, se extendieron por espacio de 5000 años. En todo este lapso de tiempo sustancial, no se encuentran, sorprendentemente, cambios de las fichas, hecho que puede indicar cuán bien se adaptaba a las necesidades de una primitiva economía agrícola este sistema de registro. Hacia el 6500 a.C., unos 2000 años después del nacimiento de las primeras comunidades agrícolas de Zagros, otra aldea del Irán, Tepe Sarab, comenzó a florecer. El inventario de fichas procedentes de las excavaciones de Tepe Sarab no presentaba aumento alguno en el número de tipos principales y sí, en cambio, un aumento en los subtipos de sólo 20 a 28, entre los cuales figura una pirámide de cuatro lados y un bucranio estilizado que, probablemente, representa al ganado mayor.

Fue quizá durante el periodo Calcolítico cuando los excedentes agrícolas de cada miembro de la comunidad empezaron a reunirse mediante impuestos en especie, con la supervisión del excedente puesta en manos de funcionarios públicos como los servidores de los templos. Si las cosas fueron así, la necesidad de llevar buena cuenta de las contribuciones individuales, evidentemente, no supuso una modificación relevante en el sistema de registro. Las fichas exhumadas en cuatro lugares que florecieron entre el 5500 y el 4500 a.C. —Tell Arpachiyah y Tell as-Sawwan, en el Irak, y Chaga Sefid y Jaffarabad, en el Irán— no reflejan otra cosa que desarrollos menores. Aparece un nuevo tipo de ficha, la de forma bicónica, y entre algunos de los subtipos unas líneas y puntos pintados de negro han sustituido a las incisiones y marcas de punzón.

En las primeras fases de la Edad del Bronce, entre el 3500 y 3100 a.C., se dieron cambios significativos en el sistema de registro. Este periodo conoció un avance económico casi tan notable, en su propia forma, como el nacimiento de la economía agrícola, que sentó las bases de aquél. El nuevo desarrollo fue la aparición de las ciudades. Los estudios de conjunto de los yacimientos antiguos del Asia occidental indican un drástico aumento de la población de Irak e Irán: centros urbanos con numerosos habitantes comienzan a aparecer aldeaños de los anteriores asentamientos de los aldeanos.

En esta época, aparecieron la especialización artesana y los comienzos de la producción en masa. Los bronceístas y sus productos dan nombre a esta Edad, pero, además de los herreros, surgieron también otros artesanos, concentrados en diversas áreas. La invención de la rueda de alfarero permitió el desarrollo de una industria ce-

LOS RAYOS X revelan la existencia de fichas, unas en apariencia conos y otras ovoideas, en una bulla sin abrir. La datación de la bulla se desconoce; se trataba de un hallazgo aislado en superficie, cerca de Dhahran.

rámica y el producto de los distintos hornos de producción masiva llegó a distribuirse a grandes distancias. Una corriente similar se hace patente en la manufactura de vasijas pétreas. El desarrollo de una red comercial ampliada está indicado por la aparición en el Irak de materiales tan exóticos como el lapislázuli.

El despliegue de una economía urbana, enraizada en el comercio, debe haber multiplicado las demandas sobre el sistema tradicional de registro. Tenía que anotarse no sólo la producción, sino inventarios, fletes y pagos de salarios, y los mercaderes necesitaban guardar constancias de sus transacciones. Hacia el último siglo del cuarto milenio a.C., la presión de una compleja contabilidad comercial sobre el sistema de fichas se hizo patente, tanto en los símbolos como en la forma en que se emplearon las fichas.

Para considerar los símbolos en primer lugar, seis yacimientos de finales del cuarto milenio a.C., en el Irak (Uruk, Tello y Fara), en el Irán (Susa y Chogha Mish) y en Siria (Habuba Kabira), nos han legado fichas representativas de la gama completa de las formas primitivas. Además, aparecen algunas formas nuevas, entre las que se cuentan las parábolas, los romboides y unas réplicas de vasijas. Sin embargo, aún más significativas que la aparición de nuevas formas es la proliferación de subtipos, indicada por una variedad de marcas incisas sobre las fichas. Es también ahora cuando unas pocas fichas comienzan a presentar marcas aplicadas: bolitas o espirales de arcilla añadidas a las propias fichas.

Los seis lugares mencionados nos han proporcionado un total de 660 fichas que datan de hacia el 3100 a.C. De este total, 363, es decir, el 55 por ciento, están marcadas con incisiones. La mayor parte de estas incisiones son profundos surcos, realizados en el extremo aguzado de un cálamo; los surcos están situados en lugares visibles y con un claro cuidado por la simetría. Sobre las fichas de forma redondeada, como esferas, conos, ovoides y cilindros, las incisiones usualmente corren parejas a lo largo del ecuador y, de esta forma, son visibles desde cualquier lado. Sobre las fichas planas, como discos, triángulos y rectángulos, las incisiones aparecen sólo sobre una cara.

La mayor parte de las incisiones presentan un motivo de líneas paralelas, si bien se hallan incisos también cruces y motivos entrelazados. El número de líneas paralelas no parece deberse al azar: pueden existir hasta 10 incisiones y las frecuencias de los modelos de un trazo, dos trazos, tres trazos y cuatro trazos, es palmaria. Debe destacarse que, con la excepción de los modelos de dos trazos, los modelos con un

ESTAS TABLILLAS DE URUK muestran el formato convexo que puede reflejar su evolución a partir de bullae huecas. Las impresiones representan cifras. Se hallan guardadas en el Museo de Pérgamo, de Berlín.

número impar de trazos son los más frecuentes.

Aunque los modelos incisos son, con mucho, los más abundantes, 26 de las fichas, es decir, un 4 por ciento del total, presentan impresiones circulares realizadas, en apariencia, punzando la arcilla con el extremo romo de un cálamo. Algunas de estas fichas con punciones llevan una sola impresión. Otras muestran un grupo de 6 marcas de punzón, dispuestas bien en una sola fila, bien en dos filas con tres impresiones cada una.

Por lo que respecta a los cambios en la forma en que se emplearon las fichas, es significativo el hecho de que 198 de las mismas, es decir, el 30 por ciento del total, estén perforadas. Estas fichas perforadas abarcan toda la gama de los tipos e incluyen los subtipos de la variedad sin marcas, con punciones y con incisiones. En efecto, ello quiere decir que se podía disponer de fichas de todo tipo, tanto en sus formas sin perforaciones como en las perforadas. Las perforaciones son tan reducidas que sólo un fino cordel podría haber pasado por las mismas. De entre las explicaciones que pueden imaginarse, una es la de que todos estos 15 tipos de fichas y sus 250 subtipos correspondientes no eran otra cosa que amuletos personales, que la gente de las ciudades de los primeros tiempos de la Edad del Bronce del Asia occidental llevaba, suspendidos de cordeles, en torno a su cuello o a su muñeca. Rechazo esta explicación por dos razones. En primer lugar, ninguna de las fichas perforadas que

he examinado presenta rastro alguno de haberse empleado como amuleto, como puede ser el pulido o erosión en derredor del orificio del cordel por el propio uso. En segundo lugar, parece absurdo que todo este complicado repertorio de formas, tan difundido en su distribución geográfica y manufacturado con una uniformidad tan notable, haya servido de adorno personal, en el 30 por ciento de los casos, y para algún otro propósito, en el 70 por ciento restante.

Prefiero la hipótesis de que algunas fichas representativas de una transacción específica fueran ensartadas juntas, a modo de registro. Parece, al menos, plausible que la complejidad de guardar constancias en una economía urbana podría haber dado lugar a duplicar fichas idóneas para su enhebramiento.

El enhebramiento de fichas, si esto es lo que implican las fichas perforadas, sería sólo uno de los cambios en la forma en que estos simbólicos trozos de arcilla fueron empleados a finales del cuarto milenio a.C. Un cambio mucho más significativo lo constituye la primera aparición, en esta época, de las bullae de arcilla, o sobres, por así decir, como los que Amiet encontró como receptáculos de fichas en Susa. La existencia de una bulla representa un testimonio directo, perfectamente definido, del deseo del usuario de separar las fichas que representan una u otra transacción. Este sobre podía fabricarse con facilidad, presionando los dedos dentro de una pella de arcilla del tamaño de una pelota de tenis,

poco más o menos, creando así una oquedad lo bastante amplia como para que cupieran varias fichas; el sobre podía sellarse luego con un parche de arcilla.

A mi juicio, no existe duda alguna de que estas bullae fueron inventadas para proporcionar a las partes de una transacción un tipo de superficie tersa de arcilla que, según la costumbre sumeria, podía ser marcada con los sellos personales de los individuos implicados, a modo de validación del acto comercial. El hecho de que la mayoría de las 350 bullae descubiertas hasta el momento lleven impresiones de dos sellos diferentes, apoya mi convicción. Amiet ha sugerido que las bullae de Susa podían haber servido como conocimientos de embarque. Desde este punto de vista, un productor rural de, pongamos por caso, tejidos consignaría un flete de efectos a un intermediario urbano, enviándole junto con el flete una bulla con un número de fichas en su interior descriptivas del tipo y cantidad de la mercancía embarcada. Rompiendo la bulla, el destinatario del flete podía verificar la naturaleza del propio flete; además, la necesidad de entregar la bulla intacta evitaría al transportista la tentación de sisar la mercancía en tránsito. Esta transferencia sellada de fichas entre socios comerciales representa una forma completamente nueva de emplear el antiguo sistema de registro.

Esta innovación tenía un serio inconveniente. Los sellos impresos sobre el terso exterior de la bulla servían para dar validez a cada transmisión, pero, si estas improntas de los sellos tenían que conservarse, la bulla tenía que permanecer intacta. ¿Cómo, entonces, podría determinarse qué fichas, y en qué número, había en su interior? Pronto se encontró una solución al problema. La superficie de la bulla fue marcada, de forma que, además de las improntas de los sellos que le daban validez, llevaba imágenes de todas las fichas incluidas en su interior.

El ejemplo más chocante de esta práctica lo constituye una bulla que resultó contener seis fichas ovoideas con surcos. Cada una de las seis fichas había sido presionada contra la superficie de la bulla, antes de ser introducida en la misma; aquellas encajan exactamente con las improntas de la superficie de la bulla. Este medio de registrar en su exterior el contenido de una bulla no se practicó, sin embargo, de una forma universal. Sobre la mayoría de las bullae se hacía la impresión con el pulgar o con un cálamo; una impresión circular representaba una esfera o un disco, una impresión semicircular o triangular estaba por un cono, y así sucesivamente.

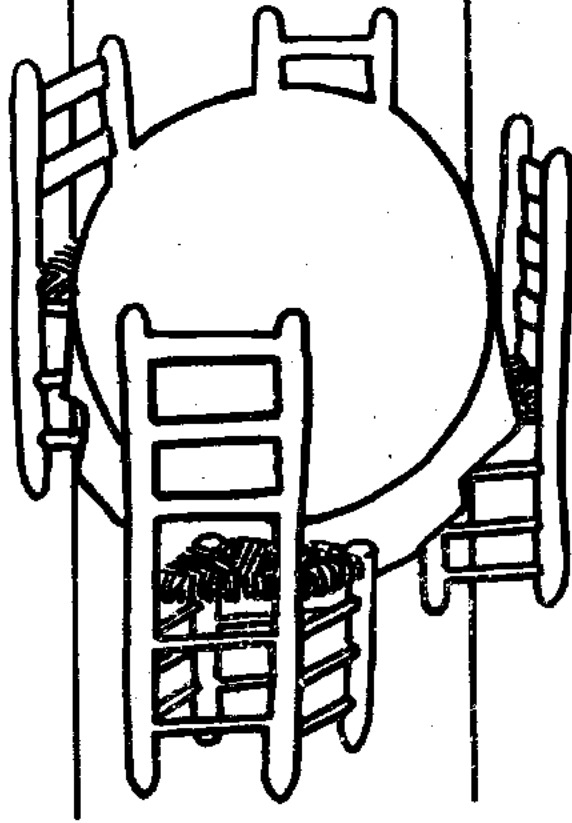
Está claro que no se inventaron estas marcas en la propia bulla para sustituir al

sistema de fichas de contabilidad. No obstante, esto fue lo que ocurrió. Puede imaginarse muy bien el proceso. En primer lugar, la innovación tomó auge por su propia conveniencia; cualquiera podía "leer" qué fichas, y en qué número, contenía una bulla, sin destruir el envoltorio y sus improntas sigilares. Lo que sucedió después fue virtualmente inevitable y la sustitución de las propias fichas por sus representaciones bidimensionales habría sido, al parecer, el eslabón crucial entre el sistema de registro arcaico y la escritura. Las bullae huecas, con sus fichas en el interior, habrían sido reemplazadas por sólidos objetos de arcilla inscritos: las tablillas. Los montones de fichas en sartas, canastas y estantes de los archivos habrían cedido el paso a signos representativos de aquéllas, inscritos sobre tablillas, esto es, habrían cedido su lugar a documentos escritos.

El perfil convexo de las tablillas más antiguas de Uruk puede muy bien ser un rasgo morfológico heredado de las bullae esféricas. Lo mismo puede decirse, en su mayor parte, de la elección como superficie escritoria de un material tan poco idóneo como la arcilla, medio blando y fácilmente emborronado, que debe secarse o cocerse, si debe ser conservado. Poca duda puede existir sobre la relación entre las formas y las marcas de las fichas y las pretendidas formas arbitrarias de muchos de los ideogramas de Uruk. No menos de 33 identificaciones bien definidas existen entre los ideogramas y las representaciones bidimensionales de las fichas y más del doble son posibles.

En resumen, los primeros ejemplos de escritura en Mesopotamia pueden no ser, como muchos han supuesto, el resultado de la pura invención. En vez de ello, constituyen, al parecer, una novedosa aplicación, a finales del cuarto milenio a.C., de un sistema de registro, que era nativo del Asia occidental, desde los primeros tiempos neolíticos en adelante. Desde esta perspectiva, la aparición de la escritura en Mesopotamia representa un paso lógico en la evolución de un sistema de contabilidad, que se originó hace unos 11.000 años.

Dentro de esta hipótesis, el hecho de que el sistema fuera empleado sin modificación relevante alguna hasta finales del cuarto milenio a.C. parece atribuible a las exigencias, relativamente sencillas, de la contabilidad de los 5000 años precedentes. Con el nacimiento de las ciudades y el desarrollo del comercio a gran escala, el sistema se vio impulsado hacia una nueva vía. Las imágenes de las fichas pronto suplantaron a las propias fichas y la evolución de los objetos simbólicos hacia los ideogramas condujo a la rápida adopción de la escritura por toda el Asia occidental.

Alternativa cívica
-document de diàleg-

(Resum)

CENTRE D'ESTUDIS
JOAN BARDINA

Alternativa cívica
-Document de diàleg-
(Resum)

CEJB
Barcelona, maig 1987

CONTINGUTS DE LA PART A

1. El treball en grup i els seus avantatges

- 1.1. El treball en grup: conceptes bàsics i tipus de grups 11
- 1.2. Avantatges i inconvenients del treball en grup 12
- 1.3. El treball en grup i el desenvolupament personal 17

2. El treball en grup i el desenvolupament personal

- 2.1. El desenvolupament personal i el treball en grup 19
- 2.2. El desenvolupament personal i el treball en grup 20
- 2.3. El desenvolupament personal i el treball en grup 21

(Agraïm a què s'ha produït. Fragmenta d'aquest document que en citi la procedència i envia fotocòpia de la reproducció al CEJIB)

INDEX

1. Per què una alternativa cívica?.....	5
2. Més enllà de la irracionalitat dels sistemes actuais.....	11
3. Regles de joc net, clar, lliure, responsable i solidari.....	15
- Responsabilització i nova organització del comandament social: polític, judicial i cívic.....	20
- Lliures federació política i confederació cívica de les ètnies que formen la socie- tat geopolítica.....	22
- Justícia independent, oberta, documentada i gratuïta.....	23
- Mercat lliure però documentalment res- ponsabilitzat.....	24
- Serveis liberals lliures i gratuïts.....	26
- Economia equilibrada i informativa.....	28
4. Estratègies per al canvi.....	31

1. Per què una alternativa cívica?

Des de fa alguns anys, persones procedents de diversos corrents polítics i de múltiples sectors socials, ens hem engrescat a replantejar els esquemes polítics tradicionals -més enllà de l'etiquetatge de "dretes" i "esquerres" i de la paràlisi del desenfes-per tal de dissenyar unes noves regles de joc que permetin l'exercici responsabilitzat de les llibertats tot afavorint la solidaritat social.

Aquest document és un índex-resum per a suscitar el diàleg i les aportacions de tots els qui creiem que cal una alternativa cívica: al subtil engany de l'Estat de Dret formal; a la ficció de gran part de l'actual "política"; a la quasi general ineficàcia de la Justícia; a la incapacitat de la "ciència econòmica" per a resoldre la crisi; a la corrupció del mercat; a la mercantilització de les professions liberals i dels serveis culturals; a la manipulació de la informació; a l'opressió de les nacions (ètnies); a la dependència imperialista de la majoria dels Estats; a la marginació real de les dones; al manteniment de la misèria al costat de l'opulència; a la inseguretat ciutadana -robatoris, estafes, segrestos, maltes, tràfic d'armes i drogues...-; a l'agressió contra el medi natural... La participació en alternatives sectorials o puntuals a aquests problemes em fa fer adonar que, tard o d'hora, es topa amb situacions sense sortida, sota la pressió de poders fàctics. Sense un marc de referència alternatiu global, integrador de propostes que vagin a les arrels comunes dels diferents problemes, aquests esdevenen insolubles.

Aquest disseny alternatiu no vol ésser, però, un model utòpic, que exigeix la bondat i l'amor de totes les persones, ni un model policíac que imposa les "veritats" per la força. Vol plantejar, solament, l'experimentació d'un hipotètiques regles de joc

noves que poden ajudar a crear o restablir altres noves relacions socials a partir de la realitat tal com és.

Les regles de joc i possibilitats polítiques que s'exposen no cerquen d'evocar un programa per a properes eleccions: propàsiu evidentment ingenu, unió que volen generar un diàleg i una recerca en comú de tots els que no veuen però "el canvi és impossible" i, a l'altre extrem, que "el canvi és fàcil": aquesta proposta és un índex per a la creació conjunta dels que creiem que el "canvi és difícil, no fàcil, però, impossible".

Aquesta alternativa vol ser cívica perquè, a més del component ètic que la inspira (relació mitjans i fins), cerca de suscitar la participació del conjunt de la societat civil (individus, famílies, barris, municipis, comarques,..., empreses, sindicats, gremis,..., associacions, entitats, col·lectius professionals,...). En aquesta alternativa cívica és el conjunt de la societat civil que té el control dels interessos de la "política partidista" i del "parlamentarisme tradicional", per prendre el control sobre la seva pròpia política i gestió pública, i per establir una nova política pública que sigui més efectiva i democràtica que la que ha estat fins ara.

CONCLUSIONS

El canvi polític i social que cal fer a Catalunya és una tasca que requereix una nova política pública que sigui més efectiva i democràtica que la que ha estat fins ara. Aquesta política pública ha de ser més efectiva perquè sigui capaç de generar una nova política pública que sigui més efectiva i democràtica que la que ha estat fins ara. Aquesta política pública ha de ser més democràtica perquè sigui capaç de generar una nova política pública que sigui més efectiva i democràtica que la que ha estat fins ara.

Per tal que aquestes regles de joc no siguin solament formals (**Estat de fet**) sinó reals (**Estat de dret**) cal que siguin dissenyades i posades en pràctica perquè impedeixin la constitució de poders oficials i de poders fàctics que capgirin les lleis generals al seu favor (privilegis) i en contra de la resta de la població. És a dir, cal que la igualtat de totes les persones davant la llei sigui, en la pràctica, inviolada.

Aquestes regles de joc han de disposar, doncs, de sistemes de responsabilització documentada de les lliures accions de tots els ciutadans, empreses, col·lectivitats i institucions, especialment en alguns camps fonamentals (la circulació de diner, la compra-venda de mercaderies, l'exercici de responsabilitats públiques, les sentències judicials...). Aquesta responsabilització ha de fer compatibles una total llibertat d'acció dins el marc de les lleis i un radical respecte de la intimitat de totes les persones, sense que això pugui esdevenir una excusa per al joc brut i la corrupció.

Les possibilitats tecnològiques actuals en el camp de la informació i del control, obliguen a definir postures: o bé, d'una part, deixem que es continuï aplicant la tecnologia per part dels actuals poders i règims **antipolítics** com a sistema de mantenir subtils despotismes informàtics contra la població i a favor dels sistemes fiscals, policíacs i mercantilistes; o bé, d'altra part, en cerquem una aplicació per a responsabilitzar documentalment els actes lliures de les persones en camps fonamentals (mercat, Justícia, professions liberals, càrrecs polítics...) i per a protegir radicalment la intimitat de les persones i la igualtat davant la llei (amb sentències documentades i sense possibilitat de ser comprades per diner).

Aquestes regles de joc no solament han de vetllar per un exercici de llibertats responsabilitzades,

serà també per a un afavoriment de solidaritats concretes que, tot respectant i potenciant la iniciativa i la propietat privada i el mercat, suprimeixin d'arrel les causes i els efectes de la pobresa i la marginació. De nou, les possibilitats tecnològiques (productives i monetàries) poden ser aplicades per a agrujar la diferència entre pobres i rics (classes i pobles) o per afavorir la radical supressió de la pobresa i la marginació, sense negar però la creació privada de riquesa. Aquesta riquesa, amb unes regles que afavoreixin un joc monetari net, no podrà convertir-se en poder fàctic i solament es podrà reproduir si sap reinvertir-se constantment en producció intel·ligent i necessària. La creixent sobreproducció, invendible per manca de poder de compra de grans capes de la població sense feina i sense sou, demana una política de solidaritat social que reparteixi diner gratuïtament, pel fet de ser persona, a tothom que no en disposi per viure, o per exercir funcions culturals i assistencials no productives, avui mal finançades o classistes (salut, educació, informació, cultura, art,..). La **creació de diner en funció del valor dels excedents de producció** és un sistema de redistribució d'aquests excedents que beneficia tant els qui, gràcies a ell, poden comprar, com els qui, així, poden vendre (i continuar produint sense por dels excedents).

La cada dia més comprovada irracionalitat del sistema monetari actual (anònim, desinformatiu, anti-comprable...) impedeix una creació ajustada de diner que, amb aquesta redistribució, no es generi una massa de productes invendibles i oblidats, que, a la llarga, condueixen a la fam i a la mort. Si el poder de compra d'un sistema monetari no es pot controlar amb els instruments del mercat i el comprador no pot pagar amb el diner, el diner, amb el que es realitzen processos viaris i tendiments, ha de poder comprar el diner i ser d'una pràctica i convenient, i no haver de ser un paper inaudible i no negociable, i de no produir, amb el diner, que de torn, les absurdos sobreproduccions invendibles o els racionaments fruit de la inef-

pacitat d'oferir incentius a la producci6.

El passotisme i el desencant s'han generat degut a tants discursos ideol6gics emprats en polftica i en economia, discursos quasi sempre mancats de mitjans concrets, mancats d'instruments per a dur a la pràctica els grans ideals proclamats de llibertat i de solidaritat. Aquest replegament de l'entusiasme polftic potser és possible superar-lo amb una proposta que no es limiti solament a l'expressi6 d'aquests ideals, sin6 que proposi un canvi constitutiú que modifiqui els mecanismes de formaci6 de poders fàctics (impedint instrumentalment el joc brut), i que estableixi unes noves regles de joc polftic, judicial, mercantil, cultural-liberal, econ6mic i ètnic-territorial. Aquestes noves regles de joc recullen elements positius dels dos actuals sistemes però, amb aquests elements, articulen altres solucions que necessiten d'un nou marc que no sigui la simple reforma dels sistemes actuals.

2. Més enllà de la irracionalitat dels actuals sistemes.

Abans d'entrar a plantejar les noves regles de joc, exposarem alguns elements d'anàlisi dels sistemes polítics i econòmics vigents.

A grans trets, i simplificant, podem dir que els dos "sistemes", malgrat les diferències aparents, cada vegada es van assemblant més, tant en el tipus d'estatisme, com en el sistema productiu i en la mentalitat que els anima (productivista, bel·licista, imperialista ...). Aquesta semblança fa que no tinguem confiança en que cap dels dos sistemes polític-econòmics vigents sigui capaç de resoldre els grans problemes --en gran part creats per ells mateixos-- que estan plantejats a la humanitat a les darreries del segle XX, perquè:

- Les diverses irracionalitats dels actuals sistemes són potenciades per l'acceptació d'unes regles de joc "econòmiques" i "polítiques", dissenyades sobre les realitats dels segles XVIII i XIX, tan diferents tècnicament i culturalment de la nostra, que estan esdevenint obsoletes i incapaces de fer front als canvis vertiginosos del nostre món.
- En els dos sistemes hi ha un formalista "Estat de dret" que amaga un subtil "Estat de fet" a favor de les minories situades en els poders oficials i en els poders fàctics amb accés a la informació que monopolitzen i manipulen.
- No saben resoldre l'equilibri entre els dos ideals vertebradors de qualsevol cultura: la llibertat i la solidaritat. O ataquen les llibertats amb el pretext d'afavorir les solidaritats,

o es desenten de les solidaritats per defensar --formalment-- les llibertats.

- Mantenen nivells de subconsum i creen bosses de pobresa, de misèria i de marginació en el seu interior que contrasten amb els excedents de producció de tot ordre, reals i tècnicament potencials.
- "Progressen" artificialment gràcies a l'exploració de les poblacions i dels recursos naturals dels pobles de l'hemisferi sud, explotació possible degut a la dominació geoestratègica que els dos grans blocs exerceixen arreu del planeta (estratègia de la fam).
- Perpetuen una civilització patriarcal, de dominació dels homes sobre les dones, malgrat les tímides mesures jurídiques-formals que proclamen per evitar la discriminació sexista.
- Subjuguen per la força les ètnies i inter-ètnies que formen part dels Estats-Nació imposats, destruint llur identitat i sotmetent-les a genocidis lingüístics, culturals i personals.
- Amb l'excusa de la defensa i la "seguretat nacional" cremen en armamentisme els potencials excedents de producció necessaris per suprimir la misèria solidàriament i, al mateix temps, reforcen els seus sistemes policíacs interns i militaristes externs. de dominació (estratègia de la por).
- La inconsciència d'una ciència i d'una tècnica al servei incondicional dels poders (oficials i fàctics) permet un trencament dels equilibris ecològics del planeta que posen en perill la mateixa vida de la humanitat (des de l'energia i l'armament nuclear a tot tipus d'elements contaminants i d'extermini d'espècies vives).

- En resum, cap dels dos sistemes no pren mesures racionals per fer front als problemes que sorgeixen, sinó que els afronten segons interessos classistes, ideològics, geoestratègics desfassats, de dominació i de perpetuació dels poders oficials i dels poders fàctics que mantenen els respectius sistemes i que perpetuen les regles de joc que fan al seu favor.
- Aquesta irracionalitat dels dos sistemes està potenciada, entre altres motius, pel fet que ni els governants, ni molt menys el poble, no disposen d'instruments d'informació exactes i exhaustives que permetin un tractament empíric, lògic i experimental de la gestió econòmica, cívica i política.
- Un i altre mantenen un mateix sistema de moneda anònima i desinformativa que:
 - permet la impunitat de tots els crims per raó de diner (corrupció; robatori; tràfic; tràfics d'armes, drogues, persones i objectes robats; estafes; mercat negre; prostitucions...)
 - impedeix la racionalització del mercat borbó i el sistema informàtic exacte i exhaustiu que pugui resoldre a l'enseny la deficiència de la "planificació centralista" i la de la "salversació mercantilista"; que pugui ajudar amb les crisis d'inflació-deflació; i que permeti la redistribució monetària solidària amb tots els ciutadans.

3. Regles de joc net, clar, lliure, responsable i solidari.

Per crear més enllà del carreró sense sortida en què els dos sistemes ens han immobilitzat, cal emprendre el disseny d'una alternativa cívica que, partint d'unes noves regles de joc net i clar, lliure, responsable i solidari, pugui anar plantejant solucions racionals a cadascun i al conjunt dels problemes urgents, que els sistemes actuals són incapaces de resoldre.

Els dos sistemes majoritaris actuals, malgrat la seva aparent contraposició, es fonamenten, de fet, en una sèrie de mecanismes de poder similars i, en conseqüència, ofereixen a una anàlisi mínimament profunda, un paral·lelisme de resultats anti-llibertaris i anti-solidaris com els que acabem de mostrar.

Per tant, una alternativa cívica ha de realitzar inicialment la tasca de localitzar aquests mecanismes subjacents de generació de poders fàctics i de governs a l'ombra que redueixen l'Estat de dret a una bonica i enganyosa expressió.

Un cop localitzats aquests mecanismes, s'haurà de formular els contra-mecanismes fenomènics (materials, concrets, reals, experimentables) que redueixin al mínim l'actuació impune de tals poders il·legítims.

Entre els instruments dels quals s'han servit i se serveixen els poders fàctics per actuar impunement, cal destacar el diner anònim i les influències culturals i de posició dominant.

Per aquest motiu, les dues mesures que es poden plantejar per tal de tendir a fer instrumental-

ment impossible l'actuació de tot tipus de poder fàctic són les següents:

1. La substitució de l'actual moneda anònima per una moneda personalitzada i informativa, avui tècnicament possible gràcies a la **telemàtica**.

2. La separació radical dels dos principals àmbits d'actuació social: l'àmbit mercantil (format pels qui produeixen béns utilitaris en el mercat guiats per l'obtenció de guanys) i l'àmbit liberal (format pels qui ofereixen serveis a la societat, en principi, sense finalitat de lucre).

Vegem a continuació, més a fons aquestes dues mesures.

1. Substitució de l'actual moneda anònima

Al llarg de la història, la moneda s'ha anat adaptant a les possibilitats tècniques i a les necessitats de cada moment. Avui disposem, gràcies a la telemàtica (informàtica interconnectada a distància), d'una moneda electrònica que, com a tal, ens permet dues aplicacions ben diferents: o a favor dels poders cada vegada més forts i invulnerables, o a favor d'unes llibertats i solidaritats ciutadanes concretes.

El diner electrònic (targes de pagament, comptes corrents informatitzats,...) s'està imposant i, en pocs anys, pot arribar a substituir els clàssics bitllets, talons i monedes metàl·liques. La seva implantació s'ha de fer, però, dins un pla coherent que afavoreixi les llibertats ciutadanes i del qual resulti un benefici econòmic solidari per a tothom. Altrament, ens veurem sotmesos a un control rigorosíssim que atemptarà contra la intimitat i la privacitat dels ciutadans i solament resultarà beneficiós per als sistemes policíacs, fiscals i bancaris, i altres monopolis i oligopolis.

La implantació del diner electrònic pot ajudar a posar en pràctica les regles de joc que exposarem si compleix aquestes condicions:

- El diner electrònic ha d'ésser declarat l'únic legal. Totes les formes de moneda anònima anteriors (bitllets, talons, monedes metàl·liques...) perdran el seu valor després de ser anotat aquest en el compte corrent de cada persona (individual o col·lectiva).

(La supressió de la circulació paral·lela dels dos tipus de moneda --anònima actual i personalitzada electrònica-- és imprescindible per evitar el joc brut. Si, com es fa actualment, no s'anul·len els bitllets de banc, el resultat és perillosíssim: la majoria de la població farà servir el diner electrònic --que deixa rastre-- per a les operacions legals; i les minories que poseixin el control de la moneda anònima empraran aquesta --sense deixar rastre-- per les operacions il·legals de sempre --xantatges, robatoris, tràfics d'armes i drogues, corrupcions...--)

- La informació del diner electrònic s'ha de tractar de diferent manera segons la següent distinció:

Les dades personals (nom i número del compte corrent) han de quedar protegides sota secret professional pel banc (que únicament les necessita un instant per anotar l'abonament o el reintegrament en el compte) i, posteriorment protegides sota secret professional de la Justícia (que, a més de protegir-les contra qualsevol ingerència, les necessita per documentar moltes de les seves sentències).

Les dades comptables (mercaderia, preu, lloc) han d'ésser socialitzades, és a dir, posades a l'abast comprensible de tota la població per evitar els monopolis d'informació, per

generar una actuació mercantil lliure ben informada i per racionalitzar la invenció de diner necessària pel finançament de l'estatut liberal.

(La introducció de la moneda electrònica actual no té tampoc en compte aquestes distincions. El resultat és que qualsevol --amb influència o diners-- pot fer servir la informació personalitzada d'un altre per perjudicar-lo. La Justícia continua sense tenir una documentació exhaustiva, base de sentències amb proves de pes. Els resultats antimonopoli informatiu i anticorrupció mercantil són nuls).

- En resum, el principi fonamental d'una aplicació democràtica i coherent de la moneda telemàtica és que no hi pot haver moviment de moneda sense un respectiu moviment de mercaderia.

(El progrés de la xarxa telemàtica permetrà detectar, cada vegada més, si s'ha mogut diner sense que tal moviment correspongui a la compra o venda de mercaderies, fenomen que indica clarament que s'ha produït una operació il.legal).

2. Separació radical entre Estatut Mercantil i Estatut Liberal.

Aquesta separació implica:

- l'existència d'incompatibilitat absoluta entre l'exercici d'una activitat liberal i l'exercici d'una activitat mercantil; així com l'incompatibilitat d'activitats liberals entre elles.
- la impossibilitat material -a través d'una adequada reglamentació dels circuits monetaris i dels tipus de comptes corrents- de canalitzar

diner obtingut privadament en el mercat cap a activitats liberals, i viceversa.

A través d'aquests dos mecanismes és possible d'impedir la intrusió il·legítima dels poders fàctics (que es generen a l'ombra del diner anònim mercantil) en les activitats liberals en general i, més concretament, en les institucions de **comandament** polític, cívic i judicial, les quals són de vocació clarament liberal.

Els efectes immediats de les dues mesures que acabem d'enunciar, són la total documentació, responsabilització i clarificació de tots els actes socials, a través del seu component monetari -sempre sota la protecció d'un Justícia independent- com a tècniques concretes per a lluitar contra la formació de poders il·legítics sense, no obstant, coartar la legítima llibertat de cada actor social dintre les mínimes normes establertes.

Seria ingenu pretendre que aquest sigui el pas definitiu per aconseguir la desaparició dels poders fàctics, del joc brut i de la corrupció monetària, ja que sempre és possible per a la inesgotable capacitat i inventiva humanes d'inventar noves i més subtils formes de dominació. Però això no és un impediment per a considerar que la implantació d'aquestes mesures no sigui un pas molt important cap a l'objectiu de fer instrumentalment impossibles la corrupció i el joc brut practicats fins ara.

A partir d'aquestes mesures purament instrumentals podem començar a construir unes regles de joc social i comunitari, amb l'esperança fonamentada que no es reduiran, una vegada més, a "paper mullat"; podem començar a sentar les bases d'un autèntic Estat de dret.

Les regles per a un joc net, clar, lliure, responsable i solidari que proposem són, en síntesi:

- Responsabilització i nova organització del comandament social: polític, judicial i cívica.
- Lliures federació política i confederació cívica de les ètnies que formen la societat geopolítica.
- Justícia independent, oberta, documentada i gratuïta.
- Mercat lliure però documentalment responsabilitzat.
- Serveis liberals lliures i gratuïts.
- Política econòmica: economia equilibrada i informativa.

Responsabilització i nova organització del comandament social: polític, judicial i cívica.

Les institucions i els càrrecs públics tenen tendència a convertir la seva responsabilitat de servei en irresponsabilitat de poder. La teoria política sorgida de la revolució Francesa ha consagrat uns principis democràtics formals (independència entre Executiu, Legislatiu i Judicial; sufragi universal...) però no s'ha ocupat de com assegurar el seu compliment. Mancada de sistemes de responsabilització, la funció pública cau fàcilment i impunement en la corrupció i el despotisme il·lustrat.

La socialització de la informació comptable monetària i la redistribució automàtica de diner per finançar les necessitats culturals, assistencials i d'autogovern territorial, poden evitar les inacabables baralles sobre el finançament d'aquestes activitats, sempre subjectes a discussió entre l'Estat i les altres

institucions (culturals i territorials), per manca de comptes clars i de procediments automàtics que excloguin la polèmica. D'aquesta manera la centralització comptable ofereix una informació socialitzada que afavoreix una descentralització de govern lliure i responsable.

Per tal que els càrrecs de **comandament** social no es transformin en **poder** contra les persones cal emprendre doncs un conjunt de mesures "anti-poder". Aquestes mesures, gràcies al suport d'una moneda informativa i personalitzada, cerquen desenvolupar amb més rigor la teoria política clàssica, per fer-la realment operativa:

- distinció radical entre les funcions i els sistemes d'elecció dels òrgans legislatius, executius i judicials, a tots els nivells de la societat.
- igualtat total de finançament comú i d'espais publicitaris per a totes les candidatures a qualsevol elecció. Impossibilitat de finançament privat degut al fet que els candidats passen a l'**Estatut Liberal** i solament poden rebre **finançament comunitari**. Candidatures amb **l·listes obertes**.
- responsabilització documentada de tots els actes de comandament públic davant la Justícia independent en finalitzar el mandat legal. Cal que tot "responsable públic" ho sigui realment davant la Justícia, i aquesta solament pot actuar si disposa de documentació de les decisions preses.
- limitació del comandament en cap de qualsevol institució a un sol mandat sense possibilitats de reelecció immediata per evitar la "professionalització" dels polítics.
- retorn de totes les competències que l'Estat

ha usurpat a la societat civil (barris, municipis, comarques, ètnies... empreses utilitàries... entitats liberals...) per al seu exercici lliure, independent i arrelat en els ciutadans.

LLiures federació política i confederació cívica de les ètnies que formen la societat geopolítica

Defensar les llibertats concretes exigeix afavorir l'autonomia i la independència de totes les persones, incloses totes les persones nacionals (ètnies) constituents de la societat geopolítica (que no és ni una Nació, ni l'Estat). El respecte als drets humans no solament inclou els individus i les col·lectivitats, sinó també les nacions humanes, des dels nuclis més bàsics (famílies, comunitats de veïns, barris..) als més complexos (municipis, comarques, ètnies i inter-ètnies històriques).

L'ètnia (ethos) és una nació amb consciència de tenir una cultura, una ètica i, eventualment, una llengua pròpies.

- el respecte a les ètnies demana la seva lliure i negociada adhesió al pacte federal constitutiu de la societat geopolítica que formen de grat o condicionades per la situació geoestratègica mundial.
- el marc unifederatiu protector de cara a l'exterior de totes les ètnies que constitueixen la societat geopolítica federal permet, també, la lliure múltiple **confederació** interna entre elles en tots els nivells territorials per a
- un govern eficaç i lliure de cadascuna coordinat segons el **principi de subsidiarietat**.

Justícia independent, oberta, documentada i gratuïta

Totes les teories polítiques sempre han reconegut, formalment, la necessitat d'una Justícia independent. En la pràctica, però, l'Estat o els poders fàctics han cercat els mitjans per tal que aquesta independència solament sigui aparent, mediatitzant-la i condicionant-la en realitat. La independència de la Justícia és un tema complex que demana un conjunt de mesures perquè aquesta independència no sigui una excusa per formar poders corporativistes tancats, de perpetuació de castes dominants... Entre aquestes mesures podem destacar:

- supressió del sistema d'oposicions i numerus clausus per accedir al cos de jutges.
- col·legis de jutges oberts, amb responsabilitat de nomenament sense cap intervenció de l'Estat.
- el finançament de la Justícia amb un sistema diferent del condicionant pressupost del Ministeri de Justícia (Ministeri evidentment sobrer) és una condició sine qua non per a la seva lliure gestió i total gratuïtat.
- l'agilitació dels tràmits judicials no demana només un major nombre de jutges sinó també la seva especialització diversificada per temes (bèl·lics i nous) i per territoris.
- amb la supressió de la moneda anònima i els simulats de cotització de la Justícia que són, essencialment, lent i previsible, es voldria aconseguir una moneda informativa i personalitzada de la Justícia --que protegeix contra qualsevol

ingerència les bases de dades monetàries--disposa, al mateix temps, d'una informació exhaustiva i exacta per documentar --quan calgui públicament-- moltes de les seves sentències.

- la resolució, en gran part, de la famosa qüestió de "qui controla el controlador? qui controla la Justícia?" gràcies als sistemes d'enregistrament àudio-visual i d'auto-control telemàtic actuals.

Mercat lliure, però documentalment responsabilitzat

Una política clara i responsable basada en un Estat de dret garantit per la impossibilitat d'actuació dels poders fàctics i per la independència d'una Justícia documentada, són elements d'unes regles de joc net que afavoreixin les màximes i òptimes llibertats responsables en tots els camps socials. Més enllà d'uns mercats paralítics, -planificats o pseudo-lliures- que són cau de tot tipus d'explotació (sobre les persones i sobre la vida natural), cal concretar mesures afavoridores del que podem anomenar un **mercat llibertari**, és a dir, un mercat amb el màxim de llibertats concretes dins unes regles de joc responsabilitzadores i solidàries. Sense aquestes regles de joc els poders fàctics d'un i altre sistema decideixen sobre i contra la resta de la població.

La implantació d'una moneda telemàtica pot afavorir una política de llibertats i de solidaritat social, sempre i quan el mercat funcioni. La producció i venda de productes utilitaris són el motor generador de riquesa, i la redistribució d'aquesta no solament és una actitud solidària, sinó necessària per al bon funcionament del mercat i per a l'enriquiment dels productors (empresaris, treballadors, inversors i inven-

tors). La producció és prèvia al consum i a la inversió. Generar capacitat de consum (poder de compra) i d'inversió (crèdits) permet continuar produint més i millor.

El "mercat lliure" ha estat la tapadora de tota mena de jocs bruts i corruptes. La "supressió del mercat per decret" ha estat, però, la tapadora de la ineptitud i la ineficàcia productiva. El mercat lliure és un invent humà molt antic i útil. Malgrat que es prohibeixi, tard o d'hora torna a sorgir sota forma de "mercat negre" o camuflat oficialment sota el nom "d'economia mixta socialista". El problema no és "mercat sí o mercat no", sinó "mercat corrupte o mercat llibertari responsabilitzat". Cal refer unes regles de joc net mercantils que afavoreixin llibertats concretes responsabilitzades. Aquestes regles de joc han de tenir en compte, entre d'altres, els següents elements:

- un sistema monetari telemàtic únic com a sistema de compra-venda que permeti una total llibertat, però documentadament responsabilitzada; que faciliti una total informació per orientar degudament les inversions i la producció dels lliures inversors, empresaris, inventors i treballadors, fent innecessària la planificació estatista i aportant elements per superar les crisis mercantilistes.
- la lliure competència i iniciativa privada afavoreixen la producció i venda de mercaderies sempre i quan es disposi de mitjans perquè aquesta llibertat mercantil no es transformi en llicència afavoridora del joc brut dels monopolis i els oligopolis.
- la documentació de cada acte de compra-venda; la socialització comprensible i gratuïta de tota la informació monetària-mercantil; l'establiment de preus mínims antidumping;

La supressió de la publicitat per empresa; la lliure contractació i descontractació; l'establiment d'un salari indefinit d'atur forçós; la protecció de l'estalvi; la supressió de totes les quotes de seguretat social i de tots els impostos sobre la producció o la renda; el millorament de la seguretat ciutadana amb la impossibilitat instrumental de frauds, estafes, impagats, robatoris i atracaments,... són mesures per afavorir un mercat llibertari.

Serveis liberals lliures i gratuïts

Si la funció del mercat és produir i consumir béns útils per a la vida, la funció de la societat liberal és d'oferir serveis culturals en el sentit ampli de la paraula. La característica de les professions i institucions liberals és que s'autoproclamen, des de sempre, altruistes i desinteressades. La confusió entre mercat utilitari i societat liberal ha inclòs aquesta, normalment, dins el sector mercantil dels "serveis". Se li ha permès de convertir-se en un dels poders fàctics més influents, el del "saber", que en aquesta actual anticivilització va lligat i està al servei del "tenir diner".

- cal la desmercantilització de les professions i institucions liberals per posar-les al servei gratuït i desinteressat de totes les persones individuals, nacionals i col·lectives.
- el sistema d'accés a qualsevol professió liberal i el sistema de funcionament de qualsevol institució liberal poden ser semblants als que s'han plantejat sobre la Justícia.
- en principi s'han d'acollir a l'estatut liberal totes aquelles professions i institucions que des de sempre s'han autoproclamat altruistes i desinteressades, és a dir, segons llurs respec-

tives deontologies, sense afany de lucre i al servei incondicional de qualsevol persona que demani el seu servei de tipus assistencial, cultural, etc. L'estatut liberal inclou la majoria de professionals i institucions que avui són en litigi entre públic i privat en el camp de la medicina i salut, educació i informació, investigació, assistència...; també inclou els professionals del camp de la cultura i les arts (escriptors, artistes...) i de les comunitats de fe (preveres). També s'han d'acollir a l'estatut liberal totes les persones i institucions dedicades a la gestió pública (polítics i funcionaris) així com totes les entitats i associacions diverses no lucratives (esportives, culturals, sindicals, polítiques,...).

- la característica principal és que tots aquests serveis han de ser gratuïts i, per tant, necessiten un finançament comunitari per a les persones, per als equipaments i per a la gestió quotidiana. La segona característica és la total llibertat d'actuació dins l'estatut liberal: cadascú pot exercir la seva professió com cregui més oportú sempre i quan no faci mal a ningú, no cobri res i respecti la deontologia professional pròpia. La seva producció i serveis culturals sempre són gratuïts. En els comptes corrents dels professionals liberals --individuals o institucionals-- solament pot entrar diner comunitari. Amb aquesta mesura s'eviten les corrupteles a favor de qui té diner per dominar la política, la justícia, l'ensenyament, la medicina, la informació... Es incompatible, doncs, cobrar del comú per l'exercici d'una feina liberal i, simultàniament, cobrar per treballs o negocis mercantils.
- la massa de diners necessària per finançar tots els acollits a l'estatut liberal es generarà principalment per la creació de diner en

funció dels excedents de producció de consum (tan per a les despeses corrents de professionals i entitats com per a les despeses d'instal·lacions i equipaments). Aquesta massa de diners (que avui acapara gran part de la despesa pública) no cal fonamentar-la ni en la recaptació fiscal ni en l'endeutament de l'Estat si es diposa d'un sistema monetari informatiu que permeti saber quants excedents hi ha i el valor monetari que cal inventar perquè els excedents siguin consumits.

- per fer viable aquesta dinàmica, tothom que rebi salaris o assignacions de solidaritat social (individus des del naixement fins a la mort, marginats ètnics, dones, estudiants, aprenents, aturats, professionals liberals i llurs institucions,...) tindrà adjudicat un número de punts. La suma total de punts adjudicats en relació a la massa monetària de solidaritat social donarà el valor del punt, que podrà oscil·lar segons el valor dels excedents de producció de consum, d'una banda i el número de punts totals adjudicats, de l'altra.

Economia equilibrada i informativa

La concreció d'un Estat de dret, demana l'establiment d'una democràcia econòmica, és a dir, d'un sistema econòmic que permeti unes llibertats i solidaritats concretes iguals jurídicament per a totes les persones, també en l'aspecte mercantil.

- la primera llibertat i solidaritat social és la de tenir dret al consum, és a dir, de disposar d'uns diners per a comprar allò que hom necessita vitalment. Sense capacitat de consumir aquest mínim vital, i sense uns serveis culturals-liberals gratuïts, la democràcia sola-

ment és formal, per als qui ja tenen diners i cultura.

- la possibilitat de repartir diner gratuïtament a totes les persones pel fet de ser-hi i de finançar els serveis liberals, però això és totalment viable si es disposa d'un sistema monetari que permeti la invenció d'un diner equilibrador en funció dels excedents de producció de consum.
- la creació d'excedents de producció de consum depèn de la capacitat dels agents de producció per a generar-los. Així, cal protegir i orientar els qui produeixen riquesa privada (treballadors, empresaris, inversors, inventors) perquè, de la seva capacitat, depèn el finançament dels acollits a l'Estatut Liberal. Quanta més riquesa privada, més riquesa comunitària a redistribuir. El bé privat, amb aquest sistema distributiu, no es contraposa al bé comú, sinó que el potencia vigorosament.
- la superació de les crisis d'inflació-deflació pot ser una de les aportacions d'un sistema monetari racional: en cada acte de compra-venda el valor del xec correspon al de la factura. La velocitat de circulació del diner desapareix. L'equilibri econòmic (relació entre valor de les mercaderies produïdes i valor de la demanda monetària) esdevé quasi automàtic i es pot dir que s'ajusta a si mateix. El problema de la inflació i deflació no es planteja mai més.

El problema de la inflació i deflació és un problema de la teoria monetària i no de la teoria econòmica. El problema de la inflació i deflació és un problema de la teoria monetària i no de la teoria econòmica. El problema de la inflació i deflació és un problema de la teoria monetària i no de la teoria econòmica.

pot anar més enllà de la "planificació centralista" i de la "malversació mercantilista".

- la reducció de l'horari legal de treball pot ser finançada comunitàriament sense fer recaure el seu cost ni en les empreses ni en els treballadors. El treball assalariat, cada vegada tindrà menys relevància en el conjunt de la producció i cal afrontar l'atur forçós replantejant el lema de "qui no treballi, que no mengi" i el tema de l'oci ciutadà creatiu.

4. Estratègies per al canvi

Molts aspectes de les regles de pagament exposades no són, amb els sistemes actuals, tècnicament realitzables i per això, possiblement, ni tan sols es plantegen com a proposta alternativa. I no són realitzables, sobretot, perquè no es disposa de l'instrument que eviti el tòpic de "feta la llei, feta la trampa". Aquest instrument considerem que no és altre que un sistema monetari personalitzat i documentat, viable avui gràcies a la telemàtica.

Proposem aquest canvi de sistema monetari com un punt de recolzament per canviar el món amb la palanca de la voluntat política ("Donem un punt de recolzament apropiat i amb la palanca mare 'el món' de l'Arquímedes"). Aquest canvi no és solament una urgent necessitat per evitar que el model ideològic s'utilitzi creant un "món" amb les condicions i el color de sempre, sinó que és una necessitat per acompanyar el desenvolupament que el país necessita, ja que el país ha quedat enrere i el desenvolupament tecnològic i econòmic del país ha quedat enrere després de la crisi de 2008.

La proposta que ens hem plantejat és un canvi de sistema monetari i de sistema de pagament que permeti canviar el món amb la palanca mare "el món" de l'Arquímedes. Aquest canvi no és solament una urgent necessitat per evitar que el model ideològic s'utilitzi creant un "món" amb les condicions i el color de sempre, sinó que és una necessitat per acompanyar el desenvolupament que el país necessita, ja que el país ha quedat enrere i el desenvolupament tecnològic i econòmic del país ha quedat enrere després de la crisi de 2008.

La proposta que ens hem plantejat és un canvi de sistema monetari i de sistema de pagament que permeti canviar el món amb la palanca mare "el món" de l'Arquímedes. Aquest canvi no és solament una urgent necessitat per evitar que el model ideològic s'utilitzi creant un "món" amb les condicions i el color de sempre, sinó que és una necessitat per acompanyar el desenvolupament que el país necessita, ja que el país ha quedat enrere i el desenvolupament tecnològic i econòmic del país ha quedat enrere després de la crisi de 2008.

Les crisis insolubles (atur estructural, subconsum, marginació, perill atòmic, destrucció ecològica, amuntegament urbà, formalisme democràtic, caducitat de les institucions polítiques actuals...) poden crear oportunitats històriques de canvi de les actuals anticivilitzacions. Aquest necessari canvi per a sortir de situacions inviables acostuma a suscitar dues tendències oposades: les utopistes i les conservadoristes. Saltar endavant, emotivament, sense solucions ben plantejades, és cremar l'oportunitat i afavorir el retorn del bastó. Saltar enrera és tornar a fer cua per la crisi, ajornant per un temps més, l'haver de trobar solucions eficaces. En aquestes oportunitats històriques, tenir un projecte de recanvi, ben estudiat i treballat, pot ser millor que moure's en la indiferència, l'idealisme o el fatalisme.

Aquests són alguns elements a tenir en compte per desenvolupar pràcticament una estratègia per al canvi. La resposta de cadascú mostrarà on som.

. . . .

Nota:

En la versió completa de l'Alternativa Cívica es replanteixen alguns temes socials fonamentals dins les possibilitats que ofereixen les regles de joc oposades. Aquests temes són els següents:

A. Solidaritat social (amb l'estatut liberal)

Misèria, pobresa i marginació.
Marginació de la dona
Marginació de minories ètniques
Individu, família i comunitat
Atur, reducció d'horari de treball, salari d'atur
forçós
Seguretat social gratuïta i de llure exercici
i elecció
Serveis culturals gratuïts i lliures
Ensenyament, educació i formació
Recerca científica i tècnica
Informació (telemàtica, agència, premsa, ràdio,
tv, publicitat)
Arts (literàries, plàstiques, escèniques, musi-
cals, cinematogràfiques, arquitectòniques)
Esports
Esglésies i comunitats de fe
Estatisme i burocràcia

**B. Organització social i política
(amb l'estatut liberal)**

Constitució
Sistema electoral general
Partits polítics
Executius
Legislatius
Consultius
Defensa
Seguretat ciutadana

C. Mercat i societat

Caixes i Bancs
Simplificació fiscal
Propietat privada i propietat comunitària
Municipalització del sòl
Ecologia, contaminació i energia
Serveis públics gratuïts
Comerç exterior equilibrat

**Col.lecció "Textos" del
Centre d'Estudis Joan Bardina**

Per a una informació més àmplia sobre aquests temes podeu consultar l'edició completa -no resumida- de l'**Alternativa Cívica -document de diàleg-** (la edició, gener 1987, 80 pàg).

Per qui vulgui aprofundir en els temes plantejats en aquest document, la col.lecció "Textos" ofereix un material d'estudi més especialitzat.

4.(en preparació)

5.(en forma de fitxes-fascicles col.leccionables)

6.(en preparació)

7.(en preparació)

Col·lecció "Textos" del Centre d'Estudis Joan Bardina

La col·lecció "Textos" editada i publicada pel Centre d'Estudis Joan Bardina inclou els assaigs següents:

nº 1. Precisions per a un diàleg Barcelona

Introducció als elements bàsics per a un tractament "científic" de la meteorologia i l'economia de l'agricultura. Bàsic, sobretot, per a "un sistema de mètodes d'informació meteorològica (previsió)" i "un sistema de tendència i mètodes de tendència i mètodes de tendència".

nº 2. Precisions per a un diàleg Barcelona

Introducció als elements bàsics per a un tractament "científic" de la meteorologia i l'economia de l'agricultura. Bàsic, sobretot, per a "un sistema de mètodes d'informació meteorològica (previsió)" i "un sistema de tendència i mètodes de tendència i mètodes de tendència".

Introducció als elements bàsics per a un tractament "científic" de la meteorologia i l'economia de l'agricultura. Bàsic, sobretot, per a "un sistema de mètodes d'informació meteorològica (previsió)" i "un sistema de tendència i mètodes de tendència i mètodes de tendència".

Introducció als elements bàsics per a un tractament "científic" de la meteorologia i l'economia de l'agricultura. Bàsic, sobretot, per a "un sistema de mètodes d'informació meteorològica (previsió)" i "un sistema de tendència i mètodes de tendència i mètodes de tendència".

nº 4. Moneda anònima i moneda personalitzada

Versió divulgadora del nº 3, en la que s'han reduït al màxim els termes tècnics. Il·lustra amb exemples i citacions històriques els diferents tipus de moneda i llurs repercussions mercantils i socials.

nº 5. Moneda telemàtica i disseny de civisme

S'estudien, una a una, les possibles conseqüències de la reforma monetària proposada, per tal d'afavorir la concreció de la llibertat i la solidaritat de les diferents persones, tant si són individuals, com nacionals o col·lectives.

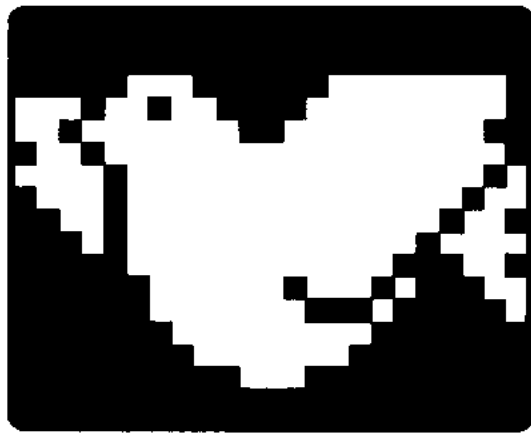
nº 6. Estratègies de futur

Després d'una valoració de conjunt de les propostes formulades als anteriors assaigs, s'inicia el diàleg sobre els possibles camins per a llur implantació, al mateix temps que s'estudien les condicions necessàries i les oportunitats favorables per a aconseguir-la.

nº 7. Guia sistemàtica de termes unívocs

En una primera part, es resumeix el significat de cada terme unívoc, sota forma de diccionari terminològic ordenat alfabèticament.

A continuació, en una segona part, s'hi exposa, a partir de l'agrupació de termes unívocs segons les grans famílies etimològiques indoeuropees, una visió orgànica del vocabulari utilitzat al llarg de la col·lecció.

**UNA EINA
PER A CONSTRUIR
LA PAU**

Edita: _____

CENTRE D'ESTUDIS JOAN BARDINA

En motiu de la celebració de la

universitat
internacional de la

PAU

de
SANT CUGAT DEL VALLÉS

us oferim aquesta breu presentació,
de les recerques que està realitzant el
Centre d'Estudis Joan Bardina

Barcelona, juliol 1984

Cerquem experiències i propostes alternatives d'arreu,
per intentar vertebrar unes noves regles de joc social
més netes, més lliures, més responsables, més solidàries.

Ens qüestionem sistemàticament totes les "teories" conegudes
però intentem aprendre d'elles allò que ens pot ajudar
a dissenyar les condicions d'un canvi social en profunditat.

Afavorim l'estudi d'alternatives,
proposant temes d'investigació,
debatenent propostes presentades,
ajudant a fer públiques aportacions inèdites.

pels qui creiem que
si un canvi en profunditat
és difícil,
no és, però, impossible.

Can Bardina ofereix un marc de creació

Can Bardina
és obert a l'estudi, al diàleg, a la festa, a l'acció.

Can Bardina
és la casa
dels qui
"passem"
del que hi ha establert
però
no passem del que podem crear

Can Bardina és la casa

Oferim espais i mitjans de suport
per a reflexionar, debatre i actuar sobre
qualsevol tema d'interès social, ètic,
cultural, polític, econòmic, ecològic, nacional...

Entrem en contacte amb iniciatives semblants
del país i d'arreu del món,
amb viatges col·lectius,
i visites de petits grups,
intercanviant projectes i informacions.

I, tot plegat,
amenitzat amb sopars de pà amb tomàquet,
festes i xerinoles,
on compartir el més bell de la vida.

Centre d'Estudis
JOAN BARDINA

Per a més informació:
 TELEFON OBERT de 10 a 11 de 4 a 7: (93) 300 00 67
 FULL KENYAL "El Balcó d'Almogàvers".
 DEBATE I TERTULIES: els dijous a 2/4 de 9 del vespre.

A alguns dels temes investigats o debats es van publicar:
 Disseny de civisme
 200 propostes alternatives en fixes (600 pàg).
 Ideals ètics, instruments tècnics i objectius polítics
 Ideals entrescadors i concreció pràctica (60 pàg).
 Precisions per a un disseny de civisme
 Condicions instrumentals per a la investigació social (44 pàg).
 Moneda telemàtica i estratègia de mercat
 necessitat i perills d'una racionalització econòmica (160 pàg).

PUBLICACIONS:

Qualsevol tema pot ser motiu de diàleg creatiu.
 Alternativa cívica
 Noves regles de joc social.
 La repartidora
 Distribució solidària dels excedents de producció.
 Únic món
 Solidaritat internacional de base.
 Prospectiva
 Els canvis del proper decenni.
 Xarxa cívica
 Col·laborant a vertebrar la societat cívica.
 La informació
 Alternatives a la manipulació informativa.
 Inventors
 Experimentar en comú la inventiva pràctica.
 Sacralitat
 Biogè de la realitat com a "caos" i crítica dels "cosmos" racionalistes.
 Esperit huma creatiu
 Posar en comú hipòtesis sobre l'evolució humana.
 Art i societat
 L'art com expressió de les cultures humanes.

Equips d'estudi, debat i acció:

Una eina per a construir la pau.

Els nobles ideals de la pau, la llibertat i la justícia en el món, han de trobar unes estructures culturals, econòmiques, socials i polítiques per a encarnar-se.

Des de la no-violència intel·ligent i activa, lluitar per aconseguir aquests ideals, no pot consistir únicament en postures de denúncia de la injustícia, de l'opressió i de la guerra. La no-cooperació i la desobediència civil ens han de portar a un programa constructiu, a una alternativa concreta.

Una lluita exclusivament "anti" alguna cosa, sense un marc global alternatiu de referència, resulta massa sovint estèril. No sembla que per la sola confluència de molts grups que porten lluites puntuals (pacifistes, ecologistes, feministes, antimilitaristes, naturistes...) es configuri un moviment alternatiu, capaç de crear un nou model global de societat.

Tampoc no sembla suficient l'anunci d'un nou tipus de valors, de pensaments, de relacions, per a construir una nova civilització. El canvi cultural i de mentalitat és importantíssim, però sense unes estructures que l'afavoreixin, resta sols en petites minories, deslligades sovint del nivell de consciència general.

En la polèmica entre ideals i estructures podem emprar el següent símil: els ideals són l'energia, i les estructures són el motor. Cal que els ideals moguin les estructures. Però és evident que calen estructures que no malmetin els ideals, sinó que ajudin a realitzar-los en la pràctica immediata i corrent.

En la recerca d'aquestes estructures, necessitem analitzar els fenòmens que les conformen. Mitjançant el "mètode científic experimental" podem aproximar-nos a aquesta anàlisi, mesurant els fenòmens i experimentant-los.

L'aplicació d'aquest "mètode" —als fenòmens i no a les idees— ha donat grans resultats en física, química, biologia, electrònica... Aquests resultats són emprats ideològicament a favor o en contra de la pau, de la llibertat i de la justícia, segons els interessos i els grups que controlen el procés científic i, sobretot, el procés d'aplicació tècnica. Fins a tal punt el progrés científic està essent manipulat, que estem temptats d'identificar la "ciència-tècnica" amb la contaminació, l'armamentisme, el control policíac, l'opressió...

Malgrat aquests aspectes negatius i amenaçadors, no podem negar que l'aplicació del "mètode científic experimental" sobre els fenòmens, permet objectivar la realitat, desideologitzar-la i resoldre polèmiques pseudo-filosòfiques que deformen la realitat i que són emprades també com a instruments de poder.

Quan un fenomen pot ésser observat, analitzat, mesurat exactament i experimentat, no hi ha cap científic digne de tal nom que prefereixi continuar tractant aquest fenomen amb idees preconcebudes, visions idealistes o sols amb aproximacions estadístiques. Aquest comportament típic de les ciències biofísiques, és arraconat sovint quan volem resoldre els fenòmens econòmics, socials i polítics. Enfoquem l'organització humana com s'enfocava l'organització astronòmica abans de Copèrnic: "la Terra és el centre de l'univers", per definició!

No n'hi ha prou d'afirmar els nostres ideals. Sovint són "etiquetats" d'utòpics sense analitzar les causes per les quals ho poden ser, és a dir: no n'hi ha prou d'afirmar la pau, la justícia, la llibertat, la societat sense classes, l'anarquia, el comunisme, la supressió de l'Estat, de la propietat, de l'exèrcit, del diner, de les mercaderies, del masclisme, de la contaminació... Cal, juntament amb aquests ideals, veure com s'ha anat entreteixint l'embolic actual, al llarg de l'evolució humana, i cercar les causes més importants, originàries dels altres embolics. Cal trobar els mitjans fàcils i pràctics de desfer els embolics, un per un, per a arribar al seu temps a desenvolupar la troca normalment.

No és suficient voler la revolució; cal saber com avançar des del present, com incidir en les estructures, tenint *instruments concrets* per a resoldre cada problema. Les preses del poder, sense els mecanismes que destrueixin el poder, el perpetuen. Les revolucions violentes, queden tard o d'hora atrapades en llurs crims i conseqüències. Les posicions simplistes de classe o ideològiques forcen una visió dualista de la realitat, que extingeix molta saviesa i riquesa acumulades al llarg dels segles per la humanitat.

Una revolució no-violenta activa i intel·ligent, és avui una possibilitat, però ha d'ésser una revolució oberta, no sectària, que ajudi a crear *noves regles de joc* instrumentals, sense necessitat de sang i foc per a imposar-se. Per a emprendre el camí d'acabar amb la misèria i amb el poder, cal oferir als pobles uns procediments pràctics que donin resultats ràpids de solidaritat i autopacificació, i que generin un optimisme sensat i una elevació d'esperit.

És amb aquest propòsit que, molt breument, suggerim alguns dels punts que considerem fonamentals per avançar concretament cap a la pau, en llibertat i amb justícia.

La moneda i la telemàtica, dos instruments al servei de qui?

De tots els fenòmens humans, els relacionats amb la producció i distribució de béns útils per a la vida, són determinants de gran part de les relacions humanes. La recerca de la màxima claredat i responsabilitat del mercat i de la societat és un dels objectius bàsics de qualsevol proposta econòmica, social i política.

En el regne de "feta la llei, feta la trampa" i de "qui té la informació, té el poder", el materialisme històric ens mostra que cal cercar uns instruments concrets, que permetin aquesta claredat i responsabilitat en el mercat i en la societat, sense els quals tot canvi està condemnat al fracàs: es perpetuen el poder sobre les persones i la misèria per raó de diner.

Existeixen avui dos instruments especialment importants: la moneda i la telemàtica.

La *moneda* és un instrument mil·lenari, que des de només fa uns 4.000 anys és emprat per a mantenir la foscor informativa del mercat i de la societat; permet l'anonimat, la irresponsabilitat i la corrupció, i és la base del poder ocult i real, anomenat "plutarquia". La moneda no ha estat valorada en els darrers segles fins ara, com a instrument decisiu per a una clarificació i responsabilització del mercat i de la societat. És en l'actualitat, gràcies a un instrument inert com la telemàtica, que pot adquirir la seva vertadera dimensió.

La *telemàtica* s'està muntant com a instrument de poder i d'opressió, sobre la base d'un monopoli del saber, concentrat en els "banes de dades". Les possibilitats de la revolució de la "informàtica interconnectada" són impressionants tant per a la llibertat com per a l'opressió. Una simple oposició "antiinformàtica", no n'aturarà l'expansió, ni impedirà.

de fet, el monopoli de la informació en mans dels poders establerts i contra el poble.

En tant que instruments inerts, la *moneda* i la *telemàtica* poden ésser capgirats de les seves funcions actuals al servei dels poders ocults, per tal que esdevinguin instruments eficaços al servei dels pobles:

1. - *Substituint "l'actual moneda anònima" per la "factura-xec telemàtica"*

La moneda anònima permet el joc brut als grups de corrupció, de poder, de pressió, de repressió...: afavoreix els actes il·legals i és desinformativa, amb tots els efectes antisocials que això genera.

La "factura-xec telemàtica" és un document escrit, manualment o electrònicament, que informa exhaustivament de cada acte mercantil i personalitza els agents de la "compra-venda" efectuada, responsabilitzant-los.

La "factura-xec telemàtica", quant a *factura*, registra la mercaderia intercanviada i el seu valor monetari; quant a *xec* dóna l'ordre de pagament per a la transferència entre comptes corrents.

2. - *Socialitzant tota la informació telemàtica monetària del mercat, llevat de les referències personals*

La "factura-xec telemàtica" permet una intracomptabilitat total. La socialització de tota la informació telemàtica del mercat, al servei i a l'abast de tothom, permet un exhaustiu processament estadístico-analític que possibilita una lúcida estratègia econòmica i un tractament de "ciència experimental" als fenòmens econòmics.

3. - *Protegint la privacitat individual, familiar, empresarial, i institucional amb una Justícia, realment independent de l'Estat, única responsable de l'arxiu telemàtic personalitzat.*

El "ministeri" de Justícia, és un ministeri sobrant, a través del qual s'exerceixen "pressions" contra els jutges i magistrats que volen ésser fidels a llur vocació d'independència; com a conseqüència, la burocràcia utilitza la informació telemàtica per a la repressió fiscal i policíaca del poble, sense que aquest pugui protegir-se.

La Justícia, realment i pressupostàriament independent de l'Estat, com que no seria corruptible per diner anònim i com que donaria les sentències documentades, pot esdevenir un element de confiança per a tota la població i de pacificació dels conflictes.

A tall d'índex, exposem a continuació alguns dels elements importants de l'estudi fet i de les propostes que se'n deriven:

La moneda: unitat abstracta de mesura.

En les societats en què, a causa de la seva complexitat i tipus de relacions productives, els béns útils són intercanviats, apareix el *mercat: intercanvi* de mercaderies.

En la mesura que el mercat creix, es necessita fer *equivalents* els intercanvis de mercaderies: la *moneda* primitiva apareix, doncs, com a *unitat abstracta de mesura*, que en ésser assignada lliurement a les mercaderies dóna el valor dels preus, dels salaris i del diner. (Les darreres investigacions sobre l'origen de l'escriptura a l'Àsia Sudoccidental documenten, a partir del 8500 a.C., l'existència d'*instruments monetaris sense valor intrínsec*, que serviren per a mesurar el valor dels intercanvis, especificar les mercaderies i progressivament, personalitzaren els agents del mercat. Vegeu "Investigación y Ciencia" núm. 23, agost 1978, "El primer antecedente de la escritura", D. Schmandt-Besserat; i núm. 91, abril 1984, "Números y medidas...", Jöran Friberg).

La moneda: mercaderia concreta amb valor intrínsec.

Fa uns 4500 anys, la moneda passà a ésser una mercaderia concreta, amb valor intrínsec - d'or, plata... - i perdé el seu caràcter d'unitat de mesura totalment abstracta, documentadament personalitzadora. En tant que "tercera mercaderia concreta", la moneda metàl·lica s'ha mostrat escassa per a fer front a un mercat quasi sempre en expansió, i ha influït negativament sobre les possibilitats productives i sobre la capacitat de consum: pel seu anonimats consubstancial, ha permès el joc brut, la corrupció, el robatori, la falsedat, el poder ocult... que la història dels darrers quatre mil anys fins avui ens documenta.

Les necessitats de finançament de la guerra del 1914, van obligar a *desvincular la moneda de l'or i de la plata*. Els bitllets de banc foren declarats de curs forçós, inconvertibles. La moneda *perd, doncs, el seu valor intrínsec*, i al llarg del segle es desmaterialitza progressivament. La desconfiança que produí aquesta nova forma inflacionista del diner, influí en la depressió del 1929: per a sortir-ne, els Estats es llançaren a una creixent militarització, a un desorbitat armamentisme... i finalment a la segona guerra.

L'agost del 1971, Nixon pren la decisió unilateral de desvincular el dòlar del "patró de canvi or" (gold exchange standard). La crisi econòmica, així provocada, es dispara a partir del 1973: semblants causes inflacionistes estan produint els mateixos efectes...

La moneda, cada cop més, s'està transformant en *diner bancari escriptural* (anotacions en comptes corrents, darrerament fetes per simples impulsions electròniques), però malgrat haver perdut tot valor intrínsec, continua permetent gran part d'anomimat i desinformació.

La irracionalitat dels actuals sistemes monetaris impossibilita captar totes les característiques de cada canvi concret de mercaderies, i no permet de conèixer exactament (ex-actis) què passa en la macroeconomia. Aquesta manca de captació exacta de cada fenomen elemental impedeix d'aplicar cap teoria econòmica amb el rigor de ciència experimental. Les aproximacions estadístiques, basades en dades parcials, esdevenen sumes d'errors acumulats. Els mètodes aproximatius queden bandejats en qualsevol ciència quan és possible la captació exacta i exhaustiva de cada fenomen concret elemental.

Possibilitats de la factura-xec telemàtica.

La racionalització de la moneda suposa la desaparició legal de tots els bitllets de banc, peces de moneda, talons, lletres... actuals, i la seva substitució pel que s'ha anomenat anteriorment "factura-xec telemàtica". Aquesta, permet una fàcil legislació que garanteixi el cobrament en tots els casos d'insolvència o d'inconformitat, així com una recaptació automàtica d'un únic impost de solidaritat social, més rendible que els complicats i costosos sistemes fiscals actuals.

De la *personalització* que comporta la "factura-xec" com a única moneda legal, se'n deriva una responsabilització documentada dels actes lliures en el mercat i en la societat. Es poden establir així els mecanismes legals per tal que el *diner mercantil no es transformi en poder polític; el saber liberal no es transformi en poder social; les estructures de comandament no es transformin en poder sobre les persones* individuals, socials i nacionals.

Amb la informació completa de l'economia i amb la simplificació fiscal conseqüent, es pot *suprimir* ràpidament, amb un salari de solidaritat mínim, *la misèria provocada per manca de diner*, com a primer pas per a suprimir les classes per raó de diner i les misèries culturals que se'n deriven.

La "factura-xec" permet la *intracomptabilitat global exacta* quan la informació de cada canvi elemental s'insereix en una xarxa telemàtica. Així es pot evitar ensems el "caos" capitalista i la "planificació" centralista, a causa del fet que la *informació està socialitzada*: és a dir està a l'abast comprensible i gratuït de cada ciutadà. ("Socialització" és doncs la situació contrària a "estatalització" o monopoli informatiu per part de l'Estat.)

Sembla evident que, amb la informació que ofereix la "factura-xec telemàtica" es poden omplir fàcilment i amb dades exactes les "taules de Leontiev", instrument molt precís per a conduir eficaçment l'estratègia del mercat; també podran ésser formulades amb precisió, i sotmeses a experimentació, les hipòtesis del "bé comú mercantil" de Plató, de "la plusvàlua (de mercat)" de Marx i sobre "el factor residual" dels economistes contemporanis: en cas de confirmació, "el bé comú" podrà distribuir-se equitativament al servei del poble en forma de salaris de solidaritat social i de crèdits comunitaris.

Aquest canvi instrumental de la moneda és avui tècnicament possible. De cara a la població no és més complex que el canvi que suposà la implantació del "sistema mètric decimal". El fet que aquest canvi no s'hagi plantejat abans, no sols depèn del fet que avui —i només avui— és tècnicament possible, sinó dels beneficis que genera als qui, des de fa 4.000 anys, coneixen i exerciten "la creació i apropiació del diner".

La dinàmica tecnològica està, amb la telemàtica, fent de la moneda bancària un document personalitzat i de compte abstracte. Però *mentre no se suprimeixi el diner anònim, el joc brut queda garantit*. A més a més la informació que permet la telemàtica és emprada per al control fiscal i policíac, i queda reservada només als nuclis burocràtics del poder legal i als nuclis plutàrquics, del poder ocult del diner.

Qui té la informació avui té el poder. Cal establir unes noves "regles de joc" per tal que tot el poble pugui tenir accés gratuït a tota la informació macroeconòmica exacta. Cal *capgirar l'ús de la telemàtica* per evitar una de les pitjors tiranies de la història: "l'Estat Telemàtic".

Aturar la revolució cibernètica és quasi impossible, però sí que és possible plantejar un *model alternatiu* en què la informació de tots els fenòmens monetaris estigui al servei de tots. Cal que la xarxa telemàtica i la seva *informació sobre les persones no depengui de l'Estat*. Aquest únicament pot conèixer com qualsevol altre ciutadà la informació econòmica cara al "govern o cibernètica de les coses", però no té cap control de la informació personal, que resta com a "secret professional" en mans d'una Justícia realment independent.

Connexió entre moneda anònima i imperialisme bel·licista.

Sense “els peus de fang” de la moneda anònima es podran estudiar i resoldre eficaçment un per un tots els conflictes: l'atur, la inflació, la inseguretat ciutadana, el centralisme, la contaminació, la incultura, la desinformació, els serveis públics...

Només una confederació lliure de les ètnies pot aconseguir la pacificació de la comunitat geopolítica federada. Només amb la supressió de la misèria en llibertat es poden pacificar els conflictes socials. Només a partir d'un equilibri del comerç entre les comunitats federals, sense imperialisme ni dependències, es pot aconseguir avançar en la pau mundial.

La polèmica entre la “llibertat” i la “justícia” o entre “països pobres” i “països rics” no serà resolta amb posicions ideològiques ni discursos. Segons la nostra hipòtesi, qualsevol *intent de crear estructures socials* potenciadores de la *solidaritat social en llibertat*, que no té en compte la *importància decisiva de la moneda com a instrument informador i responsabilitzador*, degenera ràpidament en poders ocults incontrolables pel poble i en jugades especulativo-polítiques del mercat internacional que frustren qualsevol intent de canvi.

Aquesta hipòtesi sembla documentada per un fet curiós: les darreres investigacions estan demostrant que la guerra no és un fet connatural a l'espècie humana, sinó un invent tardà que potser no va més enllà dels 13.000 anys. Les “ciutats-imperi” de l'Àsia Sudoccidental aconseguiren una forta inexpugnabilitat de les muralles que els donà una certa pacificació durant quasi 6.000 anys. És just en aquest període, com hem vist, que es desenvolupà la moneda de compte abstracte, informadora i responsabilitzadora.

El fet curiós, resideix en la *coincidència de dates* entre l'aparició de la *moneda concreta d'or i plata* i l'aparició del *primer Imperialisme Babilònic* que annexionà ràpidament, sense tenir les armes adients per enderrocar les muralles, la majoria de “ciutats-imperi” anteriors. Babilònia esdevé el signe de la traïció anònima pagada, de la corrupció, de la prostitució i del poder, dels imperialismes posteriors.

Aquesta connexió entre la moneda anònima i l'imperialisme bel·licista és una hipòtesi històrica que només podem posar a prova i experimentar si retornem a la primitiva, però actualitzada, “factura-xec”: els resultats socials que es podran obtenir a mitjà i llarg termini –desaparició o no dels imperialismes, progressiva pacificació o no dels pobles, desaparició

o no del robatori, de la corrupció, de la misèria, de la guerra...— seran la confirmació o no confirmació d'aquesta hipòtesi.

En moments en què la gravetat dels perills ens porta sovint a l'activisme, saber cap on centrar els esforços depèn d'una visió més real dels fenòmens i d'una estratègia encertada: "La millor pràctica és una bona teoria".

Aquestes propostes no són una utopia quant a possibilitats tècniques actuals. Ho són de moment com a possibilitat política. Cada societat, cada comunitat, n'ha de fer la crítica i n'ha d'estudiar l'aplicació concreta a la seva realitat cultural, tècnica, econòmica i política. És l'energia íntima dels pobles que pot produir els canvis necessaris, però cal saber amb quins instruments l'energia popular pot concretar els seus desigs i ideals. Aquí en proposem alguns.

Aquesta és la nostra humil aportació a la recerca d'estructures i mitjans que ens permetin, en aquest moment històric, avançar un poc més cap a la pau, en llibertat i amb justícia.

*Informe preparat per
Martí Olivella,
del Centre d'Estudis Joan Bardina*

Comptem amb alguns materials per a estudiar més a fons les propostes aquí brevíssimament suggerides. La manca de mitjans no ens permet d'oferir-vos una exposició completa en diferents idiomes.

Per als qui estiguen interessats a rebre més informació, o a fer-nos arribar crítiques i col·laboracions, dirigiu-vos a:

CENTRE D'ESTUDIS JOAN BARDINA
Avda. Mistral, 75, 1r. 2a.
08015. BARCELONA
Telèfon: (93) 300.00.67

Centre d'Estudis Joan Bardina.

En Joan Bardina i Castarà (Sant Boi, 1877 – Valparaíso, 1950) fou, a part d'un revolucionari de la pedagogia catalana de primers de segle, un cercador i suggeridor de nous camins socials, econòmics i polítics.

El Centre d'Estudis Joan Bardina, tracta de desenvolupar, amb aquests suggeriments, estudis i propostes que ajudin al disseny de models de solidaritat i convivència humanes.

Les investigacions en curs, plantejades per Agusti Chalaux de Subirà des de fa molts anys, giren entorn dels següents punts:

Aplicació de "l'empirisme fenomenològic experimental" als fenòmens socials, econòmics i polítics, susceptibles de ser analitzats lògicament i experimentats tècnicament, cara a cercar estructures afavoridores de les llibertats concretes.

-Elaboració d'una terminologia unívoca –imprescindible en tot tractament "científic" dels fenòmens– segons l'estudi del significat original de les paraules i llurs derivacions (sem-etimo-lingüística).

-Estudi interdisciplinari de les diferents etapes de la història natural, especialment la humana, com a marc per a comprendre els conflictes socials i mercantils actuals.

--Estudi sobre el determinant tema utilitari en la història: economia, invent, empresa, capital, mercat, treball, moneda, ecologia..

-Estudi i propostes sobre racionalització de la moneda, per a convertir-la en un instrument responsabilitzador, omniinformatiu i, doncs, intracomptable, del mercat i de la societat ("factura-xec telemàtica").

Estudi de les possibles conseqüències socials que es deriven de la reforma monetària telemàtica: arxiu telemàtic de dades personals sota protecció d'una Justícia independent de l'Estat, simplificació fiscal, omnicomptabilitat, mercometria exacta, ciència econòmica experimental...

-Elaboració de propostes sobre:

-"Lliure mercat clar i societat transparent". Evitar que el "diner mercantil" es transformi en "diner de corrupció i de poder" i impedir la mercantilització de les vocacions i institucions liberals.

-"Dialèctica entre 'arquia i anarquia' ". Precisar les funcions dels òrgans de comandament social a tots els nivells, per a impedir-ne la transformació en poder contra les persones, individuals, socials i nacionals.

-"Dialèctica entre bé privat i bé comú". Formulació de la hipòtesi del "bé comú mercantil" tècnicament experimentable amb la "factura-xec telemàtica".

Estudi d'estratègies de consecució de les propostes formulades.

Centre d'Estudis JOAN BARDINA

Almogàvers, 43 - 08018 BARCELONA
Telèfon: (93) 300 00 67

QUANTITAT		ARTICLE		Nº CODI		PREU UNITARI		TOTAL	
18 Kg				015.24.35		90		750	
10 Kg				015.49.94		120		1.200	
5 Kg				015.36.75		60		250	
						TOTAL		2.200	
						5% Únic Impost		110	
						Solidaritat Social		2.310	
						TOTAL A PAGAR			

Nº Neutralització factura: 40840
 TARJA IDENTITAT

CLIENT: Josep Magrinyà Solei
 Codi personal: ABD 380.314 . xos
 Nº c/c
 Caixa Estalvis: 0246
 Pagament: immediat d'aquí a dies

CASA JOAN
 Carrer Badalona,35
 Barcelona 08018
 Nº gremial: 35.426
 Banc Mediterrani
 Nº c/c: ABD 359.840-2 NDP

Data: 27 juliol 1984

Nota: Pagament garantit per Caixa Interbancària Descompte a càrrec del client

- Cast.
- Fr.
- Angl.
- Esper.

**PRECISIONS PER A UN
DISSENY DE CIVISME**

Col·lecció "Textos." n°1

COL·LECCIO "TEXTOS" DEL CEJB

1. Precisions per a un disseny de civisme. (2ª edició).
2. Ideals ètics, instruments tècnics i objectius polítics. (1ª edició).
3. Moneda telemàtica i estratègia de mercat. (1ª edició).
4. Moneda anònima i moneda personalitzada. (En preparació)
5. Moneda telemàtica i disseny de civisme. (En fitxes).
6. Estratègies de futur. (En preparació)
7. Guia sistemàtica de termes unívocs. (En preparació)

CENTRE D'ESTUDIS
JOAN BARDINA

**PRECISIONS PER A UN
DISSENY DE CIVISME**
Col·lecció "Textos" n.º 1

CEJB
Barcelona, 1986

PRECISIONS PER A UN DISSENY DE CIVISME
Col·lecció "Textos" del CEJB, n° 1

Martí Olivella i Solé

Edita: Centre d'Estudis Joan Bardina
Carrer dels Almogàvers 43, 08018-Barcelona
Tf. 300 00 67

1ª edició: 25 de Juliol del 1985 2ª edició: 1 d'Abri! del 1986.
DL: B-27777/1985

Imprimeix: P. Téllez c/ Comerç 20, Barcelona
Canon NP400 DK644

Col·laboradors: Oriol Albó, Agustí Chalaux,
Joan Parés, Daniel de Mas, Magdalena Grau,
i Miquel Chicano.

(Agraïrem a qui reproduïxi fragments d'aquest assaig
que en citi la procedència i enviï fotocòpia al CEJB)

INDEX

PRECISIONS PER A UN DISSENY DE CIVISME

1. El civisme	7
2. El canvi d'estructures	8
3. Es l'economia un sistema científic?	10
4. Vers una mercometria exacta i exhaustiva	11
5. La política és una tècnica i actua sobre estructures	13
6. Nous fets, noves investigacions, nous instruments	14
7. Moneda i telemàtica, dos instruments al servei de qui?	16
8. Termes unívocs per evitar equívocs	18
Glossari de termes unívocs	23

NOTA TIPOGRAFICA

Les paraules i expressions que estan escrites en negreta, són termes tècnics que no sempre corresponen al seu significat corrent. Moltes d'elles son definides en un sentit unívoc a mesura que apareixen. Tanmateix, aquests termes tècnics s'inclouran a la Guia sistemàtica de termes unívocs (nº 7 de la present col·lecció de "Textos") que s'està preparant, a partir de la recerca etimològica i lingüística necessària per a fonamentar llur sentit tècnic unívoc. En la present edició (2ª), s'inclou un Glossari de termes unívocs per ordre alfabètic per tal de facilitar la comprensió del text.

1. El civisme

Si el civisme és la capacitat de viure lliurement i responsable a la *civitas*, no el podem circumscriure únicament al comportament respectuós de les "normes d'urbanitat", enteses aquestes com la gentilesa en les relacions socials i la cura dels aspectes concrets del patrimoni comú. Essent aquestes actituds lloables i potenciables amb tots els mitjans, són, però, insuficients quan els manca una estructura ciutadana que fomenti les llibertats concretes dels seus habitants, la seva participació real i quotidiana en tots els afers i una autèntica solidaritat de la qual ningú no en sigui exclòs. Sense aquest "sentir-se pròpia" la *civitas*, cap campanya a favor de la convivència, de les obligacions fiscals, de la conservació del patrimoni natural o cultural, de la participació política, etc..., mai no tindrà prou efecte entre els qui es consideren marginats de la societat per algun motiu. Per a ells, combatre les "campanyes cíviques" serà, entre d'altres, un mitjà de denúncia i de lluita contra una *civitas*, insolidària i afavoridora de privilegis de minories que, en nom de la "Llibertat", honora els homes virtuoses del passat i tracta a cops de bastó els desheretats del present.

Aquestes pàgines són una breu introducció a alguns dels elements importants a tenir en compte per al disseny d'un nou marc pràctic, tècnicament possible i, esperem, cívicament desitjable, que afavoreixi l'exercici quotidià del màxim de llibertats concretes i que implanti una progressiva solidaritat entre tots els ciutadans.

El civisme, com a ideal ètic, és l'energia social que necessita tota comunitat històrica, però que només es pot concretar i fer baixar de l'esperit pur a la pràctica quotidiana, a través d'estructures que facin de motor. Un motor és una estructura tècnica, instrumental; és, evidentment, la part fonamental de qualsevol aparell. El disseny d'un motor revolucionari, i la seva demostració pràctica, és el que fa valuos, posem per cas, un automòbil. La carrosseria és sempre accessòria, variable i dissenyable a gust de cada consumidor. Sense un bon motor que aprofiti el màxim l'energia, la resta no té gaire importància.

En moments de crisi generalitzada, hom apel·la a la imaginació per a trobar noves sortides. No pretenem res més que oferir elements per al disseny d'un motor que posi en marxa una comunitat on el civisme sigui l'actitud naixent, fonamentada en unes llibertats concretes palpables i en una solidaritat ciutadana real.

2. El canvi d'estructures

La crisi, l'atur, la inflació, la reconversió industrial, el relançament de l'economia mundial, un nou ordre econòmic internacional, les terceres vies... són el nostre pa de cada dia. Un pa sovint difícil de païr i de composició desconeguda per a la majoria dels seus consumidors. Els estudis més lúcids ofereixen detallades anàlisis, multitud de cites, i ingenioses crítiques que ens desperten la fam per a sentir propostes clares i constructives, propostes que desgraciadament quasi mai no s'arriben a formular, si no és de forma genèrica, o bé són resoltes amb simples bons desigs o llançant catastròfiques alarmes. Després de la fam, el desencís: "no hi pot haver res de nou, ja està tot dit...".

En el camp més lliure de la filosofia, dels valors i dels ideals, les propostes són nombroses: canvi de civilització, de valors, de costums; recerca en les aportacions ancestrals, místiques, orientals... Hom es formula aquella antiga qüestió: "Què és abans, l'ou o la gallina? Els valors o les estructures socials? El canvi polític o el canvi personal?".

Qualsevol revolució -entesa com a evolució ràpida i repetida- precisa de tres tipus de canvis que s'influencien mútuament: el canvi de valors, el canvi d'estructures socials i el canvi de tecnologies. Cada persona posa l'accent en un d'ells, però sense la conjunció harmoniosa de tots tres és impossible un canvi real.

Gran part de la desorientació actual prové possiblement del desfasament entre la vertiginosa revolució tecnològica i el manteniment d'unes estructures socials i polítiques anquilosades, que no saben encaixar les contradiccions a les quals la ciència i la tècnica les han sotmeses. Aquesta societat tecnocrà-

tica provoca en alguns el rebuig en bloc de tota la ciència-tècnica i la recerca exclusiva d'un canvi individual o de petites comunitats a l'entorn de nous valors i d'experiències de vida alternativa. Conflueixen en aquesta actitud molts dels desencisats del "canvi polític". El fenomen més simptomàtic de la manca de respostes concretes i reals a l'actual anti-civilització que patim és el "passotisme".

Davant aquest desfasament entre les estructures mentals, socials, polítiques i econòmiques, per un costat, i de l'altre, les possibilitats científico-tècniques, ens cal cercar i dissenyar, més enllà de la por paralizadora o del retorn a un ingenu primitivisme, unes noves estructures que sorgeixin d'una tasca creativa de síntesi: que afavoreixin l'evolució de les estructures humanes anacròniques i que alhora posin la ciència-tècnica al servei de les necessitats més urgents i reals de la humanitat.

Ens trobem en una cruïlla de la història. Tenim el repte d'afrontar nombroses contradiccions generant-ne síntesis: entre Orient i Occident, Nord i Sud, capitalisme i socialisme, ètica i política, ciència i filosofia, economia i mística, materialisme i espiritualisme...

Ara bé, a l'hora de plantejar un canvi ens cal tenir en compte el tipus d'estructura a canviar, per a preveure la seva inèrcia a fer-ho i cercar el mètode apropiat per a vèncer les seves possibilitats de resistència i les dificultats que hi trobarem. En general, podem dir que hi ha dos grans tipus d'estructures humanes: les estructures concretes (p.ex.: mentals, morals, culturals...) i les estructures abstractes (matemàtiques, instrumentals tècniques, instrumentals monetàries...).

El canvi de les estructures concretes (genètiques, intuïtives, simbòliques, expressives, culturals...) és una tasca lenta que, a voltes, dura generacions. És un canvi que no es pot plantejar a nivell de l'acció pública política sense violentar la intimitat i la llibertat de les persones. Són estructures que necessiten d'una manipulació tirànicament sofisticada (manipulació genètica, "rentats de cervell" moralistes, policíacs, publicistes...) per a aconseguir canvis a curt termini des de l'exterior de la persona.

Cas ben diferent és el canvi de les estructures abstractes. Aquestes són estructures construïdes voluntàriament per l'home durant el decurs de la història i que depenen, per tant, de la seva inventiva i voluntat. Són convencio-

nals. Canviar, posem per cas, el sistema sexagesimal de mesura pel sistema mètric decimal, una eina determinada per una altra de més adient, una tècnica antiquada per una de nova, un sistema monetari basat en bitllets de banc per un altre que utilitzi el diner electrònic..., tot això és relativament fàcil si es demostra la seva viabilitat pràctica, la seva major eficàcia i el seu fonament científic. El canvi d'una estructura abstracta és, doncs, més fàcil de realitzar, tant des del camp de la legislació com del de l'execució política, tant des dels costums socials com des de la Justícia positiva. El canvi és molt més difícil quan es tracta d'estructures concretes.

3. Es l'economia un sistema científic?

Partint de la hipòtesi suava proposada hem cercat una estructura abstracta, aparentment considerada fins ara sense gaire protagonisme històric, però que -com s'intentarà demostrar al llarg de la present col·lecció de "Textos"- ha tingut, i té, una gran influència a l'hora de dur a terme qualsevol canvi de "model de societat". El camp triat no és nou. Des de Marx, el materialisme històric ens mostra el paper importantíssim que l'utilitarisme humà té en les relacions socials. La seva aportació posà l'èmfasi en les relacions de producció com a condicionants de la resta de relacions. Des d'una interpretació actual, això no vol pas dir que la infraestructura utilitària relegui al no-res les estructures culturals i les superestructures ètiques, d'ordre evidentment ben diferent.

Ara bé, el carreró sense sortida a on s'ha arribat entre els dos blocs -el capitalista i el socialista- no sembla que es pugui resoldre amb receptes desfasades de la realitat actual, formulades en el context del segle passat. Cal cercar i proposar una solució harmònica concreta a llurs diferències, més retòriques (ideològiques i afectivològiques) que reals. No és estrany que, avui, hi hagi gent que manifesti la necessitat d'inventar un sistema econòmic, ben definit, humanista i ecològic, que reculli els més aprofitables aspectes del capitalisme i del socialisme però que en corregeixi llurs aspectes bàrbars i autoritaris.

Tanmateix, però, el problema no és saber quin dels dos "sistemes", o quins dels seus aspectes, són o no són vàlids. El problema fonamental és si acceptem de mantenir-nos sense sistema o si volem fer de l'estratègia de mercat un sistema científic. Intentem precisar aquest aparent embolic. Els actualment confrontats "sistemes" ("capitalisme salvatge" i "socialisme burrocràtic") són, a grans trets, un poti-poti ideològic i afectivològic classista, sense cap tipus de rigor científic global i sistemàtic. Davant de tanta polèmica verbalista hom ha d'exigir un tractament científic de l'estratègia de mercat. Els progressos tècnics en multitud de camps demostren la possibilitat de posar avui les bases tècniques per a fer d'aquesta estratègia un sistema rigorosament definit i pràcticament experimentable a tots dos bàndols i a tots els països encara una mica independents de llur acció imperialista. Si, tècnicament, es fan viatges a l'espai gràcies al desenvolupament d'un conjunt de disciplines, també podem acabar amb la misèria i amb el poder per raó de diner, si sabem fer una ciència econòmica exacta i rigorosa, no manipulable ideològicament, que afavoreixi la solidaritat i les llibertats concretes de tots els individus, totes les ètnies i totes les col·lectivitats.

4. Vers una mercometria exacta i exhaustiva

Avui és possible dissenyar i posar en pràctica un sistema general que adopti, a la vegada, la micro-mercometria exacta de les empreses, que s'ensenya a les escoles d'estudis empresarials, i faci front al macro-mercantilisme "fantasiós" que practiquen els centres d'estudis econòmics de la gran banca i dels Estats. Un sistema, doncs, que permeti tècnicament una macro-mercometria exacta, basat en la captació exacta de totes les dimensions de cada acte elemental de compra-venda, i en el seu posterior tractament telemàtic Intracomptable a fi d'aconseguir unes anàlisis i estadístiques rigoroses, exactes i no manipulables.

Es ben conegut que cap branca del saber no es converteix en científica si no reuneix certes condicions. Breument podem dir que només es pot aplicar el "mètode científic experimental" si es donen totes aquestes:

1.-L'objecte de l'estudi ha d'ésser observable i captable sensiblement. Cal que sigui un fenomen tractable empíricament (a). No es pot fer "ciència" sobre els "ideals".

2.-El fenomen (b) en qüestió ha d'ésser analitzable i mesurable, cara a formular rigorosament una "hipòtesi de treball".

3.-Cada "hipòtesi de treball" ha d'ésser sotmesa a un rigorós tractament lògic-matemàtic (c) i s'ha de poder experimentar (d) quan sigui possible, amb la deguda prudència social, cara a la seva confirmació o refutació exacta i directa.

Tots aquests elements ens poden ajudar a comprendre l'expressió empirisme (a) fenomenològic (b,c) pro-experimental (d) que fem per a designar l'operativa actual del "mètode científic".

Tenint en compte aquestes condicions bàsiques hem de concloure que la mercologia actual no pot ésser considerada, per manca d'elements, pròpiament com a ciència, en el sentit precís que ho diem de la física o de la química. Manquen, almenys, dos elements indispensables a tota disciplina científica: una documentació exhaustiva dels fenòmens econòmics i una terminologia unívoca que permeti referir-se a ells sense equívocs. En quant al primer element, és evident que l'economia actual no disposa ni d'un sistema mètric omnidocumentable, ni d'un captor automàtic que enregistri totes les característiques mesurables de cada fet elemental mercantil. Es a dir, no disposa d'un sistema per a captar, amidar i documentar les dimensions significatives de cada acte de compra-venda: qui compra i qui ven, quina mercaderia, quin valor monetari, quan i a on es fa la compra-venda... Només amb un captor d'aquest tipus, exacte i exhaustiu, és possible, amb la xarxa informàtica adient, lograr anàlisis i estadístiques reals que permetin formular i experimentar les "teories i hipòtesis" econòmiques. Sense aquesta possibilitat de sotmetre a experimentació les hipòtesis estem condemnats a continuar tractant els problemes econòmics sense el rigor avui dia exigible. En ple segle de la informació i de la "ciència" ens afrontem a l'economia segons creences, teories, ideologies, simpaties, posicions de classe... Això és comparable a com s'afrontava la concepció de l'univers abans de Copèrnic: "la Terra és el centre de l'univers", no perquè quedés demostrat pels fenòmens astronòmics habituals que ja es coneixien, sinó perquè així ho decidia la "ciència teològica" d'aquell moment.

Costa poc de comprendre la gravetat d'aquesta ignorància col·lectiva. Molts crims i delictes, conflictes i guerres provenen, directa o indirectament, de no haver racionalitzat l'economia en el seu conjunt.

De moment, no entrem més en detalls ja que, precisament, aquest és un dels temes centrals que anirem tractant al llarg de la col·lecció "Textos" del CEJB. Fins aquí hem intentat precisar el perquè de l'intent d'un canvi de societat en el camp de les estructures abstractes. No volem negar la importància del canvi de les estructures concretes però creiem que tal canvi depassa les possibilitats d'una actuació política eficaç que respecti la llibertat i la intimitat de totes les persones de la societat.

5. La política és una tècnica i actua sobre estructures.

Molts programes "polítics" -fins i tot la Constitució dels EUA- pretenen donar la felicitat a la gent. Això és una fal·làcia: ningú no pot pretendre donar la felicitat a cap altra persona, i molt menys per camins fenomenològics de mercat, d'economia i de política. La felicitat és un camí íntim de cada persona i no depèn directament d'estructures exteriors a la vida interior de cadascú.

En canvi, el mercat, l'economia, la política, la prosperitat o la crisi, la misèria o la riquesa, depenen de mesures pràctiques, d'estructures socials abstractes relativament fàcils de canviar. Estructures que la història ens demostra que són molt flexibles i tenen gran influència en tots els fenòmens materials de cada societat geopolítica estudiada. Es una mania de creure que, a cop de mites, d'eufemismes i d'idealismes, es poden exorcitzar els problemes reals.

Aquestes estructures socials abstractes que proposem de canviar són invenció genuïna de l'*homo politicus*. Segons com es concretin a la pràctica, poden afavorir o destruir les llibertats ciutadanes i la solidaritat social; però també cal comprendre que poden ser canviades quasi instantàniament per simple legislació i execució política, sota la posterior sanció legal, per part de la Justícia, de les possibles infraccions.

Aquesta és la raó per la qual hem triat la mercometria i l'econometria de lliure mercat clar i lliure societat transparent, per a convertir-les en uns sistemes rigorosos amb els quals començar a fer passes, experimentalment comprovables per tothom, cap a la superació d'una visió i d'una pràctica que tenen tan poc de "mercat lliure" i d' "economia": bàsicament estan fonamentades en pressupòsits ideològics i afectivològics classistes (passions, odis, interessos de poder, etc...). Tot plegat són causes importants de les violències, les guerres i els conflictes permanents que la història ens documenta i el present ens confirma.

6. Nous fets, noves investigacions, nous instruments.

Ara bé, la mercometria i l'econometria necessiten, per al seu desenvolupament, dotar-se d'instruments de captació exacta dels fenòmens elementals de mercat. Aquests instruments són avui tècnicament viables si es substitueix els diferents tipus de moneda anònima actual per un únic multi-captor fonamental que anomenem, en tant que descriu la seves funcions, factura-xec telemàtica: instrument monetari personalitzat i informatiu tècnicament possible, avui, gràcies a la telemàtica.

Hi ha dos fets que mostren la necessitat política i la possibilitat tècnica de la implantació d'aquest instrument monetari informador i responsabilitzador.

El primer fet és que, tant en el món "capitalista" com en el "socialista", l'anàlisi històrica dels darrers anys confirma que no n'hi ha prou amb voler canviar les "relacions de producció". En els dos "sistemes" es perpetua el poder d'una minoria de persones sobre les altres, i es desenvolupa la corrupció fins als nivells més elevats. Un dels factors més importants de tal poder i corrupció és que mantenen un semblant tipus de moneda anònima i desinformativa, afavoridora de tota classe de "jocs bruts" i de manipulacions informatives per la part i a favor dels qui la controlen fàcticament.

El segon fet és de viva actualitat: el diner electrònic, els comptes corrents interconnectats, les targetes electròniques de pagament, etc... s'estan imposant i desplacen ràpidament els clàssics bitllets de banc, les "monedes" o, fins i tot, els talons. Aquesta moneda electrònica anomenada "monètica", posa en evidència la naturalesa abstracta del "diner" i arracona definitivament tots els corrents de la teoria metal·lista que, durant segles, han prevalgut sobre la teoria nominalista. Hom considerava la moneda, durant molts segles, com a un "mitjà de pagament", avui la velem com un "reconeixement de deute"; abans era considerada com una "tercera mercaderia concreta", avui es transforma en "unitat mètrica abstracta"; fins ara ha estat una eina protectora de l' "anonimat irresponsable", avui es pot convertir en "responsabilitzadora de la llibertat mercantil".

Les potencialitats que ofereix aquesta revolució instrumental no estan però harmonitzades en un projecte de conjunt, en un sistema general coherent, que pugui ser posat al servei alliberador dels homes i dones, de les ètnies i les col·lectivitats. Al contrari, en general són emprades a favor d'interessos de desenvolupament mercantilista dels bancs i de les multinacionals o bé, si tenen un projecte global, no és altre que el de l'opressió sistemàtica i totalitzadora dels ciutadans i dels pobles.

A part d'aquests dos fets, cal parar esment en l'aportació d'algunes investigacions dutes a terme els darrers anys.

Fins fa poc -i encara avui molts d'ells- qualsevol manual d'economia, en tractar la història de la moneda, començava amb vagues referències sobre el seu origen i el concretava en la seva forma metàl·lica, d'or, plata o coure. Avui, gràcies a les investigacions sobre l'origen de l'escriptura a l'Àsia sudoccidental (1), sembla possible emetre una nova hipòtesi: durant quasi sis mil·lenis existí al "bressol de les civilitzacions" un instrument monetari anterior i molt diferent a la moneda metàl·lica. Era un sistema de moneda abstracta, semblant al que ara preconitzem, sense altre suport material que unes fitxes -i posteriorment també esferes- de fang, evidentment marcades de cap valor intrínsec per a ser emprades com a mitjà de canvi. Aquest sis-

(1) Vegeu Denise Schmandt-Besserat: "El primer antecedente de la escritura", a Investigación y Ciencia, n. 23, agost 1978.

tema permetia, possiblement, dur una intracomptabilitat -anotacions en comptes corrents- dintre de cada "ciutat-Imperi" i un comerç exterior intens entre elles. Hom coneix, també, la funció bancària que complien en aquest període els temples.

7. Moneda i telemàtica, dos instruments al servei de qui?

Aquesta característica abstracta de la moneda és la que ha permès, des dels seus inicis, la invenció de diner necessària per a l'expansió del mercat. En això rau, però, el punt feble del sistema actual: la dificultat -o més clar, la impossibilitat- per a controlar la massa monetària realment existent, quan aquesta massa ja no és d'or, de plata, o fins i tot de bitllets, sinó diner bancari, diner escriptural, diner electrònic, que provoca fàcilment crisis d'inflació -per excés d'invençió de diner- o de deflació -per manca-.

Així, per a racionalitzar el sistema monetari, cal afegir a la total abstracció de la moneda un sistema de captació i processament de tota la informació relativa a cada un i a tots els actes de compra-venda. Amb aquest sistema monetari general hom pot equilibrar permanentment i dinàmica la massa monetària amb el valor monetari -preus i salaris- de les mercaderies. Es a dir, hom pot inventar el diner necessari sense crear inflació ni deflació.

Heus ací, doncs, la importància de racionalitzar l'instrument monetari. Hom podrà començar a establir unes regles de joc net -contra la corrupció- i les bases per a convertir l'estrategia de mercat en una disciplina científica.

La moneda, però, no s'ha valorat normalment com a instrument decisiu per a una clarificació i responsabilització del mercat i de la societat. És possible que aquest "oblit" sigui fruit de determinats interessos inconfessables dels beneficiaris d'aquesta foscor informativa. Cal reconèixer també que, fins avui, no s'ha disposat d'un instrument auxiliar que possibilités tècnicament l'agilitat i la precisió necessària per posar a punt una moneda personalitzada i informativa. Aquest instrument és, des de fa uns anys, una realitat: la telemàtica, és a dir, la informàtica interconnectada a distància.

La telemàtica s'està muntant com a instrument de poder i d'opressió sobre la base d'un oligopoli del saber concentrat als "bancs de dades". Cal tenir en compte, però, que les possibilitats de la revolució de la "informàtica interconnectada" són impressionants, tant per a la llibertat com per a l'opressió. Una simple oposició anti-informàtica no incidirà pràcticament gens en la seva inevitable expansió ni aturarà, de fet, l'oligopoli de la informació en mans dels poders establerts i contra el poble. Les revoltes "anti-maquiniisme" del segle passat són un viu exemple de l'esterilitat d'un combat frontal contra les innovacions tecnològiques: l'esforç pot ser dirigit a cercar-ne una aplicació alliberadora i alternativa.

La moneda i la telemàtica són simples instruments inerts, és a dir, sense vida pròpia, però no són instruments neutres. En tant que instruments inerts depenen de qui els dissenya i de l'ús que en fa qui els empra. Poden, per tant, ésser capgirats de les seves actuals funcions al servei dels poders fàctics per tal que esdevinguin instruments eficaços al servei de l'alliberament dels individus, de les nacions i de les col·lectivitats.

Seria certament simplista reduir les causes de la insolidaritat humana, de la manca de llibertats, de la misèria o del poder contra les persones a l'únic fet de la implantació de la moneda anònima i pensar que la facturaxec telemàtica resol automàticament aquests problemes. Aquests fenòmens cal situar-los dintre d'una visió antropològica, històrica, econòmica i política molt més àmplia. Però l'aprofundiment i clarificació del "fenomen moneda" -per molt que sigui un simple instrument inert, sense vida pròpia- pot ser, precisament, un camí suggerent per a comprendre nous aspectes antropològics, ja que incideix directament en un dels camps més quotidians -el mercat- i en un dels més conflictius de la convivència humana -el del poder d'uns homes sobre els altres-.

Per a capgirar l'ús actual d'aquests instruments cal una voluntat i una decisió política que dugui a terme un conjunt de mesures, entre les quals en destaquem tres de fonamentals (1):

(1) Aquestes mesures seran tractades amb més detall al tercer volum d'aquesta col·lecció, intitulat: *Moneda telemàtica i estratègia de mercat*.

- a. Substituir les múltiples modalitats actuals de "moneda anònima" per un únic tipus de moneda electrònica que faci de "factura-xec".
- b. Socialitzar -posar a l'abast comprensible de tota la població- la informació monetària del mercat processada telemàticament, omitint, però, tota referència de dades personals.
- c. Protegir la privacitat individual, familiar, empresarial i institucional, gràcies a la salvaguarda sota secret professional, per part d'una Justícia realment independent de l'Estat, de l'arxiu telemàtic personalitzat.

8. Termes unívocs per evitar equívocs.

Es obligat d'avisar el lector de l'aparició de certs termes que li poden suggerir diverses connotacions no sempre plaents a la seva sensibilitat personal i a les seves afinitats polítiques o ideològiques. Als diferents volums d'aquesta col·lecció s'empren termes en un únic sentit definit, sentit que no sempre correspon al -o als- significats que hom correntment li dona. Si hem dit que un sistema de mesura és imprescindible per a qualsevol disciplina científica, cal recordar ara, que aquesta és impossible sense una terminologia sistemàtica unívoca, és a dir, si no disposa d'uns termes tècnics que tinguin un únic i precís sentit en el context de la disciplina triada. La majoria de "ciències" no han pogut avançar fins que no han aconseguit definir un llenguatge tècnic que no sigui equívoc, alliberat del confusionisme dels termes correntment emprats.

Quan estudiem un tractat de química, de física, de medicina o de qualsevol saber sobre el món dels fenòmens, acceptem un llenguatge tècnic, artificialment creat per a cada disciplina. És normalment un llenguatge que pot, fins i tot, semblar artificial a qui no hi està acostumat. Té, però, el gran avantatge de no crear equívocs, i de permetre d'apropar-se als fenòmens universalment. Aquest llenguatge artificial, no corrent, sinó tècnic, permet de discutir eficaçment i en qualsevol part del món, els fenòmens experimentats,

les mesures preses, les hipòtesis de treball formulades... Això permet d'emprendre investigacions en qualsevol disciplina malgrat totes les diferències d'escola, ideologia, afiliació política, posició i classe social... dels estudiosos i investigadors. Aquest diàleg tècnic és possible gràcies a que els termes emprats són, després de bastants segles d'estudi i de recerca, d'acceptació quasi general en cada disciplina considerada.

En el procés de creació d'una terminologia sistemàtica de qualsevol disciplina hi ha termes d'ús corrent que són rescatats en un únic sentit entre els molts que té cada paraula als diccionaris generals i al llenguatge quotidià. D'altres són rebutjats perquè llur equivocitat pot conduir a gravíssimes equivocacions. La precisió d'aquests termes tècnics emprats en qualsevol disciplina no es fa pel gust de crear un llenguatge estrany i esotèric, que només dominin els professionals de cada branca del saber -encara que popularment a vegades ho sembli, o alguns professionals se n'aprofitin-. Aquesta precisió de termes és una condició indispensable per a fer avançar precisament la "cientificitat" de cada disciplina, sobretot de cara a la seva paulatina democratització.

Tots sabem que les ciències experimentals han evolucionat ràpidament a partir del moment en què, trencant la barreja i la barrera de les nomenclatures verbalistes tradicionals, han estat capaces i han aconseguit definir i precisar llur terminologia tècnica, de manera que cada terme significant només tingui un únic sentit fenomenològicament ben definit i no en pogués tenir cap d'altre, si més no en el marc dels fets i objectes sotmesos a l'especialitat en qüestió.

La realitat actual dels sabers en macroeconomia i en política és, però, ben diferent. Comencen a veure-ho clar alguns especialistes en macroeconomia i certs inconformistes científicament capacitats en història, política i democràcia reals -no simplement formalistes-: cal dir les coses pel seu nom tècnic exacte quan es tracta de fenòmens de les tan mal anomenades "ciències humanes". L'àrea dels fets humans que es poden estudiar operativament segons el mètode científic, que ja hem definit en aquest text, creix constantment.

Aquestes disciplines, en llur inici, s'enfronten amb la manca de rigor corrent a l'hora de crear els termes unívocs que permetin d'encetar la descripció precisa dels objectes i fets de cada especialitat. Mentre aquesta man-

ca de rigor dura, impedeix de realitzar un diàleg entre especialistes que sigui fructífer. Sempre sorgeix, després de la discussió tímica, el clàssic "això és segons com cadascú ho entén!". S'estableix el més total subjectivisme. Una mateixa paraula suggereix a cada interlocutor sentits diferents i, fins i tot, contradictoris; el diàleg resta així impossible.

Com precisar el sentit unívoc de cada terme tècnic? Per a fer-ho hi ha diversos mètodes. Nosaltres ens inclinem pel que s'anomena sem-etimo-lingüística. Aquest mètode tracta de descobrir el sentit (sem) originari (etimo) de cada paraula (lingüística). Qualsevol diccionari etimològic una mica seriós forneix a tothom elements de judici per a valorar la definició triada, sobre la qual, generalment, si és etimològicament correcta, tots els especialistes es posen d'acord. D'aquesta manera tenim un criteri convencional i artificial per a definir cada terme tècnic objecte de l'estudi en curs.

Sabem la dificultat de recuperar certs termes, tècnicament correctes, que han pres connotacions pejoratives molt fortes (per exemple: la distinció entre imperi i imperialisme; nació i Estat; poder i comandament, etc...). Per començar, en tindrem prou si assolim demostrar que els termes proposats són correctes des d'una perspectiva etimològica, i si podem, també, adonar-nos del procés de manipulació al qual han estat sotmeses les paraules per a crear confusió, a benefici dels poders establerts. Aquests poders són els principals fomentadors del llenguatge confusori, del llenguatge buit de sentit, que ells mateixos han buidat amb les seves pràctiques hipòcrites.

Confessem, però, que malgrat aquest esforç potser no prou reeixit, alguns termes suscitaran equívocs. Equívocs no produïts, en general, per la manca de definició, sinó per prejudicis nascuts del secular tractament ideològic i afectivològic dels termes pertanyents als fenòmens socials, polítics i econòmics. Alguns termes tècnics proposats intenten definir, en un sol mot, certs fets històrics que, anecdòticament, semblen molt diversos, però que tenen un fons comú. Si alguns termes sobten al lector o li semblen massa "tècnics", cal recordar que no són emprats per a complicar la comprensió global, sinó justament per a permetre unes regles de joc que facilitin l'anàlisi rigorosa i el diàleg a partir de paraules unívocues, si més no, en el marc de la present col·lecció d'assaigs.

El recurs a neologismes pot evitar, a vegades, certes connotacions negatives, però és un recurs que no pot ser emprat constantment sense caure en una arbitrarietat total. El neologisme sovint és construït sobre les arrels de certes llengües. Quan se cerca, doncs, el sentit original d'aquestes arrels, es descobreix, en molts casos, que són les mateixes arrels dels termes que avui tenen sentits equivocs, o que suggereixen connotacions negatives. En construir el "neologisme" no es fa altra cosa, en aquests casos, que recuperar el sentit original expressat per un terme semblant o idèntic al que volem rebutjar.

Evidentment, amb aquest petit comentari no pretenem entrar en la polèmica que suscita la validesa o no dels diferents mètodes. Cerquem únicament clarificar l'objectiu d'haver-ne triat un, a fi d'establir el mínim llenguatge comú que, en termes tan polèmics i normalment tan poc sistemàtics, ens permeti dialogar amb el mínim de bloqueigs.

. . . .

GLOSSARI DE TERMES UNIVOCS

INTRODUCCIO

Encara que l'objecte d'aquest glossari és definir de manera unívoca els principals termes tècnics d'aquest llibre, cal tenir en compte que molts d'ells són explicats, de manera més completa, als diferents volums d'aquesta col·lecció, en el context de cada temàtica adient. Per tant, aquest glossari només té la finalitat d'oferir al lector una primera i breu aproximació del sentit que donem als termes tècnics més importants que s'aniran definint a tot el llarg de la col·lecció.

...

AFECTIVOLOGIC

Incorreccte tractament **lògic** dels afectes i les passions que permet manipular i dominar les **persones**. Els afectes i les passions són tan subjectius, tan singulars, íntims i inefables, que és radicalment impossible donar-los una interpretació lògica sense convertir-los en instruments de **poder** i manipulació contra les **persones**. (Vegeu **ideològic**)

CAPTOR

Instrument que permet mesurar una magnitud física, les variacions de la qual condicionen el funcionament d'un sistema determinat. Amb la telemàtica, aquesta magnitud es transforma en senyals elèctrics i electrònics que són transmesos a distància per tal d'actuar sobre el sistema de què es tracta.

Els multicaptors són instruments complexos formats per diversos captors. Si les dades captades són tractades correctament per un ordinador, aquest les sintetitza i ofereix resultats integrats de les diferents observacions elementals. L'ull humà i els satèl·lits artificials són exemples de multicaptors.

El que anomenem **factura-xec telemàtica** és també un multicaptor que ofereix les diverses magnituds de cada canvi mercantil elemental, fonamentals per a una comprensió del **mercat** i imprescindibles per al seu funcionament automàticament equilibrat.

CIENCIA ECONOMICA

Sota aquest nom s'apleguen diverses i confoses disciplines i teories que intenten aproximar-se al coneixement de la dinàmica dels sistemes de producció, inversió, comerç exterior i consum de béns utilitaris.

Amb un desenvolupat aparell de models matemàtics i de previsions espectaculars -desconectats, els uns i els altres, de la captació **exacta** i exhaustiva de la realitat mercantil- la "ciència econòmica" no disposa de dades fiables per a l'elaboració correcta d'anàlisis i estadístiques dignes d'aquest nom. Aquesta pretesa, i mal anomenada, "ciència econòmica" demostra la seva inèrcia en els nombrosos fracassos de les seves teories i dels seus experiments. No hi ha, per exemple, cap "teoria (es a dir, hipòtesi) econòmica" clàssica que sàpiga explicar, ni resoldre pràcticament, el fenomen de la inflació-deflació (estangflació).

Fer de l'economia una disciplina rigorosa demana precisar molt bé els objectius i els mètodes. Sense un sistema de mesura exacte (mercometria i econometria), i sense un tractament de les dades captades mitjançant un sistema lògic-telemàtic (mercològica), és impossible aconseguir un equilibri del mercat i una distribució equilibradora (econòmica i ecològica) de recursos, entre totes les persones que formen part d'una societat geopolítica.

La **factura-xec telemàtica** està dissenyada com a un multicaptor necessari per a fer viable una mercometria i econometria exacta. Sense dades fiables, qualsevol intent d'aplicació d'hipòtesis de treball, de models matemàtics o de decisions polítiques no són altra cosa que especulacions fal·laces. Aquesta és, per definició, la característica més clara de la "ciència econòmica".

CIENCIA MERCOLOGICA (V. CIENCIA ECONOMICA)

CIVISME

Es l'actitud d'assumir responsablement la *civitas*. Aquest terme llatí, del qual deriva "ciutat" i "civilització", és sinònim del terme grec *polis*: "política", "policia..." Originalment, la "ciutat-imperi" era formada per diverses ètnies que es federaven per a formar un sol poble (*demos*, en grec; *populus*, en llatí). Fer un disseny de civisme vol dir posar les bases estructurals perquè les persones formin part lliurement i solidària d'una societat geopolítica, gràcies a un sistema de llibertats concretes i de responsabilitats on puguin néixer actituds cíviques responsables, lliures i solidàries.

DESPOTISME

Poder sobre i contra les persones, irresponsable i indiscriminat.

La paraula llatina **poder** i la grega "despotisme" estan ancestralment emparentades amb l'expressió llatina arcaica *pater-familias*, lligam que mostra clarament la relació entre patriarcat i poder.

ECONOMETRIA

Mètrica de l'economia, fonamental per a fer macroeconomia exacta. Aquesta mètrica avui és possible si s'estableix un captor de cada acte de mercat elemental. Amb les dades recollides per aquest captor monetari, convenientment tractades telemàticament, hom pot saber el valor de la massa monetària comunitària total a inventar per a ser repartida sota forma de salaris de solidaritat social i de crèdits a la inversió, en funció dels excedents real de mercaderies de consum i d'inversió, respectivament.

ECONOMIA

En un sentit primitiu i general, significava "repartició equitativa (-nomos) del bé comú(oikos)". Aquest bé comú es refereix a la totalitat de béns assequibles a l'home: tant els "ètics-transcendents" com els "fenomènics" (mercantils, liberals...).

En un sentit derivat, de tipus utilitari, economia expressa dues nocions:

- "producció màxima i òptima amb un mínim de risc i esforç";
- "consum màxim i òptim amb una despesa mínima".

Economia de mercat és, conseqüentment, l'estratègia que, a partir del càlcul exacte de la riquesa mercantil comunitària d'una societat geopolítica determinada, reparteix aquesta riquesa equitativament entre tots els membres de la comunitat. Aquesta repartició equitativa (economia) afavoreix l'equilibri general del mercat.

Si hom ha popularitzat el sentit d'economia, partint de Xenofont, com a "administració (-nomos, en sentit molt elaborat) de la casa (oikos)", és perquè ell mateix restringí el significat d'economia en fer una lloança a la vida i a la casa familiar, essent aquesta última el bé comú utilitari per excel·lència de la família, nació i comunitat primària, a l'Atenes del seu temps.

EMPIRIA

Travessament, captació, observació, memorització de realitats concretes, tant les exteriors com les interiors a cada persona. Les empíries són noumèniques i fenomèniques.

Només les empíries fenomèniques -en la mesura que arriben a prendre forma verbal ben precisa- poden ésser objecte de sistematització i esquematització abstractiva i reduccionista, (V. empirisme).

EMPIRISME FENOMENOLOGIC PRO-EXPERIMENTAL

Aquesta expressió designa la moderna metodologia científica.

Les empíries fenomèniques, en tant que poden ser sistematitzables, hom les anomena empirismes. Només existeixen empirismes exclusivament fenomenològics, ja que els conjunts intuitius d'idees, ideals o noúmens no poden ser sistematitzables sense caure en un racionalisme reduccionista de la persona humana.

L'empirisme recull, doncs, la part de totes les empíries que, degudament distingides per intuïció i analitzades segons lògica, mostren la seva constant aparença sensible, almenys parcial, indefinidament repetida i experimentable, a l'inrevés de les empíries noumèniques, singulars i profundes, encara que siguin tan reals les unes com les altres.

L'empirisme fenomenològic està centrat en el tractament lògic dels fenòmens: és part de l'operativa prèvia a l'experimentació.

L'experimentació és una tendència indefugible (en grec i en llatí *prol* de la lògica. Qualsevol asserció lògica sense possibilitat raonable d'experimentació és considerada pura hipòtesi sense cap rellevància, que no sigui la de repte cara al futur.

Aquesta operativa de l'empirisme fenomenològic pro-experimental és, en si mateixa, d'una radical i total inèrcia analític-lògica, lúcida, impersonal, universal, a disposició de tota persona amb un mínim de metodologia prèvia.

La "ciència" és un moment molt curt d'aquest procés: el moment de la confirmació o infirmació experimental exacta i directa de qualsevol hipòtesis de treball.

Aquesta operativa "científica" depèn de qui l'aplica: els seus resultats tecnològics tant poden ser democratitzants, com esdevenir instruments de poder de minories anti-democràtiques. Aquesta és una opció "política" que depèn de la vitalitat lliure de cada poble. Ningú pot "salvar" un poble que s'entrega dòcilment a la tirania, a l'esclavatge o a la "ciència". Aquesta és un instrument purament inert, impersonal, amoral, sense cap capacitat pròpia d'alliberament de les persones.

ESTRUCTURES CONCRETES I ABSTRACTES

Anomenem estructures concretes (fenomèniques i noumèniques) totes les que són captades i desenvolupades per la intel·ligència natural de l'home en els seus diferents graus de complexitat. En la societat humana es poden distingir tres grans menes d'estructures concretes:

- la infraestructura utilitària, que és la base material (productiva-consumptiva) de la vida humana. Podem dir que és la societat utilitària que pot ésser formada per múltiples llibertats utilitàries; l'anomenem, doncs, societat llibertària.

- l'estructura cultural, que és el desenvolupament -pel cultiu integral de totes les capacitats intel·lectuals de l'home- de totes les àrees de la vida social (costums, organització política, jurídica, cívica, artística, informativa...). Podem dir que és la societat liberal, formada per múltiples iniciatives i realitzacions sense finalitat específicament utilitària, lligades, doncs, al desenvolupament integral de les persones.

- la superestructura ètica, que és l'àrea noumènica (dels ideals), molt poc condicionada, però molt condicionant de les altres dues estructures. És una estructura concreta específica de la intel·ligència natural humana. Podem anomenar-la societat lliure ètica transcendent. La superestructura no pot ser tractada per la lògica.

Les estructures abstractes són, en canvi, d'una altra classe ben diferent. Són invenció de la intel·ligència artificial humana. Són instruments i sistemes de mesura, d'anàlisi i d'estudi lògic, de les infra-estructures utilitàries i de les estructures liberals.

ETICA

Allò que neix pregonament de tot l'ésser de cada persona; la per-consciència més alta en l'esperit transcendent de l'home. Aquesta per-consciència vivent és tan profunda i íntima que es pot dir que és la seva veritat subjectiva, tan globalment lliure i transcendent al seu propi ésser fenomènic que no depèn de cap part separada del ser (com, per exemple, la "voluntat" o qualsevol altre capacitat personal).

ETNIA

Etimològicament, del grec *ethos-genos*, "nació amb ètica pròpia, amb ideals propis"; en deriva la cultura total d'aquest poble i el seu idioma (una llengua esdevé un idioma quan un poble qualsevol se la fa pròpia, íntima, cordial, entranyada).

"Etnia" és, doncs, tota "nació amb tarannà propi que, al llarg dels temps, ha sabut constituir-se una cultura hereditària, singularíssima i indefinidament perfectible com qualsevol altra. Tota ètnia té una riquesa espiritual generadora de riqueses materials que cap despotisme, llevat de genocidi, no li pot prendre; si bé la pot arruïnar en la seva prosperitat econòmica, això és un simple fenomen que una ètnia vivaç pot sempre recuperar.

No hi ha ètnies ni cultures ni idiomes superiors a d'altres, estan només en diferents estadis d'evolució. Qualsevol ètnia, cultura o idioma és capaç, en molt poc temps històric, de saltar nombrosíssims estadis intermedis i posar-se al nivell de les ètnies més progressives, àdhuc de sobrepujar-les.

Les ètnies, per tant, comencen a la parella humana que s'estima, als fills del matrimoni (en l'era històrica, de la "família"), al veïnatge,

al barri, a la comarca... i acaben constituint inter-ètnies confederades entre elles.

...

Tota comunitat ètica-trancendent, exclusivament fonamentada sobre intuïcions perconscients i pervivents, i perseguidora de fins estrictament noumènica -en esperit pur-, necessita vitalment d'una institució "liberal" que -tocant de peus a terra- li permeti la mínima continuïtat i presència en la societat fenomènica.

Tota ètnia i inter-ètnia participa per definició d'aquesta peculiaritat ètica-trancendent (*ethos-genos*) suara mencionada.

Així, tant les comunitats ètiques-trancendents com les ètnies i inter-ètnies no són directament particeps en la societat fenomènica, ja sigui utilitària o liberal. Indirectament, però, necessiten d'una institució liberal que fenomenolítzi la dinàmica social temporal i objectiva. Quan aquesta institució liberal oblida la seva funció de simple gerent i creu que ella és l'ésser essencial i total de la comunitat (ètica o ètnica), aleshores aquesta perd el seu propi sentit noumènic i es converteix en una justificació per a l'exercici del poder de la institució liberal, contra tots els membres comunitaris.

Qualsevolga que sigui llur origen i llur inspiració ètica-trancendent, les col·lectivitats, més o menys institucionals, són avui dia, en tant que gerents, exclusivament fenòmens socials i com a tals han d'ésser estudiats i tractats, sense que es puguin atribuir cap privilegi sagrat d'intocabilitat.

EXACTE

Etimològicament: *ex-actis* "a partir de (*ex-*) els actes o fenòmens reals empíricament observats". L'exactitud és fenomènica; la veritat és noumènica.

EXPERIMENTAL (V. EMPIRISME FENOMENOLOGIC PRO-EXPERIMENTAL)

FACTURA-XEC TELEMATICA

Es la denominació d'un instrument-document monetari (*moneda*) que en descriu les seves funcions: fa constar les dades corresponents a una factura i a un xec nominal, fent-ne l'aplicació pràctica de tots dos. Es a dir, precisa el tipus i quantitat de mercaderia, els agents de la compra-venda, efectua el pagament per transferència entre llurs comptes corrents del valor monetari de la transacció... Un instrument monetari semblant s'emprà durant uns quants mil·lennis a l'Àsia sudoccidental, sota la forma primitiva de fitxes i "esferes" de fang cuit (V. Schmandt-Besserat, D.: "El primer antecedente de la escritura", a Investigación y Ciencia, número 23, agost 1978).

Avui dia, la factura-xec pot ser un instrument tècnicament viable gràcies a les modernes tècniques informàtiques interconnectades a distància (telemàtica). La implantació d'un sistema monetari basat en un instrument-document monetari que faci les funcions de factura-xec possibilitarà -si substitueix radicalment la moneda anònima actual- que es pugui documentar cada operació de compra-venda, responsabilitzant la llibertat dels agents del mercat i posant les bases comptables, estadístiques i analítiques exactes per a fer ciència mercològica.

FENOMEN

Aparença sensible: tot allò que és captable, directament o instrumentalment, pels sentits humans. Tot fenomen és, en principi, tractable i sotmetible a la lògica. Aquesta només pot ésser emprada com a operativa per a estudiar els fenòmens (i no els noúmens).

FENOMENOLOGIC. (V. FENOMEN, LOGICA, I EMPIRISME FENOMENOLOGIC PRO-EXPERIMENTAL)

FINANCER

El diner financer és el que "fineix", acaba la seva funció, en el consum. (V. Salaris de solidaritat social).

IDEOLOGIC

Incorrecte tractament lògic de les idees i dels ideals. Aquelles i aquests són tan complexos que no poden ser tractats per la lògica, sense atemptar greument a la vegada contra la lògica correcta i contra la singularitat de cada persona que té idees i ideals també singulars. La lògica només és aplicable als fenòmens, i no ho és als ideals (noúmens) sense caure en un embolic racionalista.

En les idees hi ha molta creativitat noumènica. Els ideals són reduccions subjectives dels noúmens inexpressables.

La complexitat de les idees i dels ideals no permet que siguin tractats segons lògica, sense haver procedit prèviament a distingir-hi, amb molta atenció, lurs respectives àrees noumèniques-creatives i fenomèniques resultants.

Intentar tractar-los lògicament, sense aquesta prèvia distinció d'àrees, és atemptar greument, a la vegada contra la singularitat irrepetible de cada persona i contra el límits de l'empirisme exclusivament fenomenològic pro-experimental.

La lògica només és aplicable als fenòmens i no als noúmens, als ideals i a les idees, tots ells massa subjectius i complexos, quan no inefables per llur mateixa grandiositat que omple i satisfà tota la persona.

No obeir aquesta regla de la lògica considerada "correcta", és caure en els racionalismes, potser molt ingeniosos, però d'una perfecta inutilitat humanista.

INERT

Sense vida pròpia, sense l'art suprem de la vida. No s'ha de confondre amb neutre. Per exemple: la tècnica és inerta, no pot fer res sense les "ordres" prèvies d'un home; però no és neutra, ja que depèn de qui l'ha dissenyada i de qui i com en fa la utilització.

INFRASTRUCTURA UTILITARIA (V. ESTRUCTURES CONCRETES I ABSTRACTES)

INTRACOMPTABILITAT

Comptabilitat interna. Sistema monetari basat exclusivament i exhaustiva en una comptabilitat: anotacions en comptes numèrics (comptes corrents). La intracomptabilitat només és possible amb un sistema monetari que documenti cada transacció i que impedeixi qualsevol moviment mercantil anònim, en buit i indocumentat. La intracomptabilitat és a la base d'una estratègia equilibradora d'invenció de diner.

INVENCIO DE DINER

Procés intracomptable, normalment realitzat pels bancs, mitjançant el qual es creen unitats monetàries (pessetes, dòlars...) amb la simple anotació d'una xifra en un compte corrent (de crèdit). Aquestes unitats monetàries anotades no corresponen a cap tipus de moneda legal tesoritzada (peces d'or, bitllets de banc...); legalment, però, els bancs només poden inventar diner en relació a un coeficient de caixa (reserva de moneda legal) dictat, normalment, per l'Estat.

La invenció de diner -que avui es fa per multitud de sistemes incontrolables- és una funció necessària a qualsevol mercat en expansió per a no ofegar-lo, amb una condició: que la invenció de diner correspongui exactament al valor dels excedents de mercaderies realment produïdes. Si no és així, aquesta invenció crea desequilibris molt greus, ja sia per l'excés de diner en relació al valor monetari de les mercaderies (inflació), o ja sia pel defecte de diner (deflació). Amb el sistema monetari actual -desinformatiu, anònim, dinàmic...- és instrumentalment impossible una estratègia d'invenció de diner equilibrada.

LOGICA

Operativa recent (de fa només 2500 anys), que permet un tractament rigorós dels fenòmens. No s'ha de confondre amb logos (logal, logia): verb vivent (paraules lliures), intractable per lògica.

La confusió logos = lògica és una aberració històrica que ha permès construir tots els pensaments i discursos ideològics i afectivològics, tan fanàtics com cruels.

MASSA MONETÀRIA COMUNITARIA DE SOLIDARITAT

Es la massa monetària dedicada al repartiment dels salaris de solidaritat social i dels "pressupostos ordinaris i extraordinaris" segons els diferents Estatuts (General, Utilitari, Liberal), d'una banda; i a concedir "crèdits inversius", de l'altre. Aquesta massa monetària es pot constituir en funció dels excedents de producció de mercaderies de consum, en el primer cas, i de mercaderies d'inversió, en el segon.

Un altre dels sistemes de constituir, parcialment o total, aquesta massa monetària, és recaptant un "impost únic de solidaritat social" que elimini la resta de complicats i enutjosos impostos. Aquest únic impost, gràcies a la factura-xec telemàtica, podria ser dels tipus ITE, sobre cada factura emesa, amb un percentatge general per a tothom, variable en funció del volum de necessitats que la massa monetària de solidaritat ha de cobrir.

MATERIALISME HISTORIC

Aquesta expressió designa, a partir de Marx, la nova operativa de la història que estableix una línia divisòria entre les concepcions idealistes i les concepcions científiques de la història humana: l'estudi empíric i lògic dels fenòmens implicats en la successió discontinua dels diferents models de producció.

En un sentit més actual, el materialisme històric, pot ser definit com l'estudi interdisciplinari de l'evolució humana a partir de documents i d'hipòtesis de treball que s'han d'experimentar per tal de ser confirmades o infirmades en el present.

Es un mètode precís per a intentar aproximar-se hipotèticament a les diferents etapes humanes; i no permet interpretacions idealistes o ideològiques, en tant que les hipòtesis formulades s'han d'experimentar en condicions mínimes d'objectivitat.

MATRIMONI

La paraula "matrimoni" etimològicament és: "aportació de proteccions (*munus*) i recursos (*munus*) a la mare (*matri*) i, per tant, als seus fills". Cal recordar que *munus* i *munus* són de la mateixa arrel que moni i monia.

MERCAT LLIURE (LLIBERTARI)

En tant que el mercat és l'intercanvi de béns útils (de mercaderies), se situa clarament a l'àrea dels fenòmens. L'adjectiu que li escau, doncs, no és "lliure" (aplicable únicament a l'àrea no-fenomenica "ètica-transcendent"), sinó "llibertari" (V. Estructures concretes i abstractes). El mercat llibertari sorgeix de l'exercici de "llibertats" concretes, palpables i diàries.

El que correntment s'anomena "mercat lliure" no és res més que un "llibertinatge mercantilista plutàrquic".

El llibertinatge és una pseudo-llibertat que no respon dels seus actes, que és irresponsable, ja que no accepta de ser personalitzada ni documentada per cap sistema monetari nominatiu.

El mercantilisme és la degeneració del mercat que ja no cerca de cobrir les necessitats humanes en la seva complexitat, sinó que busca únicament produir en quantitat -oblidant la qualitat- com a mitjà d'augmentar les riqueses i el poder d'uns pocs.

Plutarquic, perquè és el mèdi on certes minories transformen el necessari i legítim "diner mercantil" en il·legítim "diner-poder fàctic", que permet a aquestes minories de moure subterràniament els fils del mercat i de la societat, tot corrompent a favor seu la Justícia, la política, les professions liberals, les religions, la ciència, els pobles... (V. Plutarquia).

MERCOMETRIA

Mètrica del mercat realitzable exactament amb un sistema monetari intracomptable, que documenti les característiques principals de mercat (compra-venda). La mercometria és imprescindible per a un tractament matemàtic-lògic del fenòmens mercantils. Sense un canvi radical dels sistemes monetaris actuals, anònims, anti-mètrics i desinformatius, és impossible, per definició, qualsevol mercometria exacta i exhaustiva, necessària per a unes anàlisis i estadístiques fiables, generals i sectorials.

Aquesta mètrica, molt desenvolupada pel que fa als seus aspectes teòrics, està mancada d'un element fonamental: un multicaptor de totes i cada una de les característiques de cada acte concret del mercat. Aquesta és una de les funcions de l'instrument monetari que anomenem factura-xec telemàtica.

MONEDA

Etimològicament, "allò que avisa" (*moneo, monitum*); avisar a la societat que s'ha realitzat un intercanvi, responsabilitzant-lo i documentant-lo. Hom distingeix entre moneda concreta (moneda anònima) i moneda abstracta (V. intracomptabilitat i factura-xec telemàtica).

MONEDA ABSTRACTA

Es el tipus de moneda consistent en anotacions numèriques intracomptables. És una moneda, per tant, sense cap valor intrínsec. Aquestes anotacions de xifres permeten i faciliten un sistema de valors de canvi de mercaderies.

Com a sistema conjunt, la moneda abstracta s'adapta a les necessitats del comerç, cosa que no succeeix amb qualsevol tipus de moneda concreta (metàl·lica, bitllets de banc...), sempre escassa -o de mal calcular la seva quantitat real- per a fer front als innombrables actes d'intercanvi.

MONEDA ANONIMA

Es l'instrument monetari que no personalitza el qui l'empra en qualsevol acte de compra-venda. Les monedes metàl·liques i el paper moneda (bitllets de banc) són típics exemples de moneda anònima. Aquesta

afavoreix la corrupció i tota mena de crims i delictes per diner, "tot es compra i tot es ven", fins i tot les persones, les autoritats...

NOÛMEN

Terme d'inspiració kantiana, que significa " noció en esperit pur", inexpressable i inconceptualitzable, i, per tant, no sotmetible a tractament lògic com ho són els fenòmens.

Els ideals són noïmens privilegiats ancestralment, que suposen, però, una reducció de l'àrea inconmensurable dels noïmens.

PERSONA

Etimològicament, "el qui canta (*sonare*) alt i just (*per*) la pròpia originalitat humana". Són persones no només les individuals, sinó també les nacionals-comunitàries (ètnies) i les socials-collectives. El sentit corrent del mot *persona* com a "màscara", és un derivat del seu sentit original i no a l'inrevés: la màscara del teatre grec permetia ampliar la veu de l'actor que l'emprava.

PLUTARQUIA

Comandament de *Ploutos*, el déu del diner. Històricament aquest terme s'empra per a designar el "poder ocult i irresponsable que dóna el diner anònim" a certes minories que actuen així, impunement, contra la gran majoria de persones individuals, nacionals i collectives.

PODER

La capacitat d'interferir en les coses i en les persones. El poder sobre les coses és legítim i necessari per a la vida de l'home. El poder sobre i contra les persones és il·legítim, anti-ètic i immoral. No s'ha de confondre, però, el poder sobre les persones (despotisme, tirania, plutarquia...) amb el comandament social dialogant, legítim i responsable (arquia, autoritat...).

Es interessant destacar que "poder" i "pater" tenen la mateixa arrel: l'expressió "pàtria potestat", és una significativa redundància.

PRO-EXPERIMENTAL (V. EMPIRISME FENOMENOLOGIC PRO-EXPERIMENTAL)

SALARI DE SOLIDARITAT SOCIAL (SSS)

Es un sobre-salari social financer per als productors-consumidors, que s'afegeix a llur salari privat; i és un salari social financer mixt o liberal per als qui s'emparen en l'estatut mixt (artesans...) o en l'estatut liberal (professionals, institucions, col·lectivitats no utilitàries, és a dir, liberals).

La massa monetària comunitària d'aquest salaris de solidaritat social (SSS) s'obté, o bé per via impositiva o per invenció de diner en funció d'excedents reals de mercaderies de consum. Els SSS són distribuïts per un sistema de punts, el valor dels quals surt de dividir la massa monetària de salaris de solidaritat pel nombre de punts adjudicats als diferents salaris.

SEM-ETIMO-LINGÜÍSTICA

Disciplina que s'ocupa del sentit (sem) original (ètimo) de les paraules (lingüística). Permet cercar l'origen de les paraules per a descobrir-ne el sentit primitiu no corromput. Ajuda a reconstruir la història passada a partir dels orígens i de l'evolució de les paraules. Facilita també definir unívocament cada element lingüístic en un sentit tècnic, universal, necessari per a un estudi rigorós dels fenòmens que hom vol estudiar. La terminologia unívoca permet grans progressos en totes les disciplines científiques que l'adopten. La seva manca és un dels impediments per al progrés de les anomenades "ciències socials, mercantils i econòmiques", ja que llur imprecisió terminològica, variable en cada escola ideològica o afectivològica, les condueix a carrerons sense sortida experimental, molt al contrari de les ciències físiques i biofísiques que, disposant d'aquesta terminologia unívoca, poden ser tractades segons el més estricte empirisme fenomenològic pro-experimental.

SISTEMA CIENTÍFIC (V. SISTEMA GENERAL I EMPIRISME FENOMENOLÒGIC PRO-EXPERIMENTAL).

SISTEMA GENERAL

Es un sinònim d'empirisme fenomenològic pro-experimental. És una operativa lògica general aplicable a l'estudi i experimentació de qualsevol fenomen. S'inclou en la línia de la Teoria General de Sistemes on es relacionen els diferents sistemes entre si en un context interdisciplinari (v. Rudolf Carnap i el cercle de Viena).

Es en aquest sentit que, en el text, "sistema general" és l'abreviació de "sistema general de mercat clar i societat transparent": elaboració "científica" sobre la mesura i l'estratègia del mercat i de la societat, dotada d'un instrument tècnic per a la seva aplicació i experimentació a la realitat quotidiana.

En d'altres paraules, és un "sistema general de mesura i comptabilitat, d'anàlisi i estadística de tots els valors de canvi utilitaris-monetaris". Aquesta sistemàtica és fonamental per a sotmetre a experimentació rigorosa els diferents "sistemes i pseudo-sistemes" que actualment xoquen al mercat i a la societat.

SISTEMA MONETARI (V. MONEDA, FACTURA-XEC TELEMATICA, INTRACOMPTABILITAT I SISTEMA GENERAL).

SOCIALITZAR

Procés pel qual són posats al servei equitatiu de tots els ciutadans i ciutadanes d'una societat geopolítica, determinats béns o serveis. No té res a veure amb nacionalitzar: procés pel qual unes col·lectivitats esdevenen nació. Tampoc no s'ha de confondre amb estatitzar: procés pel qual l'Estat s'apropia il·legítimament de certs béns i serveis en el pretès nom de la societat o del "bé comú". Tota estatització corromp el sentit original de l'Estat (simple gerent de la societat).

SOCIETAT GEOPOLÍTICA

Expressió composta que designa la societat formada per un conjunt d'ètnies i inter-ètnies lliurement federades cara a l'exterior i multiconfederades lliurement entre elles a l'interior d'aquesta federació única. Històricament, aquesta societat s'ha constituït en un espai geogràfic (*geo*) com a "*polis*" (imperi). Si aquesta constitució en societat no és lliure esdevé un "imperialisme". Aquesta definició delimita les funcions i atribucions de l'Estat. L'Estat és un simple gerent del conjunt de la societat geopolítica. Aquesta no és, per tant, sinònim d'Estat, ni de "nació", ja que, per definició, és sempre pluri-nacional.

SUPERSTRUCTURA ÈTICA (V. ESTRUCTURES CONCRETES I ABSTRACTES).

TEORIA METAL·LISTA

Teoria monetària que explica l'acceptació del diner en funció del valor del metall de què són fetes les monedes. La pràctica metal·lista -monedes de metall en circulació- si bé al seu inici (fa uns 4500/4000 anys) permeté l'agilització dels intercanvis, amb el temps s'ha mostrat incapaç de promoure l'equilibri del mercat: la seva quantitat limitada al volum d'unes poques mercaderies escollides (or, plata...) no pot fer front a un constant creixement de mercaderies.

Des de l'any 1914, les monedes metàl·liques amb valor intrínsec han desaparegut pràcticament. Així, la teoria nominalista pren ara, un nou impuls teòric i pràctic: la moneda és un simple sistema de mesura, convencional i abstracte, que permet establir responsablement el valor de canvi de les mercaderies.

TEORIA NOMINALISTA

Teoria monetària per la qual el diner és únicament un "signe" arbitrari, sense cap valor concret intrínsec, per a facilitar l'intercanvi de mercaderies. Es a dir, el nominalisme nega que sigui essencial al diner l'estar format per alguna mercaderia valuosa, i afirma que és un simple instrument convencional i abstracte que agilitza el mercat. Plató és el primer representant d'aquesta teoria mentre que Aristòtil és el primer en contradir-la afirmant la teoria metal·lista.

UTILITARISME HUMÀ

Es tracta de la infraestructura bàsica de la vida fenomènica, biològica i cultural, de l'home. L'utilitarisme és l'aprofitament de tot el que materialment és útil al subjecte actiu considerat; és instintivament congènit a tots els membres de qualsevol espècie animal, fonamentalment adscrita al model nacional-comunitari, més o menys gregari.

Col·lecció "Textos" del Centre d'Estudis Joan Bardina

La col·lecció "Textos" elaborada i publicada pel Centre d'Estudis Joan Bardina inclou els assaigs següents:

nº 1. Precisions per a un disseny de civisme

Introducció als elements bàsics per a un tractament "científic" de la mercologia i l'economia. Aquests elements bàsics són, principalment, "un sistema de mesura dels fenòmens del mercat (moneda)" i "un sistema de terminologia unívoca".

nº 2. Ideals ètics, instruments tècnics i objectius polítics

S'estableix la diferenciació entre ideals i fenòmens. Aquesta diferenciació permet tractar, amb tot el rigor de la metodologia "científica", els aspectes humans "fenomènics" -inclosa l'economia-, i deixar l'estudi dels "ideals" -potser únicament expressables mitjançant poesia simbòlica- per a d'altres formes de comunicació i autoconeixement.

A l'entorn dels ideals de la llibertat i la solidaritat s'hi vertebren uns objectius polítics que, en tant que fenomènics, són tractables "científicament", i no ho són "ideològicament" com habitualment hom els tracta

nº 3. Moneda telemàtica i estratègia de mercat

Hom hi proposa la substitució de l'actual sistema monetari per un altre de racional, mitjançant la implantació d'un instrument anomenat "factura-xec telemàtica". Amb aquesta moneda telemàtica es pot establir una comptabilitat global i exacta del mercat, comptabilitat necessària per a assolir-ne l'equilibri; repartir gratuïtament la riquesa comunitària generada en funció dels excedents de producció, i dur a terme una simplificació fiscal dràstica.

La posada a punt d'una mercometria exacta i exhaustiva permetrà d'establir estratègies adequades per a desenvolupar una societat i un mercat clars, lliures i transparents, que impedeixin el joc brut i la corrupció.

nº 4. Moneda anònima i moneda personalitzada

Versió divulgadora del nº 3, en la que s'han reduït al màxim els termes tècnics. Il·lustra amb exemples i citacions històriques els diferents tipus de moneda i llurs repercussions mercantils i socials.

nº 5. Moneda telemàtica i disseny de civisme

S'estudien, una a una, les possibles conseqüències de la reforma monetària proposada, per tal d'afavorir la concreció de la llibertat i la solidaritat de les diferents persones, tant si són individuals, com nacionals o col·lectives.

nº 6. Estratègies de futur

Després d'una valoració de conjunt de les propostes formulades als anteriors assaigs, s'inicia el diàleg sobre els possibles camins per a llur implantació, al mateix temps que s'estudien les condicions necessàries i les oportunitats favorables per a aconseguir-la.

nº 7. Guia sistemàtica de termes unívocs

En una primera part, es resumeix el significat de cada terme unívoc, sota forma de diccionari terminològic ordenat alfabèticament.

A continuació, en una segona part, s'hi exposa, a partir de l'agrupació de termes unívocs segons les grans famílies etimològiques indoeuropees, una visió orgànica del vocabulari utilitzat al llarg de la col·lecció.

Línies d'investigació del
Centre d'Estudis Joan Bardina:

-Precisar el concepte de ciència dins el context de l'actual saber fenomenològic.

-Aplicació dels criteris de la disciplina experimental més rigorosa als fenòmens socials, econòmics i polítics, cara a cercar noves estructures més afavoridores de les llibertats personals concretes.

-Elaboració d'una terminologia unívoca - imprescindible en tot tractament científic del fenomen - que s'apliqui al camp de les "ciències humanes", inspirant-se en el significat original de les paraules i en la seva evolució a través de tota la història.

-Estudi interdisciplinari de les diferents etapes de la història natural, especialment la humana, com a marc per a comprendre els conflictes socials i econòmics actuals.

-Estudis més concrets sobre els aspectes "utilitaris" de la història de l'home: economia, invent, empresa, capital, mercat, treball, etc, entesos com a fenòmens que poden ser tractats amb tot el rigor de l'empirisme lògic experimental.

-Investigació i propostes sobre la racionalització de la moneda: proposar que la moneda actual perdi el caràcter anònim que permet tota classe d'operacions brutes i antisolidàries, per recobrar el primitiu sentit d'instrument de mesura de tota operació mercantil, deixant sempre constància de l'acte realitzat.

-Recerques sobre els aspectes "no utilitaris" de l'home: els fenòmens humans només reflexen la realitat més sensible de la vida, quan aquesta és, sobretot, energia transcendent i incommunicable, origen dels ideals més nobles i propis de l'espècie humana.

-Formulació de possibles estratègies de consecució de les diferents propostes plantejades.

**IDEALS ÈTICS,
INSTRUMENTS TÈCNICS
I OBJECTIUS POLÍTICS**
Col·lecció "Textos." n°2

**IDEALS ÈTICS,
INSTRUMENTS TÈCNICS
I OBJECTIUS POLÍTICS**
Col·lecció "Textos" n°2

COL·LECCIÓ "TEXTOS" DEL CEJB

1. Precisions per a un disseny de civisme (2ª edició amb glossari).
2. Ideals ètics, instruments tècnics i objectius polítics (1ª edició).
3. Moneda telemàtica i estratègia de mercat (1ª edició).
4. Moneda anònima i moneda personalitzada (en preparació).
5. Moneda telemàtica i disseny de civisme (edició en fitxes).
6. Estratègies de futur (en preparació).
7. Guia sistemàtica de termes unívocs (en preparació).

CENTRE D'ESTUDIS
JOAN BARDINA

IDEALS ETICS, INSTRUMENTS TECNICS
I OBJECTIUS POLITICS

Col.lecció "Textos" nº 2

CEJB
Barcelona, 1966

IDEALS ETICS, INSTRUMENTS TECNICS I OBJECTIUS POLITICS
Col·lecció "Textos" del CEJB, nº 2

© Agustí Chalaux de Subirà

Edita: Centre d'Estudis Joan Bardina
Carrer dels Almogàvers 43, 08018-Barcelona
Tf. (93) 300 00 67

1ª edició: 10 de Juny del 1986

DL: B-23311-86

Imprimeix: CEJB, carrer dels Almogàvers 43, Barcelona
SHARP SF-7500, 55-104619

Col·laboradors: Magdalena Grau, Oriol Albó,
Martí Olivella, Braulí Tamarit i Laura Fusté.

(Agraïem a qui reproduceixi fragments d'aquest assaig
que en citi la procedència i envii fotocòpia al CEJB)

INDEX

IDEALS ÈTICS, INSTRUMENTS TECNICS I OBJECTIUS POLÍTICS

Introducció	7
1. Ideals ètics i fenòmens tècnics (noúmens i fenòmens)	9
2. Condicionaments fenomènics de la plenitud humana	17
3. Utilització de la intel·ligència lògica per a abandonar els idealismes	21
4. Els ideals primigenis de l'home: la llibertat, la solidaritat i l'amor	27
5. Objectius fenomènics per a una societat llibertària i solidària	33
Glossari de termes unívocs	49

Introducció

1. De la impossible neutralitat científica

De poc serveixen els grans ideals si no es concreten a favor de les persones humanes. De poc serveixen les estructures tècniques, justicials i polítiques si perden tota referència de servei concret als homes i dones, ètnies i societats.

En d'altres volums de la col·lecció "Textos" del CEJB s'estudien i proposen canvis instrumentals tècnics, monetaris, socials, justicials i polítics. En aquest, però, volem deixar clar quins són els ideals que ens mouen i en quins objectius polítics creiem que es concreten, ara i aquí.

El primer pas serà precisament la clarificació entre ideals ètics, instruments tècnics i objectius polítics, per a veure llur autonomia i interdependència en cada cas.

Si de bon començament plantegem una "declaració de principis", és perquè volem renunciar a la pretesa neutralitat de la vocació i recerca científica, que ofereix les seves investigacions sense les condicions d'aplicació necessàries perquè la posada en pràctica tecnològica-política no es transformi en una eina de més opressió, corrupció, poder i violència contra la humanitat. Si les possibilitats que ofereix la tecnologia no són posades políticament al servei de les llibertats i de la solidaritat, els poders legalistes i fàctics les continuaran posant al seu únic i exclusiu servei contra els pobles. Tota proposta tècnica instrumental, corre sempre el perill d'esdevenir una arma emprada per uns homes contra uns altres. Quan aquest fet esdevé corrent, com passa en el nostre segle, hom confon simplistament la ciència-tècnica amb l'instrument de l'opressió humana. Desfer aquesta confusió és urgent per a no afavorir el retorn a certs primitivismes que no fan altra cosa que deixar el camp encara més lliure per al desenvolupament de nous instruments de control posats per, i a favor de, minories de poder.

Dedicarem, doncs, aquest assaig a la reflexió sobre "ideals-ètics" i "instruments-tècnics". En delimitar els camps respectius de la ètica i de la tècnica (utilitària, econòmica, política...) podrem veure les exigències, els objectius i les possibilitats que comporten els ideals de "solidaritat" i "llibertat" cara a la seva realització fenomènica en uns sistemes de solidaritats i de llibertats concretes. Sense aquests sistemes, els grans ideals proclamats no són res més que una enganyifa.

2. La Història, hipòtesi a experimentar

Si en certs moments ens servim d'hipòtesis històriques és tenint en compte que totes les interpretacions històriques sobre l'home, fetes pels especia-

listes de cada disciplina o interdisciplina científica i a partir de documents irrefutables, són simples hipòtesis de treball.

Ara bé, entre totes les hipòtesis possibles, n'hi ha de més probables que d'altres. L'única manera de confirmar o infirmar experimentalment qualsevol hipòtesi històrica, és sotmetre-la a experimentació en el present i veure'n els resultats en el futur. Per a dur a terme aquesta experimentació s'han d'explicar per endavant, amb el màxim de detalls possibles, els seus antecedents, l'estat actual i les seves conseqüències previsibles. L'experimentació de la hipòtesi considerada ha de ser tècnicament possible i prudentment realitzada.

El conjunt dels estudis empresos no té altra finalitat que aquesta: formular unes hipòtesis històriques sobre els fenòmens que van facilitar l'origen de la guerra, del poder, de l'imperialisme, del joc brut, i de la corrupció, per a cercar els instruments tècnics, polítics i econòmics alternatius que permetin, en una prudent experimentació social, confirmar o refutar llurs hipotètics orígens. Quedaran confirmats si, com a fruit de l'experimentació, s'aconsegueix una progressiva pacificació i una supressió del poder, de la misèria, dels imperialismes, del joc brut, etc.

Si aquesta experimentació resulta negativa, descobrirem una pista falsa on no cal tornar. En el procés científic, qualsevol fracàs ens ajuda a recentrar la investigació i així hom avança. Hi ha qui d'antuvi ja no intenta una experimentació per por al fracàs: l'immobilisme actual de la societat és una clara mostra d'aquesta por. Por lligada al manteniment de les estructures de poder; por que és evidentment fomentada i de la qual se'n beneficia aquest mateix poder.

Nota gràfica

Hom pot trobar el sentit unívoc de les paraules en negreta, al glossari de termes del final d'aquest llibre.

1. Ideals ètics i fenòmens tècnics (noúmens i fenòmens)

1. Introducció

El problema primordial a resoldre, de les tan mal anomenades "ciències humanes", és la dinàmica entre "ideals ètics-transcendents" i "instruments fenomènics-tècnics"; o sigui, entre "els fins que l'home es proposa en el seu pur esperit" i "els mitjans culturals que necessita anar inventant per a realitzar tècnicament, en l'exclusiu camp dels fenòmens, aquests alts propòsits".

D'antuvi cal afirmar que tots els instruments anomenats "econòmics" i "polítics" són exclusivament fenòmens culturals-tècnics, per més que correntment se'ls vulgui "ideologitzar".

2. L'esperit creatiu de l'home

Allò que sembla definir l'aparició de l'espècie humana no és només el seu indubtable origen animal, sinó el seu origen trans-animal, que podem anomenar "espiritual". Cal reconèixer, però, que de l'esperit dels homínids primitius no en sabem res si no és per la interpretació hipotètica dels documents arqueològics actualment al nostre abast.

Sigui com sigui, el tret que distingeix més i millor l'home, de totes les altres espècies animals, és la seva capacitat transanimal, espiritual i creativa, de tenir ideals transcendents a la seva condició material bio-física i cultural-ètnica de cada moment, i d'anar concretant aquest ideals en fenòmens adients. D'aquesta concreció fenomènica creativa dels ideals, llargament acariciats generació rera generació, se'n diu "tècnica". La tècnica, així concebuda, és tan antiga com el mateix home i allà on hi ha "tècnica", per més empírica que sigui, hi ha l'home.

El progrés tècnic en funció dels ideals, és l'únic camí realment ofert a l'home per a dominar la matèria fenomènica. Això, però, en harmonia amb tota la natura ambient, de la que ell és només un element, sempre, arreu i en tot, molt humil, encara que decisiu.

Cal ara, potser, un aclariment. Entenem per "ètica" allò que prové de l'ésser en tota la seva plenitud de vida; l'expressió més alta de l'esperit transcendent de l'home a partir del seu cos animat. Pel contrari, entenem per "moral" una sèrie de modes, mesures i fets socials-culturals exclusivament fenomènics.

L'ètica és, doncs, la font transcendent dels costums fenomènics, el conjunt dels quals és la moral.

3. Distinció radical entre "ideals" i "fenòmens"

La distinció entre "ideals" i "fenòmens" no significa que l'home pugui ésser fàcilment analitzat "ontològicament", sinó tot el contrari. Podem dir que "ideals" i "fenòmens" són en l'home, nocions empíriques, generades en el seu esperit creatiu. D'aquest esperit creatiu, però, en l'actualitat encara en sabem molt poc: només sabem intuitivament que és la realitat més concreta i específica de l'home.

Ara bé, aquesta distinció ens permet delimitar el camp respectiu dels "ideals" i dels "fenòmens", condició essencial perquè els nostres contemporanis no tractin "ideològicament" els fenòmens, ni "fenomenològicament" els ideals. Si sabem distingir-los, ja no intentarem mai més de tractar amb "lògica" els ideals llurs i singulars de cada persona, ni d'afrontar el problema concret fenomenic amb "idealismes".

4. Els fenòmens: aparences sensibles observades

Els "fenòmens" són "fets" i "objectes" sensibles a qualsevol animal. Etimològicament són "aparences sensibles".

Un "fet" -canvi d'estat d'un objecte- és generalment més fàcilment i immediatament detectable per la intel·ligència dels sentits corporals-anímics, que "l'objecte". L'exemple més clàssic és el del gust dels aliments: gust de sucre, gust de sal... El gust de sucre, per exemple, es capta molt abans que no la síntesi d'identitat del sucre difuït en una fruita.

El procés de captació sensible de fenòmens ens el forneix l'estudi de les espècies animals superiors. Aquestes són de més fàcil experimentació que les altres espècies, cara a un estudi seriós psicossomàtic sobre el procés de captació fenomenic. En estudiar cada individu de cos animat ben definit o cada ramat gregari, comprovem que els "fenòmens" són "relacions" entre el subjecte actiu observador i un "fet o objecte" exterior a ell, observat: són relacions existencials ambientals.

A través d'un lent aprenentatge i d'un treball cerebralment observatiu-interpretariu, "els fenòmens exteriors" captats per cada animal com a simples sensacions puntuals, es transformen en percepcions organitzades; aquestes esdevenen, al menor impuls, recordacions freqüents. Es produeixen imaginacions sobtades i desordenades, somniacions i, finalment, tot aquest conjunt desemboca en "evidències o visions del món exterior".

De qualsevol animal superior -àdhuc dels més i millor domesticats, tan pròxims a nosaltres- no sabem res més, perquè, fins ara, no hem trobat llenguatge comú amb ells que els permeti de comunicar-nos llurs vides interiors, si és que aquestes insisteixen en ella.

Però que fa a l'home, disposa de dos tipus d'observació. Aquestes dues vessants observatives de l'home, netament diferents són, però, essencialment complementàries dins d'una complexitat creativa molt difícil de captar i delimitar:

A. L'exo-observació: observació del món exterior, existencial, existent... Hom en diu generalment "observació": servir tot el que està davant (d'un mateix).

B. L'endo-observació: observació del món insistent, insistent... de cada persona singular, feta per ella mateixa en una auto-reflexió que adopta tots els graus de consciència. Hom la denomina correntment "Intro-specció".

Tant el món exterior com l'interior no deixen de ser un "caos" torrencial de fets (caos objectiu), on l'home va provant de crear la seva pròpia desitjada harmonia subjectiva (cosmos). En resum podem dir que el "món" = "caos observat + cosmos desitjat" = "caos --- cosmos".

Reprenquem més a fons els dos tipus d'observació:

A. Observació del món exterior, exclusivament fenomènic.

L'observació del món exterior només pot captar "fenòmens", és a dir, "aparences sensibles". Els fenòmens són captables per tots els sentits, però d'entre tots els sentits la vista té una importàcia decisiva. Aquesta apreciació la confirma el fet que molts termes d'origen grec i llatí (evidència, intuïció, idea, opinió...), relacionats amb la captació o expressió dels fenòmens, estan formats per paraules (videre, optikos) clarament relacionades amb el sentit de la vista, com a sentit que capta la llum, que realitza la intel·ligència. Així la llum i la visió en el procés d'observació externa fan la simbiosi de:

- la captació sensitiva
- la intel·ligència animal
- la intel·ligència trans-animal de l'home
- la comprensió o coneixements pels llenguatges (emocions psico-somàtiques, gestos, imitativa, mímica...; rítmica, dansa, cant, música...; artesania i belles arts; paraula, verb, logos, idioma ètnic...),
- la "intel·ligència artificial o cognitiva", que només pot abastar els fenòmens amb una certa eficàcia instrumental-abstraccionista-reduccionista inerta.

Ara bé, cal insistir que tota observació del món exterior és molt limitada si no té en compte les múltiples simbiosis i interpretacions internes que l'evolució de la total intel·ligència humana ha anat i continua inventant. Si observem, posem per cas, un bastó introduït a l'aigua, el fenomen que captem és que el bastó es torça. A còpia de nombroses simbiosis internes hom pot arribar a descobrir que hi ha un fenomen òptic causant de l'aparent bastó tort. "Les aparences, sovint, enganyen". La tasca de l'home, en aquest camp, és anar descobrint la realitat exacta dels fenòmens, més enllà d'aparences considerades reals, que no fan sinó deformar la nostra visió del món.

Els fenòmens exo-observats en l'home es van concretant en:

- Evidències "animals-sensitives" (corporals-anímiques)
- Nocions trans-animals, complementàries o simbòliques de les anteriors, anomenades intuïcions, és a dir, de visió interna.

B. Introspecció

La introspecció capta, a l'ensem, fenòmens interns a la persona que s'auto-reflecteix en la seva consciència (aquesta auto-reflexió és educable en diferents graus gràcies a múltiples tècniques, de concentració, meditació, ioga, zen...), i "noïmens", terme que emprem per a designar "nocions en esperit pur".

a) Els fenòmens introspectius

Els fenòmens introspectius s'inscriuen exclusivament en el temps subjectiu personal, i no en l'espai com els fenòmens exteriors. Fora del propi ésser psico-somàtic-espiritual on es donen, i pel qual són captats, no tenen cap relació directa amb l'espai fenomènic exterior. L'ur objecte i fet concret està en la natura interna de cada persona.

Podem distingir dos tipus de fenòmens introspectius:

Els fenòmens psico-somàtics. Són fruit d'una complexa i llarga autoreflexió en i per cada persona considerada. Segueixen el curs invers de la captació fenomènica exterior. Si aquesta partia de les evidències fins a generar intuïcions, la introspecció capta intuïcions que esdevenen evidències.

Els fenòmens generats en l'esperit. Estan radicalment deslligats de tota relació, que no sigui d'estímul ocasional, amb el món exterior. Són la generació fenomènica interior sentida dels "noïmens o ideals" (1).

Després del que hem dit sobre els fenòmens, cal captar que totes les nocions fenomèniques poden ésser generalitzades, ésser objecte de distincions, d'idees i opinions, etc. Ara bé, aquestes generalitzacions, distincions, idees i opinions solen ésser més subjectives que objectives i, en la mateixa proporció de llur subjectivitat, no poden ésser tractables com a "simples objectes lògics".

b) Els "noïmens o ideals"

Hem vist com "les nocions i empíries fenomèniques" poden ser expressades verbalment i simbòlica cada dia més i millor, ja siguin d'origen psico-somàtic (extern o intern) o d'origen purament intern espiritual.

Cas ben diferent són "les nocions i empíries noïmèniques", ja que aquestes fan gratuïtament el salt transcendent més enllà de l'horitzó fenomènic. En tant que inefables, la seva descripció és impossible; només podem acostar-nos-hi per analogia. Podem dir que són la més concreta, primitiva, inaprensible, original i originària realitat i creativitat trans-animal de l'home com a espècie. Són tan singulars, irrepetibles, incommunicables com cada persona mateixa. En la perconsciència profunda de cada persona els "noïmens" es desclouen sorpresivament... fora de tot control, fora de tota censura, fora de tota por i de tota tragèdia, amb estímul o sense estímul fenomènic.

(1). La fenomenologia de Husserl ha posat en clar aquest caràcter fenomènic intern de l'eclosió del "noïmen" inefable de Kant.

Podem dir que són l'alegria i la felicitat íntima en si mateixes, inexplicables però reals, per a tota persona que s'escolta en introspecció, autorefleixió, meditació i admiració íntimes o, àdhuc, si ni s'escolta ni es vol escoltar. En el món fenomènic, hi ha totes les emocions, satisfaccions, desitjos, plaers, etc, que es vulguin imaginar i analitzar, a més de comprovar. Però l'alegria i la felicitat del propi ésser no depèn directament del món fenomènic: és una altra realitat, un altre món, si bé cal insistir que la persona és un tot inextricablement complex i interconnectat. És així que tots els fenòmens favorables poden ajudar a l'alegria i la felicitat de la persona, però no en són el seu ésser, mentre que alegria i felicitat profundes podem dir que són l'ésser alegre i feliç en si mateix, transcendentalment obert al seu propi amor, al dels altres o/i al de l'Altre, totalment desconegut, però tan profundament pròxim i causa de la llibertat total.

5. Els "noúmens" inefables

El terme "noúmen" és un neologisme kantian que precisa la diferència entre els "ideals" i els "fenòmens", tan insistencials com existencials. Etimològicament els "noúmens" són "unes nocions en esperit pur", pròpies a cada persona singular, sempre naixents i renaxents en la seva intimitat més profunda, de manera fulgurant, inesperada i permanentment sorpresiva. Amb una introspecció més atenta descobrim que són empíries molt personals, però radicalment inefables, incommunicables, sense possible expressió formal directa. Només en certs casos ancestrals, lligats a ètnies i societats més que als individus, han rebut un tractament màgic-poètic, que ha anat desembocant en algunes paraules-claus, simbòliques-anàlogues, en cada idioma nacional. Cal recordar, però, que aquestes paraules són exclusivament símbols poètics, translàtics, analògics... Són, en definitiva, paràboles que revesteixen el "noumen", constantment traduït i traït, sota forma de fenòmens que tothom pugui acceptar fàcilment.

La conseqüència immediata del que acabem de dir és que, per carència total de forma, "els noúmens" són inconceptualitzables, inanalitzables, i irreductibles a qualsevol temptativa de generalització, mesura o/i experimentació indefinidament repetida per a la confirmació o/i refutació de qualsevol teoria. És a dir: "els noúmens" no són sotmetibles a la lògica científica, mentre que tots els fenòmens sí que són tractables lògicament i experimentalment.

A més a més de no poder revestir-se de formes expressives per causa de llur inefabilitat racional, els noúmens són tan singulars i tan irrepetibles com la mateixa persona que els genera. Fallen, doncs, dues condicions bàsiques de la "ciència": que allò que hom estudia sigui definible en la seva forma concreta-empírica, i que sigui repetible indefinidament amb estadístiques experimentals.

Aquest concert "espiritual-noúmenic" de tot l'home al llarg de tota la seva evolució cultural, és una realitat empírica concreta que hom no pot limitar als "fenòmens introspectius" ni confondre-la amb ells. És una realitat tan concreta i indefugible com el mateix empirisme material-fenomènic, del qual ningú, amb un mínim de seny, no en dubta.

Qualsevol "materialista" sap que "els misteris de la matèria" són d'aprehensió i comprensió fenomènica molt més difícil, mediata i llarga que no pas els "misteris de l'esperit". L'esperit s'imposa a la consciència de cada persona independentment de la seva conducta, de les seves denegacions, prejudicis, fanatismes... de les seves religions o antireligions igualment fanàtiques.

L'esperit de comunió, coparticipació o corresponsabilitat amb tots els altres homes passats, presents i futurs és ressentit fulgurantment, i en els moments més inesperats, per qualsevol materialista acèrrim, (i consti que considerem el materialisme històric com una de les operatives més eficaces per a perforar el misteri de l'home total), que sap perfectament, en la seva més profunda i íntima lliure consciència, que aquest esperit és la seva realitat més concreta, personalíssima i immediata, malgrat que no tingui instruments captors per a estudiar-la i expressar-la. La transcendència ètica no és el monopoli de cap religió. L'elevació de qualsevol esperit lliure és la gran victòria dels no-religiosos i ateu sincers (i consti que hom pot escriure això essent, per exemple, un cristià convençut). Cal ser molt "idealista", segons la moda racionalista tradicional, per a negar aquestes dues realitats, les fenomèniques i les noumèniques, empíricament imposades a la nostra intel·ligència total. A l'home no li queda altre remei que acceptar-les, si vol ésser sincer amb ell mateix, fora de tot apriorisme per idees mai dirigides (ideològiques) o/i interessos i passions classistes (afectivològiques).

Els "ideals" són "noumens", però ho són en el sentit cultural-històric. Han estat llargament investigats des de temps immemorials per procediments màgics primitius, procediments enormement diferents dels de la lògica. Així, els "ideals" han anat rebent una certa expressió verbal-simbòlica-analògica. L'omniracionalisme històric, malgrat la seva innegable ingeniositat dialèctica i àdhuc literària, ha fet degenerar aquesta expressió simbòlica-analògica dels ideals en un verbalisme buit de realitats empíriques-concretes, el qual és d'una gran innanitat humanista i d'una major ineficàcia fenomènica. Per exemple: "la llibertat" és un terme analògic, inventat per la màgia més primitiva per a designar "el noumen o ideal més originari i original en cada home i en tots els homes". Ara bé, la "llibertat noumènica" no pot ser confosa amb qualsevol fenomen llibertari, ni àdhuc anti-llibertari o allibertari. Proclamar la "llibertat" sense fenòmens concrets llibertaris és una actitud tan perjudicial com voler tractar "la llibertat" científicament.

Per a una major comprensió del tema podem substituir el neologisme "noumens" pel terme tècnic "ideals". Però cal tenir present que aquesta substitució és una reducció de la incommensurable àrea noumènica a alguns noumens privilegiats per les cultures màgiques més primitives: cometem la incorrecció de prendre una part ("els ideals" en la seva acceptació corrent) pel tot ("els noumens" en tota la seva real i potencial energia, tan sorpresiva, en tota persona).

Es en aquest sentit que hem de considerar "els ideals", igualment naixents i renaixents en la intimitat més pregona de l'esperit de cada persona. Són, pel cap baix, no-fenomènics; sovint són radicalment anti-fenomènics, és a dir, amb una vocació personal incoercible de modificar els fenòmens que s'oposen a llur realització pràctica, llibertària, a favor de tots els homes. Aquest "a favor de tots els homes" és real, malgrat que sovint quedi reduït

verbalment a la sola muller o al sol espòs, als propis fills, a la pròpia pàtria, etc. Aquesta empenta que "l'ideal" genera en la persona per a modificar els fenòmens que s'oposen al seu acompliment, no s'atura encara que la realització sigui a termini més llarga que la pròpia vida. La pròpia ràbia i la raixa que l'assalten tot d'un cop, fins i tot amb el risc de la pròpia mort violenta per fets naturals o per fets socials de tirania-despotisme, són incommensurablement més grans i forts que la minúscula persona (individual, col·lectiva, ètnica) que s'hi vol oposar.

2. Condicionaments fenomènics de la plenitud humana

1. Els ideals, l'energia íntima de l'home

Hem vist que els ideals són la mateixa energia íntima de cada persona que -sempre, arreu i per tot- li permeten, no només de sobreviure's a si mateixa, constantment en evolució dintre del caos-cosmos fenomènic ambient, exterior, existencial, sinó de moure aquest motor fenomènic cap a una evolució conforme a la seva voluntat contínuament enfrontada a nombrosíssimes limitacions.

Aquestes limitacions fenomèniques de l'home, o bé són naturals, o bé són resultants d'un llarg conformisme al desfasament originat per estructures, funcions i organitzacions socials, potser necessàries en el seu temps, però diametralment anacròniques, en relació i proporció al progrés tècnic-material realment assolit, a partir d'un cert moment històric.

Si l'home poua en els seus ideals primigenis i més ingenus, l'energia de tot el seu ser tan complex és, a la llarga, paulatinament invencible en la seva lluita perseverant contra els "condicionants naturals" que li són contraris: va aconseguint una lenta, però segura, domesticació harmoniosa de tota la natura fenomènica-ambient, si la sap servir com a pròpia matriu ecològica. Aquest poder sobre les coses exteriors, aquesta domesticació harmoniosa del món fenomènic, la duu a terme a través de l'edificació, mai acabada, d'una cultura ètnica i inter-ètnica que, quan és a l'ensems intel·ligentment respectuosa i superadora de la natura, esdevé una recerca i un esforç incessant d'un equilibri fecund, una eufímia joiosa, i un bé comú per a tots els vivents.

Aquesta incoercible energia dels seus ideals més íntims també ha estat, és, i pot ser invencible, a la llarga, contra tots els "condicionants anti-humanistes" de qualsevol "poder d'uns pocs sobre i contra les altres persones".

2. Ideals trans-animals i comportament fenomènic infra-animal de l'home

Aquest breu resum sobre "fenòmens" i "ideals", ens ha permès entendre que els ideals són la més concreta i la més originària realitat i creativitat trans-animal de l'home en tant que espècie. A partir d'un caos-cosmos existencial donat, aquests ideals han anat creant el seu propi caos-cosmos insistent, personalíssim, íntim. El terme trans-animal es refereix, per tant, a la capacitat espiritual específica de l'home que el distingeix de la resta d'animals. Dintre d'aquesta específica capacitat espiritual o trans-animal de l'home cal distingir la fenomènicament humanista-llibertària i la anti-humanista, per anti-llibertària; a aquesta darrera, per a fer-la encara més comprensible en funció de la diferenciació "animal/home", la podem qualificar d'"infra-animal". Aquest terme d'"infra-animal", el podem aplicar a tot comportament exclusivament humà nascut d'un excés de cultura mai

digerida, que ni els animals d'una mateixa espècie tenen entre ells: la guerra, el genocidi, el pacte de la fam, l'explotació, la violació, etc.

Patim, cada dia més, una infra-ànimialitat humana deguda en gran part a un excés d'intel·ligència, de cultura, de civilització... mal païdes i pitjor conduïdes. Però el potencial trans-animal pot convertir el caos-cosmos actual en un humanisme harmoniós a favor de cadascun i de tots els pobles de la terra, en tots i cadascun dels seus membres col·lectius i individuals, posant l'actual progrés tecnològic al servei incondicional dels més bells i generosos ideals.

La revolució humanista que proposem -evolució ràpida i permanentment repetida- és purament i exclusivament fenomènica-tècnica. Prou sabem que ni els fenòmens, ni la tècnica que els pot dominar a favor de l'home total -en harmonia amb tot ell mateix- no poden donar ells sols a aquest home l'alegria i la felicitat a que noumènicament pot aspirar. Si només els ideals poden generar felicitat i alegria de vida plena és perquè, a l'inrevés dels fenòmens favorables que la tecnologia actual pot universalitzar per a totes les persones, els ideals són tan singulars com la mateixa persona que els genera espontàniament fora de tot control i de tota censura.

Els fenòmens de control i censura són evidentment externs a cada persona asservida, ja que li estan imposats per poders establerts (hetero-control i hetero-censura) o/i per la por a aquests poders (auto-control i auto-censura). Són precisament aquests fenòmens de control i censura que cal destruir dràsticament, radicalment, perquè totes les persones, fetes fenomènica i "llibertàries" per a la revolució eminentment material-fenomènica que proposem, puguin anar tornant a l'alegria espontània i expansiva, a la felicitat inexplicable i inexplicable, de la vida interior en plenitud de llibertat noumènica, és a dir en esperit pur.

Cal que, per fi, l'home contemporani vegi satisfetes les seves necessitats materials-culturals més peremptòries, satisfacció tecnològicament possible de manera molt ràpida, en aquest moment, gràcies a l'esforç tecnològic acumulat històricament. Tenint cobertes aquestes necessitats, podrà dedicar el temps que li calgui per a escoltar-se, en introspecció i auto-reflexió, en meditació i admiració sorpresiva de si mateix, en totes les seves dimensions.

3. Condicionaments fenomènics de la plenitud humana

Tot el que ha estat dit fins aquí exigeix d'analitzar a fons el caos-cosmos infra-animal fenomènic que s'oposa al lliure caos-cosmos humanista de cada persona, nascuda lliure.

Des que hi ha hagut persones asservides, la insurrecció interna, lliure i caòtica contra tots els condicionaments fenomènics-materials que s'oposen a la pròpia vida i evolució personal en plenitud, és un fet històric permanent en l'home. Aquest és un fet-clau del seu ininterromput progrés humanista, malgrat les terribles crisis destructores d'infra-animialitat.

Hi ha dos tipus de condicionaments materials fenomènics:

- a) naturals
- b) artificials

a) Els condicionaments materials fenomènics naturals han d'ésser paulatinament dominats per la física inerta i la biofísica. A partir del moment que les disciplines i interdisciplines -ben diferenciades per llurs respectius títols- s'han posat sota l'ègida del més radical "empirisme exclusivament fenomenològic pro-experimental" llurs progressos són espectaculars, i es van acumulant en una acceleració històrica radicalment inèdita.

b) Pel que fa als condicionaments materials fenomènics artificials, cal estudiar-los històricament a fons. Han estat subtilment estructurats, posats en funcionament i organitzats per homes de gran i molt sagaç intel·ligència projectiva, bé que inclinats a interessos anti-comunitaris i a passions infra-animals: acumulació d'enormes riqueses materials perfectament inútils per a llur subsistència, i acumulació de poder ocult i irresponsable contra d'altres homes. Aquests condicionaments contra l'home total i lliure, van conduint als seus indignes beneficiaris, a la curta o a la llarga, a carrerons sense sortida racional. Aquestes crisis, així provocades, només tenen dues sortides: o l'augment de la irracionalitat amb noves mesures de poder o la disminució dels condicionaments opressius amb noves solucions racionals.

Per a fer l'estudi d'aquests fenòmens antisocials apareguts fa poc temps, a escala humana, hom compta avui amb una operativa eficaç i "científica": el materialisme històric, que parteix de l'estudi documental de les primeres societats geopolítiques.

A grans trets, les "societats geopolítiques" han evolucionat en dues grans etapes, fins a arribar a un carreró sense sortida. Sortida que, avui, apareix tècnicament resolta, si les societats actuals són capaces de racionalitzar la seva existència com a tals. Aquestes etapes, que aquí no podem detallar (vegeu Col·lecció "Textos", número 5) són:

1. Etapa: **Imperial** (del 8500/8000 al 2500/2000 abans de la nostra era, a l'Àsia sudoccidental). La progressiva constitució de "ciutats-imperi" durant aquests mil·lennis fou fruit de la capacitat **multi-confederativa** de les diferents tribus i ètnies que lliurement es **federaven** cara a la defensa exterior i a la protecció mútua de la "ciutat" constituïda. Es donà una certa pacificació a la zona, amb un creixent comerç exterior entre les ciutats, responsabilitzat per una moneda personalitzada de compte abstracte i intracomptable.

2. Etapa: **Imperialista** (nascuda el 2500/2000 abans de la nostra era a l'Àsia sudoccidental; s'ha anat mundialitzant fins els nostres dies). L'imperialisme és la desviació i viciació dels "imperis" -lliures i protectors de tots llurs membres- a benefici i sota el poder exclusiu d'uns pocs, que asserveixen tots els altres. Els imperialismes exteriors, avui pràcticament tots derrotats llevat de dos, s'han transformat en **intraimperialismes estatistes, tirànics i despòtics** contra els seus pobles i ciutadans, a través de múltiples sistemes "burrocràtics", **policíacs, industrial-militaristes, consumistes, sexistes...**

3. Etapa: **Post-imperialista**. Es pot iniciar quan es vulgi amb una voluntat **auto-política** de no-violència activa i intel·ligent, perquè tots els ingredients tecnològics necessaris són a punt. El que tècnica-

ment és possible, tard o d'hora es realitza; però més val que sigui d'hora que tard, per tal de poder evitar les tragèdies congènites a tot desfasament entre "progrés social i progrés tecnològic". Aquesta etapa, d'inici immediatament possible en qualsevol Estat contemporani, és d'una potencialitat llibertària inèdita en la història humana.

Així doncs, qualsevol progressiu "poder fenomènic de l'home sobre les coses" és el canvi tècnic-cultural normal i legítim de l'home per a posar la matèria inèrta i vivent no humana al seu servei, dintre d'uns principis d'ètica que cal anar explicitant i perfeccionant fenomènicament en funció del progrés real de la seva intel·ligència i generositat amb tot el que és "altre".

Molt al contrari, qualsevol "poder d'uns quants sobre i contra totes les altres persones" és tan escandalosament anti-ètic, il·legítim i immoral, que no el pot acceptar cap home digne d'aquest nom i de tota l'evolució de la nostra espècie, des dels seus orígens fins ara.

Actualment, "els poders establerts sobre i contra les persones" han arribat a un tal grau insuportable de subtil -o descarada- tirania, que cal centrar l'esforç de la lluita humanista en "prendre el poder per a destruir-lo, radicalment, des de dintre" i no prendre el poder "per exercir-lo", com correntment proposen i realitzen, quan poden, la major part de les ideologies. Cal estudiar i proposar mecanismes socials, econòmics i polítics perquè aquest ideal sigui concretable i no quedi només en bones intencions i discursos populistes. Com veurem en d'altres volums ("Textos" 3 i 5), hom pot comprendre que "responsabilitzar documentadament la llibertat de mercat i societat" amb una moneda personalitzada i informativa pot ser un pas per acabar amb la "impunitat del poder amb diner i per afany de diner, anònim". Així mateix, independitzar totalment la Justícia, i socialitzar comprensiblement la informació per a tota la població, són altres passos per a dificultar la perpetuació de les estructures de poder ocult.

Altres mesures referents a la delimitació del "comandament social" són possibles de posar en pràctica en el marc d'aquestes regles de joc: limitar el nombre de responsables dels "òrgans executius"; impedir-ne la reelecció; demultiplicar confederativament el "comandament social"; donar comptes davant la Justícia en acabar el mandat... (vegeu "Textos", número 5).

Totes aquestes estructures són fenòmens i com a tals hom els pot sotmetre a revisió, malgrat certs aires de "sacralitat" (jerarquia) que el poder ha reeixit a suscitar entre el poble.

3. Utilització de la intel·ligència lògica per a abandonar els idealismes

1. Conseqüències pràctiques de la distinció entre "ideals" i "fenòmens"

Algunes de les conseqüències pràctiques de tot el que hem vist sobre ideals i fenòmens són les següents:

Els "ideals" són energia de l'home. Els "fenòmens", per a l'home, no són ni contraris ni enemics dels seus ideals. Hom pot dir que són el motor complementari on emprar la seva energia íntima, en la direcció que ell, lliurement, solidària i amorosa, hagi escollit i decidit.

Si l'home delimita "el camp de la concreta acció fenomènica sobre les soles i exclusives coses fenomèniques", podrà assolir de treure dels seus ideals, amb eficiència pràctica, l'energia exuberant del seu esperit ètic-transcendent.

Hi ha encara qui pretén reduir els "ideals" (radicalment inefables i només transmissibles per poesia simbòlica d'imatges analogals), a simples conceptes, fàcilment analitzables en el seus continguts i substituïbles per senyals matemàtics.

Contràriament, hi ha també qui vol judicar l'eficàcia instrumental inerta de les disciplines fenomèniques (les úniques reduïbles a tractament lògic) amb termes noumènics com "veritat o falsedat", en lloc d'utilitzar termes apropiats com "exactitud o inexactitud fenomenològica" o com "coherència o incoherència omnideductiva".

En l'home no hi pot haver ètica sense estètica, i recíprocament. L'única mesura natural de l'home consisteix en les seves més belles creacions fenomèniques-culturals.

Si això no és així, si l'home contemporani no es comporta segons la més elevada ètica i estètica, a mesura que anirà augmentant el seu saber instrumental, la nostra fins ara tan tràgica civilització no sabrà separar "el legítim poder sobre les coses" de "l'il·legítim poder sobre les persones".

Cada dia, més i pitjor, s'inventaran "falsos problemes ètics" que, com ho intueix tothom, neixen de mentida originària i sofisme evident, però que ningú sap com desentranyar-ne i desarmar-ne l'hipòcrit fanatisme dogmàtic.

Çada dia, més i pitjor, molts homes aniran a parar per aquest camí tan equivoc i, doncs, tan equivocat -enganyats des de les seves més altives pretensions de puríssims espiritualismes i idealismes, sistemàtics de tot i de no-res- a les infectes realitats infra-animals que tant ha practicat i practica la nostra orgullosa anti-civilització del segle XX.

Paga la pena de dir les realitats concretes pel nom originari ancestral i precis de cadascuna -element per element- de manera que ningú no pugui legítimament enganyar-se. Això és així pel que fa a com s'han d'emprar, i s'empren, tant l'evolutiva intel·ligència global com les encara més evolutives intel·ligències especialitzades de l'home. Entre aquestes darreres cal considerar la raó lògica, purament auxiliar i inerta, que és convencionalment universalitzadora de tots els fenòmens del nostre caos-cosmos ambiental i interior, però que fa exclusivament referència dels fenòmens. Tota altra utilització de la lògica no només és incorrecta sinó nociva, com una droga qualsevol que pren el lloc de les endorfines del cervell (1). Tota droga externa, substituïdora de les endorfines, impedeix ràpidament la producció neuro-cervical d'aquestes i, en prendre el seu lloc, redueix la potencialitat creativa de la persona.

Cal insistir-hi: si els ideals -i les idees que en deriven- són d'una tal complexitat interior i inefable, és evident que seran sempre in-analitzables, in-quantificables i in-mesurables. Els ideals i les idees no poden mai -sense caure en verbalismes "ideològics"- ésser objecte d'un tractament empíric-lògic-experimental de tipus fenomènic.

Hi ha una altra mena de subjectivismes personalíssims, també molt difícils de posar en solfa lògica-científica. Formen el caos, sempre en ebullició en cada persona, de les seves passions més íntimes i dels seus interessos menys confessables; passions i interessos que, a més, són excessivament variables per motius molt poc aprehensibles des de fora. De l'intent de tractar els "afectes" amb "lògica" en diem "afectivològica".

Cal decidir-se, radicalment doncs, en les fins ara tan mal anomenades "ciències humanes", a foragitar-ne tot el que no pot ésser objecte d'estudi empíric-fenomenològic pro-experimental; si diem que l'operativa de la "ciència" no els és aplicable, immediatament cauen per la pròpia base tots els discursos "ideològics" i "afectivològics". Totes les persones tenen la perfecta llibertat d'explicar verbalment llurs idees i llurs passions; llurs discursos i diàlegs seran d'una total llibertat ideològica i afectivològica, però no podran mai pretendre la menor consideració "lògica". La lògica fa molts anys que no se serveix operativament ni de la paraula corrent, ni de les idees massa complexes i inanalitzables en llur estat naixent (perquè són una barreja enorme de totes les capacitats de vida plena i intel·ligència evolutiva de cada persona); tampoc no utilitza les passions massa fàcils d'amagar per cada persona a l'observador "científic".

Tot el que no sigui delimitar exactament el camp d'eficàcia experimental-dora de les disciplines adscrites a lògica acaba en nimietats i drogadiccions (cruels fanatismes ideològics i hipòcrits classismes afectivològics), que -per acumulació racionalista-unidimensional o, el que és pitjor, dicotomia classificadora i detallista només en dues dimensions- menyspreen l'humil caos que és el nostre món ambient i que som nosaltres mateixos, un per un. D'aquesta manera és exaltat el més imbecil orgull individualista, col·lectivista o/i

(1) Endorfines. Neuromoduladors que reforcen, quan són produïts, o esmoreixen, quan manquen, la intensitat vital-entusiasmadora dels impulsos nerviosos dels circuits encefàlics.

racionalista i, així, va essent esborrat el perfil exacte de cada realitat, sempre tan complexa, i que és un dels elements que conforma el cosmos material, existencial i insistent, vivent i pervivent, aprehensible per l'home.

La concreta pluri-dimensionalitat, tan complexa i inter-activa, de l'home no pot ésser reduïda a unes poques dimensions fenomèniques, doncs sempre seran un mínim les estudiades en comparació de les estudiades, malgrat que no neguem la utilitat instrumental-experimentadora dels estudis fenomenològics portats a bon terme fins avui dia. Si un logicista serà i imparcial refusa, en qualsevol capítol de física inerta o bio-física, el reduccionisme sistemàtic a "n" dimensions estudiades, quant més no refusarà de reduir l'estudi de l'home a dues prevalències dicotòmiques i dilemàtiques. Ara bé, el seu reïts serà total quan se'l vulgui fer combregar amb una sola dimensió fenomènica per a explicar-ho tot.

Aquest és, finalment, el repte més allisonador que l'humil empirisme exclusivament fenomenològic i pro-experimental planteja als nostres contemporanis: la diferència essencial entre matèria (ad hoc biològica, inclosa la humana) i l'esperit pervivent de l'home, creador d'ideals perconscients, és a dir, que se salten -gratuitament i amb gràcia quasi infinita- l'horitzó fenomènic, els límits mateixos de la nostra consciència pan-fenomènica.

Només és possible a l'home de desprendre's generosament "de les coses" si es decideix a dominar-les fenomenològicament a fons, amb correcció i legitimitat d'eficàcia experimentadora en benefici de tots els membres de la comunitat humana.

Per això, cal deixar de preocupar-se de continuar essent esclaus de retòriques desfasades, on el "pensament" conforia:

- 1) "analítica de senyals continguts" i "lògica de senyals continents";
- 2) "lògica verbalista" i "lògica (filo)matemàtica";
- 3) "estúpida lògica orgullosa" (usurpadora de les més altes excel·lències de l'esperit) i "humil lògica instrumental auxiliar-inerta" (al servei incondicional de les vocacions i ideals més profundament personals).

No es tracta ja, arribats a finals del segle XX, de voler ésser petulants savis universals "pour épater le bourgeois", sinó de saber apreciar les enormes diferències entre les diverses intel·ligències lentament sorgides en l'home des de fa uns 5/4 milions d'anys, així com de saber situar cada intel·ligència dintre del seu legítim ambient en l'ésser total de cada persona i de tota la humanitat.

La lògica no mereix gens ni mica el fals prestigi que se li ha donat durant segles, el qual és responsable de l'actual deliri esquizofrènic de tota la humanitat contemporània. Ans al contrari, la lògica és radicalment incapaç de crear sistemes pretesament universals, vàlids per a l'home considerat en tota la seva complexitat panòntica, tant si aquests sistemes són

de tipus "espiritualista-ortodox" com "materialista-heterodox". Per tant, afirmem que cal destruir en l'home el convencional determinisme de la lògica inerta, car aquest home -lliure sempre, arreu i per a tot- està gairebé infinitament per sobre d'una operativa intel·lectual tan pobre com és la "lògica" del sistema de pensament del nostre món actual.

La "màgia lògica" és molt útil per a estudiar fenòmens empírics elementals, fins a fer-ne disciplines extraordinàriament especialitzades i limitades, àdhuc quan es passa a les modernes inter-disciplines tan entusiasmadores i fecundes.

La lògica només és per a "les coses" i no serveix de res pel tracte entre persones o l'auto-reflexió interior, ja que tota inter-personalitat i intra-personalitat no ha d'ésser coherent segons lògica, sinó segons llibertat personalíssima, solidaritat interpersonal i amor gratuït als altres, a tots el altres.

2. Ideals, idealismes, "ideològiques"

Tots els sofismes i tots els enganys "ideològics", "afectivològics", propagandístics i publicitaris són, en primer lloc, barreges molt complexes i inconexes de fenòmens (simple motor objectiu) i d'ideals (energia espiritual pura). En segon lloc, tots els "idealismes" són generalitzacions i abstraccions massa directes, precipitades, imprudents, indisciplinades, sense la més mínima anàlisi fenomenològica prèvia i sense plena acceptació que els ideals, essent "nocions en esperit pur", són inefables per llur mateixa naturalesa, tan fulgurantment simple, íntima, profundíssima i singular en cada persona singularíssima i en el seu fur intern incomunicable.

Els ideals inefables -no comunicables pel verb, si no és per la poesia més analògica a base d'imatges fenomèniques ancestralment entranyades per cada poble al seu idioma ètnic- no poden prendre cap forma fenomènica directa completament satisfactòria per a la persona singular que els genera com a fulgurants "nocions en esperit pur".

Això ho saben molt bé els grans intuïtius, els grans artistes, que mai no queden satisfets de llurs obres, car saben molt bé que només són traduccions molt imperfectes de la seva vocació i entusiasme originaris, àdhuc si han passat tota la vida perseguint la plasticitat sensible de llurs ideals més estimats.

Si fins i tot, doncs, en els homes més genials els ideals no poden prendre valor empíric-sensible completament satisfactori, és evident que no es pot aplicar als ideals cap "lògica correcta", ja que, per aquesta expressió, s'entén avui dia una disciplina molt precisa i estricta: "l'empirisme exclusivament fenomenològic pro-experimental", que és l'única operativa demostrativa que "la lògica" serveix d'alguna cosa i no és simplement un mitjà de pseudo-educació clàssica com ho ha estat discriminatòriament durant segles -i continua essent-ho en certs medis d'il·legítim i immoral poder sobre i contra les persones, sobre i contra tot un poble-.

3. Només els fenòmens són tractables amb lògica

Si, descartats els ideals (no sotmetibles a lògica correcta), ens decidim a distingir els fenòmens que hi són barrejats, n'identificarem immediatament dues categories:

1. Uns fenòmens empírics-objectius, exteriors a la persona i inscrits al temps i a l'espai, que sempre són condicionants evidents dels fenòmens subjectius-interns (dels quals parlarem tot seguit) i, encara molt més, dels ideals.
2. Uns fenòmens empírics-subjectius, (emocions, impulsos, interessos, apassionaments, obsessions, prejudicis, etc...), només inscribibles en el temps de cada persona singular, encara que poden prendre forma sensible i ésser objecte de "lògica correcta". Com ha demostrat Husserl, són molt sovint poc investigats per introspecció, sempre difícil. A més, hi ha moltes persones que arriben a creure que aquests fenòmens subjectius són més forts que els fenòmens objectius exteriors.

Sembla, doncs, evident que "les idees" són una riquesa enorme a la disposició de les persones amb forta vocació de realitzar-les fenomènicament. Aquesta realització fenomènica concreta exigeix, però, un previ rebuig de tot "idealisme" barroer, construït sense cap precaució sobre qualsevol "idea", i passa necessàriament per un pacient i posterior estudi analític de tots els fenòmens integrats en cada "idea", estudi lentament madurat per observació fenomènica-exteriors i introspecció fenomènica-subjectiva.

Cal doncs, fugir de tota operativa de "màgia pensada o pseudo-lògica" en la manipulació absurda "d'idealismes". Si no s'abandona aquesta pràctica tan corrent, tot acaba en esquizofrènies fanàtiques, cruels, partidistes, estúpidament reaccionàries o pretesament revolucionàries... Si "l'idealista" terriblement convençut de "la veritat objectiva" del seu idealisme de torn aconseguix "el poder", tot continua i acaba amb sistemes més o menys intel·ligents, però manifestament infra-animals, de tipus policíac, militarista, funcionarista, estatista...; amb nombrosíssims controls kafkians, censurens "burrocràtiques", tortures rutinàries, assassinats i desaparicions de sospitosos sense cap raó aparent, etc. Tot per amor a "la pàtria financera".

4. Els ideals primigenis de l'home: la llibertat, la solidaritat

I l'amor

1. La llibertat

El primer i més inefable ideal, però també el més noble, el més fort, pervivent i perconscient, el més profundament ancorat en l'home, el més incoercible de tots, el que està sempre i arreu present en totes les persones -per baix que eventualment hagin caigut per culpa d'elles mateixes o, sobretot i generalment, per culpa dels altres- és el de "la llibertat".

La llibertat és l'home en tota la seva enorme complexitat corporal-anfímica-espiritual; la "llibertat" és la mateixa persona humana. Si parlant de qualsevol home hom fa abstracció de "la llibertat", l'expressió "persona" no té cap significat concret. L'ideal de "la llibertat", viu, perviu i persisteix en cada persona singular.

Així com la paraula "llibertat" correspon a l'ideal més pregon de cada persona, la paraula "llibertària" la reservem a la "pràctica d'una llibertat fenomènica utilitària concreta", aconseguida pels servidors d'aquest ideal en funció del progrés tècnic realment imperant a la cultura de qualsevol comunitat ètnica o inter-ètnica dintre de qualsevol tipus de societat confederativa o/i federativa.

Quan l'ideal de "llibertat" no es pot afirmar "llibertàriament", és a dir, fenomènicament, a través de múltiples fenòmens concrets, quotidians, exteriors a la persona, és perquè se li oposen condicionaments anti-llibertaris de tipus material.

Ja hem vist que entre aquests condicionaments d'ordre material, molts són naturals, sigui provinents de la pròpia naturalesa corporal-anfímica de l'home, sigui provinents del món exterior no humà. L'home els ha d'anar vençant per la seva intel·ligència. D'aquesta victòria, sempre naixent i renaixent d'un esforç incessant, en diem "poder sobre les coses". Però si l'home vol que aquest "poder sobre les coses" sigui legítim, altament ètic i no-autodestructiu, cal que no oblidï mai, enlloc ni per res, que ell forma part integrant de la "natura" i que hi ha de viure en simbiosi harmoniosa. L'home primitiu això ho sap, i viu dins la naturalesa ambient amb plenitud psicossomàtica-espiritual. Només durant els últims 4500 anys de furiosos i suïcides imperialismes (inter-imperialismes i intra-imperialismes), l'home dit "civilitzat" ha anat, cada dia més i pitjor, perdent de vista aquesta vitalment necessària i contínua osmosi amb l'ecologia ambient. Cal situar l'ecologia a tall d'objectiu privilegiat de la potent economia que pot sorgir de l'estratègia fecunda d'un mercat clar llibertari i responsable.

Hi ha altres condicionants materials molt rígids i enormement coercitius que, durant aquests 4500 darrers anys d'anti-civilització imperialista, han estat imposats i continuen essent imposats als pobles, per uns molt subtils "poders establerts" d'uns pocs sobre i contra tots els altres membres de

qualsevol societat geopolítica considerada. Tots aquests il·legítims "podere sobre les persones" són radicalment diferents dels legítims "podere sobre les coses".

L'art subtil dels que posseeixen tota forma de poder -durant aquesta era imperialista, històricament ben documentada- ha sabut amagar aquest tan il·legítim "poder sobre les persones" amb grans dogmes mentiders. Són "podere" cada dia més ocults, impersonalitzats i irresponsables; es fonamenten en múltiples mecanismes anti-socials, pràcticament imperceptibles. Aquests mecanismes estan basats en la multiplicació de petites tiranies aparentment objectives-burocràtiques i d'estructures d'hetero-control o hetero-censura que desemboquen fatalment en la neurosi subjectiva d'auto-control i auto-censura per part de moltes persones dèbils de cos, de caràcter i d'esperit, que esdevenen i resten així bàrbarament marginades.

Tot aquest embolic de podere "legals" i "reals ocults" es pot anar descabellant gràcies a l'operativa del "materialisme històric", disciplina capaç de desemascarar tota l'acumulació de mentides i hipocresies que expliquen una tan llarga i fins ara vencedora, anti-civilització. El nostre estudi versa, a la llum d'aquesta operativa i disciplina, sobre els instruments tecnològics-autopolítics que l'home actual pot emprar per a lluitar, amb eficàcia progressiva, en aquest doble front:

- de manera productiva-utilitària, contra els condicionaments naturals.
- de manera social-libertària contra els condicionaments materials històrics dels "podere institucionalitzats sobre les persones no immensament riques i potents".

L'ideal de "libertat" és, repetim-ho, tan pervivent, perconscient i persistent en cada persona que -si no es pot expressar llibertàriament en el terreny dels fenòmens materials-culturals, segons el propi dinamisme espontani i expansiu de cada persona singular en la pròpia comunitat ètica- tard o d'hora esclata en revolta i violència cega, quan la neurosi per tirania i por s'ha acumulat massa. Primer esclata a la intimitat profunda de cada persona, a cada instant de dura submissió a uns condicionaments materials als quals no hi veu solució raonable; i més tard esclata en rebel·lió oberta, si els condicionants materials que se li oposen neixen de podere ocults d'uns pocs contra tots els altres, i aquests darrers aconsegueixen sublevar-se.

La neurosi "passotista" habitual, la sobtada i imprevisible violència cega, l'eventual victòria salvatge o la repressió despietada -per tornar a començar com si res no s'hagués esdevingut- són les tres fases consecutives que caracteritzen l'era de la guerra, iniciada fa uns 13000 anys, però molt més encara durant el període imperialista, iniciat fa més de 4000 anys amb Sargó I d'Akkad. Els imperialismes, que s'inicien sempre i arreu cara a l'exterior (inter-imperialismes), quan fracassen en aquest primer intent, es capgiren contra els seus propis pobles (intra-imperialismes) i són molt pitjors, perquè ja no tenen raó d'ésser i ho saben.

Aquests fetes de poder, consubstancials amb tota violència i guerra -tan ben documentats en tots els pobles llargament tiranitzats pels uns i pels altres- ofeguen, només momentàniament però horriblement, tots els ideals de l'home. Degut al poder nefast, o per una por execrable, cada persona

-i com més intel·ligent i cuita, pitjor- fa el salt terrible cap a una infra-animalitat innoble.

2. La solidaritat

Històricament, i molt més encara en els nostres temps, "els poders establerts sobre i contra les persones" s'han anat tornant materialment molt més forts que qualsevol persona considerada isoladament. És per això que cal potenciar la solidaritat.

L'ideal de "solidaritat" sembla ser tan vell com el mateix esperit de l'home. No se'l pot confondre ni amb el simple instint nacional-gregari que caracteritza les espècies animals de mamífers superiors, ni, possiblement, amb l'augment de l'instint genètic de l'espècie humana, degut a la "indefensió" congènita en relació a totes les altres espècies competidores carnívores o herbívores.

L'ideal de "solidaritat" sembla que neix directament de l'esperit peculiar a la nostra espècie. Els prehistoriadors i etnògrafs assenyalen, segons les hipòtesis més probables en funció de tota la documentació al nostre abast actual, que el "compartir" (1) tota la producció alimentícia-comunitària entre tots els membres de la comunitat, demostra no només una característica singularíssima del gènere Homo, sinó que distingeix totes les sub-espècies homínides que s'han pogut documentar fins ara, de la resta de les altres espècies d'animals mamífers superiors.

Aquest compartir equitativament tot el menjar produït i posseït per cada comunicat primitiva, a cada moment de la vida errant del grup ètnic i entre tots els seus membres sense excepcions ni privilegis, palesa la més estreta solidaritat nacional en l'acte comunitari que ràpidament esdevindria el primer "sagrament" de l'endo-ètnia ancestral de caçadors o/i pescadors: el banquet sagrat de tota la nació, solidària de cadascú per a tots i de tots per a cadascú.

Com ja hem dit abans, aquesta primitiva "solidaritat comunitària" es va perdre amb l'inici de les eres de la guerra i dels posteriors imperialismes.

Aquests imperialismes s'aguanten només pel seu progressiu afiançament despòtic, tirànic, estatista, "burrocràtic", policíac, militarista, anti-econòmic, anti-polític, anti-social i hipòcritament classista, sota el pretext de la "lliure vida per la vida, de la lliure competència, dels mèrits adquirits, dels privilegis intocables, etc.,...".

En realitat no es tracta de "lliure competència", sinó d'un "llibertinatge mercantilista irresponsable", manipulat per mecanismes subtils, subterranis, pràcticament quasi secrets, molt poc estudiats històricament i desconeguts per una gran majoria -ella sempre tan ingènua, dòcil, lleial i respectuosa de la llei-. Aquest "llibertinatge mercantilista irresponsable" manté el poble lliurement i insolentment enganyat.

(1). Compartir. Vegeu "La formación de la humanidad" de Richard Leakey. Ed. del Serbal, S.A. Barcelona, 1981. Pàgs. 91-97.

La pobra i ingènua rebel·lió íntima de les persones isolades difícilment pot explotar històricament en moviments llibertàriament eficaços. Això cada dia es veu més clar enfront dels estatismes moderns, tan omnipotents que s'autodolatre en tots els seus estaments de "ciutadans de primera" que són llurs funcionaris.

Aquesta és la raó que explica que aquests estatismes autoidolàtrics mantinguin llurs "ciutadans de segona" en una formalísticament molt "liberal", inculta i manipulada insolidaritat individualista, col·lectivista, nacionalista... ideològica-fanàtica o/i afectivològica-classista.

Només pot ser possible un moviment llibertari eficaç quan, en un poble més conscienciat, sigui factible una crida, no sols a "l'ideal de la llibertat", sinó també, a "l'ideal d'una plena solidaritat de cadascú amb tots i de tots amb cadascú". Una crida a una acció auto-política, estratègicament ben estudiada i tàcticament ben resolta, de no-violència intel·ligent i activa, vencedora de la violència institucionalitzada en l'estatisme actual (al servei incondicional dels més rics i poderosos, ocults darrera el diner anònim i corruptor).

L'estratègia de "no violència activa i intel·ligent" indica que no es tracta de cridar les víctimes dels poders actuals a l'odi cec, a la venjança estúpida i generalment injusta, a un nou poder classista pitjor que l'actual per més contrari que li sigui, a un anti-poder revengista tan homicida i suïcida com la tirania tradicional que vol vèncer; per l'únic camí, ideològicament tan celebrat, de la violència inútil i, per endavant, vençuda, si els traïdors o/i còmplices de sempre no se n'emparen per a llur agost particular.

Cal començar per aclarir la realitat històrica global de l'home en els seus condicionaments naturals, siguin físics-inerts, siguin biofísics propis i ambientals.

Per tant, es tracta d'estimular en cada ètnia (nació amb ètica pròpia) i inter-ètnia, el cultiu del seu esperit ètic, radicalment lliure i solidari, d'on pot brotar l'afany per a transformar solidàriament i llibertària la realitat. Cal estimular-hi també el cultiu de la total intel·ligència humana, en totes les seves facetes "d'intel·ligència natural" (a la vegada "noümènica" i "fenomènica") i "d'intel·ligència artificial" ("lògica-científica").

Es aquesta "intel·ligència artificial" que hom ha de posar al servei d'una crida llibertària-solidària, cara al domini eficaç de tots els condicionaments "infra-animals" exteriors imposats a la persona (poder, violència, guerra, misèria, fam, marginació...), sigui per la naturalesa no humana, sigui pels artificis antisocials de poder sobre i contra les persones.

Cal comprendre a fons que aquests condicionaments artificiosos sobre i contra les persones, són obra del mateix i sol home en la seva evolució total, tan plena d'encerts i errors, de virtuts excelses i de crims degradants, de societats llibertàries i d'imperialismes tirànics.

3. L'amor

En l'home, indefinidament evolutiu en totes les àrees del seu esperit i de la seva intel·ligència, hi ha innombrables impulsos ètics, innombrables

ideals i vocacions -radicalment inefables- que cerquen incansablement, en sana bogeria transcendent, a manifestar-se fenomènicament; traduint-se i traint-se a l'ensem en l'àrea de creativitat existencial, més o menys dominada per la matèria inerta o vivent i més o menys dominadora de la matèria. I això al servei incondicional de la llibertat i solidaritat íntima de cada persona, al servei de les llibertats i solidaritats concretes de totes les persones.

Però ara i aquí, només pretenem concretar els ideals energèticament més necessaris per a una lluita victoriosa contra "els poders establerts sobre i contra les persones". Cal destruir radicalment tots aquests poders, però respectant amorosament, lliurement, solidàriament, completament els poderosos actuals, en tant que són tan persones com els qui pateixen llur opressió.

Tractarem doncs, molt sucintament, de l'últim ideal de l'home, tant en els temps històrics com en l'excelsitud de l'esperit; a mesura que va sorgint en el nostre ser, es va tornant el primer, perquè en ell condensa tots els nostres ideals més bells i més purs, aïhora que els supera tots: l'amor.

L'amor pren nombrosíssimes formes fenomèniques segons la persona estimada, més que no pas segons la persona que estima activament. Car l'amor, com a donació de si mateix i no pas com a exigència de la donació de l'altre, no demana reciprocitat interpersonal. Però cal afegir que ajuda molt a la seva "veritat" que les persones, "amat i amador", siguin "dues veritats actives a l'ensem".

Aquest ideal d'amor és el que ha estat viscut i proclamat de manera especialment intensa per totes aquelles persones que han aplegat al seu voltant grups de deixebles que els han reconegut un paper de "mestre". Normalment els "mestres" han utilitzat el llenguatge de la poesia simbòlica com a únic camí possible per a comunicar aquesta realitat "noümènica" que ells vivien intensament. Les obres d'amor gratuïtes que han demanat als seus deixebles entren ja al camp fenomènic; són el mitjà privilegiat per a fer transparent i mesurable l'ideal d'amor que sintetitza l'essència més profunda de l'home.

4. Conclusió

Sense aquests ideals l'home no és persona. Com més intel·ligent i cultivat sigui el ser humà que prescindeix -més o menys conscientment- dels seus ideals més primigenis, més s'anirà tornant infra-animal. I en prescindirà més en la mesura del seu parasitisme o conformisme als condicionaments dels il·legítims "poders establerts sobre i contra les persones". En evadir-se amb "idealismes i estèrils discursos ideològics i afectivològics", prefabricats per a ell per un altre, qualsevol ésser humà prescindeix així dels ideals més originaris del seu esperit profund, i s'acostuma tant a la seva infraanimalitat que, sovint, arriba a fer-se'n superficialment inconscient.

Quan una persona ha abandonat així tota vida interior no hi ha, sovint, res a fer per a fer-li abandonar les seves intoleràncies, els seus fanatismes, la seva crueltat, -ordinàriament exercida sense la més petita vacil·lació

i en nom del deure d'estat propi, les seves corporacions tancades i monopolístiques, el seu classicisme tan hipòcrita com estúpid...; s'ha instal·lat en un "fariseisme de bona llei" i acaba per creure-s'ho.

Els "idealistes" que substitueixen llurs ideals primigenis pel culte idolàtric dels poders històricament establerts -o a establir revolucionàriament- sobre i contra les persones, es posen també de manifest per la següent característica: així com els ideals originaris són tan inefables que àdhuc als més grans poetes els costa molt de plasmar-los en imatges fenomèniques analogals (paràboles), els partidaris del poder "xerren pels colzes" o escolten embadalits inacabables discursos verbalistes, ideològics o afectivològics, sobre llurs idealismes avui dia tan anacrònics: la pàtria (financera), l'internacionalisme (més financer encara), la religió o anti-religió (oficial) que permet de controlar el poble, al violència cega com a motor reaccionari o revolucionari de la història, el militarisme com a única religió terrestre, la guerra com a única font de grandesa i heroïcitat per a l'home corrent que hom envia al front com a carn de canó, el treball assalariat com a únic instrument de dignificació de l'home vulgar, la separació de les dones per la virtut o pel vici (reaccionari o revolucionari, segons qui xerra i segons qui escolta) en dones "honorades" i dones "públiques", l'Estat com a font de felicitat per a tots, etc, etc...

Una tal evasió fora i contra del més profund d'un mateix, per cínic egoisme o per inconscient imbecilitat, pot durar més o menys; però, tard o d'hora, desemboca en la pròpia destrucció o en una dolorosíssima revolta íntima contra la pròpia infraanimalitat, tant de temps acumulada.

En aquest últim cas, implica la més difícil de les "conversions", però també la de més joia i pau íntima: "la conversió en l'esperit".

Totes les "conversions" són "canvis -més o menys reeixits o desastrosos- de front". Però, en el cas de la infraanimalitat acumulada per egoisme del propi poder o per complicitat parasitària al poder d'altres, és l'única possibilitat pels qui, finalment, prenen consciència de llur indignitat per l'atac íntim que fan al propi ésser profund. Fan veure que es riuen de totes aquestes falòrnies, però la processó va per dins. Són indignes d'ésser homes, però són homes.

5. Objectius fenomènics per a una societat llibertària i solidària

Havent delimitat als capítols anteriors els camps respectius dels "ideals" i dels "fenòmens", només ens resta ara dissenyar els grans objectius fenomènics per tal d'intentar plasmar quelcom dels inefables ideals de "llibertat i solidaritat" en estructures socials, polítiques i econòmiques concretes, palpables i quotidianes. Aquests objectius necessiten d'un conjunt d'instruments per a realitzar-se, el principal dels quals és, segons la hipòtesi que exposem, "la factura-xec telemàtica" (vegeu Col·lecció "Textos" número 3), amb el qual es pugui dissenyar unes regles de joc net i clar fonamentals per a endegar una nova civilització ("Textos" número 5).

1. La societat llibertària i solidària

Entendrem per "societat llibertària" la societat geopolítica formada lliurement per la uni-federació cara a l'exterior de múltiples ètnies, lliurement intra-confederades i intra-confederables. Aquesta unifederació té, per vocació i missió originàries, el protegir, realitzar i promocionar totes les llibertats fenomèniques concretes i pràctiques, possibles culturalment i tecnològica en un moment donat, per a tots els seus ciutadans i ciutadanes. Del conjunt de llibertats realment assolides per tota la població, en neix i creix la societat solidària.

La societat llibertària és, doncs, la que realitza i protegeix:

- La llibertat de viure dignament, amb un mínim vital garantit constitucionalment per a cada persona, només pel fet de ser-ho, des de la naixença fins a la mort.
- La llibertat de rebre, de triar i d'exercir educació, sanitat, informació, assistència..., gratuïtament, en igualtat de condicions per a tothom, sense corporativismes tancats, ni públics ni privats, ni estatismes que imposin els seus programes i criteris.
- La llibertat de produir i de consumir, responsablement exercida gràcies a una moneda personalitzada i informadora.
- La llibertat de confederar-se a tots els nivells, començant pels barris, els municipis, les comarques i les nacions històriques dins un únic i lliure marc federal, sense pressions ni imposicions.
- La llibertat d'escollir, allà on la presa de decisions assembleària directa no sigui possible, els propis representants. Els candidats han de gaudir de la igualtat de condicions electorals, especialment quant a pressupostos -fornits únicament per la comunitat- i quant a espais informatius.
- La llibertat de ...

2. La societat llibertària és incompatible amb el poder sobre les persones

Als poders establerts els interessa que el terme "poder" sigui ambigu i equivoc. Els poders tenen por a la llibertat de les persones, i són, per tant, anti-llibertaris. Hom no pot imposar res a altri si aquest no accepta de sotmetre's, de renunciar a les seves llibertats. Estar contra el poder no és estar contra el dret dels pobles a governar-se; és, precisament, el contrari: llevar el jou que el poder, sota pretext del govern necessari, ha posat sobre els pobles. Com ja hem dit, cal distingir el legítim comandament social (arquitè) de l'il·legítim poder sobre les persones, ja sigui poder legal-oficial o poder ocult-subterrani (despotisme de les tiranies, plutarquies, oligarquies..., disfressades d'honorabilitat ciutadana).

El poder sobre i contra les persones (individus, nacions, col·lectivitats), es manifesta de moltes maneres: el poder de la corrupció, el poder del diner anònim, el poder "anti-polític", el poder del monopoli informatiu, el poder dels sabers liberals, el poder del sexe, el poder armat, el poder centralista, el poder imperialista, el poder eclesiàstic, etc.

La destrucció del poder sobre les persones individuals, col·lectives i ètniques, és un dels objectius prioritaris d'una societat de dones i homes lliures. Però el poder no desapareix tot sol, ni per molt desitjar-ho ni per reivindicar-ho, ni tan sols amb la simple bona fe de no voler corrompre's en el seu exercici actual.

Cal dissenyar i posar en pràctica estructures de comandament i de participació social que comportin espontàniament i expansiva la destrucció del poder i la seva inviabilitat fenomènica. Si això no s'aconsegueix -o ni tan sols no es proposa- tot canvi està condemnat al fracàs.

Cal un canvi que pretengui afavorir realment les llibertats concretes, tecnològicament possibles, i que no comporti, a la llarga, interessos inconfessats. El poder sobre les persones, que es manifesta amb censures, controls, monopolis, arbitriietats, irresponsabilitats impunes, corrupcions, tortures, violacions dels drets humans, misèria..., és la negació mateixa de les llibertats (per més que es proclamïn amb solemnes formalismes buits), i és l'atemptat terrorista més greu contra la "llibertat".

Algunes de les mesures i estructures llibertàries anti-poder podrien ser:

- la moneda personalitzada que impedeixi el legítim diner mercantil de transformar-se impunement en poder anti"polític", legal o ocult.
- la independència i demultiplicació dels diferents comandaments socials: geo-polítics i geo-cívics (executius, legislatius), i geo-justicials.
- la limitació constitucional de les funcions i durada del comandament, fent donar comptes als responsables al final del seu mandat davant d'una Justícia radicalment independent de tot poder.
- la socialització de la informació, gratuïta i comprensible per a tothom, a fi d'evitar el seu control per part de grups privats o estatistes.
- posar progressivament totes les institucions i professions liberals al

servei gratuït de tota la població, finançant-los comunitàriament, a fi d'evitar-ne la mercantilització i oferir a tots els ciutadans igualtat d'oportunitats educatives, sanitàries, jurídiques...

- oferir un "sobresalari de solidaritat social" a totes les persones que estan de fet marginades i/o discriminades per raó de sexe, d'ètnia, de salut, d'edat... com a ajuda complementària pràctica de la proclamada igualtat jurídica entre tots els ciutadans.
- limitar els usos de les armes, tant per part dels civils com de les policies i els exèrcits, cara a la seva progressiva desaparició de la vida civil i de la vida policial, restringint, de moment, el seu ús a gravíssimes decisions, responsablement preses.
- establir, gràcies a la "factura-xec exterior" un sistema de comerç internacional que no creï relacions de dependència ni de penetració imperialista, sinó una progressiva solidaritat fenomènica-comptable entre tots els pobles.

3. La societat llibertària és incompatible amb la misèria i la marginació

La principal llibertat concreta per acabar amb la misèria material és la de disposar del diner suficient per a cobrir les necessitats bàsiques. Qual-sevol "societat geopolítica" que proclami grans ideals i no tingui especial cura de suprimir la misèria i la marginació originades per manca de diners, està en flagrant contradicció amb els ideals per ella proclamats en la seva Constitució, i posa en qüestió el sentit de la seva pròpia existència com a tal i la seva credibilitat. Aquesta és, històricament, la condició "sine qua non" d'una desitjada i possible supra-nacionalització de, i en tots, els seus membres ètnics, col·lectius i individuals.

Les immenses possibilitats de producció actuals no encaixen amb una visió de l'economia com a "administració de recursos escassos". Si aquestes possibilitats productives no es desenvolupen -i no es distribueixen equitativament els seus fruits-, és més aviat per la interferència dels grups de poder, que provoquen una deficient assignació de recursos, que no per la limitació real dels recursos produïts. La limitació de recursos materials és real i s'ha de tenir molt en compte, però l'espècie humana compta amb una font de recursos pràcticament inesgotable: la seva creativitat i inventiva tècnica per a posar a l'abast de tots els homes i dones aquests recursos materials--naturals limitats, triant els més útils i els menys perillosos; reciclant les deixalles i respectant l'ecosistema Terra. Si aquesta capacitat i possibilitat avui no es desenvolupa, és una altra vegada per les pressions de grups de poder que impedeixen una lliure recerca, arraconen invents revolucionaris, i paguen els científics per a determinades investigacions lligades al manteniment del poder (armament, control policíac, espai exterior bel·licista...).

La paradoxa de la sobreproducció automatitzada queda ben patent en les paraules del premi Nobel d'Economia, W.Leontief: "La història del progrés tecnològic al llarg dels 200 darrers anys és, essencialment, la història de l'espècie humana fent lentament i constant el seu camí de tornada cap al Paradís. Però, què passaria si de cop ens hi trobéssim? Si se'ns oferissin tots els béns i serveis sense treballar, ningú no estaria ocupat. Si no hi

ha ocupació, no hi ha salaris. Per tant, fins que no es formulessin noves polítiques de rendes, apropiades per a adaptar-nos a les noves condicions tecnològiques, ens morirem de gana al Paradís⁽¹⁾.

Queda clar: no només per coherència amb l'ideal de solidaritat, sinó per simple dinàmica del mercat, cal avui establir, urgentment, una política de rendes a favor de tots els ciutadans, començant pels marginats (vegeu "Textos", número 3): "Invenció de diners" comunitari i consegüent distribució de "salaris de solidaritat social".

Els lliurecanvistes, els defensors del "laissez-faire" i del lliure contracte, van crear un sistema social basat en la "llibertat", però de fet només garantien la seva pròpia i exclusiva llibertat de classe explotadora. El treballador només tenia la llibertat de morir-se de gana si no acceptava l'esclavatge encobert del "lliure contracte". L'exèrcit proletari de reserva, l'atur forçós imposat, sempre és l'espectre de la misèria i de la fam dels treballadors, que es veuen obligats a vendre's al preu que sigui, per a poder subsistir.

A l'altra banda, els defensors de la religió social del treball proletari, malgrat les esperances d'alliberament suscitades, mantenen igualment l'esclavatge, general i encobert. Potser els serveis social són més amplis i no hi ha fam, però es viu en un estat general de subconsum i de racionament. La manca d'aliciet per a augmentar la productivitat, reconeguda ja pels mateixos dirigents, impedeix l'abundància material per a acomplir el famós objectiu: "de cadascú segons les seves possibilitats, a cadascú segons les seves necessitats", de "passar del regne de la necessitat al regne de la llibertat".

El treball forçat al "gulag" és tan denigrant com l'atur forçat al "ghetto".

Avui, una societat que fomenti les llibertats concretes ha d'establir constitucionalment una política de solidaritat basada en els salaris de solidaritat (sss). Un sss vital per a cada persona, pel fet de ser-ho; un sss superior al vital per a les persones tradicionalment marginades; un sss sense límit de temps per a l'atur, la vaga o el lockout; un sss per enfermetat, accidents, invalidesa, jubilació, mort...

Avui, aquests salaris de solidaritat social són possibles tècnicament, gràcies als excedents de producció. Per prudència política, però, cal fonamentar-los, en un primer moment, sobre un "impost únic de solidaritat social", cobrat automàticament, sense despeses, discussions, evasions i inspeccions, en cada factura-xec emesa. Essent possible tècnicament i econòmicament, els sss són socialment imprescindibles per a construir una societat que fomenti les llibertats i la solidaritat, una societat sense misèria, ni de pocs ni de molts.

L'equilibri del mercat (Producció inversiva i consumptiva = Inversions reals - real consum individual, familiar i cultural-liberal) suprimeix la misè-

(1) "Distribución de trabajo y renta", W. Leontief, Investigación y Ciencia, novembre 1982, n. 74.

ria, eleva el nivell de vida i obre noves possibilitats als "pobres", però no va ni gens ni mica contra els interessos legítims dels qui saben crear riqueses materials-econòmiques.

4. La societat llibertària és incompatible amb el "caos del liberalisme" i amb la "planificació de l'estatisme"

Si les llibertats concretes no són responsabilitzadores de les persones que les exerceixen, si aquestes no estan obligades a "respondre" dels seus actes, aleshores l'exercici de les llibertats es converteix en llibertinatge. Si la llibertat concreta no vol dir acceptar-ne totes les conseqüències, quan calgui públicament, sense embuts ni enganys, aleshores les llibertats afavoreixen el llibertinatge dels grups i persones que empen les pseudo-libertats impunement contra els altres, per a afavorir exclusivament els propis interessos.

Qualsevol societat, dita democràtica, té per objectiu prioritari l'"estat de dret". Aquest es realitza en la pràctica quan les llibertats que es proclamen són realment respectades, i no només ho són sobre el paper, formalísticament. Quan això darrer es dona, els "estats de dret" són els pitjors encobridors dels "estats de fet" a favor de les minories del poder oficialista o del poder real del diner anònim. Aquesta és la trista i vergonyant realitat des que no hi ha cap manera legal d'evitar el joc brut, gràcies a l'anonimat irresponsabilitzador del diner. Estem en una anticivilització que, puritanament, critica el materialisme del diner, però que no fa res d'eficaç per a impedir que "tot es pugui comprar i vendre, començant pels jutges i funcionaris i acabant pel sexe en qualsevol cantonada".

Des de sempre, hom ha comprès que el joc lliure d'iniciatives en tots els camps de l'activitat humana, dins un marc de regles de joc que responsabilitzin tots els jugadors per igual, sense favoritismes, és sempre molt més creatiu i productiu que no pas un joc sotmès a directrius obligatòries elaborades per "quatre pobres cervells humans o electrònics que imposen en nom del poble el que aquest ha de produir, consumir...".

La iniciativa, la intel·ligència i la creativitat de milions i milions d'homes i dones realment lliures no poden ésser suplertes per un equip de planificadors que, amb bona fe o amb interessos determinats, imposen -necessàriament- els seus subjectivismes com si fossin les millors mesures objectives per a tots.

Però també és cert que, en la complexitat actual, el simple joc, malgrat que no sempre sigui brut -qui ho pot saber?-, en no tenir unes regles de joc ben clares i responsabilitzadores dels actes lliures de cada persona (documentació justicial), en no tenir tampoc una informació global i/o sectorial, exacta, real i a l'abast de tots els jugadors (documentació econòmica i social), estavella moltes possibilitats, frustra molts intents, malmet molts recursos i esforços, oblida elements importants, i submergeix la societat en un "caos" permanent, que les pseudo-planificacions estatistes disfressen d'"ordre públic".

La dinàmica entre llibertats i responsabilitats no es pot resoldre ni per simple bona voluntat, ni per pressió moral, ni per apel·lació ètica als indivi-

1

dues i als pobles, i, encara menys pel camí expeditiu del cop de bastó.

Cal cercar un sistema de llibertats que comportin, en el seu exercici mateix, un sistema de documentació que les faci responsablement exercibles. Tothom pot comprendre, posem per cas, que si un judici es fa obert al públic és més creïble que si es fa a porta tancada; o que l'actuació de l'àrbitre d'un partit de futbol és més fiable si hi ha públic variat al camp que si no n'hi ha, i encara és més fiable si podem enregistrar la seva actuació i passar documentadament les jugades poc clares per la moviola.

Es a dir, a fi d'evitar tant el caos com la planificació, que sempre afavoreixen unes minories, cal establir un exercici de la llibertat de producció i de consum que sigui documentat i responsabilitzador. D'aquesta manera, hom pot començar a evitar el llibertinatge del poder i de la corrupció, a més de disposar d'una informació global i exacta macroeconòmica a l'abast de tothom.

No és altra que aquesta la intenció de la "factura-xec telemàtica" que exposem detingudament al volum 3er d'aquesta col·lecció. Cal afegir, però d'altres elements responsabilitzadors, especialment per a l'exercici de certes llibertats que, fàcilment, la història ens diu que poden degenerar en abús i en poder arbitrari.

Tots els càrrecs públics de comandament social, polític i judicial, des del poble o barri més petit fins al cap de l'Estat, han de donar comptes dels seus actes de comandament davant de la Justícia en acabar el seu mandat improrrogable. Els que es diuen servidors del poble ho han de demostrar, no només amb paraules, sinó amb fets i amb documents. Si no s'evita la corrupció de les "cúpules" socials, tota la societat es corromp inevitablement.

5. La societat llibertària és incompatible amb la mercantilització dels serveis i professions liberals

A part de la societat utilitària (el mercat), formada per tots els que produeixen béns útils per a la vida, hi ha, una altra societat que anomenem liberal, formada per totes les persones que exerceixen professions "tradicionalment auto-proclamades altruistes i desinteressades, directament al servei de les altres persones", i que no produeixen "béns utilitaris". Són els anomenats correntment "professionals liberals". Aquests professionals han de poder disposar dels mitjants necessaris per a desenvolupar la seva vida individual, familiar i professional lliurement, sense haver de mercantilitzar els seus serveis, i sense formar corporativismes tancats, ja siguin estatistes o privatistes.

Sense un servei liberal, lliure i gratuït, no pot haver-hi "igualtat d'oportunitats".

Hom sent parlar sovint de la "igualtat d'oportunitats". Aquesta igualtat neix dels nostres ideals de llibertat per a tothom, de solidaritat entre tothom i d'amor a tothom. Però només es pot realitzar a través d'estructures, funcions, institucions i associacions fenomèniques. La igualtat d'oportunitats no ha de pretendre fer iguals les persones, naturalment ben diferents entre

elles, sinó que els ofereix, a cadascuna i a totes, les oportunitats socials que lliurement i espontània cadascuna consideri adient per si mateixa.

Quines són avui, les possibilitats reals per a qualsevol i per a tots els ciutadans d'accedir a una instrucció de qualitat, de desenvolupar-se educativament, de participar culturalment, de ser atès sanitàriament, de rebre i d'oferir una informació no manipulada i comprensible, de viure en un habitatge digne, de ser acollit en els imprevistos, de reunir-se en assemblea lliure a les petites col·lectivitats utilitàries o liberals, d'escollir lliurement els propis representants o de presentar-se a candidat sense discriminacions degudes a diferències pressupostàries i informatives, d'apel·lar la Justícia sense costos ni burocràcies que els en facin passar les ganes? ¿Hem de reconèixer que, segons les dades disponibles, totes aquestes possibilitats són, per a gran part de la població, somnis gairebé impossibles de realitzar? Mentre quedin minories que no en puguin gaudir, cap societat no pot quedar satisfeta, i no té dret de proclamar-se ni solidària ni llibertària.

Estudiem més d'aprop la situació. A l'origen dels serveis i institucions liberals, així com a l'arrel de moltes vocacions-professions liberals, hi ha d'entrada el servei al proïsme. L'ètica professional, la deontologia -com antigament "el jurament hipocràtic" dels metges- proclamen un alt grau d'aquest afany per un servei altruista i incondicional a tothom que el necessita, sense acceptió de persones.

Malauradament, molts d'aquests professionals, durant els estudis i en acabar-los, es troben sovint amb una altra realitat professional, molt lluny de la que havien somniat idealment. No tots topen, però, amb els seus desitjos: després de tants segles de mercantilització liberal, n'hi ha que prenen d'entrada la vocació liberal com un clar mitjà d'influència i de prestigi, quan no de poder, revestit d'una honorable i respectada posició social i econòmica.

El "client" o "pacient" viu a flor de pell aquesta clara mercantilització quan ha de "pagar" un consell, com qui "paga" un pa. Pateix les llargues esperes i les arrogàncies de certs professionals monopolitzadors del saber, que "viuen bé" gràcies a les desgràcies, a les necessitats, i/o als diners dels altres.

Certament que hi ha molts professionals liberals que honoren la seva vocació amb veritable dedicació i servei, però també és cert que la mateixa estructura on s'han de moure porta a molts d'altres a aprofitar-se del "status" que han aconseguit. Els corporativismes tancats, amb "numerus clausus" defensen els seus privilegis, impedeixen d'entrar nova saba, noves experiències, vies alternatives... En definitiva, perjudiquen greument la població que, d'aquesta manera, no és suficientment atesa, tant per la manca de professionals en actiu, com pels costos privats de molts d'aquests serveis, típicament oligopolístics.

Els intents de l'Estat per a resoldre aquesta situació encara la compliquen més. Sota el pretext que l'Estat representa el bé comú, atempta contra la llibertat de càtedra i d'exercici, imposant programes, normes i selectivitats, retallant pressupostos per a crear les noves places que els professionals aturats desitgen i la població espera. Les polèmiques sobre medicina, escola, informació "pública" o "privada", són una lluita entre dues estructures de

poder, per a cercar-ne el control monopolístic. Com a lluites de poder i entre poders, estan ben lluny de posar "els serveis liberals" al servei gratuït i lliure de tots els ciutadans. Cerquen de mantenir o augmentar parcel·les de poder sobre les persones, estructures de control educatiu, mèdic, informatiu..., al servei de perpetuar-se com a classe social o com a burocràcia estatista.

Llevat d'heroiques excepcions, com a cos social els professionals liberals estan temptats de posar-se al servei de qui millor paga o es troben obligats a posar preu -per a poder viure- a allò que és inquantificable sense destruir la intimitat i la llibertat de la persona: posar preu a l'art, a un consell mèdic, jurídic..., a una informació..., a la vida i fins i tot a la mort de la resta dels semblants.

El metge, el mestre, l'artista, el jurista, el periodista, el prevere, l'assistent social, l'arquitecte... tots els qui, professionalment, tracten amb persones i no amb coses, tots els qui diuen públicament i creuen íntimament, que la seva tasca té una arrel altruista, han de poder disposar dels mitjans necessaris per a desenvolupar la seva vida individual, familiar i professional amb plena llibertat i responsabilitat. El finançament comunitari ha de permetre un exercici professional creatiu, sense altres límits que els que els respectius col·legis marquin quant a responsabilització ètica. La distribució equitativa entre tots els professionals liberals dels fons comunitaris a ells destinats, ha de permetre una similitud de mitjans per a tots ells i una clara diferenciació de rang professional, segons els mèrits individuals propis i segons les necessitats específiques de cada branca i especialitat. Aquest finançament ha de permetre, segons les possibilitats comunitàries, una progressiva gratuïtat dels serveis per als seus beneficiaris, lligada a una total llibertat de tria.

Aquesta llibertat econòmica i professional és indispensable per a millorar "els serveis liberals" en qualitat i en quantitat. La riquesa qualitativa d'una societat, el benestar social, no es pot mesurar únicament per un pobre indicador com el de la "renda per càpita". La veritable riquesa social es mesura sobretot per la quantitat i la qualitat dels "serveis liberals". Mai no sobren ni jutges ni metges, ni mestres, ni investigadors, ni artistes..., si no és des d'una curta i estreta visió mercantilista com l'actual. Un element decisiu per a humanitzar les professions liberals és la de substituir les "selectivitats", les "memoritzadores oposicions" i els "títulismes", que res no diuen de la qualitat i capacitat professional, per un sistema d'escoles de professionals i de passants on hom ha de demostrar, a la pràctica i al costat d'un experimentat especialista, el coneixement real de la pròpia vocació. És a dir, l'accés a qualsevol professió liberal ha de ser totalment obert a tots els qui hagin fet els estudis a l'escola professional especialitzada i hagin demostrat la seva aptitud pràctica com a "passants" -ajudants de professionals triats per ells mateixos-. Amb aquest sistema es podem obtenir uns cossos professionals oberts i realment qualificats.

6. La societat llibertària és incompatible amb l'imperialisme

De la comunitat familiar fins a la comunitat mundial, la llibertat de federar-se i de confederar-se és l'única garantia contra l'imperialisme centralista.

Cada ètnia -família, barri, municipi, comarca, nació històrica...- s'ha de poder confederar lliurement dins el marc també lliure d'una federació multi-ètnica protectora de totes les ètnies que l'han constituïda. Cada ètnia ha de resoldre les seves necessitats, problemes i responsabilitats, assumint-ne la pròpia administració ("minus", de les coses quotidianes, properes, petites). Només les delega en aquells casos en què lliurement proposa que, subsidiàriament, siguin assumides per un nivell confederatiu més ampli. Una demultiplicació autogestionada de l'administració, del comandament social, és -a part d'una bona prevenció contra els estatismes burocràtics- un element imprescindible per a la participació real ciutadana, actualment degradada a un manipulable vot cada quatre anys.

Cadascú pot opinar sobre les possibilitats i la viabilitat de les petites nacions que volen mantenir o aconseguir una real autonomia o/i independència dins el joc imperialista dels blocs actuals, sense ésser menjada per l'un o per l'altre en les respectives zones d'influència. Però malgrat aquest dubte, s'ha de deixar que la decisió i els riscos d'independitzar-se -o de federar-se- siguin únicament de la nació en qüestió, i no de la resta de nacions que estan o volen estar federades amb ella. Sense aquesta llibertat bàsica, tota crida a la unitat és sospitosa d'imperialisme centralista, negador dels drets dels pobles a autodeterminar-se sense imposicions de ningú ni cops de força de cap mena.

La diversitat cultural, ètnica, lingüística, és una riquesa comuna de la humanitat. Si és respectada i potenciada, afavoreix totes les nacions, les societats i els individus. Si es reprimeix, fomenta, a la llarga, els "chauvinismes" nacionalistes de tan cruels conseqüències.

Una Europa de les Nacions -Ètnies o interètnies- en llibertat, pot afavorir molt més el trencament dels nacionalismes, tant dels Estats-Nació, com el de les nacionalitats oprimides, que no l'Europa dels Estats que s'està constituint. Aquesta perpetuació de les fronteres artificials trenca ètnies ancestrals, uniformitza cultures, i imposa un "mercat comú" que, sense una veritable confederació lliure de totes les ètnies d'Europa que ho vulguin i sense una economia clara i responsable, no és més que una cobertura imperialista i corrupta.

Tota imposició d'una ètnia, una nació o un grup social sobre d'altres, que anul·li un pacte federal lliure on es desenvolupin múltiples confederacions inter-ètniques, no és res més que una acció imperialista. Cap societat geopolítica no pot esdevenir llibertària ni solidària mentre mantingui, perpetui o sigui sotmesa a una estructura imperialista.

7. La societat llibertària és incompatible amb l'oligopòlic control informatiu

El poder oficial i els poders ocults del diner controlen la informació, la restringeixen, la censuren o la fan inaccessible o incomprendible al poble.

El control i la censura informatius -sovint l'hetero-censura esdevé auto-censura dels informadors-; la conformació de les ments, de les consciències i dels desitjos, realitzada per la propaganda politicista i consumista; la tria i manipulació subtil de determinats fets segons interessos de determinats grups..., no només atempten contra la llibertat d'expressió sinó que boicotegen l'exercici de totes les altres llibertats.

Hi ha un exemple clar poc citat: les xifres macro-econòmiques són, per definició, "aproximatives", en no disposar, per a elaborar-les, d'un multi-captor exacte i exhaustiu. La majoria d'estadístiques parteixen, doncs, de dades inexactes i es transformen, per tant, en una suma d'errors acumulats. Aquesta manca d'una font exacta i fiable d'informació econòmica, crea una desconfiança general, ja que cada corrent polític, cada nació, cada govern en polèmica amb d'altres, interpreta les xifres distintament... si no és que ofereix xifres radicalment contradictòries. (Només cal veure qualsevol debat parlamentari on es faci referència a dades estadístiques). Amb tot aquest embolic és impossible d'establir les bases per a una convivència estable, i per a fer sortir de l'escepticisme a la població que no "entén quasi res d'alta economia i d'alta política, tan indesxiframent tractades".

El poder legal vol el monopoli dels mitjans informatius o el seu control tirànic, i ho justifica perquè creu i veu que el poder ocult del diner està volent monopolitzar la informació pels seus interessos. De dos "intents" de monopoli en sorgeix fàcilment un "oligopoli" pactat o de fet. La baralla entre "públic i privat" al camp de la informació, com ja hem vist al de totes les professions i serveis liberals, és una baralla de "lladres de fira": mentre ells es discuteixen, amb gran rebombori, ens roben a tots.

Ens cal un mitjà pel qual es potenciï la llibertat d'informació i d'expressió de la població i dels professionals, però que aquesta llibertat no encobrixi "de fet" el "liberalisme" del poder econòmic. Cal dotar, per tant, l'exercici d'aquesta llibertat amb el finançament comunitari que permeti tendir a la gratuïtat de la informació, sense publicismes falsejadors i consumistes, i que aquest finançament comunitari no signifiqui el control dels mitjans informatius per part de l'Estat.

Tota informació, en tant fenomen que és, pot i ha d'ésser socialitzada, és a dir, posada a l'abast comprensible i gratuït de tota la societat, a tots els nivells de cultura de la població. Cal distingir entre socialització i estatització. Aquesta darrera consisteix, sota el pretext fals que l'Estat és el defensor del bé comú, en el monopoli i control, per part de l'Estat, d'allò que s'estatitza -malgrat hom en digui equívocament "socialització" o "nacionalització". L'Estat no és ni la societat ni el representant de cap ètnia. És un simple gerent de la societat geopolítica formada pel pacte lliure de les ètnies que la constitueixen. Essent l'Estat una petita part, gerent, de la societat, quan "estatitza" no fa altra cosa que "privatitzar", com qualsevol altre grup de poder ho intenta, però amb l'avantatge de disposar del monopoli dels elements coercitius -policia, exèrcit, Heis...- per a defensar aquesta privatització.

Socialitzar la informació vol dir, doncs, fer que tots els serveis d'educació i d'instrucció permanents, que inclouen totes les formes d'edició gràfica, visual, auditiva, audiovisual..., han d'ésser gratuïtes, gràcies al finançament comunitari dels professionals -i dels mitjans tècnics- perquè puguin actuar lliurement, fora de les pressions de l'Estat i dels grups de pressió mercantils privats.

Sense aquesta llibertat, cap societat no pot reeixir a crear un clima de confiança, i per tant està en perill de descomposició. Si tot el que es diu no és gairebé mai exacte, o no és del tot exacte, com reaccionar correctament quan potser sigui realment tret dels "actes"?

La llibertat d'informació, en una societat progressivament informatitzada, és una força extraordinàriament important de culturització i de creativitat popular, sempre i quan sigui comprensible, gratuïta i a l'abast de tot el poble. Però, i ho repetim, en tots els seus distints nivells de cultura.

Al contrari, qui té la informació té el poder. Si volem destruir el poder contra les persones, hem de descentralitzar i desmultiplicar la informació, impedit el seu control oligopòlic. La batalla per la informació és, i ho serà cada cop més, la clau per a construir o bé una societat llibertària, o bé per a mantenir i augmentar les pseudodemocràcies formals de l'est i de l'oest, cada cop més properes a unes tiranies telemàtiques contra els pobles.

La "revolució informàtica" esdevé així un instrument potentíssim per a dues finalitats contraposades: o per a mantenir i enfortir un "Estat tiranomàtic" que controla tots els ciutadans a benefici d'uns pocs (aquests pocs acumulen informació, sobre la majoria, sense que aquesta trigui informació de la minoria que la controla); o per a construir una xarxa descentralitzada, multiinformativa i responsabilitzadora, al servei de cada individu, de cada família, de cada barri, de cada nació, de cada associació, de cada empresa...

Avui, a través del telèfon, la televisió, el teletext, la telecòpia, el datòfon, els bancs de dades, els ordinadors..., som al màgic encanteri de l'era de la "hiper-lògica", de la primàcia espectacular dels processos lògics, controlats per certs sectors d'entesos i d'especialistes. Ens cal cercar els mitjans per a entrar a l'era "post-lògica": la telemàtica a l'abast de tothom, on tothom pugui dirigir-se a les màquines amb el llenguatge corrent; on, independentment del nivell de cultura i de formació, hom pugui emprar la telemàtica amb lucidesa i facilitat, entenent que no es tracta d'altra cosa que d'un simple instrument auxiliar inert, com ho són un martell, un tractor o un llibre.

8. La societat llibertària és incompatible amb la ruptura dels ecosistemes

La contínua agressió contra la vida de l'home, dels animals i de les plantes, contra l'equilibri dels ecosistemes, està posant en perill la mateixa supervivència dels habitants del planeta Terra.

La supressió de la fam i de la misèria, la vida en harmonia amb la natura, el respecte de l'ambient natural, el retorn a formes de producció artesanals on primin els criteris de qualitat sobre els de quantitat, la vida en petites comunitats i la desaparició de les ciutats monstre, la protecció de totes les espècies vives, dels mars, dels boscos... són objectius que s'han d'assolir, però que només són possibles al si d'una societat culta, responsable i amb mitjans econòmics suficients.

Una legislació estricta sobre residus i contaminació, humans i industrials; una estratègia per a acabar amb els motors d'explosió; la municipalització del sòl cara a dur a terme una política urbanística, territorial, agrícola, forestal, costera... eficaç; una política de crèdits comunitaris per a afavorir estratègies de producció alternatives: ús d'energies naturals, empreses de talla reduïda, foment de l'artesanat, de l'autogestió, repoblació de zones deshabitades, reconversió d'indústries perilloses i/o nocives... Tot això són instruments avui possibles amb una condició: que no manin els poders fàctics del diner anònim, ja que, si no, "feta la llei, feta la trampa".

A més a més, per tal que les relacions de l'home amb la natura canviïn de l'orientació possessiva i destructiva actual a una orientació de respecte i d'admiració, cal un canvi radical de mentalitat, que requereix temps i que no es pot imposar per llei. És aquí on unes estructures socials llibertàries i solidàries poden ajudar a accelerar el procés. Una societat clara i transparent, monetàriament responsabilitzada, amb molt temps lliure, amb abundància productiva i amb una gran solidaritat comunitària envers qui la necessita, és una societat que no posa traves a les idees ni als prudents experiments socials, que no condiciona les mentalitats, sinó que les deixa lliures i les ajuda en les seves iniciatives: promou així la mutació i la transformació socials.

9. La societat llibertària és incompatible amb el bel·licisme

Les darreres investigacions antropològiques semblen confirmar, cada vegada més, que la guerra no és un fet connatural a l'espècie humana, que es pugui deduir necessàriament de la seva naturalesa. Al contrari, la guerra té un origen històric relativament recent degut a unes causes, i per tant, pot tenir també una fi històrica si sabem descobrir i suprimir aquestes causes.

Sobre les dades de què actualment disposem (malgrat la seva contravertida interpretació), sembla que la guerra, com a acte de violència organitzada contra d'altres homes, no va aparèixer més enllà de fa 13000 anys, curt període comparat amb els inicis de la nostra espècie, calculada actualment en uns 4 o 5 milions d'anys.

En general, es pot dir que la guerra, i les altres formes de violència social, és sempre la resposta a una situació social de compressió antilibertària. Aquesta resposta tant pot ser espontània com provocada, i canalitzada pels interessos d'un poder amb afanys imperialistes.

D'aquest fet neix la importància de construir estructures socials llibertàries, que fomentin totes les llibertats concretes, d'una manera responsable, en tots els àmbits possibles: des del tipus de moneda al model de l'Estat; des del respecte a l'ètnia més petita al foment de la més àmplia confederació; des del cicle de la producció als "serveis i professions liberals"... Amb aquestes llibertats concretes i reals, es donen passos cap a una progressiva pacificació de la societat.

L'armamentisme i el bel·licisme recobreixen els interessos dels poders ocults del diner i dels poders legals opressors dels imperialismes. Les immenses despeses que es fan en armament beneficien, gràcies als impostos i a la misèria de la majoria, sectors molt reduïts que, a part d'obtenir esplèndids resultats monetaris, acaparen zones d'influència i de poder cada cop més amples.

La cursa d'armaments és estèril i desastrosa per a les poblacions, a part de posar en perill, no només la pau, sinó la supervivència. També qüestiona la credibilitat democràtica dels sistemes vigents, ja que deixa en mans d'uns quants la decisió de vida o mort de milions de persones, que "no poden ser consultades degut a la complexitat dels problemes de defensa actual".

Cal no sols aturar la producció d'armament, sinó reduir-ne la seva quantitat-qualitat al mínim possible. L'esforç industrial i econòmic per a mantenir la cursa d'armament es pot traslladar a la competència de produccions socialment útils -resoldre problemes d'energia, d'alimentació, de cultura, de sanitat...- i, a més a més, es pot començar a fer això unilateralment; es poden establir relacions comercials equilibrades que no afavoreixin ni les dependències ni els imperialismes; es poden responsabilitzar les relacions comercials internacionals amb una nova moneda abstracta-comptable que eviti les especulacions en el buit sobre la cotització de les divises que aturi l'increment del deute dels països pobres i impedeixi que el joc brut estronqui qualsevol canvi polític que no agradi a l'imperialisme hegemònic de torn o de la zona d'influència.

Aquests són alguns dels elements importants, possibles tècnicament avui, que, juntament amb els altres objectius i propostes exposats fins aquí, ens permeten de creure que es pot construir la pau.

10. Capitalisme comunitari anàrquic?

Més enllà dels objectius, fins aquí esmentats, podem, com a cloenda, fer un cant a la utopia, a allò que no es troba enlloc, però que insinua insospitades possibilitats.

Cada escola socio-econòmica, cada moviment polític, ha formulat una utopia. Cada terme utòpic està carregat d'emocions, d'anys de lluita, de presons i morts, o de victòries... I totes aquestes realitats s'han de respectar profundament. Hem triat, però, aquests tres termes "capitalisme comunitari anàrquic", històricament irreconciliables, per a mirar d'establir els elements d'un nou diàleg, no per ganes d'embolicar la troca o de fer sincretismes, sinó per a precisar millor les seves característiques, dins un intent de terminologia sistemàtica, allunyat del tractament ideològic i afectivològic corrent que hom els dona.

La importància del tema requereix un tractament més ampli i documentat, que depassa el projecte d'aquest assaig (vegeu "Textos", n. 5). Heus ací, doncs, algunes notes introductòries.

- 1- Si l'"arquia" és el "comandament social legítim", l'"anarquia" és l'espai lliure i espontani on no cal "comandament social superior". L'anarquia seria la "reducció evolutiva de l'àrea jurisdiccional de cada arquia": els individus, les nacions i les col·lectivitats es regirien lliurement i responsable sense necessitat de cap coordinació rígida ni de cap autoritat exterior a elles mateixes.
- 2- "Comunitat" no ve -com creuen alguns- d'"unitat amb", sinó de "com-munere" (en francès, en anglès, en llatí, sempre apareixen les dues mm). Així "comunitat", etimològicament, significa "l'aportació recíproca de cadascú al grup de "munus" i "murus", és a dir, l'aportació del que cadascú té i de la seva protecció al grup, i del grup a favor i en protecció de cadascú".

No es tracta, per tant, d'un igualitarisme impossible genèticament

i inviable socialment, sinó de l'aportació de les capacitats -diverses i desiguals- a la tasca comuna -compartir la producció al si de l'"horda"-; és una pràctica molt arrelada a l'espècie humana, que avui només es manté en algunes petites comunitats escampades arreu. Ara bé, no es pot extrapolar aquesta cooperació natural primitiva o social-cultural entre grups reduïts -fins a 80 o 100 individus-, al nivell de les societats modernes de 300, 400, ó 1000 milions, es diguin o no "comunistes".

Aquesta absurda extrapolació voluntarista i forçada no nega, però, que la "comunitat" espiritual en els ideals de llibertat i solidaritat sigui un començament i camí de comunitat: aquesta pot arribar a incloure tots els pobles de l'entera humanitat, considerada "nació última" de l'home post-històric.

- 3- El "capital" és l'excedent de producció que, estalviat en el present, permet d'afrontar o millorar el futur. Així descrit, és un invent lligat a la conservació de certes peces de cacera o de pesca -caps de caça o de pesca-, de certs fruits o grans. L'invent del capital apareix possiblement fa uns 500/400000 anys, gràcies als sistemes de coservació aconseguits (foc-fumar; sal-salar; sitges; enmagatzemar...).

El "capital", doncs, era "comunitari" en el seu origen: era de tota l'horda matriu ancestral. Compartien l'escassetat i l'abundància. Quan capitalitzaven l'abundància, aquest estalvi els permetia millorar la seva incipient tecnologia que, a l'ensem, permetia d'augmentar la productivitat comunitària i, per tant, el capital comunitari. Heus ací, breument, el "capital" transformat en un sistema: "el capitalisme-comunitari", el qual, si actualment és encara utòpic, no és ucrònic, ja que als pobles de matrilinealitat progressiva ja ha existit, com a sistema molt eficaç, durant centenars de milers d'anys.

Amb la desintegració d'aquesta estructura ancestral, desaparegué poc a poc el "capitalisme comunitari", i s'ha anat transformant en "capitalisme privat", sigui individual, sigui de societats anònimes, sigui d'Estat.

Es una constatació que, qui té més "capital" té més possibilitats: possibilitats legítimes per a fer front a emergències o per a millorar el futur; o possibilitats il·legítimes, per a controlar els altres. Per això de capital se n'ha produït tant a l'est com a l'oest, al nord com al sud, als països "capitalistes" com als "anticapitalistes", als desenvolupats com als subdesenvolupats.

La nostra hipòtesis, que a part de documentar-la històricament, n'oferim el mètode per a la seva prudent experimentació (vegeu "Texros", núm. 3), es pot resumir en dues premisses:

- a) Només es creen excedents de producció si els qui produeixen són retribuïts integralment de la seva aportació personal al procés productiu. Cal crear el marc de llibertats i de responsabilitats perquè això es compleixi: ús de la moneda informadora i responsabilitzadora.
- b) Les forces productives actuals permeten, si són retribuïdes lliurement, crear uns excedents de producció no atribuïbles al seu únic esforç.

sinó també a l'acumulació de les aportacions de totes les generacions passades. Aquests excedents de producció són un nou capital comunitari, que en ser reprivatitzat mitjançant la distribució de rendes i de crèdits, beneficia tota la comunitat.

El "capitalisme comunitari anàrquic" és, així breument glossat, una possibilitat tecnològica basada en un sistema fenomènic-polític que permeti la lliure creació d'excedents de producció utilitària-econòmica, els quals són distribuïts equitativament a tota la població. Aquest sistema afavoreix, en un marc de llibertats i de responsabilitats personals ben establertes, l'aportació de tots els membres a la tasca comuna, fins a arribar a fer cada cop més innecessari, per la confiança i la cooperació establerta, el "comandament social", tal com l'imaginem històricament i el coneixem encara en l'actualitat.

De moment, aquesta possibilitat tecnològica-auto-política, llibertària i solidària, roman en el terreny del "no encara realitzat per l'home històric", ja que implica uns canvis molt profunds, no només en les estructures socials, sinó, fins i tot, potser en les mateixes estructures individuals que, molts encara -potser inexactament- consideren lligades amb l'herència genètica-social.

Reivindicar aquesta possibilitat post-històrica per ara mateix, sense posar prèviament les bases estructurals per a caminar-hi, afavoreix l'idealisme ingenu i/o violent que, lluny d'apropar la realitat als ideals, encara els allunya més: "mori l'estat!", "visca l'anarquia!", "visca la societat sense classes!", "visca el comunisme!", "visca la llibertat!..." són crits que refermen la reacció o que, simplement, embruten les parets, sense cap altre perill pels sistemes actuals...

Entre d'altres, hi ha tres mesures de les proposades que creiem importants per avançar cap a aquesta possibilitat tecnològica, llibertària i solidària:

- 1) La distribució equitativa del diner comunitari-financer per al consum a tots els ciutadans, segons llurs necessitats materials més peremptòries.
- 2) La reducció i limitació constitucional de tota "arquitectura", exclusivament a la seva àrea legítima, per evitar -a la pràctica- la seva transformació en poder sobre i contra les persones.
- 3) La total igualtat jurídica de condicions i d'accés als recursos culturals, informatius, sanitaris..., afavorida per la gratuïtat d'aquests serveis.

Aquestes mesures poden constituir una base ferma a partir de la qual la societat pot anar evolucionant cada cop més llibertàriament. Els punts d'arribada d'aquesta evolució no ens són coneguts. La lògica serveix per a estudiar els fets passats ben documentats i per a transformar el present fenomènic segons les lliçons apreses empíricament del passat, però difícilment ens pot servir de guia, àdhuc hipotètica-aleatòria, per a profetitzar un futur que depèn més de l'espontània i expansiva llibertat i solidaritat espiritual de cada home i de totes les altres persones, que no pas d'un sistema construït segons la lògica actual, ella també en plena transformació.

Glossari de termes unívocs

INTRODUCCIÓ

Encara que l'objecte d'aquest glossari és definir de manera unívoca els principals termes tècnics d'aquest llibre, cal tenir en compte que molts d'ells són explicats, de manera més completa, als diferents volums d'aquesta col·lecció, en el context de cada temàtica adient. Per tant, aquest glossari només té la finalitat d'ofertir al lector una primera i breu aproximació del sentit que donem al termes tècnics més importants que s'aniran definint a tot el llarg de la col·lecció.

ACRACIA

Vegeu Cràcia i Arquia.

AFECTIVOLOGIC

Incorrecte tractament lògic dels afectes i les passions que permet manipular i dominar les persones. Els afectes i les passions són tan subjectius, tan singulars, íntims i inefables, que és radicalment impossible donar-los una interpretació lògica sense convertir-los en instruments de poder i manipulació contra les persones. (Vegeu ideològic)

ANALOGAL, ANALOGIA, ANALOGIC

El prefix ana- significa "cap amunt" amb matisos acumulatius d'interacció: endavant, entera, repetició, reversibilitat, comparació, error, intensificació. (Vegeu logos i lògica).

L'analogia, relació de semblança entre coses diverses, és lliure i legítima. Però els discursos "analògics" són sempre la forma més hipotètica, i sovint la més errònia, del pensament pre-lògic i pre-lògístic.

ANARQUIA

Vegeu Arquia.

ARQUIA (ANARQUIA)

L'arrel "ar" en indoeuropeu té el sentit de conjuntar, articular, muntar. "Arquia", en grec *arkho*, vol dir "jo mano", "jo sóc el cap"; del llatí *archi*, en català pren les formes "arque-" (arquetip, arquebisbe) i "arxi-" (arxiduc, arxiu...).

Arquia és doncs el "comandament social" (cívic, polític o judicial) legítim i necessari en cada lliure nivell ètnic i inter-ètnic, territorial i social. Aquest "comandament" és responsable i no té res a veure amb el "poder sobre i contra les persones" (despotisme, tirania, domini...).

Alguns noms compostos formats amb "arquia" són: monarquia (mana un), oligarquia (manen pocs), gerontarquia (manen els vells), plutarquia (mana el diner), demarquia (mana el poble)...

Anarquia.- Tot allò que no és "àrquic". Això vol dir que tot allò sotmès de per sí, confederativament i llibertària, a una estructura de "comandament social" d'envergadura i rang més amplis, és "anàrquic", "no àrquic". Tota "arquia" d'una determinada estructura social té els límits constitucionals que són propis al seu àmbit d'actuació, pactat per les parts del tracte constituït.

Fora d'aquests límits, qualsevol "comandament social" ha de respectar pràcticament i jurídicament les "anarquies" naturals, espontànies i expansives de totes les estructures socials lliurement confederades sota la seva "arquia".

En definitiva, el progrés històric consisteix a precisar molt bé les funcions "àrquiques", a fi que no es transformin súbitament en "poder contra les persones" i no ofeguin les lliures "anarquies": a partir d'aquesta clarificació pràctica hom pot anar estrenyent el cercle àrquic i eixamplant, lliurement i responsable, el cercle anàrquic. Anarquia no té res a veure amb acràcia (vegeu cràcia).

ANTI-

Vegeu auto-.

AUTO- (ANTI-)

Són dos prefixos d'origen grec que indiquen les dues cares del concepte que acompanyen:

Auto- vol dir per si mateix, a partir del propi ésser, espontàniament.

Anti- indica el contrari, deliberadament practicat, de l'"auto-" corresponent.

Entre els termes que s'empren amb aquests prefixes podem citar-ne un exemple:

Auto- polític.- Desenvolupament de la "polis" (de la "ciutat-imperi") per

ella mateixa; mesures pràctiques en el camp jurídic i justicial que afavoreixen el desenvolupament i l'auto-disciplina de la "polis".

Anti-polític.- El contrari del què acabem de dir. A nivell quotidià, l'anti-polític és "poder sobre i contra les persones lliures, especialment les més dèbils".

AUTO-NOMIA

Llei pròpia (d'una comunitat).

AUTORITAT

Actuació repetida d'una comunitat. D' agere en surt el freqüentatiu augere. Tota autoritat és comunitària, sigui d'una comunitat ètica-transcendent o ètnica.

Tota comunitat ètica o ètnica necessita vitalment d'una institució fenomènica de comandament social (arquia).

Aquest comandament es torna poder sobre les persones quan la institució es pensa que l'autoritat és d'ella mateixa (de la institució) i es creu més important que la comunitat que regeix (= segons dret).

BURROCRATIC

Joc de paraules format amb el castellanisme "burro", que tan bé quadra per a designar els poders de l'estatisme modern i dels seus múltiples, quasi sempre insolents i inútils, per no dir noctus, estaments pseudo-administratius, tan "anti-polítics". (Vegeu "auto- anti-").

CAOS

Vegeu Cosmos.

COGNICIO

Vegeu noció.

COMANDAMENT SOCIAL

Aquesta expressió és sinònim d'"arquia" i antònim de "poder sobre i contra les persones". A cada nivell genètic, social ètnic, interètnic, polític, cívic, i justicial li correspon un comandament responsable, natural o lliurement elegit.

Aquest comandament ha d'exercir-se amb les suficients garanties instintives o constitutives perquè no es transformi en poder de fet o pseudo-dret.

El terme grec "arquia" defineix molt bé aquesta realitat de coordinació legislativa, executiva i judicial de qualsevol grup humà.

"Arquia", en grec clàssic, es reservava generalment als fenòmens constitutius de la "polis" ancestral, de la "ciutat-imperi", si bé també tenia el sentit general suau dit de comandament social als diferents nivells.

COMPTABILITAT GLOBAL

Gràcies al "sistema monetari racionalitzat" que inclou les dades completes de cada acte mercantil (què, quan i a on es compra, el valor-preu de la mercaderia...) processades telemàticament, es pot aconseguir una comptabilitat general, sectorial i territorial, bàsica per a fer les anàlisis i estadístiques necessàries a una disciplina rigorosa del mercat i a l'aplicació d'una estratègia econòmica.

El seu nom exacte és "intra-comptabilitat analítica-estadística global":

- és interna (intra-), sigui a la "societat geopolítica federativa, sigui a qualsevol ètnia o inter-ètnia confederada en el si de la primera, sigui en el lliure comerç exterior entre societats geopolítiques.
- és una comptabilitat que permet una anàlisi automàtica, indefinidament tabulada en estadístiques nominatives numèriques exactes. Sense aquestes condicions, la comptabilitat no pot ser anomenada científica ni fenomenològica.

Nominatiu, en aquest cas, no es refereix tant a les persones individuals o col·lectives agents del mercat i de la societat (aquesta informació nominativa personalitzada només pot ser coneguda per la "Justícia independent" sota secret professional rigorós), com sobretot als cicles, sub-cicles, sectors, sub-sectors, gremis, sub-gremis, territoris, inter-territoris... identificables per a una mercometria i econometria operatives.

CONFEDERACIO

Vegeu federació.

COSMOS I CAOS

"Caos" és l'obertura a un espai-temps il·limitat en el qual, degut a les limitacions de la intel·ligència humana, l'observador només veu que confusió.

"Cosmos" és aquesta aparent confusió ornamentada, maquillada, sotmesa a un tractament "cosmètic". Plató, amb la seva fina ironia, subratllava que "cosmètica" ve de "cosmos": tot maquillatge cosmètic correspon al subjectivisme de qui es maquilla i al subjectivisme del seu entorn humà.

El caos és un torrent amb més energia vital que qualsevol maquillatge subjectiu, que qualsevol cosmologia.

CRACIA I ACRACIA

"Cràcia", significa: "Desenvolupament segons la pròpia espontània i expansiva harmonia vivent". L'"acràcia" és, doncs, la manca de dinamisme i de vitalitat, com indiquen tots els diccionaris mèdics. Acràcia és per tant un mal nom, equivoc i enganyós per a intentar designar "l'oposició al poder".

Democràcia no vol dir altre cosa que "desenvolupament harmoniós del poble", i no ha significat mai en grec clàssic "govern del poble pel poble" com Franklin va introduir en el confusionari llenguatge polític, per a amagar els interessos "del liberalisme".

DESPOTISME

Poder sobre i contra les persones, irresponsable i indiscriminat (vegeu tirania i arquia).

La paraula llatina "poder" i la grega "despotisme" estan ancestralment emparentades amb l'expressió llatina arcaica pater familias, lligam que mostra clarament la relació entre patriarcat i poder.

EMPIRIA

Travessament, captació, observació, memorització de realitats concretes, tant les exteriors com les interiors a cada persona. Les empíries són noùmèniques i fenomèniques.

Només les empíries fenomèniques -en la mesura que arriben a prendre forma verbal ben precisa- poden ésser objecte de sistematització i esquematització abstractiva i reduccionista. (V. empirisme).

EMPIRISME FENOMENOLÒGIC PRO-EXPERIMENTAL

Aquesta expressió designa la moderna metodologia científica.

Les empíries fenomèniques, en tant que poden ser sistematitzables, hom les anomena empirismes. Només existeixen empirismes exclusivament fenomenològics, ja que els conjunts intuitius d'idees, ideals o noùmens no poden ser sistematitzables sense caure en un racionalisme reduccionista de la persona humana.

L'empirisme recull, doncs, la part de totes les empíries que, degudament distingides per intuïció i analitzades segons lògica, mostren la seva constant aparença sensible, al menys parcial, indefinidament repetida i experimentable, a l'inrevés de les empíries noùmèniques, singulars i profundes, encara que siguin tan reals les unes com les altres.

L'empirisme fenomenològic està centrat en el tractament lògic dels fenòmens: és part de l'operativa prèvia a l'experimentació.

L'experimentació és una tendència indefugible (en grec i en llatí pro) de la lògica. Qualsevol asserció lògica sense possibilitat raonable d'experi-

mentació és considerada pura hipòtesi sense cap rellevància, que no sigui de fita cara al futur.

Aquesta operativa de l'empirisme fenomenològic pro-experimental és, en si mateixa, d'una radical i total inèrcia analítica-logística, lúcida, impersonal, universal, a disposició de tota persona amb un mínim de metodologia prèvia.

La "ciència" és un moment molt curt d'aquest procés: el moment de la confirmació o infirmació experimental exacta i directa de qualsevol hipòtesis de treball.

Aquesta operativa "científica" depèn de qui l'aplica: els seus resultats tecnològics tan poden ser democratitzants, com esdevenir instruments de poder de minories anti-democràtiques. Aquesta és una opció "política" que depèn de la vitalitat lliure de cada poble. Ningú pot "salvar" un poble que s'entrega dòcilment a la tirania, a l'esclavatge o a la "ciència". Aquesta és un instrument purament inert, impersonal, amoral, sense cap capacitat pròpia d'alliberament de les persones.

ENDO-OBSERVACIO

Vegeu exo-observació i introspecció.

ESTAT

En la dinàmica i espontaneïtat de qualsevol societat geopolítica, l'Estat és la institució estable que dona continuïtat i que garanteix les decisions uni-federatives en la coordinació interna de les ètnies rígidament unifederades cara a l'exterior i llibertàriament multi-confederades a l'interior; d'aquestes decisions en deriven totes les regles de joc polític i econòmic.

L'Estat és, però, una petita part de la societat geopolítica total; hi té la funció única de gerent (legislatiu i executiu), i no és, per tant, ni l'amo ni el patró d'aquesta societat. La Justícia no forma part de l'Estat, ja que la seva funció és vetllar amb total independència perquè l'Estat compleixi la seva funció i no es transformi en estatisme egolàtric i en poder irresponsable.

ESTATITZACIO

Procés pel qual l'Estat s'apropia il·legítimament i anti-constitutivament de certs béns i serveis, en el pretés nom de la societat, o del "bé comú". Tota estatització corromp el sentit originari -i a recuperar- de l'Estat, i el condueix a escandalosos despotismes, nepotismes, amiguismes, ...mercantilismes, radicalment contraris a la seva vocació "liberal", vocació generadora de la "societat geopolítica" a la qual ha de servir.

ESTATUTS DE SOLIDARITAT SOCIAL

La distribució de la "massa monetària financera de solidaritat social" és duta a terme segons un sistema de punts adjudicats a cada persona (individual, col·lectiva...) segons l'estatut al qual s'aculli:

Estatut general. Atribueix a tots els ciutadans, des del seu naixement, un "salari de solidaritat social vital", que els asseguri un mínim de consum durant tota la seva vida, pel sol fet de ser persones vives i habitants lliures.

Aquest estatut també atorga "assignacions i salaris de solidaritat social" per a determinades eventualitats independents de la professió exercida:

- "salaris de solidaritat social per invalideses o incapacitats congènites o adquirides" (no per motius professionals) que seran atorgats de per vida en el percentatge assignat per les autoritats sanitàries, revisables per elles periòdicament.
- "assignacions periòdiques per a compra o millora de la llar", i, eventualment segona residència, en funció dels excedents de producció, instal·lacions sanitàries, moblament...
- "salaris de solidaritat social de matrimoni i fills", fins als 16 anys.

Estatut utilitari. A més de les aportacions de l'Estatut general, ofereix a tots els professionals utilitaris:

- "salari de solidaritat social de malaltia, accidents, invalidesa i incapacitats" a partir del primer dia de contracte professional-utilitari. (Llibertat total d'assegurar-se privatament a nivell superior).
- "salari de solidaritat social d'atur forçós, vaga o lockout".

Estatut liberal. A més de les aportacions de l'Estatut general, ofereix als professionals liberals i a llurs famílies la seguretat i dignitat social constitutius de llur vocació altruista i desinteressada, per mitjà del "salari de solidaritat social liberal" de per vida, mentre no dimiteixen ells mateixos d'aquest estatut (podent-hi reingressar en les condicions establertes, quan vulguin) o mentre no en siguin expulsats per sentència que fixarà el tant per cent dels drets estatutaris suprimits.

Atorga també als professionals, institucions i associacions liberals els pressupostos ordinaris i extraordinaris necessaris a llurs activitats vocacionals.

Ofereix als estudiants i aprenents, des dels 16 fins als 25 anys, un "salari de solidaritat social" per a facilitar el seu temps de preparació, sigui utilitària, sigui liberal.

Estatut mixt. Ofereix, a més de llur facturació empresarial (salari privat), uns "salaris o pressupostos de solidaritat social" a determinades professions i empreses, per a potenciar llur implantació territorial-tecnològica segons les necessitats ecològiques de les ètnies i interètnies (per a evitar l'abandó

dels serveis socials per causa de la insuficiència financera). Els exemples més clàssics són els artesans, i els serveis socials a càrrec d'empreses mixtes (públiques-privades no monopolistes).

ETICA

Allò que neix pregonament de tot l'ésser de cada persona; la per-consciència més alta en l'esperit transcendent de l'home. Aquesta per-consciència vivent és tan profunda i íntima que es pot dir que és la seva veritat subjectiva, tan globalment lliure i transcendent al seu propi ésser fenomènic que no depèn de cap part separada del ser (com per exemple la "voluntat" o qualsevol altre capacitat personal).

ETNIA

Etimològicament, del grec ethos-genos, "nació amb ètica pròpia, amb ideals propis"; en deriva la cultura total d'aquest poble i el seu idioma (una llengua esdevé un idioma quan un poble qualsevol se la fa pròpia, íntima, cordial, entanyada).

"Etnia" és, doncs, tota "nació amb tarannà propi que, al llarg dels temps, ha sabut constituir-se una cultura hereditària, singularíssima i indefinidament perfectible com qualsevol altra. Tota ètnia té una riquesa espiritual generadora de riqueses materials que cap despotisme, llevat de genocidi, no li pot prendre: si bé la pot arruinar en la seva prosperitat econòmica, això és un simple fenòmen que una ètnia vivaç pot sempre recuperar.

No hi ha ètnies ni cultures ni idiomes superiors a d'altres, estan només en diferents estadis d'evolució. Qualsevol ètnia, cultura o idioma és capaç, en molt poc temps històric, de saltar nombrosíssims estadis intermediaris i posar-se al nivell de les ètnies més progressives, àdhuc de sobrepujar-les.

Les ètnies, per tant, comencen a la parella humana que s'estima, als fills del matrimoni (en l'era històrica, de la "família"), al veïnatge, al barri, a la comarca... i acaben constituint inter-ètnies confederades entre elles.

. . .

Tota comunitat ètica-trascendent, exclusivament fonamentada sobre intulcions perconscients i pervivents, i perseguidora de fins estrictament noumènics (en esperit pur-, necessita vitalment d'una institució "liberal" que -tocant de peus a terra- li permeti la mínima continuïtat i presència en la societat fenomènica.

Tota ètnia i inter-ètnia participa, per definició, d'aquesta peculiaritat ètica-trascendent (ethos-genos) suava mencionada.

Així, tant les comunitats ètiques-trascendents com les ètnies i inter-ètnies no són directament particeps en la societat fenomènica, ja sigui utilitària o liberal. Indirectament, però, necessiten d'una institució liberal que fenomenolitzï la dinàmica social temporal i objectiva.

Quan aquesta institució liberal oblida la seva funció de simple gerent i creu que ella és l'ésser essencial i total de la comunitat (ètica o ètnica), aleshores aquesta perd el seu propi sentit noumènic i es converteix en una justificació per a l'exercici del poder de la institució liberal contra tots els membres comunitaris.

Qualsevolga que sigui llur origen i llur inspiració ètica-transcendent, les col·lectivitats, més o menys institucionals, són avui dia, en tan que gerència, exclusivament fenòmens socials i com a tals han d'ésser estudiats i tractats, sense que es puguin atribuir cap privilegi sagrat d'intocabilitat.

EURITMIA

Literalment: bon ritme, ritme harmoniós. Eu en grec clàssic significa bo i s'oposa a "dis" (dis-harmonia). Correspon al verset bíblic: "això és bo".

EXACTE

Etimològicament: "ex-actis", "a partir de (ex-) els actes o fenòmens reals empíricament observats". L'exactitud és fenomènica; la veritat és noumènica.

EXISTENCIAL, EXISTENCIA, EXISTENCIALISME

Contracció d'ec-(s) istere, significat d'"estar (sistere) a fora (ex)". Per definició, connota tots els fenòmens exteriors a la persona, i, per tant, tots els exterioritzables per ella. (Vegeu insistencial).

EXO-OBSERVACIO I ENDO-OBSERVACIO

Exo i endo són dos prefixos grecs que signifiquen "fora, a l'exterior" el primer i "dintre, a l'interior" el segon. Indiquen, adjuntats a observació, els dos tipus observatius: l'exterior (correntment anomenat "observació") i l'interior (més conegut per "introspecció").

Si bé aquests termes compostos són híbrids (grec-llatí) no n'hem trobat d'altres per a unificar els dos vessants d'activitat personal quant a "observació".

FACTURA-XEC "TELEMÀTICA

Nom descriptiu de la naturalesa d'un instrument monetari (moneda) personalitzat i informatiu de cada acció de compra-venda de mercaderies concretes: fa constar les dades corresponents a una factura i a un xec nominal, tot fent-ne la seva funció conjunta (precisa el tipus de mercaderia i els agents de la compra-venda, i efectua el pagament per transferència entre comptes corrents del valor monetari de la transacció). La telemàtica (informàtica interconnectada a distància) permet processar ràpidament i eficaç-

ment tot el complex món mercantil tractat amb "factures-xec", tant en l'aspecte de transferències entre comptes corrents, com en el de la comptabilitat global, o el de la responsabilització personal.

La intra-comptabilitat exclusivament aritmètica abstracta seguí ràpidament (-5000/-4000), a l'escala de l'acceleració històrica d'aquells temps, l'invent anterior d'una comuna moneda de mesura i compte abstracte per a totes les mercaderies. Aquesta moneda fou connatural, contemporània i consubstancial amb les primeres polis o "ciutats-imperis," paulatinament emmurallades (vegeu Denise Schmandt-Besserat, "El primer antecedent de la escritura", *Investigación y Ciencia* núm. 23, agost 1978).

La intra-comptabilitat exigia indefectiblement la unitat "formàtica" que avui anomenem "factura-xec": a l'article citat en veiem la materialització en les *bullae*, recipients de fang cuit en forma de càntir que contenien les fitxes comptables de cada remesa-expedició confiada a un transportista (caravana o vaixell); però que no duien cap inscripció a l'exterior, a fi de facilitar el control de les mercaderies rebudes pel destinatari. (El transportista que trencava la "butlla" era inscrit a la llista negra de les ciutats dels mercaders expedidor i destinatari).

Fins aquí la descripció aproximada de la "factura".

El "xec" consistia en un altre recipient similar de fang, que contenia les mateixes fitxes monetàries (o les equivalents) de l'expedició; i, a l'exterior, hi havia la llista, confirmada pel segell monetari-comptable que donava la conformitat del client recepcionista i el conforme.

Aquesta unitat "factura-xec" fou rompuda, cap els (-2500/-2000), pels subtils mercaders-banquers d'Akkad, que tant d'èxit tingueren amb llur invent de les monedes metàl·liques concretes; forçosament anti-documentàries, anti-analfiques i anti-estadístiques, per ser anònimes, uniformes i de circulació social permanent. Les factures seguien el seu camí del proveïdor al client, però els xecs o diner escritural-bancari seguien un camí que no tenia res a veure amb el primer.

La prova que els escribes dels temples-bancs i dels mercaders-banquers s'havien acostumat a les *bullae* o factures-xec anteriors, és que durant molt de temps continuaren escrivint sobre tauletes de forma còncava, corresponents a una quarta o sexta part del primitiu recipient de fang en forma de càntir, com demostren totes les taules de les primeres escriptures sumèries, que no són planes.

Allò que proposem només és una innovació a nivell d'història molt limitada (als 4000 darrers anys), ja que en realitat és un retorn tecnològicament actualitzat a una pràctica com a mínim, bi-mil·lenària a la regió considerada com el bressol de les nostres multimil·lenàries civilitzacions (cultures de ciutat).

L'home progressa en tots els terrenys per espirals ascendents dintre un cilindre format per les coordenades verticals de cada invent ancestralment acumulat a la memòria comunitària.

No es tracta per tant de negar aquí el paper importantíssim jugat per

la moneda anònima dels 4000 últims anys, ja que generà "imperialismes" que, amb totes llurs corrupcions i deficiències, obriren les primitives i tan tancades "ciutats-imperis" emmurallades, a una visió-món, a una visió cosmo-polita-bancària, a un "capitalisme dinàstic i individualista salvatge" (ho és igualment el capitalisme estatista contemporani) que, agradi o no agradi, durant aquests 4000 anys ha conformat la nostra civilització actual.

Transformar aquesta civilització en un sentit harmoniós no és, doncs, tan difícil com sembla a molts privilegiats que se senten amenaçats i a molts utopistes que no busquen el desllorigador, la clau ("el jòquer"), de l'abjecta situació de les societats contemporànies abocades a un maltusianisme monetari que no beneficia ningú.

FAMÍLIA

Designa una articulació social-genètica molt recent dins l'evolució humana. Etimològicament, "famei" en la llengua d'origen indoeuropeu dels oscs vol dir "esclau". La "família" sorgeix amb el patriarcat, on el "pater familias" té poder de vida i mort sobre els seus (dona-es, fills-filles, i esclaus-esclaves).

En espera de trobar una expressió més adient i positiva, entendrem per "família", a l'únic efecte d'adjudicació del "salari de solidaritat social familiar", qualsevol nucli de convivència que ho declari, independentment de la seva composició.

La paraula "matrimoni" etimològicament és més clara i exacta: "aportació de proteccions (murs) i recursos (munus) a la mare (matri) i, per tant, als seus fills". Cal recordar que murs i munus són de la mateixa arrel que moni i monia.

FEDERACIÓ (CONFEDERACIÓ)

La "federació" és pacte de múltiples ètnies-nacions cara a l'ajuda i la defensa exterior (uni extra-federació). Queda limitada en un territori i per una estructura política; històricament, les primeres federacions polítiques foren les "ciutats-imperis" o polis. Actualment les anomenem "societat geopolítica" o "societat civil".

La "confederació" és una possibilitat social espontània i expansiva a l'interior d'un àmbit federal ja ben definit (multi intra-confederació).

Històricament la societat geopolítica, unifederada cara a l'exterior i multiconfederada cara a l'interior, s'anomena amb el nom tècnic d'imperi. Quan una de les ètnies es fa servir a favor d'un grup minoritari per a trencar el pacte confederal intern, i s'imposa sobre les altres, apareix l'intra-imperialisme.

FENOMEN

Aparença sensible: tot allò que és captible, directament o instrumentalment, pels sentits humans. Tot fenomen és, en principi, tractable i sotmetible

a la lògica. Aquesta només pot ésser emprada com a operativa per a estudiar els fenòmens (i no els noúmens).

FENOMENOLOGIC. (V. FENOMEN, LOGICA, I EMPIRISME FENOMENOLOGIC PRO-EXPERIMENTAL)

IDEALS

Vegeu noúmen.

IDEALISMES

Tractament sistemàtic (-ismes) dels ideals, incapaç d'afrontar eficientment el món dels fenòmens perquè no els tracta adequadament en no donar-els-hi la importància que tenen per a la concreció dels ideals.

IDEOLOGIA

Paraules lliures (logia) sobre les idees. No s'ha de confondre amb ideològic.

IDEOLOGIC

Incorrecte tractament lògic de les idees i dels ideals. Aquelles i aquests són tan complexos que no poden ser tractats per la lògica, sense atemptar greument a la vegada contra la lògica correcta i contra la singularitat de cada persona que té idees i ideals també singulars. La lògica només és aplicable als fenòmens, i no ho és als ideals (noúmens) sense caure en un embolic racionalista.

En les idees hi ha molta creativitat noúmenica. Els ideals són reduccions subjectives dels noúmens inexpressables.

La complexitat de les idees i dels ideals no pot permet que siguin tractats segons lògica, sense haver procedit prèviament a distingir-hi, amb molta atenció, llurs respectives àrees noúmeniques-creatives i fenomèniques resultants.

Intentar tractar-los lògicament, sense aquesta prèvia distinció d'àrees, és atemptar greument, a la vegada contra la singularitat irrepètible de cada persona i contra els límits de l'empirisme exclusivament fenomenològic pro-experimental.

La lògica només és aplicable als fenòmens i no als noúmens, als ideals i a les idees, tots ells massa subjectius i complexos, quan no inefables per llur mateixa grandiositat que omple i satisfà tota la persona.

No obeir aquesta regla de la lògica considerada "correcta", és caure en els racionalismes, potser molt ingeniosos, però d'una perfecta inutilitat humanista.

IDEOLOGIES I AFECTIVOLOGIES

Ideologies i afectivologies són a les idees i als afectes allò que un "pas-titxo" és a una obra d'art; són a la lògica allò que una joguina molt vistosa i barata és a un instrument electrònic de gran precisió.

En llur formulació, substitueixen:

1. l'anàlisi conceptual empirològica per l'aprenentatge dels sentiments depriments de por, renúncia, abandó, catàstrofe, sometiment, etc. etc;
2. el pensament estrictament lògic per unes conclusions que s'inscriuen en el quadre clínic de les obsessions escolàstiques de cada grup anti-social i pro-poder.

Llur finalitat és la hipnosi retòrica, que només pot reeixir suprimint tota intel·ligència i tota crítica: el pensament coherent, i l'aproximació d'aquest a la realitat, és llur gran enemic i el crim més gran de desviacionisme.

Tot règim afectivològic, és a dir classista i hipòcrita, fa els homes esclaus dels altres homes.

Tot règim ideològic fa els homes esclaus a la vegada dels altres homes i de llurs idees.

Afectivologia i ideologia són la paròdia de la lògica empirista-voluntarista-experimentalista, o sigui pro-científica, pro-filosòfica, pro-tècnica.

IMBECIL

In-bàculus: sense dot de comandament (d'arquia). El bastó (baculus) sempre ha estat el signe del comandament, malgrat s'ha emprat com a signe confusoriari de poder. La imbecilitat, lluny de ser cap insult, és la comprovació d'un fet d'incapacitat, reconeguda pels propis conciutadans, dels que no saben comandar responsablement, sinó que només actuen basats en el poder sobre les persones.

IMPERI

És una estructura política que sorgeix amb les primeres ciutats a l'Àsia sudoccidental basada en un pacte de defensa cara a l'exterior entre diverses ètnies. Imparare (llatí): "estar preparat a l'interior per a fer front a perills exteriors".

A partir de l'aparició dels imperialismes (-2500/-2300) els imperis han estat engollits per aquells. L'imperi lliurement format és una estructura autopacificadora i estabilitzadora, que pot permetre avui una sortida viable a l'era dels imperialismes. (V. societat geopolítica i federació).

IMPERIALISME

Es una estructura antipolítica que trenca el lliure pacte de l'imperi i el vicia a favor d'un de sol (monopoli), d'uns pocs (oligopoli), d'uns pocs amb diners (plutarquia) que actuen contra tots els altres amb poder (despotisme, tirania), sigui a l'interior de l'antic imperi (intra-imperialisme) sigui contra d'altres a l'exterior (inter-imperialisme).

Des que les primitives "ciutats-imperi" de l'Àsia sudoccidental foren vençudes pels imperialismes, els imperis han deixat d'existir històricament. Quan s'empra el seu nom encobreix quasi sempre un o altre tipus d'imperialisme.

IMPOST ÚNIC DE SOLIDARITAT SOCIAL

El sistema de factura-xec telemàtica permet una dràstica reducció del sistema fiscal, degut a la seva automatització de recaptació, amb un tant per cent fixe i igual per a cada factura-xec emesa. Simplifica la vida dels contribuents, no permet evasions que afavoreixen a certes minories i no té pràcticament cap cost de recaptació ni d'inspecció. El percentatge impositiu s'anirà reduint a mesura que la "comptabilitat global" del mercat permeti crear la "massa monetària de solidaritat social" a partir de la "invençió de diner", feta en funció dels excedents de mercaderies de consum.

INDEFINIT

"Sense límits" és un qualificatiu imaginable per a l'home, molt al contrari d'"infinit", qualificatiu impossible d'imaginar en el món dels fenòmens i d'una tal inefabilitat en el món dels ideals que no pot ésser ni conceptualitzat ni pensat.

INERT

Sense vida pròpia, sense l'art suprem de la vida. No s'ha de confondre amb neutre. Per exemple: la tècnica és inerta, no pot fer res sense les "ordres" prèvies d'un home; però no és neutra, ja que depèn de qui l'ha dissenyada i de qui i com en fa la utilització.

INFIRMAR

Indica el contrari de confirmar i substitueix el terme "refutar" d'ús més corrent.

INFRAANIMAL

Dins el comportament trans-animal específic de l'home, a voltes aquest pren actituds anti-libertàries contra altres homes, que ni entre els animals d'una mateixa espècie no es donen mai: guerra, homicidi, violació, explotació...

INSISTENCIAL, INSISTENCIA

Es correspon a "existencial" però amb significació manifesta in-sistere, d'"estar (sistere) a dins (in)". Connota "interioritat, intimitat, vida interior, vida íntima...".

INTEL·LIGENCIA ARTIFICIAL

Es la intel·ligència abstraccionista, reduccionista, esquematitzadora, sistematitzadora..., inerta, auxiliar, que l'home va inventar, tot sol, en el mateix, fa uns 60/50.000 anys, i que avui dia pren la forma senyalètica conceptual-analítica i calculadora- lògica de la "màgia lògica". (Vegeu Nació).

INTEL·LIGENCIA CONCRETA

Es la intel·ligència original de l'home, integradora i pan-òntica. Integra la intel·ligència vital (animal, corporal-anímic, instintiva-inconscient, genètica, gnàstica..) i la intel·ligència transanimal (nocions intuïtives fenomèniques, intuïcions noumèniques; intel·ligència expressiva o llenguatges...).

Es molt més rica i complexa que la intel·ligència artificial. Aquesta és aplicable exclusivament als fenòmens, els quals, si són vivents, són "matats" per ella.

INTER- I INTRA-

Aquests dos prefixos indiquen que el concepte expressat té lloc a fora (entre) (inter-) o a dins (dintre) (intra-) d'un espai previamente delimitat. (P.ex: intraimperialisme o interimperialisme).

INTRACOMPTABILITAT

Comptabilitat interna. Sistema monetari basat exclusivament i exhaustiva en una comptabilitat: anotacions en comptes numèrics (comptes corrents). La intracomptabilitat només és possible amb un sistema monetari que documenti cada transacció i que impedeixi qualsevol moviment mercantil anònim, en buit i indocumentat. La intracomptabilitat és a la base d'una estratègia equilibradora d'invençió de diner.

INTROSPECCIO

Paraula d'origen llatí que correspon a "endo-observació", amb el clar significat de "mirar a dintre, a l'interior".

Si fem "introspecció" en un discurs, podem reduir l'"exo- observació" a la paraula més simple "observació".

INVENCIÓ DE DINER

Procés intracomptable, normalment realitzat pels bancs, mitjançant el qual es creen unitats monetàries (pessetes, dòlars...) amb la simple anotació d'una xifra en un compte corrent (de crèdit). Aquestes unitats monetàries anotades no corresponen a cap tipus de moneda legal tesoritzada (peces d'or, bitllets de banc...); legalment, però, els bancs només poden inventar diner en relació a un coeficient de caixa (reserva de moneda legal) dictat, normalment, per l'Estat.

La invenció de diner -que avui es fa per multitud de sistemes incontrolables- és una funció necessària a qualsevol mercat en expansió per a no ofegar-lo, amb una condició: que la invenció de diner correspongui exactament al valor dels excedents de mercaderies realment produïdes. Si no és així, aquesta invenció crea desequilibris molt greus, ja sia per l'excés de diner en relació al valor monetari de les mercaderies (inflació), o ja sia pel defecte de diner (deflació). Amb el sistema monetari actual -desinformatiu, anònim, dinàmic...- és instrumentalment impossible una estratègia d'invenció de diner equilibrada.

JERARQUIA

Arquia sagrada, només aplicable en el camp sagrat-transcendent i totalment impròpia en qualsevol altre societat, sense perill greu d'esdevenir un subterfugi de poder sobre els jerarquitzats (militars, judicials, polítics, funcionaris, empresaris...).

LOGICA

Operativa recent (de fa només 2500 anys), que permet un tractament rigorós dels fenòmens. No s'ha de confondre amb logos (logal, logia): verb vivent (paraules lliures), intractable per lògica.

La confusió logos = lògica és una aberració històrica que ha permès construir tots els pensaments i discursos ideològics i afectivològics, tan fanàtics com cruels.

LOGISTICA

Es la senyalètica de conceptes continents. Tracta únicament dels senyals continents radicalment abstractes, buits i universals.

Podem diferenciar les següents logístiques:

- Pre-logística: sistemes, esquemes.
- Proto-logística: aritmètiques.
- Hipo-logística: mètriques, formàtiques.
- Logística: àlgebres (llenguatge senyalètic).
- Hiper-logística: formatrònica.
- Post-logística: i post-lògica.

LOGOS, LOGAL, LOGIA, LOGIC

El logos ("verb vivent") és una paraula grega que entranya llibertat total d'expressió. L'adjectiu corresponent a logos, així entés, és "logal" (singular), "logia" (plural). L'adjectiu "lògic" no correspon a "logos" sinó a una operativa relativament recent dita "lògica", inventada fa uns 2500 anys. En canvi, el logos és una creació humana molt primitiva (fa uns 500000 anys).

El parlar lliurement sobre generalitzacions, idees, opinions, interessos, passions..., és propi de l'home i tots els discursos ideològics i afectivològics són, en el diàleg interpersonal, el fenomen social més lliure i, doncs, més pròxim als noúmens més essencials a l'home.

LLIBERTARI

Terme provinent de "llibertat" reservat exclusivament a la sola "pràctica d'una llibertat fenomènica utilitària ben concreta i definida". Per als lingüistes, les arrels tenen el sentit fort; els allargaments comporten sempre l'afebliment del sentit de l'arrel.

LLIBERTAT

En tant que ideal més específic de l'home, comparteix totes les característiques d'inefabilitat, inconceptualitat i singularitat dels "noúmens". La concreció fenomènica de la llibertat es dona en dos camps principals: el camp utilitari (llibertari), i el camp liberal.

MAGIA

Una de les accepcions que hom li atribueix és la d'"intel·ligència i saber major". Cal distingir tres tipus principals de "màgia". La "màgia llibertària", la "màgia pensada" i la "màgia lògica".

Màgia llibertària. Es la més primitiva (60000 anys) i s'expressa lliurement en la paraula, la dansa, el cant...; és festiva i comunitària.

Màgia pensada. Apareix fa uns 4500 anys i és a la base de tot el pesar, sospesar, pe(n)sar típic dels racionalismes i antiracionalismes, de les religions i les antireligions; típic de l'era del poder.

Màgia lògica. Apareix només fa uns 2500 anys i és una operativa avui molt útil si se l'empra exclusivament en l'àrea dels fenòmens existencials i insistencials, de l'home, com a simple instrument inert.

MASSA MONETÀRIA COMUNITÀRIA DE SOLIDARITAT

Es la massa monetària dedicada al repartiment dels salaris de solidaritat social i dels "pressupostos ordinaris i extraordinaris" segons els diferents Estatuts (General, Utilitari, Liberal), d'una banda; i a concedir "crèdits inversius", de l'altre. Aquesta massa monetària es pot constituir en funció

dels excedents de producció de mercaderies de consum, en el primer cas, i de mercaderies d'inversió, en el segon.

Un altre dels sistemes de constituir, parcialment o total, aquesta massa monetària, és recaptant un "impost únic de solidaritat social" que elimini la resta de complicats i enutjosos impostos. Aquest únic impost, gràcies a la factura-xec telemàtica podria ser del tipus ITE, sobre cada factura emesa, amb un percentatge general per a tothom, variable en funció del volum de necessitats que la massa monetària de solidaritat ha de cobrir.

MERCOMETRIA

Mètrica del mercat exactament realitzable amb un sistema monetari intracomptable, que documenti les característiques principals de mercat (compra-venta). La mercometria és imprescindible per a un tractament matemàtic-lògic del fenòmens mercantils. Sense un canvi radical dels sistemes monetaris actuals, anònims, anti-mètrics i desinformatius, és impossible, per definició, qualsevol mercometria exacta i exhaustiva, necessària per a unes anàlisis i estadístiques fiables, generals i sectorials.

Aquesta mètrica, molt desenvolupada pel que fa als seus aspectes teòrics, està mancada d'un element fonamental: un multicaptor de totes i cada una de les característiques de cada acte concret del mercat. Aquesta és una de les funcions de l'instrument monetari que anomenem factura-xec telemàtica.

MORAL

Allò que ve de fora de l'home, sorgit de costums socials, culturals, amb tendència a imposar-se per la força. Mores vol dir "fuet, disciplines..."

NACIO

Etimològicament "grup de naixement animal". La nació humana també s'anomena ètnia. No s'ha de confondre nació amb estat ni amb societat geopolítica.

NACIONALITZACIO

Procés pel qual una societat (o un conjunt de col·lectivitats) esdevé nació. No s'ha de confondre ni amb socialització ni, encara menys, amb estatització.

NO-FENOMENIC

Per evitar l'híbrid llatí-grec "no-fenomènic" fóra millor dir "a-fenomènic", però potser per a la nostra època contemporània el "no" té un sentit més fort i més clar.

NOBLE, NOTABLE

Ve de la mateixa arrel "GNO-", significativa d'"esperit vivent". (Vegeu noció).

NOCIO

L'arrel indoeuropea "GNO-" en grec i en llatí, és específica per a totes les activitats de l'esperit -gnosi, (g)noció, (g)nom, "gnoscitiva"; "conocimiento" (castellà), cognoscitiva- sempre logal, verbal, amb forma expressiva ben personal i lliure. Cal distingir-la bé de les altres arrels "GNA-" i "GNI-".

L'arrel "GNA-" (GAM, GEN,...) es reserva a les activitats psicossomàtiques, corporals-anímiques (natura, nació, genètica, gamia,...).

L'arrel "GNI-" es reserva a les activitats d'"intel·ligència artificial", de les quals la "lògica" (cognicions, cognitiva,...) n'és la forma més alta, però també la més inerta.

NOÛMEN

Terme d'inspiració kantiana, que significa "noció en esperit pur", inexpressable i inconceptualitzable, i, per tant, no sotmetible a tractament lògic com ho són els fenòmens.

Els ideals són noúmens privilegiats ancestralment, que suposen, però, una reducció de l'àrea incommensurable dels noúmens.

ONTOLOGIA

En grec on,ontos, vol dir "ésser". No es pot sotmetre tot l'ésser de l'home a lògica. És impossible, car l'home és un complex molt actiu de fenòmens i de noúmens, és a dir, d'"aparences de matèria vivent (fenòmens)" i de "nocions en esperit pur (noúmens)". En tant que els "noúmens" són inesfables no poden ser analitzats en llurs continguts ni generar formes convertibles en senyals lògiques d'indefinida substituïbilitat omnideductible-coherent.

Per tant, els discursos "ontològics" són tan lliures com legítims; però tot discurs "ontològic", tota "ontològica" és "aberrant", ja que no fa cas dels límits ben coneguts de la lògica.

PAN-ONTIC

Relatiu a "tot l'ésser".

PER-

Aquest prefix llatí és una preposició inseparable en la composició de

certs noms i verbs, als quals els hi aporta un augment de significació quantitativa i indica un salt qualitatiu. Aquesta aportació és molt apropiada per a precisar les característiques pròpies de l'home (persona, pervivent, perconscient, persistent...) o de certs elements (pervalència...).

PERSONA

Etimològicament, "el qui canta (sonare) alt i just (per) la pròpia originalitat humana". Són persones no només les individuals, sinó també les nacionals-comunitàries (ètnies) i les socials-col·lectives. El sentit corrent del mot persona com a "màscara", és un derivat del seu sentit original i no a l'inrevés: la màscara del teatre grec permetia ampliar la veu de l'actor que l'emprava.

PLUTARQUIA

Comandament de Ploutos, el déu del diner. Històricament aquest terme s'empra per a designar el "poder ocult i irresponsable que dona el diner anònim" a certes minories que actuen així, impunement, contra la gran majoria de persones individuals, nacionals i col·lectives.

PODER

La capacitat d'interferir en les coses i en les persones. El poder sobre les coses és legítim i necessari per a la vida de l'home. El poder sobre i contra les persones és il·legítim, anti-ètic i immoral. No s'ha de confondre, però, el poder sobre les persones (despotisme, tirania, plutarquia...) amb el comandament social dialogant, legítim i responsable (arquia, autoritat...).

Es interessant destacar que "poder" i pater tenen la mateixa arrel: l'expressió "pàtria potestat", és una significativa redundància.

POLICIAC

Reservem el qualificatiu de "policia" per a una policia normal, respectuosa de la dignitat de l'home, respectuosa de la llei, respectuosa de la independència judicial...

En canvi, "policia" l'empremem per a nomenar el comportament repressor, torturador, corruptor...

POLITICA

Es la disciplina que cada societat geopolítica s'imposa a ella mateixa, en favor d'ella mateixa. Consisteix en una doble acció: en primer lloc, el comandament social (arquia) lliure i responsable d'un cap d'Estat elegit democràticament; en segon lloc, l'obediència, també lliure i responsable, dels electors. Tant el comandament com l'obediència es realitzen per propi convenciment ètic i interès vital.

L'auto-política és el desenvolupament espontani i expansiu, naturalment bell i bo, l'estratègia comunitària beneficiosa per a tots els membres de la societat geopolítica.

L'anti-política és un desenvolupament arbitrari i forçat, una estratègia individualista, oligopolista o classista en benefici propi mitjançant l'explotació dels altres.

Les anti-polítiques són anti-llibertàries, perquè en elles la llibertat i la responsabilitat inherents a tota política (tant per al qui comanda com per a qui obeeix) s'han transformat en poder irresponsable d'unes persones sobre les altres, i el poder sobre les persones és la negació mateixa de la llibertat.

PRINCIPI DE SUBSIDIARITAT

Cada nivell confederatiu assumeix totes les funcions que lliurement no delega a nivells confederatius més amplis. Així cada ètnia i inter-ètnia és totalment autònoma i, només subsidiàriament, la confederació assumeix allò que en el pacte confederal estableixen els pactants.

PRIVILEGI

Etimològicament, "lleï privada" per oposició a "lleï general, igual per a tots".

PSICO-SOMÀTIC

Sinònim grec de l'expressió llatina "corporal-ànimic". Anima, psíquic i esperit indiquen "vent, aire...". Convencionalment, ànima s'aplica a tot cos animat (animal) i esperit, a l'original característica ètica-transcendent de l'home.

RELIGIO

Es un terme d'origen fosc que expressa la pràctica pseudo-sacral organitzada per a ser opi del poble, instrument legitimador dels poders establerts i fàctics. Les religions posen una carcassa ritualista a experiències de màgia llibertària, de transcendència, de sacralitat i esdevenen, per tant, una clara manifestació de màgia pensada.

REVOLUCIO

Evolució ràpida i permanentment repetida, que en si mateixa no prediu l'ús de la violència ni de la no-violència activa.

SALARI DE SOLIDARITAT SOCIAL

Es un sobre-salari social financer per als productors-consumidors, que

s'afegeix a llur salari privat; i és un salari social financer mixt o liberal per als qui s'emparen en l'estatut mixt (artesans...) o l'estatut liberal (professionals, institucions, col·lectivitats no utilitàries, és a dir, liberals).

La massa monetària d'aquest salaris de solidaritat social (SSS) s'obté, o bé per via impositiva o per invenció de diner en funció d'excedents reals de mercaderies de consum. Els SSS són distribuïts per un sistema de punts, el valor dels quals surt de dividir la massa monetària de salaris de solidaritat pel nombre de punts adjudicats als diferents salaris.

SACRALITAT

Prové del verb llatí sancire: sancionar, avaluar, triar allò que hom considera bo i millor, segons la consciència de l'home que tria. Sacerdot, sagrat, sant i sagrament són derivats de la mateixa realitat. Aquests mots s'apliquen especialment al camp ètic-transcendent.

SIMBOL

Mot d'origen grec que designa qualsevol "juntura exacta, ajustament precís, confluència real i concreta... contrasenya codificada" que permeti un reconeixement complementari; un complement d'identificació, de compenetració. Simbòlic, significa, doncs, complementari.

SOCIALITZAR

Procés pel qual són posats al servei equitatiu de tots els ciutadans i ciutadanes d'una societat geopolítica, determinats béns o serveis. No té res a veure amb nacionalitzar: procés pel qual unes col·lectivitats esdevenen nació. Tampoc no s'ha de confondre amb estatitzar: procés pel qual l'Estat s'apropia il·legítimament de certs béns i serveis en el pretès nom de la societat o del "bé comú". Tota estatització corromp el sentit original de l'Estat (simple gerent de la societat).

SOCIETAT GEOPOLÍTICA

Expressió composta que designa la societat formada per un conjunt d'ètnies i inter-ètnies lliurement federades cara a l'exterior i multiconfederades lliurement entre elles a l'interior d'aquesta federació única. Històricament, aquesta societat s'ha constituït en un espai geogràfic (geo) com a polis (imperi). Si aquesta constitució en societat no és lliure esdevé un "imperialisme". Aquesta definició delimita les funcions i atribucions de l'Estat. L'Estat és un simple gerent del conjunt de la societat geopolítica. Aquesta no és, per tant, sinònim d'Estat, ni de "nació", ja que, per definició, és sempre pluri-nacional.

SOCIETAT LIBERAL

Es la que es dedica a atendre les persones més o menys directament, però no a través de la producció de béns útils mercantils. Es la formada

pels professionals, institucions i associacions liberals (v. Estatut liberal).

SOCIETAT MIXTA

Es la que es dedica a una funció utilitària que degut al seu caràcter de monopoli de servei públic o a la seva funció mig utilitària, mig liberal, rep ajuda financera específica (v. Estatut mixt).

SOCIETAT TRANSCENDENT

No té funció fenomènica concreta, és el camp de l'èrica, de la festa, la transcendència, els ideals. Com a transcendent que és no necessita cap ajuda monetària sinó un marc lliure on desenvolupar-se.

SOCIETAT UTILITARIA (mercat)

Es la que es dedica a la producció i consum dels béns utilitaris. En ella es distingeixen els productors-consumidors dels simples consumidors. El seu nom corrent és "mercat".

TELEMÀTICA

Informàtica interconnectada a distància (tele). Inclou la combinació de tots els sistemes electrònics de comunicació a distància (tv, telèfon, ordinadors, tèlex...)

TIRANIA

Confusió deliberada entre autoritat estatal (executiu i legislatiu) i autoritat judicial.

UTILITARISME HUMÀ

Es tracta de la infraestructura bàsica de la vida fenomènica, biològica i cultural, de l'home. L'utilitarisme és l'aprofitament de tot el que materialment és útil al subjecte actiu considerat; és instintivament congènit a tots els membres de qualsevol espècie animal, fonamentalment adscrita al model nacional-comunitari, més o menys gregari.

UKRÒNIA I UTOPIA

"Fora de temps" i "fora de l'espai", respectivament. En general aquests mots indiquen la imaginació situada fora de les circumstàncies concretes que envolten i condicionen els homes en un moment determinat, però que poden esdevenir reals en un altre moment.

VERITAT

Elevació, excelsitud de l'esperit ètic-transcendent. La veritat només pot ser subjectiva, personalíssima, singular: no existeix cap veritat objectiva fora de la persona considerada (sigui persona nacional-comunitària, social--col·lectiva o individual-mortal).

Ni el nombre de persones (majories), ni la llei que les regeix, no poden crear una "veritat objectiva". La veritat al no ser fenomènica, no pot ésser objectiva i tant el número (aritmètica) com la llei, són simples fenòmens històrics.

Una veritat fenomènica és un absurd: la veritat abasta tot el ser de la persona i no pot ésser reduïda solament a la part fenomènica d'aquesta persona. (v. exacte).

Col·lecció "Textos" del Centre d'Estudis Joan Bardina

La col·lecció "Textos" elaborada i publicada pel Centre d'Estudis Joan Bardina inclou els assaigs següents:

nº 1. Precisions per a un disseny de civisme

Introducció als elements bàsics per a un tractament "científic" de la mercologia i l'economia. Aquests elements bàsics són, principalment, "un sistema de mesura dels fenòmens del mercat (moneda)" i "un sistema de terminologia unívoca".

nº 2. Ideals ètics, instruments tècnics i objectius polítics

S'estableix la diferenciació entre ideals i fenòmens. Aquesta diferenciació permet tractar, amb tot el rigor de la metodologia "científica", els aspectes humans "fenomènics" -inclosa l'economia-, i deixar l'estudi dels "ideals" -potser únicament expressables mitjançant poesia simbòlica- per a d'altres formes de comunicació i autoconeixement.

A l'entorn dels ideals de la llibertat i la solidaritat s'hi vertebren uns objectius polítics que, en tant que fenomènics, són tractables "científicament", i no ho són "ideològicament" com habitualment hom els tracta

nº 3. Moneda telemàtica i estratègia de mercat

Hom hi proposa la substitució de l'actual sistema monetari per un altre de racional, mitjançant la implantació d'un instrument anomenat "factura-xec telemàtica". Amb aquesta moneda telemàtica es pot establir una comptabilitat global i exacta del mercat, comptabilitat necessària per a assolir-ne l'equilibri; repartir gratuïtament la riquesa comunitària generada en funció dels excedents de producció, i dur a terme una simplificació fiscal dràstica.

La posada a punt d'una mercometria exacta i exhaustiva permetrà d'establir estratègies adequades per a desenvolupar una societat i un mercat clars, lliures i transparents, que impedeixin el joc brut i la corrupció.

nº 4. Moneda anònima i moneda personalitzada

Versió divulgadora del nº 3, en la que s'han reduït al màxim els termes tècnics. Il·lustra amb exemples i citacions històriques els diferents tipus de moneda i llurs repercussions mercantils i socials.

nº 5. Moneda telemàtica i disseny de civisme

S'estudien, una a una, les possibles conseqüències de la reforma monetària proposada, per tal d'afavorir la concreció de la llibertat i la solidaritat de les diferents persones, tant si són individuals, com nacionals o col·lectives.

nº 6. Estratègies de futur

Després d'una valoració de conjunt de les propostes formulades als anteriors assaigs, s'inicia el diàleg sobre els possibles camins per a llur implantació, al mateix temps que s'estudien les condicions necessàries i les oportunitats favorables per a aconseguir-la.

nº 7. Guia sistemàtica de termes unívocs

En una primera part, es resumeix el significat de cada terme unívoc, sota forma de diccionari terminològic ordenat alfabèticament.

A continuació, en una segona part, s'hi exposa, a partir de l'agrupació de termes unívocs segons les grans famílies etimològiques indoeuropees, una visió orgànica del vocabulari utilitzat al llarg de la col·lecció.

Línies d'investigació del
Centre d'Estudis Joan Bardina:

-Precisar el concepte de ciència dins el context de l'actual saber fenomenològic.

-Aplicació dels criteris de la disciplina experimental més rigorosa als fenòmens socials, econòmics i polítics, cara a cercar noves estructures més afavoridores de les llibertats personals concretes.

-Elaboració d'una terminologia unívoca - imprescindible en tot tractament científic del fenomen - que s'apliqui al camp de les "ciències humanes", inspirant-se en el significat original de les paraules i en la seva evolució a través de tota la història.

-Estudi interdisciplinari de les diferents etapes de la història natural, especialment la humana, com a marc per a comprendre els conflictes socials i econòmics actuals.

-Estudis més concrets sobre els aspectes "utilitaris" de la història de l'home: economia, invent, empresa, capital, mercat, treball, etc, entesos com a fenòmens que poden ser tractats amb tot el rigor de l'empirisme lògic experimental.

-Investigació i propostes sobre la racionalització de la moneda: proposar que la moneda actual perdi el caràcter anònim que permet tota classe d'operacions brutes i antisolidàries, per recobrar el primitiu sentit d'instrument de mesura de tota operació mercantil, deixant sempre constància de l'acte realitzat.

-Recerques sobre els aspectes "no utilitaris" de l'home: els fenòmens humans només reflexen la realitat més sensible de la vida, quan aquesta és, sobretot, energia transcendent i incomunicable, origen dels ideals més nobles i propis de l'espècie humana.

-Formulació de possibles estratègies de consecució de les diferents propostes plantejades.